

Q uestionum omnium in phisicis con/
 tingētium breues & utilissime ter/
 minationes secūdum Aristote/
 lis Auerois & Scoti doctri/
 nam a Reuerendissimo
 minorum generali
 ædite

Sansoneas fruges petite hinc iuuenesq; senesq;
 Finem animo certum miserisq; uiatica canis.

Q. uelionum omnia in phillie con
tingentibus & nihilime ten
minutiones secundum Antioch
lis Auctoris & Scord
nam a R. euerdillimo
minionem general
edite

Sanctas fruges pectis hinc inueniuntur
Finem animo certum inueniuntur

Domini

Incipiunt recollecte in forma questionū
Reuerendi sacre theologie doctoris magi-
stri Francisci sanfonis de Senis ordinis mi-
norum generalis super totum opus de phy-
sico auditu Aristotelis edite tēpore quo le-
gebat ordinarie Senis primo anno sui mini-
steriatus prouincie Tuscie ad laudem dei.

Prohemium

At collige

bat spicas post terga metē
tū Ruth. 2. capitulo. Om-
nibus studentibus meis et
precipue magistris hiero-
nymo marethe Bernar-
dino spaochio Genesib' et
Blasio de castello acutissi-
mis ceterisq' scolariis fra-
ter francisc' sanfon Genesib'
generalis ordinis minor' sa-
lute i dño sempiterna. Ro-

gat' a vobis multoties cū istantia vt aliqua vilia et p ne-
cessaria scribere sup libru physicorum. Is ad hoc nō sufficien-
te me reputē. tñ vestra in me deuictus caritate hoc opus
volens assidue possū dicere supradictū verbū. s. Ruth
colligebat spicas post terga metē. Itā cum a multis p-
clarissimis magistris meliora scripta sint q' a me audire
possitis. tñ q' vestru et multoz flagitat desideriu vt paup-
culus velut Ruth laborez subire cū timore diligenter tē-
prabo. et alioz dicta potiora ad ppositum pūctia breuissi-
mo quo potero libello per modū questionū pstringā. Or-
do aut istius libri erit ordo spēaliū libroz libri physicorum et
dictorū notabiliū Aristotelis in eodē libro sperans in hoc
opere orationibus vestris qui obnix me ad hoc induxi-
stis. nec non et meritis glorioissime virginis et beati pa-
tris nostri francisci principaliter adiunari. in quibus rogo
fatorez potentissimū. s. Ihesū xpm vt studentes i hoc op-
sculo sic illustret et doceat quaten' cū spicas recollectas ex-
cullerint possint vt Ruth ordeū quasi mēsurā epi. i. tres
modios. s. cognitionē dilectionē et intētionē philosophie nā-
lis repire. Si quid in hoc ope non sufficienter dictū lector
reperit mee attribuat ignorantie. et qd deficit a sapientiore
requirat. si quid vō innenerit bene dictū attribuat alijs sa-
pientissimis scriptorib'. sed p'io dei virtutū et sapientie xpo
cui est honor in secula seculorum amen.

Incipiunt questiones circa primū libru physicorum de
principijs rerū naturalium.

Questio prima.

Veritur

primū virū de rebus
nālib' possit esse sciē-
tia. Et arguit q' nō q' de ente p accēs nō
pōt esse sciētia. oīs res naturalis ē hūmōi.
g' et c. maior p3. 6. metaphisice. minor p3
2. physicorū ab Aristotele et Cōmētato-
re primo de aīa. q' res naturalis dicit ma-
teriaz sensibile que est aggregatū p accēs. **S**ecūdo de
nulla re naturali nec in generali nec in spēali potest esse sciē-
tia. g' de tali nullo mō pōt esse sciā. p3 pñā. et anis pbat p'
p'ia parte. qm illud qd est cōe oī rei naturali ē mobile.
qm mobilitas est passio adequata subiecti hui' p qd com-
petit mobilitas oibus alijs. s. tale est possibile alr se h're ex
diffinitōe mobilis et de illo non est sciā primo posteriorū
scōa pars anis pbat quoniam de singularib' non est sciā
p' posteriorū. et 7. metaphisice. **P**reterea tertio sciā
est de ppetuis et eternis. s. hec sciā maxime liber de gene-
ratione non ē hūmōi. ergo et c. maior p3 cū sint pditiones sci-
bilis p'io posteriorū. et minor p3 ex libris de generatione
et corruptione. qm ibi subiectū ē generabile et corrupti-
bile que non sunt ppetua vt p3 p'io celli. Et pfirmat secun-
do q' talia sunt contingētia de quibus non est sciā primo

posteriorū. q' sint cōtingētia manifestū ē. qm generabile
est qd non ē et pōt esse. corruptibile vō est qd est et pōt nō
ēē. s. qdlibet tale ē cōtigēs p'io pīarmēas et c. metaphisice
nū arguit p' Aristotē. et cōmētā. et oēs ex-
positores q' distinguūt sciāz nāle s. maibe
maticā et dīnīaz. 6. metaphisic. et cā diuidūt cōiter i octo ptes
qdōne p'io pūmētē qdā notabilia secundo
pōent pēlusiōes. tertio rīdebit ad obiecta
ad pūmētē nōdū p'io q' eternū duplici-
ter sumitur. positue scilicet et negative.
positue est illud qd coexistit oī tpi sic q' fuit in omni tēpo-
re p'eterito est in toto tpe p'esenti et erit in oī tpe futu-
ro sicut de: negative est illud quod ex se non est ex tpe s. s.
ab omni mēsurā successiua abstrahit sicut qd ditas. Se-
cundo notādū q' vlt h3 duplex esse. s. esse essentia seu qd-
ditatiūm et esse exītie. pūmētē h3 in se. secundū i indiui-
duo. **T**ertio notādū q' mobile capīt dupl'r. vno. ma-
terialiter vt hoc vel illud. alio mō formaliter v3 in se. sicut
aliud est quod p'io mouet et quod est primo mobile. si-
cut aliud est p quo p'io cōpetit passio et cui p'. cōpetit. p'io
mō mō est singulare. secūdo mō vlt p'io posteriorū. et
p'io. p'io cā. cōitātū. **Q**uarto notādū ē q' sciā ca-
pitur dupliciter cōiter et p'prie. primo modo est oīs noti-
cia vera certa et euīdens siue de necessario siue de contin-
gēti siue per demonstrationem siue non. secundo modo
est sola noticia veri certi et euīdētis demonstrati a p'ioi
per causam immediatam vt patet primo posteriorū.

Quantū ad secūdu articulū sit hec prima cōclu-
sio. vlt ē eternū vtroq' mō p3 illa con-
clusio qm s'm se ab oī duratione successiua abstrahit et s'm
existētiā coexistit i suo indiuiduo omni tēpōi p'it et coexi-
stit omni tpi p'eterito et coexistit oī tpi futuro. **S**ecunda
conclusio de vlt p'io mō accepto hētū sciā p se primo nō
aut secūdo patet ista cōclusio p'io posteriorū q' passio
demonstrat de illo primo cui primo cōpetit vel inest et de
monstratione vlt et ex cōueritibilib'. talis autē est vlt et nō
singulare vt patet ex pēultio notabili. **C**orrelariū d mō
bīl. primo mō non habet sciā p se p'io. q' est singulare s3
bene p se nō p'io q' demonstratione particulari. sed de mō
bīl. secūdo mō hēt sciā p se p'io q' ē vlt. **T**ertia cō-
clusio de reb' nālibus est sciā primo mō accepta pbat qz
de isto igne qui est quoddā cōingens. et de igne vlt qui ē
quoddā necessariū demonstrando esse calefactū de ipso
per rationē ignis. de primo demonstratione particulari. d
secundo demonstratiōe vlt. **Q**uarta cōclusio de rebus
nālibus est sciā p'prie dicta p3 demonstrando summam
leuitatem de igne per summam caliditatem. nam summa
caliditas ignis est propria causa summe leuitatis in igne.

Quantū ad tertiu articulū rīdet ad argumēta i
oppositū. **A**d p'mū dī q' ens p acci-
dens est duplex. quoddā est cuius vnio nō h3 p se cās et
determinatas vt hō alb'. et de tali intellexit Aristot. 6. me-
taphisice. aliud ē cui' vnio h3 p se et determinatas causas
cuiusmodi est ens mobile. nā mobilitas inest subiecto ei'
per diffinitōe subiecti. que vtriusq' est p se causa et dter-
miata p3 diuersimode. **A**lter pōt dici q' d ente p accēs
p propositiones p accēs nō pōt esse scientia sed de ente p
accēs per propositiones per se bñ potest esse scientia. nam
fortuna est causa p accēs. 2. p'isicorū et tamen de ea ha-
bet sciā quātū ad hoc p'dicamētū cā p accēs. qd tamē nō
p accēs s3 p se inest fortie p'io mō dicendi per se. **A**d
secūdu nego anis p vtrāq' sui parte. et ad probationem
prime partis cōcedo q' illud quod ē cōe oī rei nāli est mo-
bile. et cū dicitur q' illud qd ē mobile potest se habere alit-
er q' prius. dicitur q' subiectus mobilitatis relatū ad mo-
bilitatē non potest se habere aliter q' prius quoniam sem-
per q' diu est. est mobile. et etiā in esse essentia. et vt sic d
ipso est sciā. sed vt cōparatum ad motū vel ad terminum
mot' vt sic se h3 aliter q' prius. neq' de ipso inquantū hui'
habet sciā nisi forsan per propositiones per se sicut p3. 3.
p'isicorū. **A**lter dicitur negando consequentiam ē mo-
bile. ergo potest se habere aliter q' prius. sicut non sequit

Tex. co. 6

Tex. et co.
p. 7. 2.

etm 27

Tex. com.
4. 7. 8.

Tex. co. 5

Tex. com.
4. 7. 8.
Tex. co. 18
Tex. com.
16. 7. 17.

Tex. co. 35

for. est risibilis. ergo potest ridere. q. prope mortem qua
do nō potest monere labia est risibilis: q. bō. et tñ nō pōt
ridere. s. bñ sequit q. est aptus nat. ridere. Sili in propo
sito h. mobile in gñali sit aptū natū moueri nō tñ pōt q. nō
h. existētia nec sūti nec vbi que regit ad motū et ad hoc
q. aliquid possit moueri. Et ad pbationē secūde partis di
citur q. de singularibus nō est scia p se primo s. bñ per se
nō primo vel q. nō p cōceptū singulārē et ppōnes singula
res. sed p cōceptus vles et abstractos et ppōnes vles bñ
pōt esse scia. et sic hēe de reb. nālibus. Et aliter dicit ad p
bationē secūde pīs aūtis et secūdi argumenti hōtus q. sin
gularia seu corruptibilia bñt duplex esse. esse essentiale seu
esse quidditativū et fm hoc sunt incorruptibilia. et sic de ipis
habetur scia. nec sic intelligit Aristō. aliud est esse exstie s. q.
sūt corruptibilia. et ut sic de ipis nō habetur scia. et illo
mō intelligit Aristō. Et vel dicat q. de corruptibilib. et pū
gentib. haberi sciam pōt intelligi duob. modis. vno mō
tāq. de p̄dicato p accēs cōtingenter et variabiliter in herē
te subiecto. et sic nō habet scia q. scia habet p demōstra
tionē que ē ex ppōitionib. p se aut tanq. de subiecto res
pectu p̄dicati per se. et sic pōt haberi scia. ut bene p̄io po
sterior demōstratiōe particulari sicut de hoc triangulo q.
ē i semicirculo dimōstrat habere tres. Et ad tertiū pcedo
maiorē q. illud de quo est scia d. esse eternū et ppetuū ne
gatiue nō positue. q. scia est de re. fm q. abstrahit ab oī
exstia sicut ab oī p̄dicato p accēs inter que exstia ē primū
et oibus alijs fūdamētū. Et si dicit q. gñabile et corrupti
bile sūt differentie oppositae ad ppetuū et eternū que sūt cō
ditiones scibilis. dicit dupliciter. p̄io q. illud cui p̄io in
sunt hee passiones gñabilitas et corruptibilitas de ipso pōt
esse scia et p comparationē ad generabilitatē et corruptibi
litatē. sic de oibus alijs passioib. relatis ad sua p̄ia subie
cta. q. hec in sūt p se ipis et inseparabiliter secūdo mō per
septatis. Et de tali nō intellexit Aristō. Sed illud cui p̄io
nō inest generabilitas et corruptibilitas et ei inest p̄io
corruptio de tali nō ē scia p se primo p cōparationē ad ge
nerabilitatē et corruptibilitatē. Et sic intellexit Aristō. s. bñ
p se nō p̄io neq. per cōparationē ad corruptionē et gene
rationē nisi forsan p ppōnes p̄eales. Et aliter dicit q. rea
lius q. generabile et corruptibile accepta pro hoc vel illo
singulari sunt opposita necessario et perpetuo acceptis i ge
nerali et in se formaliter. et ille sunt p̄ditiones necessarie in
istis inferiorib. subiecti per se p̄io scibilis. Et aliter dicit
q. de corruptibili et generabili nō est scia per ppōnes per
accēs et variables: s. p ppōnes p se et necessarias et ppe
tue veritatis bñ pōt ēē scia. Et ad p̄firmationē dī q. ge
nerabile et corruptibile p respectū ad generabilitatē et cor
ruptibilitatē nō ē bñt cōtingenter sed necessario. Et ad for
mā generabile est quod non est sed pōt esse corruptibile
vō et. et quodlibz tale est cōtingens. Dico q. illud qd est
actu exis et potest non ēē. vel illud qd non est et pōt esse ē
cōtingens ut cōtingens opponit necessario et ppetuo po
situe. de quo ut sic nō est scia p̄prie dicta. que depēdet ex
demonstratione constante ex ppōitionib. abstrahētib. ab
oī exstia. Unde nec de cōtingēti tali nec d. necessario sibi
opposito ut sic est scia. s. necessariū et ppetuū negatiue so
lū ē scibile. et nllū tale h. obiectū p̄prie negatiue nec positue

Questio secunda.

Trus

mobilitas sit ratio formalis su
biectiva p̄mi subiecti p̄prie na
turalis. Quod sic. q. sub illa rōne est ali
quid subiectū i p̄prie nālī. qua negata p̄e
cluditur via ad disputandū de natura. s.
mobilitas ē bñdī. ergo et. maior ē mā
festa. q. si illud qd negat ēē aliq. passio posset p rōne de
mōstrari. et mīor ē Aristō. i. p̄p̄icoz. vbi dīc q. p̄p̄s nālīs
non d. disputare p̄ p̄p̄mēdē et meliū q. negabāt motū.

Incontrariū

arguitur q. mobilitas est demō
strabilia a naturali i p̄p̄lophā

Inista

questionē sunt quīq. facienda. primū erit
de vnitatē sciētie qualis sit. secūdu quot

modis potest aliquid sciri: tertium que est ratio formalis
subiecti p̄mi et adequati in aliqua scientia: quartum de q
sito. quinto remouentur difficultates multe.

Quantū ad p̄mum obmissis opinionibus de
vinitatē sciētie dicitur fm Scotum q.
cū habitus intellectus sit quedā qualitas mentis generata
ex frequenti considerationē vel vna perfecta inclinans ad
confinē considerationē vel speculationē respectu eiusdē
obiecti a quo gignitur. ideo potest poni duplex habitus.
vnus prop̄ius qui formaliter inclināt ad cōsiderationē
obiecti tanq. eius similitudo nālīs ex eius cōsiderationē d.
relicta. aliū est habitus qui virtualiter inclināt ad cōside
rationē alicuius quod virtualiter continetur in alio. Cū
habitus p̄ncipiorū inclināt formaliter ad cōsiderandū p̄i
cipia et ad cōsiderandū cōditiones sequentes ex illis incli
nāt virtualiter. quia deducuntur virtute ip̄orum. habitus
vero de cōfusione inclināt formaliter ad p̄siderandū p̄cipia
et ad p̄siderandū subiectū i ordine ad passionē ad et p̄cipia
Cū de possumus dicere q. in scientia ē quintuplex vni
tas. vna est de subiecto p̄mo et adequato. et ista est ge
neralissima in illa scientia. quia latior vnitatis in illa non re
peritur sicut nec latior vnitatis subiecti p̄mi et adequati.
Cū alia est vnitatis generis subalterni q. ē de obiecto subal
terno. Cū alia est vnitatis specificā specialissima q. ē de obie
cto specifico specialissimo: Et vnitatis numeralis que est d.
hoc obiecto singulari. Quia ē vnitatis aggregatiōis oīz
istarum simul que est sicut vnitatis exercitus vel ciuitatis q.
h. reduct ad aliquod p̄mū sic iste ad p̄mā vnitatem.
et etiam vna istarum ex altera dependet quoniam minus
cōmūis a magis communi. Cū ista opinio probat q. act.
speculandi circa diuersa obiecta specificē aut numeraliter
distincta et eodē mō distinguit. ergo et eoz habit. qui p
istos act. h. gñari p̄p̄a tenet q. bñt p act. distinguit ut p̄ i
habitibus in oīalibus: maior p̄bat. nā maior est dīstī
ctio actū specificē distinctōz q. actūz eiusdē obiecti.
sed de obiecto eodē act. numeraliter distinguitur igit
tur et alij plusq. numeraliter sed distinctio maior. q. nu
meralis est specificā ad minus ergo et.

Quantū ad fm articulū dñr due conclusiones
p̄p̄ia q. noticia p̄fectissima nō pōt
haberi de aliquo in vli. q. quilibet talis est cōfusa et indi
stincta. Secūda cōclusio q. noticia de subiecto fm ei.
formalē et quidditatiuā rōne est p̄fectissima. q. habet p
cōceptū quidditatiuū: cognitio enī quidditatiua est p̄fectis
sima. Ex quo seqt q. cognitio de aliquo quo ad suā passio
nē nō ē p̄fectissima q. nō ē quidditatiua. Et notandū q. ali
quid sciri vel intelligi cōtingit quadupliciter. s. intuitiue ab
stractive. argutiue. et deductiue. Et noticia intuitiua est q.
respicit sūi per se et p̄mū obiectū ut exis in se extra et p̄
sensū in p̄p̄ia exstia ip̄si cognoscenti tanq. obiectū clarū et
immediate cognitū. iuxta qd est aduertendū q. ex eo qd
dicitur sūi per se et p̄mū obiectū distinguitur obie
ctū iuxta mentē Scoti in p̄mū sūiariū in p̄mū et secūda
riū. nā oīs actus h. p̄mū obiectū a quo eēntialr depē
det et in quod p̄mū ferē. et h. secūdariū a quo nō eēntialr
dependet sed tēdit in illud virtute p̄mū obiecti. sine p̄mū
obiecto et habitudine eius actus non potest esse quia nllū
potest esse sine eo a quo essentialiter dependet. potest autē
remanere sine habitudine ad secūdu. exēplz theolo
goz de visione beatifica q. p nullā potētiā pōt remanere vi
sio sine habitudine ad eēntiaz. bene tamen sine habitudine
ad res vīas in essentia. Secūda particula q. obiectū sit
exis realiter i p̄p̄ia essentia nō in aliquo representatiue
nec in suis causis sed in se. quod dicitur ad differentiaz no
tie planie habita tempore sereno. Et Tertia dicitur cla
re vīsum quia obiectum vīsum a longe ut homo non co
gnitum sub ratione p̄p̄ia hominis nō est notū intuitiue.
Et noticia abstractiua est que est de obiecto absente ut ab
sensu est et non ut p̄sens fm p̄p̄iam existentiam. in no
tia intuitiua obiectum mouet potentiam et causat et ter
minat actum. in abstractiua vō species mouet potentiaz
et causat actum sed non terminat eum. terminatur autē

Tex. co. 8.

Tex. co. 1.
s. 5.

Per tonz
et specialr.
Tex.com.
34.

ad obiectum virtutis et actus et spei. Et Noticia arguitiva est noticia discursiva que incipit ab intuitu noto et potest terminari ad abstractivum notum. sicut noticia primi mouetis et eius impartibilitatis habetur ex motu celi intuitu noto. vt patet. 8. philosophorum aut terminatur ad intuitu notum vt noticia qua cognoscitur hoc esse coloratum ex eo quod cognosco eum esse hoc album vbi antecedens et consequens sunt intuitu nota. Et Noticia vero deductiva incipit ab abstractivum noto et terminatur quandoque ad abstractivum notum sicut in demonstratione vniuersali vbi termini abstracti habent ab existentia. aliquando terminantur ad existens vt in demonstratione particulari cuius minor est in individuo per se noto. vnde notitudo solis est per se nota de sole ad sensum. nec sic demonstratur. quia per se notum non cognoscitur per aliud cum ex opposito distinguantur et cognoscitur deductive per rationem speciei. et sic non est per se nota. Sed nota quod potentiarum quedam cognoscit solum intuitu. et sic est omnis sensus exterior. aut solus abstractivum. et sic est imaginativa que ponitur ad referendum species sensibilibus in absentia eorum. quedam autem vtriusque modo vt intellectus. Et Notandum etiam quod noticia quam habent beati de futuris contingebat est intuitiva. quia habetur per representationem eminentius representato et certius representas.

Quantum ad tertium articulum videndum est que est ratio primi subiecti in scientia et eius conditiones. Dicit franciscus de marchia quod subiectum habet triplicem primitatem. scilicet generacionis perfectionis et intentionis. Primum habet quia est primo notum in scientia primo posteriorum. omnis noticia alia illa scientia dependet ex illa. Secundam habet primitatem quia noticia subiecti respicit alias noticias sicut principium conclusiones. et 2. posteriorum. vnumquodque simpliciter scitur quando scitur quid et finem quid magis quod scitur quale vel quantum. Et idem habetur. 7. metaphysice. Terciam primitatem habet quia omnia alia considerantur propter ipsum non e contra. Et finem has tres primitates distinguitur subiectum primum in scientia ab obiecto primo per se potentie. Nam color qui est obiectum formale et primum visus finem suam rationem formalem et communitur sumptum non est primo cognitum sed singulare nec perfectius cognitum sed magis species vel individuum. nec propter ipsum sunt colores speciales sed magis e contra. Iterum est notandum quod sicut obiectum potentie est duplex. formale. scilicet quod dicitur est respectu visus et materiale omnes colores simul. sic et subiectum scientie. materiale in metaphysica sunt omnia entia simul et formale est ens sub ratione formali entis. Iterum notandum quod aliter se habet obiectum ad potentiam et subiectum ad scientiam. quoniam obiectum ad potentiam se habet vt mouens non vt causam et subiectum ad scientiam vt causans non vt mouens. Intellectus enim mouet celum et non e contra celum e contra autem motum non autem mouet motum. Describit autem Scotus subiectum scientie aliter dicens quod subiectum primum in scientia est quod habet conceptum quidditativum non inclusum virtualiter in aliquo conceptu priori ad illam scientiam pertinentem primo notum finem rationem propriam formalem et absolutam virtualiter primo continens noticiam omnium veritatum adequatum toti illi scientie cuius est subiectum. Sexta sunt conditiones requisite ad hoc vt aliquid dicatur subiectum. Unde in ista descriptione dicuntur sex conditiones. Prima quod habeat conceptum quidditativum. i. entitativum. hoc probatur. tum quia de non ente non est scientia. tum quia illud subiectum habet partes subiectivas de quibus predicatur in quid. quod non esset nisi haberet conceptum quidditativum. Secunda conditio quod non sit conceptus iste inclusus in aliquo priori virtualiter ad illam scientiam pertinentem. hoc probatur. quia in essentialiter ordinatis oportet stare ad aliquod simpliciter primum sine primo notum in illo ordine. sed inter considerata in scientia est ordo essentialis finem ordinem cognitionis. igitur necesse est ibi stare ad aliquod simpliciter primum et primo notum.

Tex.com.
4.

Donec prius
reportatio
num.

et per consequens non inclusam in aliquo priori ad illam scientiam pertinente. et illud dico esse primum subiectum. maior est euident. sed minor ostenditur. quia in consideratis in aliqua scientia est naturalis ordo conclusionum ad principia et mediatorum ad imediata et immediatos ad terminos speciales siue proprios. quia principia cognoscimus in quantum terminos cognoscimus. item terminus predicatus ad terminum subiectum ordinatur essentialiter quia ab eo dependet essentialiter cum in eo habet causam sui esse et sue cognitionis. Unde ista resolutio stat ad subiectum cum igitur mutuo se supponant considerata in scientia oportet inter illa esse ordinem essentialem. Tertia conditio quod sit primo notum. quia de subiecto oportet presupponere quid est et quia est. primo posteriorum. Quarta conditio quod sit notum finem propriam formalem et absolutam rationem. quia si per rationem alterius iam esset in noticia alterius quod est contra conditionem secundam. Dico formalem quia ratio formalis subiecti est ratio cognoscendi rem. Dico absolutam. quia respectiva presupponit absolutam et sic esset virtualiter inclusam in aliquo priori ad illam scientiam pertinente. Quinta conditio quod sit virtualiter primo continens noticiam omnium veritatum probatur. omnis effectus adequatus continetur primo a sua causa adequata. sed omnis scientia est effectus adequatus sui obiecti prioris. quia da oppositum tunc non erit adequatus illi cause. Sexta conditio patet. scilicet quod sit adequatum toti illi scientie cuius est subiectum. quia omnia considerata in scientia reducuntur ad ipsum et ad ipsum habent attributionem. nam vel sunt partes subiecti essentielles vel integrantes vel subiective vel passionem vel effectus eius alio modo vel sunt negationes seu priuationes vel vice quidam puta generationes vel corruptiones vel dispositiones hoc expresse dicit philosophus primo de generatione capitulo primo.

Quantum ad quartum articulum beatus Thomas dixit et multi alij quod ens mobile est in tota philosophia naturali subiectum primum et adequatum. Egidius dixit quod est corpus mobile ita quod mobilitas est ratio formalis subiectiva primi et adequati subiecti in tota philosophia. Sed contra quia mobilitas tollit a subiecto scibilibus rationem actus motui et mensuratum cum sit respectus qui non est de potentijs activis nec dicit perfectio nem. et patet consequentia. 5. metaphysice. quia ille sunt conditiones obiecti scibilis. tum quia per mobilitatem constituitur mobile in esse opposito ad obiectum scibile. scilicet in esse fluxibili et variabili. cum tamen scibile debeat esse permanentis et inuariabile. tum quia non facit mobilitas vnu cum suo subiecto cum sit accidens ex quibus non sit per se vnu. 6. metaphysice. tum quia speculatur philosophia circa suum subiectum primum et adequatum rationem oppositam mobilitati scilicet quietem et quiescibile sicut et mobile. nulla autem scientia potest rationem oppositam rationi subiecti sui speculari licet possit considerare circa illud oppositas passionem vt medicina circa corpus humanum sanitatem et egritudinem sed non speculatur non hominem. Et arismetris par vel impar non autem non numerum. Preterea non existente mobilitate adhuc remanerent accidentia sensibilia et alie passionem naturales vt raritas et densitas celi et macula lune que naturalis scientificus posset naturaliter demonstrare. Et confirmatur quia philosophia distinguitur per materiam sensibilem ab alijs. 6. metaphysice. Preterea sicut se habet corpus mobile ad philosophiam sic magnitudo immobilis et abstracta ad geometriam sed ista non includitur in ratione formali geometrie quia quantitas continua permanens non in quantum immobilis sed in quantum talis est. est subiectum geometrie. Preterea illud cui per se primo inest mobilitas est primum et adequatum subiectum in hac scientia. sed illud non est ens nec corpus. quia non sunt adequata mobilitati. nam cumlibet passionem prime intentionis insequetis quidditate est aliquod subiectum primum et adequatum. mobilitas autem est passio prime intentionis. quia naturalis aptitudo ad motum.

Tex. co.
20.

Tex.com.
4.com.5.

Tex.co.2.

Confirmatur quia est error assignare passionem magis communem vel minus tanquam suo universali. ut patet primo posteriorum. **C**Alia est opinio Canonici et Antonij andree. primus dicit quod est substantia finita naturalis vel philosophica in quantum huius sub suo conceptu formali et communi. secundus dicit illud idem remota finitate.

Sed contra ambas arguitur quia mobilitas que est passio primi subiecti et adequata et universalissima competit alteri a substantia finita naturali. nec sibi competit per ipsam. ergo substantia finita naturalis non erit in scientia naturali subiectum patet consequentia. et antequam probatur in sacramento altaris ubi accidentia sunt mobilia. et facta consecratione altaris si sint sursum et relinquuntur sibiipsis descendunt deorsum sicut ante consecrationem etiam sunt alterabilia. **I**deo est aliter dicendum cum dicitur scientiarum monarcha. in. p. per pergulensi quod mobile finitur. aut substractive sub sua ratione formali sub qua est primum et immediatum subiectum mobilitatis et quietis est in tota philosophia naturali primum et adequatum subiectum quia illud cui per se et primo et finem quod ipsum competit passio adequata omni enti naturali et in scientia naturali primum et adequatum subiectum huiusmodi est mobile substractive aut fundamentaliter seu illud quod est immediatum subiectum mobilitatis et quiescibilitatis que communiter dicitur prima passio et communissima. maior patet quia oppositum predicatum infert oppositum subiecti. Nam bene sequitur primum subiectum. ergo sibi non per se primo. et finem quod ipsum competit prima passio illius scientie. minor est etiam manifesta quod per mobile substractive aut fundamentaliter intelligo primum et immediatum fundamentum mobilitatis et quiescibilitatis. **E**t dicitur fundamentaliter seu substractive ad differentiam mobilis formaliter quod est aggregatum ex subiecto mobilitatis et mobilitate quod non est primum subiectum sed illud cui primo inest mobilitas. dico etiam complexum mobile fundamentaliter vel substractive propter carentiam nominis simplicis proprii. **P**reterea ad mobile substractive reducuntur omnia considerata in scientia naturali aut tanquam partes essentielles aut integrales aut subiective aut passiones aut effectus aut dispositiones sicut generatio et corruptio. aut negationes aut privationes et omnia in scientia naturali considerantur propterea ipsa: ergo antecedes patet per omnia discurrendo.

Quantum ad quintum articulum contra predicta moventur difficultates. **P**rimo contra istam conclusionem quia mobile substractive non est primo notum. nec etiam finem suam propriam rationem absolutam. nam talis cognoscitur per motum et habitudinem ad motum. ergo motus est primo notus et etiam substractum mobilitatis cognoscitur respectu. **P**reterea aut subiectum datum dicit respectum ad materiam sensibiles et motum aut non. si non. illud non erit naturale. quia naturalis per materiam sensibilem differt ab alijs artificibus. **6.** metaphysice. si sic ergo non erit notum sub sua ratione absoluta solam. **P**reterea illud non est ens communiter sumptum. quia est subiectum in metaphysica et transcendit metas. nec est corpus quia in veritate intelligitur citra primam sunt mobiles. similiter materia prima et forma motu largo modo accepto et accidentia. et relinquuntur igitur quod est substantia non in communi. quia non quilibet est mobilis. quia non infinita. igitur substantia finita et non sed se quia considerationis metaphysice igitur ut naturalis. **P**reterea nulla alia scientia considerat de ipso quod quid est nisi in metaphysica. **6.** metaphysice. ergo si subiectum mobilitatis sub sua ratione formali et quidditativa erit hic subiectum talis consideratio non erit naturalis sed metaphysica. **A**d hoc dicitur quod in naturali philosophia ut est scientia perfecta et per causas et a priori primo notum non est motus sed mobile fundamenta. in immobilitate et motus demonstrantur de eo per rationem mobilis substractive ut mobilitas. aut per causas moventis ut motus. quoniam motus in mobili sepe habet causam sui esse et in esse factivam

et causam cognitionis. sed in philosophia imperfecta habitata a posteriori bene est notus motus. **P**reterea non inconuenit quod in scientia sit aliquid notius primo subiecto puta principium cognitionis tantum. sicut est motus hic et pluralitas entium. sed mobile substractive est primo notum et scitum per respectum ad alia scibilia sub se contenta in eadem scientia. Dicitur etiam quod simul cognoscitur motus et subiectum eius. quia primo cognoscitur motum quod dicitur utrumque. Et cum dicitur quod non cognoscitur secundum se absolute. Dicitur quod sic et circumscribamur per habitudinem ad mobilitatem et motum et ad moventem. non tamen intendendo quod alterum illorum sit de ratione formali sua ut est subiectum. **A**d secundum dico quod dicit respectum aptitudinalem ad materiam sensibilem in secundo modo dicendi per se tanquam aliquid per se considerabile a philosopho naturali. sed non dicit illam respectum quidditativam aut in primo modo. sed in primo modo dicit solum et merum conceptum absolutum. Et ad Aristotelem dico quod non vult nec exprimit Aristoteles. quod ille respectus inest omnibus naturalibus in primo modo. sed sufficit quod in secundo modo et quod talis respectus est per se a philosopho considerabilis. ut sic. **A**d tertium dico quod mediat inter ens et substantiam et est vni transcendens ad plura predicata sicut absolutum et respectum. Et si queratur aut est substantia aut accedens dico quod secundum se abstrahit ab utroque sed permissiue est utrumque et inclasine neutrum et sicut de quolibet diuiso ad sua diuidentia comparato. unde in substantia est substantia et accedens mobili est accedens. **A**d ultimum dicitur quod Aristoteles vult. **6.** metaphysice quod solus metaphysicus habet considerare omnes quidditates in generali. et sub prima intentione et finem rationes universales non autem speciales. sed ad speciales artifices pertinet considerare rationes speciales suorum scibilium. Nam commentator primo huius inquit quod prima intentio. Aristoteles. in hoc libro philosophorum non est contradicere opinionibus falsis. sed inuestigare quidditates et substantias rerum naturalium. **D**ubitar etiam quia dictum est quod subiectum scientie debet esse vnum ens per se. nam subiectum perspective est linea effluens. et numerus sonorum in musica que non sunt vnum ens per se.

Dicitur quod subiecta formalia et per se harum duarum scientiarum non sunt assignata nobis sed sunt nobis ignota quo ad propria nomina simplicia sumpta a quidditate et ratione formali eorum. circunloquimur autem ea per passionem eorum nobis magis notas et ipsis propinquo res et illa sunt entia per se.

Tertio principaliter dubiatur quia videtur quod mobilitas sit ratio formalis subiecti primi et adequati philosophie naturalis. tum quia per mobilitatem distinguitur subiectum philosophie naturalis a subiectis aliarum scientiarum. ut patet. **6.** metaphysice et eadem sunt principia essendi et distinguendi. **9.** metaphysice. **C**onfirmatur dupliciter. tum quia Aristoteles ait primo philosophorum quod ponentes vnum principium in mobile loquuntur non naturalem contra quos non pertinet disputare ad naturalem. **S**ecundo quia Aristoteles. et omnes sequentes eum dicunt quod naturalis agit de corpore mobili in quantum mobile est. ita quod in quantum reduplicat rationem formalem subiectivam. **P**reterea si sic non repugnabit philosopho naturali considerare in mobilia quod est contra philosophum. **2.** philosophorum ubi vult quod consideratio naturalis non se extendit ad immobilia. Que enim non mota mouet non sunt amplius philosophice considerationis et patet consequentia. quia non repugnat alicui scientie considerare que non subterfugunt rationem eius formalem subiectivam. **A**d primum istorum conceditur maior. vniuersimodum scilicet eodem modo quo distinguit etiam constituit vel essentialiter vel accidentaliter. et ideo dicitur ad minorem quod mobilitas non distinguit essentialiter et quidditativam subiectum philosophie a priori sed solum accidentaliter sicut passio et predicatum secundum modi. et isto modo constituit ipsum. scilicet accidentaliter. et dicitur quod distinctio quam dat Aristoteles. **6.** metaphysice qua

Tex. cō. 1.

Tex. cō. 1.
et 2. et 3.
Tex. cō. 8.Tex. com.
26.Tex. cō. 1.
et 2.

Tex. cō. 2.

Tex. cō. 1.

distinguit hanc ab alijs non est quidditativa sed est distin-
ctio notio: quia per passionem nobis notiozem. Ad con-
firmationem primam dicitur qd phisicus supponit motus
vel mobilitatem tanq passionem convertibilem de suo
subiecto non tanq rationem formalem. Ad secundam
confirmationem dico qd licet inquantum reduplicat sz eos
passionem convertibilem non rationem formalem nec pri-
mum modum dicendi per se sed secundum. Ad aliud
concesso antecedente negatur consequentia. quia licet mo-
bilitas non sit ratio subiectiva est tamen passio convertibi-
lis cum primo subiecto & adequato philosophie naturalis
& ideo quicquid subterfagit rationem primi subiecti philosophie na-
turalis cuiusmodi sunt immobilia. mobile ergo simpliciter
sumptum est primum in tota philosophia naturali subie-
ctum adequatum sumptum dico fm suam propriam ra-
tionem formalem fm qua competit sibi mobilitas & quie-
scibilitas primo & fm qd ipsum. sed mobile tantum semp
sumendo fundamentaliter est primum subiectum in li-
bro phisicorum. mobile ad ubi in libro celi & mundi. mo-
bile ad formam simplicem in libro de generatione & cor-
ruptione. mobile ad formam mixti imperfecti in animati
in libro meteororum. sed mobile ad formam mixti in ani-
mati perfecti in libro de mineralibus contractum at p aiaz
vt ipsa est principium operationum suarum inquantum sunt
ab ipsa corpus animatum vel vivens est subiectum quod
in libro de anima. & anima est subiectum quo formale. vt
autem operationes se tenent ex parte corporis & vt sunt i ipo-
etiam in generali est subiectum parvorum naturalium. Ut
vo consideratur fm qd est mobile ad vegetativum est su-
biectum i libro de vegetabilibus & plantis. vt est deinde mo-
bile ad aiaz sensitiva est primum subiectum i libro de animalibus.

Ad argumentum factum in principio dicitur qd motus po-
test dupliciter considerari vel in se. vel vt comparatur ad
subiectum. motus consideratus primo modo pertinet ad
metaphysicum. sed. 2. modo pertinet ad phisicum quia er-
go permenides & melixus negabant motum primo mo-
do contra eos non poterat phisicus disputare sed meta-
phisicus. Contra autem negantes motum secundo modo
bene potest phisicus disputare per rationem intrinsecam
nature que est eius per se principium. 2. huius & per illas
a priori demonstrare mobilitatem & motum cum fuerit
natura causa eius fm actum.

Questio tertia.
Trus ad habendam perfectam no-
ticiam de aliquo causato sit
opus cognoscere omnem eius causam
per se. Brevisiter sine argumentis ad par-
tes dicitur vt sepe dictum est qd noticia e
duplex. perfecta scilicet & imperfecta. de se-
cunda qd non e p cam non e qd sz d p q est p
cam per se et immediata. Tercio duplex est notitia. quid-
ditativa scilicet. & non quidditativa prima habetur per in-
trinseca & pertinentia ad primum modum. secunda per
extrinseca seu per priora sicut per efficiens & finem seu
per posteriora sicut que habetur per passionem vel aliqd
accidens. per primam cognoscitur obiectum quid est per
secundam a quo est. propter quid est & qualis est acciden-
taliter. Tercio duplex est cognitio alicuius perfecta i ge-
nere scilicet vel simpliciter & extra genus. Quarto notitia
adhuc est duplex. quedam incompleta que habetur
de incompleto verbali vt cognoscendo animal univ-
ersale cognoscitur homo. alia est complexa que habetur de com-
pleto verbali vt qd homo sit animal.

His premisis dicitur qd ad perfectam no-
ticiam seu complexam seu in-
complexam seu quidditativam & perfectam simpliciter ex-
tra genus alicuius causat oportet cognoscere omnia prei-
dicta intrinseca eius probatur quia talis est per cognitionem
dum in que & per queres est resolubilis & componibilis
intrinsece. sed hec sunt omnia predicata quidditativa ergo
& cetera. Secunda conclusio non oportet cognoscere cau-

sas extrinsecas rei ad talem cognitionem. quia illa solus ha-
betur per ea que ad quidditatem pertinent cuiusmodi non
sunt cause extrinsece. Et per hec solvantur argumenta q
solent fieri in contrarium. quia perfectior cognitio est que ha-
betur de aliquo. per causas extrinsecas & intrinsecas qz q
per intrinsecas solum. Similiter ponitur qd noticia per in-
trinseca sit perfectionis vt tria. item si cognoscantur extri-
seca acquiratur aliquid perfectionis in noticia sit gratia ex-
pli vt vnum & per intrinseca est vt tria igitur que erit per
omnes causas erit perfectionis ultra tria puta vt quattuor.
Preterea que habetur per omnia genera causarum aut
est perfectior ea que est tantum per intrinseca aut ea per-
fecta aut minus. Si primum habetur propositum. non
secundum quia obiecta non sunt eaz perfecta quare
nec ille noticie. nec tertium quia obiecta sunt perfectiora
intrinseca & extrinseca simul qz intrinseca tantum. Ad
hec omnia dicitur qd nulla e perfectio quidditativa illa q
solum est per intrinseca. Ad tertium dicitur qd habita no-
ticia perfecta per intrinseca tantum que sit perfectionis vt
tria si acquiratur aliquis gradus ex noticia per extrinseca il-
le non addit prime noticie. quia ille noticie sunt diverse. si-
cut si for. sit albus vt quattuor & acquirat gradum vnum
nigredinis ex hoc non erit albus vt quinqz sed min. quia
isti gradus sunt diversarum formarum. Preterea si ad-
deretur non fieret perfectior intensius nec quidditativus
sed extensius ita qd erit perfectior noticia sed non quiddita-
tiva. Ad habendam perfectam noticiam quidditativam
in genere & non simpliciter non est opus cognoscere om-
nia intrinseca probatur quia si esset per omnia iam non eet
perfecta in genere sed simpliciter. Ad habendam noti-
ciam simpliciter de aliquo causato a quo est & propter qd
est. est opus cognoscere oes eius cas efficientes & finales
propinquas & remotas univ-
ersales & particulares per se
ad ipsum concurrentes & essentialiter ordinatas. Ista con-
clusio patet quia si non illa que esset per omnes causas es-
set perfectior. ergo data non esset perfectissima & oportet
cognoscere causas dictas perfectissimo modo fm modum
& veritate sz qua ad causatum pertinet. Ista conclusio fin-
dat i dictis Arist. 5. metaphis. dicentis qd pfectum dicitur dupli-
citer vno modo dicitur pfectum simpliciter. Alio modo dicitur pfectum in ge-
nere sic applicando ad ppositum dicitur qd scia pfecta dicitur dupli-
citer vno modo dicitur pfecta simpliciter. Alio modo dicitur pfecta in genere. scia simpliciter p-
fecta de aliq re e illa p qua res cognoscitur fm oes rone phi-
deradi p se sz qua pot considerari vt si cognoscatur aial secun-
du oes modum eundem p se sibi convenientem non fm oes rone eem-
tiale. s. iquantum aial & iquantum corp aiatu & inquantum sba &
quo ad oes p se passioes sibi puenientes secundum oes istas ra-
tiones seu modos. Scia autem pfecta i genere e illa q cognoscit
res secundum aliquam determinatam rone & quantum ad ea q pue-
nient p pte ei vt tale ens solum vt si cognoscatur aial solus
q aial & quo ad p se accis ipsius aialis. tunc p maiori decla-
ratioe eoz q dicta sunt duo ad qone dicitur. Primo qd ad
pfecta sciaz simpliciter alicuius rei ois cognoscere omnes ei cas
Secundo qd ad sciaz pfecta i genere non ois cognoscere oes
cas ipsius rei cognoscere. Primum ostendit sic ad sciaz rei
causate simpliciter pfecta ois cognoscere oia illa ex qb res de-
pedet quantum ad ee suu. Dicitur p se. qd duplex e ea vt habetur. 5.
metaphis. qda e ea p se sine q ee aut pducit causatum non ptingit
illa e q accis sine q pot ee & pducit effect & cu iste cas
p accis i finitum pcedat id eoz cognitio non e necessaria sed
res causata depedet ab oib suis causis qre &c. Ad id: p
positio nota est. Ista eade sunt principia ee & cognitionis nae
vt hec ex. 2. metaphis. mior e evides pstat. n. qd res cata d
pedet i suo ee ab oib p se causis & principiis qre &c. Se-
cundo declaratur quia ad cognitionem alicuius rei sub aliq
determinata ratione sufficit cognoscere causas proprias illi
sub aliqua rone. Cognitio autem scientifica hec p proprias cau-
sas sed non oes ipsius rei. cause sunt cause proprie eius secun-
du aliquam rone terminata: vt corpa celestia & primus mo-
tor non sunt cause proprie ipsius animalis vt animal est
similiter autem & in alijs quare &c. Ad huius noticiam
de aliquo causato pfecta sz quid a quo est & propter quid

Tex. co. 21

Tex. co. 3.

Tex. co. 4

est sufficit cognoscere aliquam cuiuslibet generis cause ex
triusece. p3 quia non oia. aliter tuc esset pfectissima simplr
Ad habendam perfectam cognitionem de aliquo. cau
sato in genere quale sit non oportet cognoscere omnes ei
causas probatur quia ad talem notitiam sufficit cognosce
re causas per quas inest sibi talis determinata passio. sed
nulla passio inest sibi per omnem causam. ergo neq3 oes
causas oportet cognoscere ad talem notitiam habendam.
Ultima conclusio ad habendam perfectam cognitionem
simpliciter de aliquo causato et extra genus quantum ad
quid est et a quo est et propter quid est et quale est. est op
cognoscere omnes eius causas per se et essentielles probat
quia talis cognitio est fin omnem rationem et moduz co
gnoscendi fin que potest causatum cognosci per se. sed s3
omnem causam essentialiter ordinatam contingit ipsuz co
gnosci per se et per omne genus cause si fuerit composituz
ergo et. unde talis cognitio dicit cognitionem omnium p
dicatorum per se primi secundi aut quarti modi. et eo ordi
ne quo sunt inter se essentialiter ordinata et ad predictu cau
satum concurrentia. et non solum oportet talia cognoscere
sed eorum esse respectuum nec inquantum sunt aliquid
tale. sed etiam fin eorum rationem absolutam fin quam
competit eis virtualiter continere vel causare causatum. et
ista non est possibilis pro statu isto nec perfectissima quid
dicitur nec breuiter aliq pfecta simplr et extra genus.

Questio quarta.

Primum in naturalibus eadem sunt
nobis eq3 primo nota et na
ture. Et arguitur q sic q3 sensibilia sunt
nobis prius nota q3 eorum spēs. Pre
terea eadem sunt notiora nobis et nature
s3 nos sumus natura ergo. Item dicit
tur q illa propositio natura prius cogno
scit causam q3 effectum intelligitur conditionaliter. s. dato
q natura intelligat. Contra intellectus possibilis intelli
git formaliter et tamen non se prius intelligit aut fantasma
aut intellectum agentem aut species q3 actum intelligendi
ergo et. Preterea causatorum quedā ab una sola cau
sa dependent vt intelligentie secunde secundū phos quoniā
a solo fine cum sint improducte. et quedam habent duas
vt predictae intelligentie de mente theologorum. et quedā
causata habent tres causas tantuz vt forme māles. quedā
habent quattuor vt compositum substantiale. Accipio er
go formam cuius sunt tantū tres cause que sint. a. b. c. ita
q. a. sit prima. b. secunda. c. tertia. et pono. q natura cogno
scat. a. vt tria. b. vt duo. et c. vt vnum. nos autem econtra
rio. c. vt tria. b. vt duo. et a. vt vnum. hunc in isto casu.
b. cā ē q3 nota nob et nāe. qm ab vtroq3 vt duo adeqte.
est Aristot. in isto loco.

Tex. cō. 3.

Incontrariū

Ad euidētiam

questionis sunt quedā no
tanda premitenda. secun
do aliq cōclusiones pbāde. tertio rīdebit ad obiecta.

Quantum

ad primum est notandū q effectum
naturalium quidam sunt reales mate
riales et sensibiles. vt albedo quidam sunt intentionales et
in materiales vt species albedinis in medio vel in poten
tia cognitiua. Secundo notandum q in scientia naturali
est duplex processus vt inquit Commentator. 8. phisicor3
s. quia et propter quid. Idem inuenit Aristot. in hoc pro
logo cum dicit q incipiendum est a totis resoluendo ipm
in suas primas causas. Secundum ibidem cum dicit ex
vniuersalibus in singularia et. Tercio est notandū q
ista propositio natura prius cognoscit causam q3 effectum
glosatur a Commentatore primo phisicorum. quia natu
tura a causis incipit operari et sunt prioris causalitatis. et
a. Incof. quia cause species sunt propinquiores actiōi agē
tis q3 causata. h3 causata perfectionem descriptionem ha
beant in agente. Ab alijs sic glosatur q si natura cognosce
ret effectum eo modo quo producit eum prius cognosce
ret causam q3 effectum. Quarto est notandum q agēs
naturale accipitur quīplex. primo pro vt distinguitur

contra agens per cognitionem. alio modo vt distinguitur
contra agens liberum. 9. meta. tertio vt distinguitur con
tra violentum. 3. et bi. quarto contra agens supernaturale.
quinto ptra artificiale vt p3 secūdo hu. Depo secundo et
quinto habetur. 2. phisicorum. de tertio habetur. 3. et bi
rum de quarto. 16. de animalibus cum dicit Aristot. q aia
intellectiva venit de foris iussu dei. Quinto est notandū
q in homine sunt quedam operationes vitales vt nutritio
augmentatio et generatio quedam animales vt sensitiue.
et quedā rationales vt intellectiue et volitiue. Operatiōes
autem secundi membri que sub sequuntur imperium vo
luntatis dñr adhuc rōales picipat. s. ipatiue a volūrate.

Quantum ad secundum articulum his pmissis
sis sit hec prima conclusio in proces
su propter quid in omni scientia procedimus pari passu cū
natura. et in processu quia econtrario quia natura semper
procedit a causa propria et immediata et per se super effe
ctum. et talis est solus processus propter quid nos autem
non solum a causa sed vt plurimum ab effectu vt statim pa
tebit. Secunda conclusio q in mathematicis et i nostro
et primo processu eadem sunt nota nobis et nature. patet
quia in mathematicis semper accipimus causam inferen
do effectum sicut natura. et propter hoc dicit Commenta
tor. 2. metaphisice q mathematice scientie sunt in primo
gradu certitudinis et naturales sequuntur eas. Tertia
conclusio q in scientia naturali respectu effectus spiritua
lis procedimus primo a causa super effectum. patet ista
conclusio. quia a magis notis semper procedimus et talis
est predicta causa. nā albedo notior est sua specie. Quar
ta conclusio in scientia naturali et respectu effectus realis et
sensibilis primo cognoscimus effectum q3 causam patet i
ductiue. quia in omnibus talibus procedimus ab effectu
ad causam vt dicit Aristot. hic. et Lineof. quia procedim
a toto confuso ipsum in causas suas primo resoluendo.
Quinta conclusio q ista propositio natura prius cogno
scit causas q3 effectus bene glosatur quocunq3 modo de
illis talibus predictis. patet quia entitas totius presuppo
nit entitatem partium intrinsecarum a quibus incipit ope
rari agens. et si agens naturale cognoscit primo cognoscit
illasitit artifex māz sui artificij p. cognoscit. et agēs arti
ficiale imitat nāz. 2. hu. et intelligit p nām agens naturale.

Quantum ad tertium articulum ex his patet
responsio ad obiecta. Ad primum
dicitur dupliciter. primo q illa propositio non est vniuer
saliter vera vt plurimum nisi in primo processu. Aliter di
citur q propositio h3 intelligi de effectibus realibus mate
rialibus et sensibilibus qualiter non sunt species sensibiliz
et ratio huius est quia sensibilia sunt prima obiecta sensuz
et non species immo species non sentiuntur a sensu exteriori
et alia sensibilia sunt prio intellecta et cognita. Ad secū
dum dicitur q agens naturale accipitur primo et secundo
modo qualiter nos non sumus. Ad tertium dicitur q
propositio habet intelligi de natura agente intellectus ante
possibilis cuius est intelligere non agit intellectionem sed
magis illam recipit et patitur ab intelligibili et intellectu agē
te vt patet. 3. de anima cum sit omnia fieri modo similitu
dinis. Et si arguitur q intellectus agens faciens intelle
ctionem ex specie intelligibili in intellectum possibilem nō
prius cognoscit se et alias causas intellectionis q3 actum in
telligendi. Respondetur q intellectus agens non intelligit
quia intelligere est habere in se formaliter intellectionē q3
est intellectus possibilis et non agentis. Ad vltimū di
citur q in casu dato. b. non est eq3 notum nature et nobis
eodez genere noticie. quia natura cognoscit. b. propter qd
et a priori. nos aut econtrario et a posteriori et solū quia.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Tex. com. 22.

Veritur

cōsequenter an vniuer
salia sint prius nota sin
gularibus et magis vniuersalia minus vni
uersalibus. Omisiss argumentis que fa
cit Burleus sūt potiora que in hac mate
ria fieri solent.

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

Tex. com. 15

In hac quæſtione videbuntur duo. primo de ſingulari & eius noticia. ſecundo de quæſito. **Quântum** ad primum dico qd ſingulare capitur tripliciter. C. Primo vt abſtrahit ab omni exiſtentia a qua abſtrahit ſz ſe ſicut & quodlibet vlt & tale non dicit niſi naturam cum hecitate & ſic habet eē in potentia obiectiua. Secundo vt exiſtens excluſio quocūqz alio accidente per accidens. Tercio vt includit etiam alia accidentia per accidens quantitatit & qualitatis & alia. C. Secundo notandum qd duplex eſt noticia intuitiua. ſ. & abſtractiua. prima eſt de obiecto ſiue de re preſente & per ſeipſā. ſcda eſt de obiecto abſente vt abſens eſt ſicut noticia de pluuia tpe ſerēo. & talis noticia eſt p reſentatiuū ſolū. **His** premiſſis ponuntur quinqz ꝑcluſiones. C. Prima qd ſingulare quolibet modo ſumptūz eſt p ſe intelligibile ꝑcluſio pꝑ qz intelligibilitas ſeqꝫ p ſe entitatem aſſ pꝑ qz includit entitatem oīum ſupiorꝫ & vltra diſam indiuidualem vel exiſtentiam vel alia accidentia. C. Secūda concluſio ſingulare primo modo vt preſcindit ab exiſtētia eſt cognoscibile noticia abſtractiua patet quia talis noticia eſt de obiecto ſic abſtracto ab exiſtentia. C. Tercia concluſio qd ſingulare ſecundo vel tertio mō eſt cognoscibile noticia intuitiua. patet qz talis eſt de exiſtente vt exiſt eſt i propria exiſtentia cuiusmodi eſt ſingulare. ſecundo vel tertio modo. C. Quarta concluſio ſingulare ſm qd ſingulare eſt & ſub ratioe vniuerſali ſingularitatis eſt a nobis cognoscibile pro ſtatu iſto: probatur quia intellectus noſter pro ſtatu iſto ponit differentiam inter vniuerſale & ſingulare i qūti hū. C. Secūdo qz cognoscēs diuiniū relatiōis ad terminū cognoscit neceſſario terminū. ſz intellectꝫ nꝫ p ſtatu iſto cognoscit relationē vltis & habitudinē eius ad ſingulare referꝫ rē. Tercio qz abſtrahit cōceptū vniuerſale a cōceptibꝫ ſingularibus ſz non abſtrahit ab incognito ergo rē. Siſt prudentia & ars ſunt circa ſingularia & ſunt habitus intellectuales. 6. ethicoꝫ. C. Preterea in oī argumentatione ꝑmiſſe ſunt prius note qz concluſio ſed in inductione procedimus a ſingularibus ad vltia vt pꝫ. 8. topicoꝫ ergo rē. C. Sed cōtra hanc concluſionem arguitur qd ſicut ſe hnt vltia ad intellectū ita ſingularia ad ſenſū ex cōuenienti ſimilitudine. ergo a cōmutata proportiōe ſicut vniuerſalia non cōprehendūt ſenſu ergo nec ſingularia intellectu. C. Dicitur negando ſimilitudinē quia ſenſus eſt ſingularium cuꝫ ꝑciſione & intellectꝫ non eſt vltium cū ꝑciſione. qz etiā eſt ſingularium. vnde ſz vltia non cōprehendunt niſi intellectu nō tñ ſingularia a ſolo ſenſu. vnde ꝑciſio dꝫ ponit ex parte potentiarum ad intellectum nō ad ſenſū & ex parte obiecti ad vlt & non ad ſingulare. vñ ſolus intellectus cognoscit vlt & vlt ſolū intelligitur. Et ad hoc qd ſimilitudo valeat eſt opus vt ꝑciſio ponatur ad potentias tantū vt ad obiectūz. & tñc. b. erit. a. Vel dicatur qd ſenſus ſolū cognoscit ſingulare & intuitiue loquendo de ſenſu exteriori qui n̄ reſeruat ſpecie intellectus at vtroꝫ mō. C. Quinta concluſio pro ſtatu iſto nec ſenſus nec intellectus pōt cognoscere ſingulare ſub ꝑpria rōne ſingularitatis. qz apphēdēs aliqd obiectū ſm aliquā rōne vltitatis pōt ipſm diſtinguere a quocūqz quod non ē ipſm p talem rōne & vnitatē quocūqz alio circūſcripto. ſed nec ſenſus nec intellectus pro ſtatu iſto hoc pōt ergo rē. pñā ē manifeſta minor pꝫ. quia duo ona oīno ſilia vt inquit Augu. pñant ſenſui meo & i intellectui vnū pꝫ aliud. tñ credā ſecūdū eē pñū. Siſt ſi p potētā diuinā due albedines eſſent in eadem pte ſubiecti adequate & eqꝫ intenſe ita qd in nulla circūſtantia diſtinguerent nec potētia nec ſenſitiua nec intellectiua poſſet illas ab inuicē diſtinguere cuꝫ ſingulare ſentiat vel intelligat. & vlt in actiōe oīum cōcurrūt ibi tria. pñio ipſm ſingulare. ſecūdo formal ratio apphēdēdi ſm quā ipſm cōprehēdit & mouet. & hec eſt natura cōis ſingularis. tertio hecitas qē cōditio agētis ſine qua nā nō monet ſicut nec color videret ſine quātitate que nō ē ratio coloris in ſimilitudo viſuz. qz tñc p ſe. qd eſt cōtra Aristo. 2. de aīa. ſed eſt vna de cōditionibꝫ requiſitis ad monēdū viſū ſicut ēt approximatō actiui ad paſſiū eſt cōditio neceſſaria ad actionē & paſſiō-

nē. C. Sz pñā hāc ꝑcluſionē arguit qd tñc non poſſet neqꝫ ſenſus neqꝫ intellectus ponere differentia inter aliqua duo indiuidua eiꝫ ſpēi oīno ſimilia cuiꝫ oppoſitiū videmus. C. Dicitur qd remanēte oīmoda ſimilitudine in accitibus cōibꝫ & ꝑꝫ nō poſſet ſz ſolū p diuerſos ſitus aut ſubſtātiās aut figuras. C. Unde notandū qd in quolibz indiui duo quodlibz ſupius hꝫ ꝑꝫ indiuiduū formale quod ē cōpoſitū ex natura vniuerſali & hecitate que eſt vna numero contrahens oīa vniuerſalia ad ſuum propriū & for male ſingulare. Unde in ſorte eſt hoc ens hec ſubſtātia hꝫ corpus hoc vinēs hoc aīal & hic hō que oīa indiuidua ſūt hoc per vnā & eandē hecitate nūero ſed ſz diſtinctas qd ditas ſicut oēs ille eedē quidditates in eodē indiuiduo reātur eadē realitate & exiſtunt eadem exiſtētia nūero & actuat eadē actualitate numerali. Nam vna realitas ſtat cum multis formalitatibus ſicut vna formalitas cuꝫ multis realitatibus. Nam natura ſpecifica hꝫ in diuerſis indiuiduis diuerſas realitates. C. Dico igitur qd illam rationem ſingularē vel hecitate ꝑꝫ non eſt poſſibile pro ſtatu iſto cognoscere diſtincte & in particulari & ſub rōne ſua propria ſingulari ſed bene ſub conceptu vniuerſali ſingularitatis talis ſpecifice puta hōis vel aſini. C. Notandum eſt etiam qd differentia eſt inter perſonam ſuppoſitum & indiuiduum & ſingulare. Nam perſona eſt incommunicabilis ſubſiſtentia in nā intellectuali ſm qd ly incōdicabile dicit duplicem negationem communicabilitatis & ad indiuidua & ad ſuppoſitū vel ſubiectū & non ſolū actuale ſed etiaꝫ aptitudinale. Suppoſitum vō eſt incōdicabilis ſubſiſtentia in natura viuentis. & iſto modo bzunellus eſt ſuppoſitū ſed non perſona indiuiduum dicit ſolum incommunicabilitatem ad plura indiuidua ſed non ad ſubiectum. nāz hec albedo eſt indiuiduum ſed nec ſuppoſitum nec perſona ſingulare vō reſpicit & dicit ſolum naturam cum hecitate. Indiuiduum autem & ſingulare ſolet eſſe triplex vagum vt aliquis hō. ſignatū vt ille hō. nominatum vt ſor. nulluz horum dictōꝫ eſt pro ſtatu iſto cognoscibile a nobis ſub propria & ſingulari ratioe ꝑceptu diſticto ſimplici & ꝑꝫ.

Secūdo principaliter pono aliquas diſtinctiones. Prima qd aliquod eſſe prius cognitūz contingit quadrupliciter. aut generatione aut origine. & ſic accidens eſt prius cognitūz qz ſubſtantia. aut perfectione aut e contra. aut adaequatione vt ens in ſua maxima cōmunitate. aut excluſione vt vniuerſale reſpectu intellectꝫ. Itē prius cognitūz prioritate perfectionis cōtingit tripliciter. vno. vt ꝑfectio ſe tenet ex pte obiecti cognitūz. vt qñ illud obiectū ē ꝑfectꝫ alijs obiectis cognitūz. aut vt ꝑfectio ſe tenet ex pte cognitionis. puta quādo illud ꝑfectus cognoscimus. & ſic ſz accis reſpectu ſubſtātie. pñā cognitio ē ꝑfectior in ſe. ſecunda vō ſm proportionem obiecti ad potentiam. aut vt ꝑfectio ſe tenet ex pte potentie ſicut intellectio albedinis eſt ꝑfectior viſione eiꝫ ceteris paribꝫ. vnde vna ſcīa vel noticia poteſt eſſe altera ꝑfectior aut quia de ꝑfectiori obiecto vt. primo modo aut quia ꝑfectiori modo habetur ſicut noticia propter quid reſpectu quia. de eodem obiecto. & iſto modo mathe maticæ ſunt in primo gradu certitudinis. 2. metaphiſice. & naturales ſequuntur eas. aut per nobilius mediū & ſic qd eſt per cauſam finalem eſt ꝑfectior qz que eſt per alias cauſas. aut quia de nobiliori paſſione & ſic que eſt de paſſione poſitiua ē ꝑfectior qz que eſt de negatiua. aut que certiori modo habetur vt modus ſe tenet ex parte noſtri modi cognoscendū qui eſt ex ſenſatis. & ſic ſcientia de generatione eſt ꝑfectior. quia de qualitibus primis maxime ſenſibilibus. aut ex parte potentie ſicut ſcientia angelorum eſt nobilior noſtra ceteris paribus. C. Secūda diſtinctio noticia eſt quadruplex. prima eſt apprehēſiua quā habent pueri quando appellant omnes viros patres anteqꝫ diſcernant & iſta eſt ſm cōuenientiā tantū. C. Secūda diſcretiua qua per aliqd accis diſtingūt ꝑꝫ a nō ꝑꝫ eoz. Tercia diſtinctiua qd diſtingūt aliquid per aliqua ſua ſupiora ſeu intrinſeca non aut poſteriora. Quarta diſcurſiua vel reſolutoria. & iſta ē p omnia intrinſeca & cognoscendo

Tex. cō. 16.

Cap. 6.

Cap. 3. & 16.

Tex. com. 66. 67. & 71.

illa intrinseca inter se ex ordine quo inter se sunt ordinata. et per comparationem ad resolutionem cogniti. Et ista presupponit quod simpliciter via. Primo resolutionem quod cognoscibile resoluitur usque ad simpliciter simplicia. Secundo via diuina diuidendo et subdividendo usque ad ultimam superiora. et differentias ultimas eius. Tercio demonstratiua in remouendo differentias que sibi non competunt capiendo demonstrationem per quocumque rei dubie ratione faciente fidem. Quarto viam compositiua componendo omnes differentias essentialis superiores sibi preuenientes. et integrando eius completam et quidditativam diffinitionem. Si autem eodem ordine cognosceretur cause extrinsece adhuc esset perfectior cognitio. Item non quidditativa. due prime sunt noticie p[er] se. alie due sunt discrete seu distincte Item magis vltima. Tercia distinctio quod aliud est intelligere aliquid actualiter. aliud habitualiter. aliud virtualiter. primum intelligitur cum actu applicat potentia cognitiva ad obiectum. Secundum cum habitus de tali obiecto est in intellectu dormientis. quod talis habet habitum quo cum voluerit etiam absque obiecto facilius poterit illud excitatus cognoscere. virtualiter cum illud est pars obiecti vel causa actu aut habitus cognitivi. et sic cognoscendo homines formaliter virtualiter cognoscitur animal quod est totum vltimo respectu hominis vel cum cognoscitur principia formaliter cognoscitur virtualiter conclusiones ex illis sequentes. Quarta distinctio quod refert dicere confusum concipi et confusum concipi. primum respicit cognitionem secundum obiectum. et quod illa differant patet quia possum hominem qui est quoddam confusum distincte concipere per sua principia intrinseca. Similiter si cognoscam formam qui est quoddam distinctum in se per aliquod accidens aut in suo communi non proprio conceptu tunc distinctum confuse concipiam.

His statibus videtur ad quodammodo quodammodo conclusiones. quare prima est quod in noticia app[re]hensiva per cognoscit singulare quod vltimum quod predicamentum in tali noticia est conceptus et subiecta sunt singularia. Item talia sunt per nota in noticia p[er] se. quod predicamentum est abstractum a subiecto non autem abstractum ab ignoto sed prius noto. ergo etc. Secunda conclusio vltima est per notum noticia app[re]hensiva quod singularia re noticia discretiva. per quia noticia app[re]hensiva preedit discretivam. et in app[re]hensiva ex parte predicati cognoscit vltimum in discretiva vero app[re]henditur singulare ex parte subiecti cum aliquo quo distinguitur ab alijs quod non fuit cognitum in app[re]hensiva quare etc. Et illo modo intelligit Aristotelem. quod noticia vltima preedit noticiam singularem. Et in prima conclusione dicit Aristoteles. hic quod pueri primum appellant omnes viros p[er] se et omnes feminas matres ita quod hunc appellant suum patrem et illum consilium. Et in secunda conclusione cum vigorat intellectus distinguunt unum ab alio vel ratione figure vel habitus. Cuius dicitur quod Aristoteles non vult aliud dicere cum dicit quod pueri appellantur etc. nisi quod noticia app[re]hensiva in pueris preedit discretivam seu distinctivam. et hoc tanquam signo probat quod vltimum est prius notum singularibus suis. Tercia conclusio ita in noticia distinctiva quod discretiva et resolutoria noticia vltima preedit noticiam singularem vel particularem patet ista conclusio quod inferius non cognoscit distincte nec resolutione nisi per cognitionem eorum in que resolvitur et ex quibus componitur. aut omnium si fuerit resolutionem aut plurimum si distinctiva tantum et non discretiva. talia autem in que resolvitur et componitur sunt universalia ac magis universalia. ergo etc. Preterea noticia scientifica et demonstrativa est prius de universalibus quam singularibus et prius de magis communibus quam de minus communibus. prius posteriorum. Quarta conclusio prius notum prioritate perfectionis est minus vltimum aut singulare probatur quod illud est prius notum tali prioritate quod est perfectius. sed minus universale respectu magis vltima est perfectius quod superaddit. ergo tali prioritate est prius notum.

Questio sexta.

Primum ens communiter acceptum esse existere sit commune univoco deo et creature substantie et accens. absoluto et respectivo. finito et infinito. Et arguitur quod sic unius potentie unicum est obiectum et

sub illa ratione formali. potentie enim distinguuntur per obiecta. potentia autem dicitur correlativa ad obiectum. multiplicitas autem uno correlativorum multiplicatur et reliqua. sed intellectus est una potentia cuius obiectum primum est ens. quod inferius ente non adequatur potentie. nec superius quia non datur. ergo omnes quod ens habeat unam rationem formalem finem quam sit obiectum potentie intellective et sub illa continetur deus et creatura. Secundo arguitur sic unum scilicet unicum est obiectum et sub illa ratione formali. scilicet ens est unius generis subiecti partes et passionis considerans prius posteriorum sed metaphisica est una scia cuius subiectum est ens sub ratione entis ut philosophus dicit. 4. metaphisice. Idem dicit Commentator commento primo quod manifestum est per se esse aliquam scientiam que considerat de ente in eo quod ens est et de accidentibus essentialibus enti in eo quod ens est. ergo ens habet unam rationem commune deo et creature et alijs quam metaphisice considerat. Tercio sic substantia est magis ens quam accidens. 7. metaphisice in principio. aut ergo hic fit comparatio substantie et accidentis in ordine ad dictionem solam aut ad conceptus proprios substantie et accidentis aut in ordine ad conceptum commune. non primum quod philosophus ibidem deducit quod substantia est ens principale et magis ens in tribus diffinitione. scilicet cognitione et tempore ut patet ibidem. nec in conceptu proprio quod vel in eodem conceptu erit comparatio vel in diverso. et tunc erit sensus substantia est magis substantia quam accens sit substantia. vel quod substantia sit magis substantia quam accens sit accens quorum utrumque est falsum. ergo erit comparatio penes conceptum commune. Quarto dignitates non essent tantum due. scilicet una affirmativa et altera negativa. cuius oppositum vult Aristoteles. 4. metaphisice. et primo posteriorum. et probatur consequentia ex quo entia correspondunt primo plures conceptus tot erunt dignitates quot conceptus primo correspondentes huic voci ens. et sic in substantia erit una dignitas affirmativa. et alia affirmativa in accidentibus et nulla alteri poterit deferre. Et similiter dicat de negativis et patet consequentia quod dignitates subiecta et predicamenta. erunt diversa. Quinto omni passioni correspondet aliquod subiectum primum. sed passionibus transcendentibus non correspondet aliquod subiectum speciale contra ad eam. ergo omnes ponere aliquid commune eis adequatum illud non potest esse aliud quam ens. Sexto intellectus certus de uno conceptu et dubius de duobus habet conceptum de quo est certus alius et distinctum ab illis duobus de quibus est dubius et illis univocum sed multi fuerunt certi quod de erat ens et dubitauerunt utrum finitum vel infinitum primum vel non primum. conceptus entis erit univocum respectu illorum si ens haberet unum conceptum tunc dens et predicamentum. non essent simplicissima. componeret. n. ex conceptu entis et contrahens. Item Commentator dicit. 8. metaphisice quod predicamenta sunt genera simplicissima et altissima cum non habeant genera et diffinitiones. diffinitiones sunt compositorum. ergo ens non habet unum conceptum. Secundo illud quod immediate et prima significatio ne dicit omnia que sunt in x. predicamentis non habet unum commune conceptum qui si haberet primo significaret illi et eo mediante significaret alia. sicut animal quod primo significat sensibile et mediante sensibili species contentas sub eo. sed commentator dicit. 10. metaphisice quod ens et unum significat immediate quod est in unoquoque predicamentorum. ergo non habet unum conceptum. Tercio illud quod sic se habet ad sua significata sic sanum ad sua sana non importat unam rationem. a sanitate enim animalis et diete ac potionis non abstrahitur aliquis conceptus communis qui sanitas appelletur sed sic se habet ens ad x. predicamenta sicut sanum ad sua significata. ut philosophus et commentator dicunt. 4. metaphisice. ergo ens non importat unum conceptum. Quarto ens dicitur multipliciter. ut patet primo philosophorum et 4. metaphisice et pluribus alijs locis. sed quod dicitur multiplex non dicitur univocum. Preterea philosophus allegans Aristotelem. ca. de specie. si quis omnia entia vocet equivoce nuncupabit. ergo ens est equivocum. Preterea requiritur commentator. 4. metaphisice dicit quod non invenitur aliquid quod sit commune predicamento substantie et qualitatibus et alijs predicamentorum. Et philosophus. 3. philosophorum idem

Tex. co. 1.

Tex. co. 4.

Tex. co. 9.

Com. 16.

Com. 7.

Tex. co. 2.
Tex. co. 16
Tex. co. 2.

Com. 2.

Tex. co. 4.

Primo philosophi
cor.
Tex. co. 5

dicat. vbi Lōmentator dicit. Impoſſibile eſt inuenire aliqd cōe q̄tūor predicamētis i qbus repit mot⁹. Preterea ſi ſic ens eſſet genus ad decem predicamenta quod negat philoſophus. 3. metaphiſice quare ⁊c.

Circa iſtam quæſtionē ſic pcedā qm̄ p⁹ narrabo diuerſas opīones. Secūdo ponā aliq̄s diſtīctōes ⁊ cōclūſiōes tertio rīdebiſ ad obiecta. Quātum ad primū dicitū bernens ⁊ girardus q̄ ens ē equocū ⁊ q̄ eq̄s p̄io ſignificat. x. p̄dicamēta diſtīctim inīit āt iſta opīo argumētis factis poſt oppoſitū. Alia ē opīo alioz ponentū ipſū eſſe vniocū ſz diuerſimode. qm̄ aliq̄ ponūt bulc voci ſolūmō corrīdere pceptū mētālē ⁊ nō realē. ſicut auſſeolus in ſuo p̄io diſ. ſecūda. ⁊ oēs terminīſte q̄ tenēt ipſm̄ eē vniocū ſicut. Occā ⁊ ei⁹ ſequaces. Quidā āt p̄ter cōceptum mētālē ponūt ſibi corrīdere vnā realē q̄dditatē ex pte rei realiter corrīdētis. Et iſti adhuc diuerſimode dixerūt de iſta q̄dditate qm̄ aliq̄ ponūt eā eſſe p̄dicatōnē in quid de deo ⁊ de his q̄ de directe ſūt in. x. p̄dicamentis. ⁊ eſt in quā oīa vltimata reſolutione reſolūt ⁊ de paſſiōib⁹ trāſcēdētibus ⁊ ſimplr ſimplicibus ⁊ p̄io diuerſis ⁊ de vltimis diſſerētis ſolū de nominatiue. Et iſti fuerūt ſco/ tus. Antonius Andree Landulphus ⁊ Bonetus ⁊ mul/ ti alij ſolēns viri franciſci āt tenet in ſuo cōſtātū in plo go eſſe vniocū. ⁊ illā rōnē realē de oib⁹ dīci denotātū a p̄ioz ſicut genus de differentia p̄ter q̄s de ſuo indiuiduo formalis de quo dicit q̄dditatine. ⁊ q̄ iſta ē facili⁹ ⁊ ſecu/ rior: hāc inītib⁹z p̄ncipali. q̄ āt de ſimplr ſimplicibus ⁊ p̄io diuerſis ⁊ vltimis diſſerētis ac paſſiōib⁹ entis p̄dice tur nō in quid tanq̄s p̄s p̄s q̄ pceptus ſimplr ſimplex eſt q̄ nō eſt reſolūbilis in alioſ cōceptus p̄iores tanq̄s in p̄es ſui ſicut p̄dictus in quātitate cōtīnua ⁊ vnitas in diſcreta. ⁊ p̄io diuerſa ſūt q̄ ſe totis ſincatib⁹ gregumalice diſſerunt ⁊ nō ſūt alicui vniētia ſicut ſūt diſſerētia p̄s. 5. metaphi. Ex his p̄s q̄ de illis nō p̄dicat ens q̄dditatine q̄ tūc eſſent in ipſm̄ reſolūbilis. ⁊ ſic nō eēnt ſimplr ſimplicia ⁊ in illo pue nirent q̄dditatine. ⁊ ſic non eſſet p̄io diuerſa tūc. cū paſ ſiones entis ⁊ vltime diſſerētie ſint ſimpliciter ſimplices ⁊ p̄io diuerſa. Qd āt de. x. p̄mis gñib⁹ non p̄dicet in qd tāq̄s p̄s. p̄s q̄ iſta ſūt. x. p̄ia p̄ncipia ⁊ ex p̄m̄ ſimpliciſſima ergo irreſolūbilis. p̄ia p̄s ⁊ aīſ eſt iſto p̄bi. in capitulo. 8. ſpē. ⁊ Lōmentatoris. 4. metaphiſice. quo dato ſeq̄ q̄ in generib⁹ ſubalternis ⁊ ſpēb⁹ ſp̄aliſſimis ac indiuiduis nō includit quidditatine. q̄ ſi icluderetur eēt rōne generū ge neraliſſimoz i q̄b⁹ nullo mō icludīſ q̄dditatine vt p̄batū ē.

Sed cōtra tria puncta dicta arguit p̄io cōtra hec q̄ de ſimpliciter ſimplicibus ⁊ p̄io diuerſis non p̄dicatur ens. q̄ oīa iſta aut ſūt ens aut nīl nō nīl. ergo ens ergo includit ens. C Secūdo q̄ de decē generibus p̄dicatur ens q̄dditatine. q̄ certū ē q̄ ens predicat de iſtis aut per ſe aut per accīſ. nō p̄ accīſ quia omne tale ē po/ ſterius eo de quo p̄dicat. ergo p̄ ſe nō ſecūdo mō nec q̄r/ to q̄ nec p̄dicamētū ē paſſio ſubiecti nec ſubiectū eā p̄dica tū ſm̄ actū. ergo in p̄io mō. ſz oē tale p̄dicat q̄dditatine ⁊ nō denominatiue ergo ⁊c. C Tertio cōtra hoc qd dicitur q̄ de ſuo indiuiduo formalis p̄dicat q̄dditatine hoc dato ſeq̄ tur q̄ hoc ens eſſet magis ens ⁊ intimius ens q̄ deus. q̄ eſſentialiter ⁊ in p̄io mō de directo. ⁊ de ſolū reducti/ ne ⁊ denominatiue. ⁊ ex p̄m̄ muſca in quātū hoc ens eſt magis ac intim⁹ ens q̄ de⁹. C Ad primū dicit q̄ ſimplr ſimplicia ⁊c. vt p̄ſcīdūt ab ente ſūt ens denominatiue ⁊ nō q̄dditatine. nīl enī pōt tātū p̄ſcīdī ab ente p̄ nomina p̄/ me intentiōis quā ſit ens denominatiue ⁊ hoc hz ens p̄ pter ſuā maximā trāſcēdētā ſicut in diuinis p̄pter inīni/ tatem oīa p̄dicat idēptice oīa de diuinā eēntia nō tñ q̄ddita tine. C Ad ſecūdū dicit q̄ p̄dicat p̄ ſe i p̄io mō nō de di recto ſz reductiue tātū ſicut genus de diſſerētia. C Ad ter/ tiū negatur p̄ia q̄ magis ⁊ min⁹ attendunt ſm̄ quātitate virtutis. ratio āt dei ⁊ virtus dei eſt entis ⁊ virtutis entis ⁊ hui⁹ entis ſe p̄ioz ⁊ maior. Cōcedo tñ q̄ hoc ens eſt intim⁹ ens q̄ deus. q̄ inter hoc ens ⁊ ens non eſt diſtī/ cto formalis ſz ſolū modalis. ⁊ inter deū ⁊ ens eſt diſtī/ cto formalis. magis āt ſunt idem que ſolūm diſtinguūtur

modaliter q̄ que formaliter.

Quantus ad ſecūdū articulū ponūt aliq̄ diſtī/ ctōes quaz prima ē iſta q̄ cōcept⁹ pōt capi quadruplī q̄tū ad p̄is. p̄io p̄ potētā cōſpīcte Secūdo p̄ rōne cōſpīcti vel ſpē intelligibili. tertio p̄ actu. quarto p̄ quidditate cōcepta vel vt eſt ſub cōapi vel cuz cōcipi vel vt motū vel vt terminat intellectū. C Secūda diſtīctio eſt ſco/ ti q̄ vniocatio eſt triplex. p̄biſica. logi/ ca. ⁊ metaphiſica. C Vniocatio p̄biſica eſt vnitas nature ſpecificie rei natura rei ⁊ ex parte rei circūſcripta oī opera/ tione intellectus exīſ de qua. 7. p̄biſicorū habet q̄ in ſpē ſp̄aliſſima eſt p̄p̄ia cōparatio ⁊ non in genere. q̄ ſpēs ſpe cialiſſima dicit vnām nāz ſolū nō āt genus. q̄ ſub genere latent equiuocatiōes. i. diuerſe nature ſpecificie. ⁊ ſic gen⁹ eſt equiuocū oppoſitū vniocatiōi p̄biſice vniocatio lo/ gica eſt vnitas alicuius realitatis vel itēntionis p̄ ſe plurib⁹ cōicabilis pcepte ſub vna itēntione logica. vt aīal in quātū genus vel ens in quātū vlē. vel trāſcēdētis. C Vniocatio metaphiſica eſt vnitas alicuius p̄ ſe prime itēntionis abſtra bilis p̄ intellectum a p̄biſis ex natura rei circūſcripta qua cūq̄ intellectūſe logica. Ex q̄b⁹ ſeq̄ duplex correlariū. C Primo q̄ aliqd cōtingit eſſe vniocū p̄biſicū logiciū ⁊ metaphiſicū. q̄ hō inquantū hz vnā nāz ſpecificā ſpecialiſ ſimā eſt vniocū p̄biſice vt eſt ſola p̄ia itēntio abſq̄ ſecū/ da eſt vniocū metaphiſice. cū ſecūda itēntione eſt vniocū logice C Secūdū correlariū q̄ aliqd eſt vniocūz metaphiſice aut logice qd non eſt vniocū p̄biſice. vt ens ⁊ aīal C Tertia diſtīctio q̄ duplex eſt vniocatio. trans ſcēdēs ⁊ predicamētalis. p̄ia eſt communior ſed ſecūda ē ſamioſior: ⁊ de iſta vt plurimū loquūt. Aīſto. ⁊ antiqui philoſophi. C Quarta diſtīctio quadruplex ē vniocū. reale. mētale. vocale ⁊ ſcriptū. ⁊ totuplex vniocatio. itez rursus triplex ē vniocū. large ſtrictē ⁊ ſtrictiſſime. primo mō ens ſecūdo mō oīa genera. tertio mō ſpēs ſp̄aliſſima. C Aliter ſm̄ Aureolum duplex ē vniocū ſeu vniocatio quedā mathematica ſen apparēs vt ſpē ſpecialiſſime. que dāz aut latens occulta vt generis aut entis. C Quinta diſtī ctio eſt magiſtri f. ſancſci de marchia ſuper primū ſenten/ tiarū q̄ quattuor ſunt genera vniocatiōis p̄pter quarū diuerſitatem diuerſificatur opīo de vniocatiōe entis. C Vni ocū. n. deſcendit in ſua vniocata quadruplī. aut ſm̄ eā dem rōnē ⁊ eūdē modū eſſendi cōem eis ⁊ ſm̄ eūdēz ordinē ⁊ ſm̄ eūdē gradum perfectionis eēntialem. ⁊ iſte gradus vniocatiōis eſt perfectiſſimus qui poſſit repir i in creaturis qui ſolūmodo eſt in ſpecie ſpecialiſſima. nām albedo eſt deſcendens in ſua indiuidua omnibus modis p̄dictis. eadē. n. ratio albedinis ē in quilibz albedine vna ⁊ eadē ſpecificie ac equaliter. q̄ indiuidua vt ſunt in p̄di/ camēto abſtrahūt ab exiſtentia. ⁊ vt ſic nullū eſt altero p̄/ us. nec vt ſic albedo vt octo eſſentialiter ē p̄fectio: albedine vt vnū. q̄ iſti gradus nō ſequūt rōnē ſpecificā ſed inīmi/ dualēm ⁊ ſm̄ mōi rōnis ſpecificie qui non variant rationē eēntialē. hz ē albedo eūdē modū eſſendi i quilibet albedi ne. q̄ modū accīdētis ⁊ inherētis alteri. C Secūd⁹ gra dus minor iſto eſt quo aliquid deſcendit in ſua vniocata ſm̄ eadē rōnē ⁊ eūdē modū eēndi ⁊ eūdē ordinē eſſē/ tiales: nō tñ ſm̄ eūdē gradū perfectionis quomō deſcen/ dit aliqd gen⁹ ſubalternū in ſuas ſpēs vt aīal C Tern⁹ gra dus eſt quo aliqd deſcendit in ſua vniocata ſm̄ eandē rōnē ⁊ eūdē modū eſſendi nō āt ſm̄ eūdē ordinē nec gra dūz ſicut numerus ⁊ figura. C Quartus gradus vnioc/ cationis eſt quo aliquid deſcendit ſm̄ eandē rōnē tantum vt ens. Iſtā ens in ſubſtantia ⁊ accīte hz eadē rōnē forma lem ſm̄ diuerſū modū eſſendi. quia in ſubſtantia vt in ſe i accīte vt in alio ⁊ per prius in ſubſtantia q̄ in accīte ac p̄fectius. C Primus gradus vniocatiōis nīl hz de eq̄ uoco. Secundus gradus per vnum gradum accedit ad equiuocū. Tercius gradus per duos quartus per tres. C Sexta diſtīctio q̄ vniocū equiuocū ⁊ analogū ſic cō nentunt q̄ equiuocū ⁊ vniocū pueniunt in vnitatē vocis ⁊ in plura ſignificando. diſſerunt āt in vnitatē conceptus aut rationis quā ponit vniocum ⁊ excludit equiuocum

Ter. cō. 24. 29. ⁊. 31.

Prīo p̄ho rō Ter. cō. 13. 7. meta. Ter. com. 34. ⁊. 14. ⁊ alibi.

Prīo. di. 3. q. 3. Q̄ue. 6.

Analogū at stat cū vtroq; nā canis vel sanū est equū // cum et analogū et ens ē vniocū et analogū. supradit tñ si bi analogū ordinē q nec includit nec excludit vniocū nec equiū. Septia distinctio ē q duplex ē vniocū actiue et passive et totplex ē equū. qñtio at ista qñt de vniocū vniocātē et nō vniocato. Octaua distinctio q refert dicē ē vniocū et vniocē p̄dicatū. cē vniocū ē hīc vñā rōnē plurib⁹ pueniētē s; idē nomē. s; vniocē p̄dicatū ē p̄dicari qdditatine vel sp̄o mō dicēdi p se. Nonā distinctio q cōceptus qdditatus dī duplī. vno modo p qua libet pte pcepta p̄tinentē ad qdditatem. et isto mō non solū genus s; et dīa dicit cōceptus qdditatus speciei. Alio mō p illo solo cōceptu qui p̄dicatur in qd aut tāq; ps aut tāq; prius s; nō vt ps sicut gen⁹ dicit in quid de differentiā.

His premis rñdet a d qñem ponēdo tres cōclūsiōes. C. Prima est q ens cōter sumptū nō est vniocū oībus entibus vniocātione p̄blica. ista est manifestā q; vniocū p̄blice dicit vñā naturā specificā ens autē dicit vñā naturā maxime trāscendētē et oībus cōmūnē. Secūda cōclūsiō ens cōmūniter sumptū est vere vniocū oībus entibus vniocātione metaphisica hāc cōclūsiōē ofido sic. oīs intellectus certus de vno cōceptu p̄ie intētiōis et dūbīs de duob⁹ vel plurib⁹ in qbus ille cōceptus includitur h; vñā cōceptū de quo ē cert⁹ aliū ab illis de quibus est dūbīs et illis vniocū. s; itellectus hoīs pōt esse certus de aliquo. quod sit ens dubitādo vtrū sit deus vel creatura substantia vel accidēs et sic d; alijs in quibus cōceptus entis includit⁹. ergo cōceptus entis est alijs a cōceptibus dūbijs et vniocū illis ita q d se est neuter et includit in vtroq; illoz. maior p; quia impossibile est eundē cōceptū eidē intellectui sit esse certum et dūbiū. q; tunc cōtradictoria dicerent de eodē quod est contra primū principū. ergo vel est alijs et habetur p̄positū. vel nullus. et tunc non est certitudo de aliquo cōceptu. si autem quidditatinē includitur in illis sequitur q non est tantum alijs sed etiam vniocū eis. minor d; clarat primo de deo et creatura. q; quilibet p̄bīs antiqu⁹ fuit certus q illud qd ponebat esse primū principū esset ens puta vnus qui posuit ignē primū principū. ali⁹. aq; alijs aerē. alijs mediū inter ignē et aerē. quilibz enim talis fuit certus ignē vel aerē esse ens. tñ erat incertus vtrū esset ens creatū. vel increatū. primū vel nō primū finitum vel infinitū. nō enī erat certus q esset ens primū. q; tunc fuisset certus de falso de quo nō est certitudo nec scia p̄io p̄sterioz. nec erat certus q esset nō primū. q; tunc non posuisset oppositū. S; aliq fuerunt certi q potentie aīe sūt ens dubitant tñ an sint substantia vel accēs. Aliq etiā fuerunt certi q p̄ione diuine sunt ens tñ dubitabant an absolute aut respectiue. igitur ens acceptū p eo cui non repugnat esse existere est eodē vniocū deo et creature. substantie et accēs. absolute et respectiue. finito et infinito p̄o et n̄ p̄o.

Contra tamen cōclūsiōē secūda et tertiā. q; ille videt tollere oēm creatiōē simplr et anihilationē. q; creatio ē pductio alicuius nullo eis qd creatur p̄suppositio. anihilatio autē est destructio alicui⁹ nullo eis qd destruitur remanētē. Cū ergo ratio entis sit realis et eterna a parte aī et apte p̄ et p̄existat aī pductiōne cuiuslibet qd creat simplr et remanet post destructiōnē et anihilationē cuiuscūq; q; aliter oē ens crearet in creatiōe cuiuscūq; qd creat et anihilaret i anihilatiōe cuiuscūq; qre segt q nō erit aliq quidditas realis vnioca oībus entibus. Secūda illa quidditas entis aut est dependens. et sic non erit in deo aut independēs et sic non erit in creatura probatur aī. q; oē qd est aut est depēdēs aut idependēs. Tercio deus et creatura distant in infinitū ergo nō possūt i aliqua ratiōe vna cōuēire. Quarto a sim p̄r simplicibus et p̄io diuersis nō pōt abstrahi alijs pceptis cōmūnis vniocū. deus et creatura sūt bīmō ergo

et. Quinto qd est in deo est de se formalit⁹ et singulare. ergo nihil qd est in deo pōt esse cōmūne deo et creature. antecedens est manifestum. quia quicquid ē in deo est de se necesse esse. et omne tale est de se formalit⁹ hoc. Sexto ab extremis contradictorijs non potest abstrahi aliquis cōceptus cōis. deus et creatura sunt huiusmodi. quia ens a se et non a se ab alio et non ab alio.

Ad has difficultates respōdet q duplex ē creatio. particularis et v̄lis. et totplex est anihilatio. Ad v̄lem creatiōem alicui⁹ requiritur q oē qd est inclusum in eo a priori creet. et talis creatio non est possibilis vt deduct argumentū. alia est particularis que est cum omnia particularia principia alicui⁹ sibi intrinseca creantur. et hec est possibilis. nunc autem ens vel qdditas entis non est principium particulare alicui⁹ creati particularis. S; cōceditur q anihilatio v̄lis non est possibilis sed bene p̄icularis vbi quidditas entis non corrumpit. Ad secūdū dicitur q ratio formalis entis non est dependens nec independens sicut ratio formalis substantie de se nec est corporea nec in corporea. sed vt est in spiritu ē in corporea: vt in corpore est corporea: eodē mō ens i deo est independens et in creatura est dependens. Ad tertium q distantia non accipitur nisi p quantitate virtutis. vnde infinita distantia bene arguit infinitū excessum in virtute sed non tollit conformitatem in ratione quidditativa sicut si daretur aliqua albedo infinite intensiōis cuius infinitas non tolleret conuenientiam eius cum albedine vt in quidditate albedinis. Ad quartū dicitur q sunt se totis distincta et primo diuersa subiectiue et in aliter non at obiectiue et formalit⁹. q; nō pueniūt in aliqua rōnē cōi predicamentali sed bene reali et trāscendēti. C. Vel fin franciscum q a talibus non potest abstrahi aliquis cōceptus cōmūnis quidditatus tanq; ps sed bene denominatiuis a priori. et talis est cōceptus entis. Ad aliud neget maior ad p̄bationē negatur q quicquid est i deo ē de se necesse esse. quia ratio entis substantie et spiritus sunt in deo q non sunt de se necesse esse. Ad vltimū dicitur q ab extremis contradictorijs formalit⁹ sumptis non potest abstrahi aliquis cōceptus cōmūnis et talia non sunt deus et creatura. sed ab extremis contradictorijs materialit⁹ sumptis bene potest cuiusmodi sunt deus et angelus.

Sed me Boneti qui exp̄sse ponit ens cōtrahi p differentias essentielles ad x. p̄dicamēta. que differentie quātuncq; sunt accitales enti sunt tñ de qdditate inferiorum generū p illas et ex ente constitutoz sunt qñtor difficultates. C. Prima q; tūc genera generalissima eōnt diffinibilia. quia vbi ē quid et quale intrinsece ibi pōt esse diffinitio quia ex alijs non cōstat vt p; ex. 6. topicor. Hāc at ens erit vt qd differentia cōtrahens vt quale: ergo quodlibet illoz erit diffinibile. C. Secūda q; tunc omnia genera generalissima essent resoluibilia in ens et differentiaz propria. C. Tercia q; non essent simplr simplicia nec p̄io diuersa qd est contra Aritō. quinto metaphisice. C. Quarta difficultas q; quibet negatiua qua remouet gen⁹ generalissimū vnijs p̄dicamenti a genere generalissimo alterius erit demonstrabilis. vt supposito q. a. sit differentia contrahens ens ad substantiā. Tūc arguat sic. nullum ens. a. est qñtitas et sic de alijs. sed oīs substantia est ens. a. ergo nulla substantia est quantitas et sic de alijs. Ad ista rñdetur faciliter vna distinctiōe premis q duplex est resolutio. vna realis et alia predicamentalis: predicamentalis est quando resoluibilia resoluūt in aliqua que sunt in predicamento. vt resolutio hoīs in aīal et rōnale. realis vō est qua resolutio ne resoluūt seu in aliqua predicamentalia seu trāscendentia que sunt extra p̄dicamēta. Et sic totplex est cōpositio realis. s. et p̄dicamentalis. p̄dicamentalis ex qdditatibus p̄dicamentalibus. realis et ex trāscendentibus vt gñalissima ex ente et propria differentia. Et totplex est diffinitio. Et sic ad has omnes difficultates p; solutio qñ generalissima sunt diffinibilia non diffinitione predicamentali sed reali. s; sunt resoluibilia reali nō p̄dicamentali. et talia sunt

Capitu. 4.

Tex. q est inter. 15. et 16.

Tex. cō. 31

simpliciter simplicia ac primo diuersa. ac et ille negatiue sunt & monstrabiles medio reali non predicamentali & sic intellexit Aristot. 1. posterior. sicut si dicat qd dens tunc erit componibilis ex ente & differentia quā seget infinitas & qd aliquid erit prior deitate qd oia videtur absurda. Ad hoc dicitur pcedendo qd deitas est constituta non tñ composita. constitutio enī abstracta a compositioe. Itā diuine persone sunt persone non tñ compositae. compositio enī ē tantū finitorū formalis & realis distinctio quorū vnū alterū expectat expectationē pbificā sicut compositum mā & forma. Itācūt simplicitas opponit compositiōi nō pstructioni. s; ens & dīa cōtrahēs ipm ad defū. nec sunt limitata formaliter nec realiter distincta. & conceditur qd eius ratio est prior deitate communitate non pfectione.

Quantus ad tertium articulū est respondendum ad argumenta facta in principio. Et primo respondendum est sicut Scotus qd generalissima sunt simplicissima simplicitate opposita compositioni predicamentali non tñ reali. Vel dicat qd non sunt composita s; constituta. simplicitas autem opponit compositioni &c. Secundū Aureolū dicit qd si sunt composita ex qdditate entis reali. qd illa nō hz ens tñ hz cōceptum cōem ex quo non componit. Et secundū franciscū p3 rñso qd ens non est pars nec dei nec alicuius extrinseci in predicamento. nec ē vt qd qdditate vt genus respectu spū s; vt qd denominatione vt genus respectu dīe. Ad tertium de sano dicit qd in aliquo ē silendo & in aliquo non est enī silendo quātū ad hoc qd sicut sanitas aialis principalis ē & oia alia sana dīr in ordine ad illā sic substantia est principāliter ens & aliqd. Accidētia vō p se sūt talia p attributionem ad illā. Et nāq; aliquiditas vel ē esse quātitatis substantie vlt dispoēne vel bitudine vel aliqd tale substantie. disitudo vō est in trib; qd solū aīal ē sanū formaliter. alia vō denotatio ne ab illā qd est in aīali: oia at entia sunt entia formaliter. secunda vō qd attributio sanitatis ad vnā sanitatē nō est realis & entitativa nec sicut id quod sunt. attributio autē oīz entium ad substantiam ē sicut intrinsecā entitatē & realitatē qdditativā. tertio quocūq; qd oia significata sani nō cōcurrūt ad vnū cōceptū mētalē sanitatis sed tāntū ad vocē oia at entia ad vnū cōceptū. Aliter dicit qd si cōsiderē in rōne entis nō hnt attributionē accidētia ad substantiā nec substantiā ē magis ens qd accidens sicut bō in quātū aīal nō ē magis aīal aut pfectius aīal qd musca. S; si cōsiderent in rōnib; pphīs & non in entitatib; tunc substantia est pfectius & magis ac prius ens pfectioe qd accis. & qd deterius ē gfa melioris. 7. politico rñ. Accis attribuit substantie tripliciter. qd substantia in triplici genere causae ē causa accis. s. finalis efficiētis & mālī in qua nō ex qua tūc vt sic attribuitur accis substantie tanq; effectus multiplex vno cause. Aliter pōt rñderi qd ens capitur multipliciter. sicut modo. vt ē vnū nomē sumptū ab entia. & vt sic equaliter se hz ad substantiā & accis. alio modo vt ē principū de sum es est & tūc cōuertit cū extrinsecū. nūc autē extrinsecū pōt cōpenti sube & ppter sām accis. qd accis nō existit nāliter pter substantiā cōtra sic vt i deo. ideo accidēs nō ē ens isto modo nisi qd entis. & sic intellexit Aristot. 7. metaphisice. 6. & 4. qd illo modo hz attributionē ad substantiā. Ad aliud dicit qd ens significat oia qd sūt in quolibz. x. p predicamentorū immediate p remotionē cuiuscūq; alterius rōnis predicamentalis. cū hoc tñ hec oia significat mediante vna ratione transcendenti. & sic intelligit Commentator. Vel sicut Aureolū significat illa oia immediate p mediationē cuiuscūq; alterius rōnis nō tamē cōceptus ex quo entia in gñali non corrūdet vna cōis ratio oībus s; bene cōceptus vnū. & s; franciscū ens significat res immediate p remotionē cuiuscūq; dīe cōtialis medie. quia sic nec descendit. i. x. predicamēta p dīas cōtiales s; tāntū modales ita et oia illa sic immediate significat. Ad auctoritatē Aristot. 4. metaphisice. & 1. phisicorū qd dicitur multiplex dicit qd dicit de multis. s. disiunctiue nō copulatiue. & sic ē principū s; pncidē. Ad p3 dicit qd nūq; re ptiū ē qd fuerit ille qui dicit. Si qd oia entia vocet equoec nūcupabit &c. tñ dicit qd ens ē equoecū phisice & equoecūōe predicamentali & largo modo. s; nō ē equoecū stricte p eo qd qd hz diuersas rōnes. & sic ē questio. Ad aliā auctoritatem Commentatoris. 10. metaphisice dicit qd nō inuenit aliqd pāca

Tex. cō. 4
Tex. cō. 2.

Tex. cō. 2.
Tex. cō. 16.

mētale cōe oībus predicamentis aut illis q̄ntor; s; bñ trascendēs. Vel sicut franciscū nō repit aliqd qdditate dictū de oīb; vel plurib; predicamentis s; bñ denominatione a priori tñ. Vel vltimū dicit qd nō ē gen; qd nō ē limitatū formaliter s; tāntū pmissiue. Et gen; ē p inferioris ens nō ē p alicuius ppter sui illimitationē. Et nūllū gen; predicat de pluribus differentib; genere sed solum specie & numero. ens autem predicatur de omnibus predicamentis.

Questio septima.

Trea

materia de indiuisibilib; de qbus aliquātū Aristot. tangit 1. phisicorū & Burleus cōtra Occā qd licet meli; ptractent. 6. phisicorū tñ imitando eos tangā. aliquos casus quos ipsi nō tangunt pbando indiuisibilia nō dari. & pō de permanentib; secūdo de successiuis.

Tex. cō. 16.
Tex. cō. 32

Primo sic datus talib; indiuisibilib; seget qd aliqd subiectum moueret & tñ nō oē agēs extrinseci in eo moueret. p se quēs ē falsū & cōtra pbūm. 2. topicorū dicēt qd motus nō bis mouent oia qd sūt in nobis. & pbat pñā. & capio vnā rotā qd moueat circulariter. & quero de cētro eius aut mouet aut nō. si nō habet ppositū. si sic certū est qd mouet circulariter ad motū totius rote. & sic cū oē qd mouet circulariter beat cētrū circa qd mouet tñ cētrū erit centrum & sic in infinitū. Vel deueniet ad aliqd cētrū qd nō mouet. & sic seget qd moto aliquo nō mouet oē qd est in eo. Idē pōt dici de pñcto corpis sphericū & delinea axis vt de polis corpis orbiculariter motū. Ad hoc dicitur pcedēdo cōsequēs & pñam & dico qd oia talia gesūt nō solū gete opposita motui recto s; et gete opposita motui circulari & h per accidēs. nec ē opus qd oē tale p accis reducatur ad ali quod tale p se nisi cū fuerit tale p accidens qd sit aptū nātū esse tale p se sicut de clauo in naui mota p se. qd separatis posset moueri tali motu p se s; in naui moueat p accis. Ad auctoritatē Aristot. dicit qd tenet de pñb; cōtialibus & quātitatiuis moti & de accisib; et pmanētib; & extrinseci dato qd totū moueatur sicut hegreumaticē. Itā celo vel alio moto nō mouet nec mot; existēs in eo quo mouetur nec temp; existēs in illo mobili nec mutati esse. Et secundū casus est iste. sit aliquod corpus bipedale cuius vna medietas sit sūme alba & altera sit sūme nigra. & quero de superficie media copulante has duas partes. aut ē sūme alba aut est sūme nigra aut pti alba aut pti nigra. aut nec sic nec sic. non ē dare mediū sed nō ē sūme alba. qd eadē rōne esset sūme nigra qd nō est maior ratio de vno qd de reliquo nec econtra per eandē rōne & sic de alijs. Ad hoc dicitur admissio casu qd nec est sūme alba nec est sūme nigra inclisue s; tantū exclusiue. qd terminat vtrāq; pte & sūme albam & sūme nigram. Ex quo sequit correlative qd talis superficie nō est colorata qd cōcedit qd colores pprie dicti fraudant in corpore pñto & principaliter & nullo modo in superficie qd generatur a qualitatib; pñmis que fundant in corpore pñto aut in materia prima. Cōcedo tñ qd corp; de predicamento q̄titatis & nō solū substantie est copulatiū. Tñ adhuc concedit qd principaliter fundant in materia prima colores qd in corpore. vnde subiectum pñmū coloris est mā pñā sicut corpus de predicamento sube. tertium corp; de predicamento quātitatis.

Contra

qz Aristot. dicit in defensu & sensato qd color est extremitas pspiciū id est i extremitate pspiciū vt cōter glosat. ergo i superficie & qd color ē i corpore qd in superficie. 4. phisicorū. Dicit qd color terminat ad superficiē infra quā videt sicut infra vitrū videt color superficie existēs. & sic glosat Bur. Aristot. 4. phisicorū cap. 3. pñmū tractatus. vbi dicit Aristot. qd albedo est in superficie. vbi dicit Burleus qd est ibi quātū ad apparentiā. & qd Aristot. loquitur ibi more aliorū maxime platonicoz. idē dicat de superficie copulantis partis virge. quārū vna est viridis & altera sicca. qz illa est vtrūq; exclusiue. & ratio eius ē qd terminus exclusus excluditur a terminatis. & ideo dicitur excludens & exclusus ab eo. Tertius casus est sint due linee a. & b. vel melius earum puncta extrema sint a. & b. que sint cōtingua & hoc non est inconueniens. qz nō sūt

Tex. eo. 2.

Sup. rex.
cō. 37.

et tanta pietate sibi ratio posset resistere. nam quocumque ratio
 p[ro]p[ri]etatis dato posset dari omnes min[us] h[uius] i[n] duplo i[n] tri-
 plo. et sic i[n] infinitu[m]. ¶ S[ed] suppono duo. p[ri]mo q[uo]d sicut nulla
 s[ub]stantia subito corrumpit[ur] sic nec subito generat[ur]. sc[ilicet] q[uo]d cor-
 ruptio sube[st] finis alterationis successine. his statim[us] sit. a.
 illud min[us] tunc. a. p[er] aliquod certu[m] t[em]p[us] signatu[m] p[er]servabit[ur]
 fin[em] suppositio[n]is sit vna hora tunc i[n] medio istatim huius ho-
 re. a. erit debili[us] q[uam] i[n] istatim p[ri]e hore. ita q[uo]d si i[n] p[ri]ncipio ho-
 re erat po[ter]t aut resistet[ur] ut q[ui]ntuo: i[n] me[di]o erit ut duo. q[uia] co-
 tinue debilitabit[ur] magis. ergo si medietas v[er]ba alia p[er] ip[s]i
 us a p[ri]mo hore q[uam] erat po[ter]t vel resistet[ur] ut duo fuisset sepa-
 ta ab a. i[n] p[ri]mo hore adhuc p[er] mediu[m] hore restitisset eide[m] lo-
 co numero sibi h[uius]o. cu[m] igit[ur] p[er] sit m[en]s: toto sepe q[uo]d non
 dabit[ur] fin[em] istos min[us] simpl[iter]: ita q[uo]d min[us] no[n] posset re-
 sistere eide[m] p[ri]ncipio i[n] no[n] p[er] tantu[m] t[em]p[us]. Etia[m] aliter posset in-
 fringi ista opinio. p[ri]mo q[uia] de[us] posset suspendere virtute[m] con-
 tinetis h[uius]i. tunc no[n] resolveret[ur] illud min[us]. Secundo q[uia]
 posset poni i[n] vacuo vbi nulla e[st] h[uius]ietas co[n]tinetis. ter-
 tio si fieret i[n] celo vbi nulla h[uius]ietas e[st] sic i[n] vacuo posset a
 deo diuidi. Si[cut] de[us] posset diuidere sol[em] nec apparet[ur]
 i[n] q[uo]d resolveret[ur] et t[ame]n v[er]u[m] e[st] minimu[m] solis. Alij dicu[n]t q[uo]d mi-
 nimu[m] si dat[ur] dat[ur] p[er] cam i[n]trifeca. s. q[uia] tali forme et cuili-
 bz eiusde[m] sp[eci]ei repugnat e[st] ex sua na[tura] et r[ati]o[n]e formali sub
 miori ma[gn]itudo[m] adeq[ue]. Et loquedo de totali forma et de mi-
 nimu[m] p[er] se et seorsu[m] exi[st]it. no[n] aut loq[ui]do de p[ar]te forme to-
 tius aut de min[us] i[n] exi[st]it. Et isti diuersificanc[ur] q[ui]n[que] qui
 da ponu[n]t min[us] dicit[ur] i[n] homogeneis q[uam] i[n] etheroge-
 neis. de h[uius]i genis h[uius] ab Aristo. i. p[ri]ncipio h[uius] anarago-
 ra de sensu et s[en]sato et a Lome. 6. p[ri]ncipio co[m]me[n]to. 22. et
 7. p[ri]ncipio co[m]me[n]to. 2. Et v[er]u[m] de oib[us] h[uius]i. 2. de aia om-
 niu[m] na[tura] p[ri]ncipio determinata e[st] r[ati]o magnitudinis et augme[n]ti.
 ¶ S[ed] i[n] istud de h[uius]i genis e[st] argum[en]tu[m] de igne q[uia] sicut
 no[n] dat maximu[m] nec min[us] q[uia] eade[m] r[ati]o de vtroq[ue] ter-
 mino. maximu[m] at ignis no[n] dat q[uia] quocumq[ue] dato p[er] appo-
 sitione[m] co[n]bustibil[em] cresceret i[n] infinitu[m] cu[m] co[n]tinue sit maio-
 ris virtutis. ergo si m[en]s: po[ter]t co[n]uertere co[n]bustibiles. er-
 go quando erit maior: cum sit maioris virtutis. Et ad
 Aristo. dicit[ur] q[uo]d illud supponit taq[ua]m p[er]fectu[m] ab Anarago.
 Alij dicu[n]t q[uo]d e[st] Bur. i. p[ri]ncipio q[uo]d dat minimu[m] solum i[n]
 etherogeneis aiat[ur] p[er] se et p[er] p[ar]te augme[n]talib[us] sic q[uo]d non
 min[us] posset i[n] sua dispositio[n]e n[atu]r[al]i e[st]. et e[st] dat maximu[m]
 s[ed] no[n] dat maximu[m] aut min[us] q[uia] p[er] violentia posset fieri
 mai[us] aut min[us] s[ed] no[n] p[er] v[er]u[m] augme[n]tu[m] cui[us] q[ui]bz ps aucti
 e[st] aucta. nec p[er] v[er]u[m] decreme[n]tu[m] cui[us] q[ui]bz ps decrescit[ur]
 decrescit. ¶ Alia via h[uius]i oib[us] sup[er]iorib[us] e[st] q[uo]d no[n] datur ta-
 le min[us] nec i[n] h[uius]i genis nec i[n] etherogeneis et est opio.
 Entis b[er]t i[n] Calculato[n]is. quoz r[ati]o e[st] duplex. p[ri]ma q[uia] q[ui]
 cuq[ue] forma s[ub]stantia illa p[er]igat dispositio[n]es i[n] ma[gn]itudo[m]. quia
 actus actiuoz sit i[n] p[ar]te b[er]t dispositio. 2. de aia. s[ed] illa
 ma[gn]itudo potuit meli[us] disponi. q[uia] fin[em] eos no[n] dat optia disp[osi]-
 tio aliq[ua] forma. igit[ur] si meli[us] fuisset disposita i[n] miori ma[gn]itudo[m] da-
 ti min[us] potuisset introduci. Secundo q[uia] no[n] dat optima
 applicatio ag[en]tis cuiuscuq[ue] ad quocumq[ue] passu[m] ita q[uo]d qui
 b[er]t[ur] sit applicatu[m] meli[us] potuit applicari. Stigit me-
 lius applicaret effect[us] p[ro]duceret sub min[us] quantitate
 ¶ Ad auctoritate[m] Aristo. et Lome[n]tato[n]is dicit[ur] q[uo]d dat
 maximu[m] et min[us] negatiue no[n] positue aut affirmatiue
 ita q[uo]d voluit vnaq[ue]q[ue] forma s[ub]stantia sibi determinare certa
 latitudine[m] magnitudinis sub q[uam] po[ter]t esse no[n] at sub termi-
 nis ei[us]. verbi g[ra]ta forma s[ub]stantialis ho[m]i[n]is fin[em] q[uo]d ho[m]o po-
 test e[st] supra pedale et infra octupedale s[ed] non sub pedali
 adequante nec sub miori. i[n] ista e[st] maxima sub q[uam] no[n] po[ter]t esse
 citra cetuale nec potest e[st] sub centrali nec sub maiori su-
 pra pedalem sed sub maiori qualibet citra octupedales
 et ista e[st] minima sub q[uam] no[n] po[ter]t esse. ¶ Ad illud de igne di-
 ctu[m] Aristo. vult p[ro]bare q[uo]d augme[n]tu[m] i[n] v[er]u[m]e no[n] fiat p[ri]nci-
 pal[iter] a caliditate s[ed] ab aia. na[m] si sic tunc v[er]u[m]e cresceret ad
 q[ui]ntate[m] p[er]uenire cuilib[et] v[er]u[m]e. sicut quatuor ignis exi[st]it
 i[n] p[ri]ncipio spera e[st] maior: quante[m] cuiuscuq[ue] v[er]u[m]e. Si er-
 go v[er]u[m]e h[uius]i certos terminos et varios hoc erit ab anima
 no[n] ab igne aut caliditate ita q[uo]d dat maxima et minima q[ui]ntu[m]

tas sub q[uam] repugnat forme ignis e[st]. Et cu[m] dicat[ur] maior:
 ignis ceteris parib[us] e[st] maioris virtutis. ergo si m[en]s: po[ter]t
 p[er]uere et altare multo magis maior. ¶ S[ed] q[uo]d no[n] dat
 maximu[m] ignis positue s[ed] negatiue sol[us]. et i[n]o quocumq[ue] da-
 to ille poterit aliq[uo]d co[n]bustibile i[n] se p[er]uere: q[uia] quocumq[ue]
 dato ille distat p[er] aliquatu[m] a minima quantitate qua[m] no[n] po[ter]t
 h[uius]i supra maximu[m] qua[m] no[n] po[ter]t. ¶ Opinio g[ra]ta d[icitur] minimu[m]
 n[atu]r[al]i i[n] g[ra]ta e[st] duplex. vna q[uo]d p[er] o[mn]i[um] dari positue et affirmatiue
 alia h[uius]i p[er] o[mn]i[um] p[er] o[mn]i[um] no[n] positue s[ed] negatiue et ista fuit v[er]u[m]
 mo recitata. ¶ S[ed] ista e[st] duplex aut ex ea i[n]trifeca et i[n] oib[us]
 ta h[uius]i genis q[uam] etherogeneis. et i[n] etherogeneis no[n] q[ui]bz
 cuq[ue] s[ed] aiat[ur] sol[us] aut ex ea extrifeca. Et ista triplex aut
 p[er] co[m]paratione[m] ad v[er]u[m]e sicut p[ri]mo. aut ad ag[en]s sicut secunda
 aut ad co[n]tinetis sicut tertia tenedo mi[n]i dari i[n] h[uius]i genis re-
 spode[n]s ad argum[en]ta Bur. p[ri]mo ad p[ri]mu[m] Quocumq[ue] sunt
 eiusde[m] sp[eci]ei q[ui]bz co[m]petit vni et alteri et q[ui]bz repugnat
 vni et alteri. Cu[m] igit[ur] tot[us] ignis et q[ui]bz ei[us] p[er] quantitate[m]
 sunt eiusde[m] r[ati]o[n]is formal[is] et sp[eci]ei totu[m] mi[n]i po[ter]t p[er] se et se-
 o[mn]i[um] exi[st]ere et q[ui]bz ps aut p[er] p[ar]te repugnat toti e[st] repu-
 gnabit. Dicit[ur] ad maiore[m] q[uo]d v[er]u[m]e de p[ar]te p[er] se p[er]
 vel secundo no[n] p[ar]te p[er] accis q[ui]bz e[st] s[ub]stantia p[er] se et
 seorsu[m] q[ui]bz seque[nt]ur hecitate et no[n] r[ati]o[n]e sp[eci]ei. co[m]petit t[ame]n p[er] se
 cu[m] mo s[ed] illa de tertio vel quarto no[n] co[m]petit oib[us] et se
 per sicut illa de p[ri]mo vel secundo. Si[cut] dicat[ur] de cristella q[uo]d
 accis co[m]petit q[ui]bz dicit[ur]. et est p[ri]mu[m] p[ar]te p[er] accides
 et basis et fundam[en]tu[m] o[mn]i[um] alioz. Et igit[ur] exi[st]it p[ri]or
 s[ub]stantia et coior. Ma[gn]itudo co[m]muni exi[st]it no[n] s[ub]stantia.
 et i[n]o no[n] s[ed] i[n] po[ter]t ad exi[st]ere s[ed] b[er]t ad s[ub]stantia loquendo
 de p[ar]te actualib[us] et no[n] pot[en]tialib[us] sicut dicit Lome[n]tato[n]e
 i. p[ri]ncipio. ¶ Ad secundu[m] q[uo]d dicebat[ur] supponendo q[uo]d
 corruptio s[ub]stantie sit finis alterationis diuidat min[us] i[n]
 duas medietates facta diuisio[n]e aut medietates remane[n]t
 aut no[n] si sic cu[m] q[ui]bz medietas sit m[en]s: toto dabit[ur] min[us]
 m[en]s. si no[n] s[ed] statim corrumpet[ur]. igit[ur] erit corruptio s[ub]stantia
 sic nec alteratio p[re]cedet q[uo]d e[st] suppositu[m]. ¶ Ad hoc di-
 cit[ur] q[uo]d medietates altabit[ur] a p[ri]ncipio h[uius]i d[icitur] diuidit[ur] mi[n]i
 diuidat minimu[m] i[n] vacuo vel extra ma[gn]itudo[m]
 du[m] vel i[n] celo vbi nulla e[st] corruptio vel
 susp[en]dat de v[er]u[m]e virtute cuiuscuq[ue] p[ri]ncipio vel h[uius]i corrupti
 na[m] illa: p[ri]mu[m] d[icitur] q[uo]d alterabit[ur] a q[ui]bz b[er]t diuidet[ur] q[uo]d q[ui]
 eates gladij h[uius]i q[ui]bz b[er]t diuisi. ¶ Co[n]tra ponam q[uo]d di-
 uidet[ur] i[n] ista celestis q[uo]d q[ui]bz sit rep[re]sentat[ur]. Ad h[uius]i. po[ter]t
 dupl[iter] dici p[ri]mo q[uo]d e[st] q[ui]bz fatat[ur] p[er]e[n]t[ur] tale min[us] i[n] va-
 cuo. q[uia] vacuu[m] e[st] ip[s]o[n]ibilis i[n] re: na[m] cu[m] ipsa. abhorreat eu[m].
 Secundo po[ter]t dici q[uo]d dato illo ip[s]o[n]ibili. s. vacuo dabit[ur] cor-
 ruptio s[ed] sine alteratio[n]e p[ri]ncipio aut q[uo]d redibit[ur] p[er] p[ar]te
 ad v[er]u[m]e. S[ed] si dicat[ur] ponam q[uo]d diuidet[ur] sit ita latu[m] q[uo]d
 no[n] p[er]mittat p[ar]te v[er]u[m]e et tunc manebit sine forma s[ub]stantia. aut
 dabit[ur] min[us] min[us] si p[ar]te min[us] remaneb[un]t. ¶ Dicit[ur]
 ad hoc q[uo]d facta diuisio[n]e no[n] remaneb[un]t p[ar]te min[us] s[ed] statim
 ab ag[en]te p[ri]mo. et v[er]u[m]e cui[us] virtute ponis vacuu[m] et i[n] materie
 bus illaz partium introduceret[ur] aliqua alia forma.

Contra diuidat minimu[m] i[n] vacuo vel extra ma[gn]itudo[m]
 du[m] vel i[n] celo vbi nulla e[st] corruptio vel
 susp[en]dat de v[er]u[m]e virtute cuiuscuq[ue] p[ri]ncipio vel h[uius]i corrupti
 na[m] illa: p[ri]mu[m] d[icitur] q[uo]d alterabit[ur] a q[ui]bz b[er]t diuidet[ur] q[uo]d q[ui]
 eates gladij h[uius]i q[ui]bz b[er]t diuisi. ¶ Co[n]tra ponam q[uo]d di-
 uidet[ur] i[n] ista celestis q[uo]d q[ui]bz sit rep[re]sentat[ur]. Ad h[uius]i. po[ter]t
 dupl[iter] dici p[ri]mo q[uo]d e[st] q[ui]bz fatat[ur] p[er]e[n]t[ur] tale min[us] i[n] va-
 cuo. q[uia] vacuu[m] e[st] ip[s]o[n]ibilis i[n] re: na[m] cu[m] ipsa. abhorreat eu[m].
 Secundo po[ter]t dici q[uo]d dato illo ip[s]o[n]ibili. s. vacuo dabit[ur] cor-
 ruptio s[ed] sine alteratio[n]e p[ri]ncipio aut q[uo]d redibit[ur] p[er] p[ar]te
 ad v[er]u[m]e. S[ed] si dicat[ur] ponam q[uo]d diuidet[ur] sit ita latu[m] q[uo]d
 no[n] p[er]mittat p[ar]te v[er]u[m]e et tunc manebit sine forma s[ub]stantia. aut
 dabit[ur] min[us] min[us] si p[ar]te min[us] remaneb[un]t. ¶ Dicit[ur]
 ad hoc q[uo]d facta diuisio[n]e no[n] remaneb[un]t p[ar]te min[us] s[ed] statim
 ab ag[en]te p[ri]mo. et v[er]u[m]e cui[us] virtute ponis vacuu[m] et i[n] materie
 bus illaz partium introduceret[ur] aliqua alia forma.

Contra capio minimu[m] vni[us] sp[eci]ei cu[m] m[en]s e[st] m[en]s
 minimu[m] cuiuslib[et] alteri sp[eci]ei et fiat casus
 i[n]mediate fact[us] i[n] vacuo ab i[n]flu[n]cia celesti tunc i[n]nebit i[n] ma[gn]itudo[m] si
 ne forma dicit[ur] aliq[uo]d q[uo]d ma[gn]itudo[m] manebit sine forma s[ub]stantia t[ame]n re-
 manebit sub acc[us]u[m]. Uel dicat[ur] q[uo]d no[n] e[st] ip[s]o[n]ibile ut pa-
 tebit i[n] sequentib[us] p[er] pot[en]tia diuina aut p[er] i[m]aginatio[n]e[m] m[en]s
 e[st] sine for[ma] ab ea reali distincta. ¶ Ite[m] sit al[ius] casus s[ed] istaz
 opinio[n]e capio minimu[m] igne cuius vna medietas alteret[ur]
 ab aere quousq[ue] co[n]uertat[ur] ista medietas i[n] aere alterantez
 q[ui]bz de secunda medietate. aut remaneb[un]t et dabit[ur] min[us]
 min[us]. aut non. et ponam q[uo]d a nullo alio alteret[ur] igit[ur] re-
 manebit. Di[ctum] q[uo]d alia medietas alterabit[ur] acotinet[ur] i[n] q[uo]d co-
 uertet[ur]. Et si ponat[ur] i[n] vacuo dicat[ur] ut supra i[n]media. e[st] q[uo]d
 aut p[er]uertet[ur] i[n] aere ne ma[gn]itudo[m] remaneat sine forma aut ab
 ag[en]te p[ri]mo i[n]troducet[ur] alia forma aut fiet sine forma nec b[er]t
 e[st] ip[s]o[n]ibile virtuti diuine s[ed] sit ip[s]o[n]ibile na[m] et casus que-
 r[un]do no[n] e[st] n[atu]r[al]is. ¶ Alia e[st] opinio cuiusda[m] theologi p[er]da-
 rissimi sup[er] q[ui]nto i[n]staz di. 8. co[n]cl[us]iones. ¶ P[ri]ma q[uo]d est dare
 minimu[m] i[n] qualib[et] sp[eci]ei corp[or]is p[ri]ncipio inquantu[m] p[ri]ncipio et p[er]

Tex.com.
38.
Tex.com.
41.

Sup. tex.
co. 37.

Tex.com.
24.

Tex.com.
36.

Tex. cō.
41.

Tex. com.
63.

Tex. cō. 5.

se et seorsū subsistēs. sibi et maximū pbat q: 2. de antia
oium nā cōstātū determinata ē rō magnitudinis augmētī
et cremētī. C Secūda p̄lio q nō dat i hōgeneis mīmū
ie rīstēs. q: i talib' totū et ps q̄libz quātūtatū l3 nō cōntia
lis ē eīsdē rōnis cū toto et q̄l3 ps ē mior: toto p cōez ai cō
ceptionē. C Tertia p̄lio q de facto dat maximū i quāti
tate q̄tūtatē cōtūnū et iquātū mathematici sunt. q: vt sic
sūt diuisibiles i infinitū ex. 3. et 6. p̄bisi. C Quarta p̄lio q
i discretis dat de facto mīmū p̄bisi dāri. q: nūerus bina
rius l3 nō def maximū. q: nūerus crescit i infinitū p diuisio
nē cōtūnū. C Quinta p̄lio q de facto dat maximū i quāti
tate p̄tūna q: supmū celū et dat mīmū q: p̄tū. C Sex
ta p̄lio l3 quo ad potētā diuinā nō def maximū p̄bisi
q: posset de aliu mūdū maiorē creare sū q̄libz sūt loqn
do de q̄tūtatē et extēsis cū sit pō' i finitū et i nullo finitū ade
q̄ et itez istū et illū p̄sūgere. Sibi ex duob' celis facē vñū
et ex duob' marib' vñū mare mai' et sic aliud mare mai'
i infinitū. C Septia cō. q i hōgeneis de' sua v̄tute i finitū
i infinitū pōt q̄libz tale diuidē sic i mathematicis q̄libz
tale sepatū et i qd sit diuisio p̄seruare loq̄ndo de pmanen
tib'. C Octaua p̄lio q si diuidat q̄libz mīmū nāle hō
geneū nālī acceptū statī resoluet i cōtūnes. l3 si fiat diuisio
i vacuo fiet sic supradictū ē i op̄mōe an istā. Et iste doctor
ponit q̄tūtor grā mīmū qm qdā sūt mīmā sū sententi
sicut pōit p̄ma op̄mō. Alia sūt mīmā sū op̄ationē sic po
sūt scdā op̄o. alia s3 māz. alia sū quātūtatē. p̄dō dicit
mīmā q si diuidit vltērī nō poterūt p̄cipi ab eodez v̄sū
eodē mō disposito et i eadē distātia et ceteris p̄b'. Secū
do dicit mīmā q si diuidit nō poterūt i p̄p̄ia op̄ationē
realē sic ē scitilla ignis q si diuidet nō poterūt apli' descēde
re p̄p̄ mīmā ei' granitatē. Tercio mō sūt q vltērī diuisa nō
pōt p nāz s̄sistere nec p̄cipi nec opari. Quarto mō sic p̄
et' et oia ista mīmā sūt subordinata. q: p̄p̄ado ipsa ad iūicē
illa q sūt mīmā secūddū op̄ationē sūt ceteris maiora. proba
tur q: maior virt' regit ad imutādū reali q̄ iūicēdū. q:
maior ē p̄letas i mutatiōe reali. De mīmō et 2^m nām p̄
q: mīm' ē q: maior virt' regit ad opandū q̄ ad subsistēdū
De q̄to at nō est dubiū q est ceteris mīmīs mīm' q:
punctus cuius nō est aliq pars per euclidē. diffi. p̄p̄mi.
Sed hic ē due difficultates. p̄ia ē q: si alicui mīmō
sibi repugnat sū nāz diuidi. ergo p nullā potē
tā diuidi pōt sic q remaneat ptes actu diuise. q: repugnā
tia nālis ē specīficā dō q sicut grane q̄tūqz ascēdit violēter
ad ipetū monētis surū et surū ipeditū nō descēdit. sic erit
de p̄b' illi' mīmū diuisi. et sic i sacramēto altaris sūt accidē
tia sine subiecto virtute diuisa sic ille pres datū mīmū diuisa
virtute remāebūt facta diuisiōe. C Alia difficultas q si di
uidet mīmā hostia p' p̄secrationē i qd fieret cōuerfio.
dō q si fieret diuisio i pleno fieret cōuerfio i p̄tines si i va
cuo dicat vt supra. S3 tūc ē alia difficultas. q: i illa mīmā
hostia nō ē aliq mā et i oī op̄ationē trāsfētis agētis limitati
regit mā deferēs et cōis vtriusq terminū cur'. esset for' si
ne p̄positū dato q diuisio fieret ab hōie i aere tūc hō crea
ret tam aerē q̄ formā. q: ex nullo tāq subiecto p̄supposito
vtriusq illoz p̄duceret. Et p̄firmat h q: p̄ductio terminati
na māe p̄se nulli agētū limitato subicit cū sit ignābills et i
corruptibils terminatiue l3 bñ subiectiue. vt hēc. i. p̄b' s̄co/
rū circa finē. et ibi necio p̄ducat mā. q: aer nō ē sine mā
p̄ia. dō q i p̄io istāti cōplete diuisiōes date de' cur' virtu
tis ē trāsubstātiare illā māz hostie i corp' xpi creabit illam
eadē nūero vel altā dispositā p for' aeris itroducēd a et tē
agēs limitatū vel de' ex illa deducet formā aeris. Cū illa
diuisio ex pte q̄tūtatē hostie diuise erit nālis. q: nāle ē cūll
b3 q̄to imo ē passio ei' ēē diuisibile et diuidi cōpetit sibi i
q̄to mō sic eclipsari lūe supposita sufficienti cā p̄dicati. Et
ista diuisio erit aut ab arte aut a volūtate cōpata ad hōies
l3 si cōpet ad subiectū seu ad māz q ibi nō ē erit supnālis et
miraculosa. sicut termin' a quo illius diuisiōis et terminus
ad quē.

Questio nona.

Arca tria p̄incipia rez nālū. et p' circa
māz p̄mā q̄tūc aliq. p' q̄rē an sit
ens exis. Et arguit q nō vel q: ēē pura po'

vel p̄mā actus vel compositum a sufficienti diuisiōe. nō
p̄mū q: sic ēē nūbil. q: qd ē ens i pura po' nūbil ē sicut atī
xps. nec ē pur' act' q: ēē de' et c. C P. act' diffignit et sepa
rat. 7. metaphi. et i fūdamēto nāle nūbil ē diffictū. i. meta.
nec ē cōpositū q: ēē resolvable et iā nō ēē mā p'. C P.
Aristo. 5. p̄b' s̄coz p̄bās q gnātiō nō sit mor' arguit sic
qd mouet ē qd gnāt nō ē. ergo gnātiō nō ē mor' l3 qd i
vtraz stat p subiecto nō p termino q: maior ēē falsa. nec
i vna p subiecto et i alia p termino q: variere' mediū et tē
nō valeret argumētū. cū ergo mā p̄ia sit subiectū gnātiōis
i. p̄b' s̄coz et p' de gnātiōe g' mā nō ē. C P. si ē ens er'
go p aliquātū distat a nō ente aut ergo seipsa aut alio. nō
p̄mū. q: idē ēē cā formalis et effect' formal' respectu ei'us
dē. nā distās distat formalr i distātia. C P. materia ē sub
stantia et absolutum. distātia est accidens respectum.
nec alio distat quia querere' de illo alio.

Incontrariū arguit q: mā ē p̄m' i trāsecū cō/
positū s̄balis. i. p̄b' s̄co. et p se cā. 2°
b' 2. 4. et 5. meta. itē p se r̄fert ad formā relatiōe. fali g' et
Ad argumētū r̄fir. Ad p̄mū q ē ens i pura po' p̄b' s̄co
ua et subiecta nō obiectiua: et qd l3 tale ē ens actu
entitatiū et si nō formalr. et h sufficit. P̄diceret et dicit q est
cōposita ex po' et actu sic. qd l3 finitū formalr. Et ē cō po
nibils cū forma. nec seqt q nō sit pura po' q: nō ē cōposi
ta ex diuersis reb' real' oppositis. C Ad 2^m dico q vñ
formitas affirmat de subiecto mor' et negat de subiecto
gnātiōis. et loq̄ de eē formalr specīfico et vltimato. q: sub
iectū motus ē aliq ens actu formalr nō aut subiectū gnā
tiōis. l3 bñ ē ens actu entitatiū. Et si arguat q mor' ē act'
entis i po'. g' subiectū mor' vel mobile nō ē i actu. Dicit
q mobile respectu terminū ad quē ē i po'. l3 comparando
ip̄z ad p̄p̄ia formā s̄balez ē ens i actu formalr. C Ad aliū
dō q mā seipsa fūdamētalr distat a nō ente vel nō gradu
p̄fectiōis entis. l3 distat formalr distātia q ē respect' rōnis
et nō realis. q: extrema abo nō sūt realia. Et concedo q
aliq distātia fūdamētalr ē absolutū sic de similitudine fūdamē
talr capiēdo similitudinē fūdamētalē pro substracto soluz
et qualitate in qua fundatur similitudo formalis.

Iterū alijs argumētis pbat māz p̄mā nō ēē ens.
q: si ēē ens tūc ēē itellec' p̄b' s̄coz. hōc
ē impossibile q: itellec' p̄b' s̄coz aut ē nālis potētā passiva d'
scdā spē q̄tūtatē sic cōiter ponit aut s̄ba abstracta sicut po
nit Cōmē. 3. de aīa aut p̄fectio trāscēdēs q: p̄petit deo et
qd l3 tale ē trāscēdēs. q: nō ē p̄dicamēto. l3 neutz itoz ē
mā p̄mā cū mā sit s̄ba mātis si ē. Et pbat p̄mā. q: aut est
i trā itellec' p̄b' s̄coz aut supra quātū ad p̄fectionē aut cō
lis p̄fectiōis a sufficienti diuisiōe. nō i trā q: sicut nūbil est i trā
māz p̄mā qd sit ens cū sit i mediata nūbilo vt cōiter dō. ita
nūbil recedit ab ea magis p̄fectū qd nō sit act' et tūc itelle/
c' p̄b' s̄coz ēē aliq act' et nō ens i pura potētā. C Arist.
3. de aīa. neqz ens supra itellec' p̄b' s̄coz ēē i mediā
tū nūbilo diffinit' ergo ēq̄lis p̄fectiōis. l3 talia sūt ei'usdē spē
g' et c. C P. sicut semicircul' se l3 ad circulū sic mā ad en
titatē ex p̄ueniēti similitudine. Itā vtraz ē ps sui cōpositi. sed
seicircul' nō ē circul' sic nec mā ē ens. C P. si mā p' ēē dā
da daret vt ēē subiectū i trāsmutatiōe s̄balis vtr. i. p̄b' s̄co. et
1. de gnātiōe l3 gnāto et corrupto nūbil ē cōe subiectū q: i
gnātiōe simplr totū trāsmutat i totū. i. de gnātiōe. ergo
nūbil remāet cōe subiectū vtriusq forme corrupti et gēti
C P. mā p' nec ē qd nec q̄l nec q̄nta et sic de alijs. 7. me
taphisice. C P. mā et p̄uatio sūt idē nūero. i. hui' cū ergo
p̄uatio sit nō ēs. i. hui' et i post p̄dicamētis. 5. meta. g' et c.
Ad ista r̄fdeet p' ad p̄m' q mā p̄ia ē supra itellec' p̄b' s̄coz
p̄b' s̄coz cū sit substātia et itellec' et trāscēdēs vel
accēs i oīs s̄ba ex suo ḡie ē p̄fectio: quocūqz accēte et
quolibz trāscēdēte sup̄to simplr. Et cū qd ē i mediata nū
bilo vtr' ē i litudie subaz. q: nulla ē s̄ba i p̄fectio: mā p'
et magis accedēs ad nō ēs. Itā oia accēta taz sp̄alia q: cor
palia mediāt iter p̄mā māz et nūbil et oīs alia s̄ba a mā est
supra et p̄fectio: mā p̄mā. C Ad 2^m p̄cessa similitudine dicit
q sicut medietas circuli nō ē circulus. sic mā p' nō ē emittas
quā cōponit. S3 nō seqt exide. ergo nō ē ens. l3 ē fallacia

Tex. com.
49.

Tex. cō. 8.

Tex. com.
80. 81. 82.

Tex. cō. 7.
et 16.

Com. 5.

Tex. cō. 5.

Tex. cō.
63.

Tex. cō. 10
Tex. cō. 10

Tex. com.
79.

Tex. com.
79.

Tex. com.
82.

ptis. Aliter dī q nō ē ſilindō. qz circuli hz ſpālem entitatē & realitatē. ſz emittas hz entitatē trāſcēdētē. ſz g^o partes circuli poſſint ſubterfugere realitatē circuli & pp b nō erūt nihil mā tñ nō pōt ſubterfugere realitatē entitatis niſi immediate eēt nihil. ¶ Ad tertiu q mā neceſſio requir in oī trāſmutatōe ſbali. Ad illud. 1. de gnātōe dī qz Ariſto. cap it ibi totū cathegorematicē & nō ſine cathegorematicē ¶ tūc gnāns nāle crearet ſi nihil deſerret trāſmutatio nē ſubalē determiō ad terminū qz pducēt nō ex mā pre ſuppoſita q ē creare. ¶ Si dicēt q creatio ē ex nihilo p ſuppoſito ſubiectione & initiatine & ſic de^o creat. ¶ Produ ctiō aut agētis nālis i pductiōe ſbali nō ē ex nihilo ſubie ctione ſz ex aliquo. initiatine qd nō ē creare. ¶ Contra agēs hñs i ſua vīute actiua totū effectū nō min^o iſtū pducit. ſz nō apponat aliud p cui^o pñiū magis debilitat virtutē ei^o actiua agētis quā fortificat. qz agēs nāle i agēdo repati^o ergo ſi pte ignis haberet i ſua vīute totū effectū cū ni hil ei^o pte pſupponat. ſeq^o q ignis gnāns ignē ex aq nō min^o pducet ipz ſine aq qz ex aq & p cōſequēs talis. pduc tiō erit ex nihilo vtroqz mō tā initiatine qz ſubiectione. Lō firmat qz agēs nāle potēs i aliquē effectū to^o neceſſario pducet eū nō ipeditū ex. 9. metaphi. cap. 4. ſz p amotio nē pñi ex quo initiatine remouet ipeditū agētis. qz ex actiōe i pñi ipedit i ſua actiōe. ergo nō poſito corrūpen do in qd agit neceſſio producit iſtū effectū ex nihilo vtroqz mō ergo creabit qre &c. ¶ Ad illud de pñatōe dī qz ſit idē nūero qz pñicat de eodē nūero ita caput act^o exercet^o p actū ſignificatiōe dato enī qz ſortes ſit i muſicus tūc iſte ſit vere ſor. ē hō ſor. ē muſic^o. ſz hō ē mā & i muſicū eſt pñatio i cōcreto. vel dicat qz ſit idē formal^o mā vt pñata & pñatio ſicut albū formal^o & albedo. Ad aucto^oritatem Ariſto. 7. meta. dī qz mā nō eſt p ſe in pñicamento ſub ſtātē nec qñtatē & ſic de alijs quib^o diuiditur ens.

Queſtio decima.

Quā viſū ē ſi mā pñā ē. Reſtat vi dere qd ē. Et p^o oꝝ videre

qd noīs deide qd rei. ¶ Quātū ad pñū. ſ. no minū māe. qdā ſūt pñia. qdā trāſumptiua. ¶ Propria ſūt yle ſubiectū maſſa mā ougo elhuz. Et dī yle ſm qz ē i po^o ad recipiēdū ſubiectū aut p qto actu for ma ſubiectione. ¶ Maſſa p quātū ē i diſſiſa & indiſſiſta ſm ſe i diſſiſtiōe formal^o ſz p diuerſitatē formaz i diuerſis com poſitiōe ē diuerſificata mā dī qz i ea diu mālia reſoluūt tā qz i alterz cōpoſitiōe. ougo qz forme ex ea originant^o. dicat elhū qz ē pñi i cōpoſitiōe & vltimū in reſolutiōe. ¶ Maſſa trāſumptiua ſūt mater qz forme de ei^o po^o deducūt qñ ſic ſily ex vtero mīſia. dī ſilua ſm platonicos qz ſicut i ſilua ſūt ligna nō pñata ſz dolabilia vt trāſeāt i edificū ſic mā de ſe ē indiſſiſta ē tñ diſſigubilis & diſponibilis vt trāſeāt i pñtationē diuerſioꝝ cōpoſitoꝝ. dī ſemia qz ſicut ſemia ē ipſecta reſpectu viri nec pōt in plem niſi maſculo cōcur rēre effectiōe ſic mā ē ipſecta reſpectu forme. nec ex ea pōt forma deduci niſi ab agēte ipſā diſponēte & alterāte. dī ēt apud platonicos fraus i tenebris latēs. fraus qz nos de cipit. qz cū recipit aliquā formā credim^o qz debeat remāe re ſub ea & qeſcere cū tñ ſi qñter de vna forma ad aliaz trāſmutet. dī latēs i tenebris. qz cū difficultate cognoſci tur qz p alia pñis cognita. ſ. trāſmutatōe ſbali & p analo giā ad formā nā a nobis p^o accēſſia cognoſcūt deide for ma ſbali & ſubſtātia compoſita vltimo vero materiā vñ operatio facit ſcire formam & trāſmutatio materiā.

Diffinitio aut Quid rei a pñica ſic diffini tur. 1. pñico. Ad ā p^o ē pñi ſub ſectū vñicūqz ex quo p^o ſit aliqd cū iſt & i qd ſi corrūpa tur abibit vltimū. dī p^o qz ē pñi ad dñaz reſpectu ſub ſectū qd ē cōpoſitū qd ē ſubiectione dñoiatiōis. nā forme eſt duplex ſubiectione ibeſiōis qd ē mā pñā i formis ſbali^o. & dñoiatiōis qd ē cōpoſitū. ſz pñi iheret anteqz cōponat iō ſubiectione dñoiatiōis ē ſedariū & mā pñi. dī ſubum ad dñaz alioꝝ pñioꝝ q nō ſūt ſubum. dī vñicūqz. qz ē cōe oib^o gnābilib^o & corrūpibilib^o. dī ex quo. li ex dicit circūſtātia pñis ad dñaz pñioꝝ extrinſiceoꝝ dī ex ēt ad

dñaz forme q ē termin^o factiōis & nō ē ex q tāqz ex ſubie cto ſicut mā. dī p^o ad dñaz elhioꝝ aut māe ſecūde i mix tis dī ſit ad dñaz eoꝝ qz creant cū nō ſiāt ex mā pñuppoſi ta. ſz ex nihilo pducūt. dī aliqd ad dñaz nō emittit nō ſit. dī cū iſit ad dñaz pñatōis q nō remanet nec ē ps. dī ēt in qd ſi corrūpat abibit vltimū. ita q mā pñā ē pñi i cōpoſiōe & vltimū in reſolutione. qz vltra mān pñam non eſt alia materia diſſincta realiter. ¶ Scdm aut diffi nitioē metaphiſicā diceret q mā p^o ē ſbā analoga finita a. dato qz per ly. a. itelligat dñā. pñia p quā deſcēdit ſub ſtātia analoga i māz pñiā. nam ens p^o ſit diuiſiōe di uidiē in ſbāz & accēſſi & ſbā in ſbāz finita & iſinita & ſubſtā tia finita i materiā formā & cōpoſitū ſic dēf. 2. de anima. ¶ S3 hic ſūt due difficultates. ¶ Pñia qz oē icludēs dif ferētiā nō ē ens i pura po^o. ſz ſic materia icludit pñes dif ferētiās. g^o nō ē ens i pura po^o. dī qz multiplex ē po^o & actus vt patebit i ſeqñtib^o. nūc aut dī qd mā ē ens i pura po^o pñica nō metaphiſica. qñtus ē ens in cōi nō cōtra ctū. aut ſicut ens i po^o obiectiā vt antep^os. ¶ Secūda dif ficultas. qz ex iſta diffinitioē māe ſeq^o qz ens vel rō entis erit mā pñā. qz ē ex quo pñi ſit aliqd &c. ens enim i vñ/ quoz qd ſit eſt pñi via cōpoſitiōis & vltimū via & reſo lutiōis. Eſt ēt maxie indeterminatū qd ē cōdiſſio materie pñis. dī qz li ex dicit bitudinē vel circūſtātia ſubiectione aut pñis qñtatue ei^o qd ſit ex ipſa reali ab eo diſſiſti. ſz ens nō dīc pte qñtatū ſz qñditatū & ſi diuerſa realiter & ēt in recto pñicat i qd qd nō cōtigit de materia pñia.

Queſtio vñdecima.

Veritur

pñi vñū mā ſit ens i pura po^o. Et arguit qz nō icludē dēs dñaz aliquā nō ē i pura po^o. materia ē hñiōi g^o &c. malo: p3 qz dñā ē actus ſicut gen^o po^o p porphiriū. mīo: p3 ex qñe pñe dēf. qz ens deſcēdit ad materiā p aliqz dñaz. ¶ S3 ſi ē ens in po^o aut ē in po^o materia aut ens i potētia forma. aut ens in potētia cō poſitū. nō duo vltia qz b poſito in eſſe. qz poſſibilis in eſſe. poſito nullū ſeq^o inconueniēs pñi pñiōi tam nō eſſet mā nec pñium quia materia eſt actu mā g^o nō mō. i po^o. ¶ Incōtrariū ē Ariſto. 1. pñicoꝝ & 5. metaphiſice.

Ad euidētiā qñtis notādū qz duplex ē po^o quātū p tinet ad pñiōi & ſ. obiectiua & ſubiectione & hac duplex potētia inuit Ariſto. 1. pñicoꝝ in ſecūda rñſiōe ad ar^o antiquoz qñtū ſi aliqd ſit aut ſit ex ente aut ex n ente. Et eādē pñi ibidē. ¶ Lincōſ. ¶ Potētia obiectiua ē po tētia ad eſſe ſicut roſa anteqz ſit po^o ſubiectione ē po^o ad for mā ſicut ſupſicies anteqz recipiat albedinē. albedo. ergo ſi cōpet ad agēs qd pōt eā pducere dī ē i po^o obiectiua. qz ē obiectū potētiē pductiue vel termin^o pductiōis pōt eſſe. Si aut cōpet ad ſupſiciē ē i potētia ſubiectione ipſa & ſupſicies. ¶ Ponit aut qz duplex dñā inter has potētiās ¶ Pñia qz ens i potētia ſubiectione venit ad actum pagere ſi ſit po^o actiua. aut p pati ſi ſit po^o paſſiua hoc p3 qz pñi^o act^o po^o actiue ē agere & paſſiue vñ pati. 3. pñicoꝝ. ¶ Ens at i po^o obiectiua venit ad actū p pduc i in cē. ¶ Secūda dñā ē qz ens i po^o ſubiectione ſi trāſit i actū cōpoſitū eñtia liter ita qz ē cū ſit ille act^o. ¶ Ens aut in po^o obiectiua trā ſit i illū actū qz ē cū exiſtiē actual^o qz ab ē rei vel qñditate rei nō diſſiguit eñtial^o cū ſit mod^o iſiſec^o q nō variat eñtiā ¶ Tertia dñā qz ens in po^o ſubiectione eſt aliquid actu in ſe exiſs. ¶ Ens. vñ i po^o obiectiua nō. ſz i potētia ē ad exiſtēdū ¶ Quarta dñā qz ens i po^o ſubiectione nō plurificat nec nūeratur ad plurificatiōē & nūeratiōē act^o oppoſiti ſibi vñū enim & idē ē i po^o ad actus oppoſitos. ens aut i po^o obiectiua plurificat & nūerat ad nūeratiōē & plurificatiō nē actus oppoſiti. tot enī ſunt po^o obiectiue quot act^o ſubſ oppoſiti. vel dicat breuit qz po^o obiectiua dicit dno. ſ. apti tudinē ad exiſtēdū & pñiatiōē exiſtiē ſicut ē roſa ante exi ſtere & po^o ſubiectione dicit aptitudinē ad recipiēdū aliqd/ cū pñiatiōe actualitatis illius ſicut ſupſicies anteqz reci piat albedinē. ¶ Secūda diſſiſtiōe iſta qz duplex ē act^o entitatiū oppoſiti po^o obiectiue & formal^o oppoſiti po^o poten tiē ſubiectione pñi act^o eſt trāſcēdens qui cū po^o obiectiua

Tex. cō. 2

Tex. com. 25.

Tex. cō. 19

diuidit ens. Secundus est act⁹ largiens esse specificū illi cui
ins ē cuiusmodi ē act⁹ for⁹. Diuisio entis accepti p co cui nō
repugnat existere sufficēter diuidit p potētā obiectiua⁹ et
actū entitatiuū s; si p potētā subiectiua⁹ et actū formale qm
de⁹ bndict⁹ neutriū illoz est

Ad questionē dico quattuor cōclusiones. Prima q mā
p^a nō ē ens i potētā obiectiua. q; ipsa actu existit
Secūda q ē i potētā subiectiua q; pōt recipere formas
matiales mediate vel immediate qd dico p p^a multas for-
mas accidentales q; recipi mediate pposito aut forma subāl
et dicit ēē in pura potētā. q; nō ē de se formalis qd nec qūlis
nec quāta septio metaphisice. nā si includerz aliquā formā
qdditative a porz tāq; parte sui tūc oīs trāsmutatio ēē alte-
ratio q; tūc mā p^aia ēē aliqd ens in actu et quoddā pposi-
tū cui⁹ tāq; subiectū trāsmutatio nō est gñatio simplex sed
scdm qd vt p3 quito p^aisicoz. Tercia cōclusio mā p^a est
ens in actu entitatio p3 q; ē actu p3 ppositū nālis et actu
subiectū trāsmutatiois subāl. p^am p3 qnto metaphisice.
sim p3 p^a p^aisicoz et p^a de gñatioe. Quarta cōclusio mā
p^a nō ē aliq; act⁹ formalis p3 q; ex ea et forma fit p se vnus
vt p3 septio metaphisice. Et duob⁹ aut in actu nō fit p se
vnū sic nec ex duob⁹ i potētā. s; ex vno qd ē act⁹ et ex alio
qd ē potētā. for⁹ at ē act⁹. g^o ipsa mā nō erit act⁹ formalis.

Ad argumēta. ad primū dī q duplex ē actus. s. nālis
seu specificus educ⁹ de potētā matie ab agente
et distinct⁹ realit⁹ ab eo cui⁹ ē tāq; subiectū et nullū talē actū
mā a porz includit tāq; pte sui. s; ad quēlibz talē ē i po^a aut i
mediate sicut ad formā subāl. aut mediate forma sicut ac-
cidentalit⁹ q; legē cōpositū vel formā subāl. et sic intelligit q; ē
i po^a p qmā describit⁹ q; matie ē i po^a ad quēlibz talē. Alius
ē act⁹ metaphisice q nō differt realiter ab eo quod determi-
nat nec ab eo qd cōponit. et respectu hui⁹ nō ē i pura po^a
mā p^aia. argumētū aut cōcludit de. 2°. nō de p^aio de quo
ē qd. **Ad** secūdu obinilla p^a opīniōe q ē p se falsa dicere
q mā et forma nō distīguūt⁹ realit⁹ cū mā sit ignābilis et in-
corruptibilis p^aio hui⁹. et for⁹ sit gnābilis corruptibilis p
pterea ipsa sūt seperabilia ab inuicē et nūq; remāet altero
corrupto. **Dicit** q mā ē ens i actu entitatio tū ē i potē-
tia ad formā. et nō ē i po^a nec mā nec forma nec cōpositū.
s; ē i po^a ad recipiēdum formam eo modo quo dictum ē
et ad constituēdum compositum intrinsece.

Questio duodecima.

Prum p aliquā potētā mā possit esse et
seperari ab oī forma reali ab ea
disticta. pbo q nō q; impossibile ē duo cōtraria
ēē s; i eodē subiecto. s; seperata mā ab oī forma
duo p^aia ēēnt s; i eodē ergo et c. maior p3. 4. metaphisice
mior: pbat q; si haberet potētias ad formas p^aias s; po^a
ad p^aia sūt p^aie ut posse sanari et posse egrotare sūt p^aia ter-
tio p^aisicoz. **Secūdo** sic oī eo qd p se pōt esse p^aia ali-
qd fieri iferi⁹ ut illud qd nō pōt p se esse s; nihil iferi⁹ mā
pōt fieri cū ipsa sit imediata nihilo s; i Augu. 12. cōfessio-
nū dicēte. dñe duo fecisti. vnū pp te. s. nāz āgelicā. et aliud
ppe nihil. s. materiā p^aia. Si ergo fieret sine forma tunc
ēē p se exis et aliqd ea iferi⁹ posset fieri. et tūc nō ēē im-
diata nihilo. **Itē** mā et for⁹ sūt magis vnū q; subiectū et
pp^aia passio. q; faciūt p se vnū. si aut subiectū et pp^aia pas-
sio. s; vnū p accis. s; subiectū et pp^aia passio sūt seperabilia
g^o multomin⁹ mā poterit seperi ab oī forma p3 p^aia cū
maiori q; quāto aliq; sūt magis vnū sūt min⁹ seperabilia. er-
go. ipsa mā p^a depēdet a forma q; ecōtra. q; recipit esse
a for⁹ nō for⁹ a mā. s; for⁹ nālis maxime mālis nō pōt es-
se absq; mā. q; ēē tūc i mālis et abstracta et itelligēs et in-
tellecta vt p3. 12. metaphisice g^o multomin⁹ mā absq; for-
ma. **Cp** iplicat tres cōtradictōes māz ēē sine for⁹. **Prū**
mā ē ex pte ēē i actu. q; ēē i actu vel ē forma vel formā se-
quēs. s; mā neutz illoz ē g^o ēē actu. et non ēē actu. Se-
cūda est ex pte māe: q; ē pura po^a si g^o ēē i actu p se ēē i
pura po^a et nō i pura potētā. Tercia p^adictio ē ex pte per
se stantis q; oē tale aut est species in genere substantie. aut
indiuinduum. sed de ratione materie est q; sit pars speciei
vel indiuindui. et nullum tale est per se in predicamēto sub-

stantie. sed reductiue solum. ergo si per se staret esset pars
et non esset pars. **Cp** pterea omne esse est a forma s; i
Boecium. ergo materia seperata ab omni forma non ha-
beret aliquod esse.

Incontrariū arguitur omne absolutū prius
alio aqno realiter distinguit⁹ po-
test sine cōtradictione aliqua fieri sine illo. materia est bu-
iusmodi respectu forme substantialis vel accidentalis reali-
disticta ab ea ergo et c. **Cp** magis depēdet accidēs a sub-
stantia q; materia a forma. sed accidens potest esse absq;
substantia. vt in sacramento altaris. ergo materia poterit
esse absq; forma maior: patet q; accidens est posterius sub-
iecto. materia autem est prior forma magis autem depē-
det posterius a priori q; econtra. omne enim depēdens
habet rationem posterioz et poster⁹ rationes depēdētis
Cp quādoq; aliqua duo causantur ab aliquo agē-
te libere quorum vnū non dependet ab altero produ-
cto vno potest cessare productio alterius. s; materia et for-
ma sūt duo absoluta que a deo libere producuntur et ma-
teria a forma non dependet cū sit prior. ergo deus pro-
ducta creatur materia potest cessare a productiōe forme.
Cp mā immediate causat⁹ a deo et non potest a natura
for⁹ at cāt a nā. ergo p diuinā potētā pōt mā fieri sine for-
ma. p3 p^aia q; cātū immediate a deo ab eo pōt cōseruari re-
moro quocūq; alio causato a natura tūz ē q; pōt impedire
actionē nature. **Cp** mā pōt ēē sine quacūq; forma deter-
miata ergo sine forma simplr. pbat p^aia q; qd dēter-
minat sibi aliquod gen⁹ determinat sibi aliquā spēs. et deter-
minat sibi spēs determinat sibi aliqd idiuindui. vt oē qd est
animal est hō vel leo. et sic de alijs. et quicqd est hō ē iste vel
ille. ergo p oppositū quicqd nō determinat sibi aliqd indi-
uidui nec spēs. et si nō determinat sibi spēm nec gen⁹. ergo
si mā nō determinat sibi aliqua formā nōcō nec gen⁹ for⁹.
aū ē māifestū p^a p^aie. **Cp** quicqd de⁹ cōseruat in vno
instātū creatōis pōt p quolibet et ē p toto tpe. q; eadē vtu-
tē bz et in toto tpe et in quolibz instātū. sed deus cōseruat
māz p vno instātū creationis s; Aug⁹ 12. cōfessionum.
Cp confirmat. q; qd deus immediate creat immediate pōt cō-
seruare. q; eadē vtuē cōseruat qua creat.

Ad argumēta ad p^aimū dico q potētē respectū ad
p^aia imediata sūt p^aie et sūt realiter distictę inter
se s; i distictōez terminoz suoz et distīguuntur reali ab
ipsa matia. q; si fiat absq; oī forma realiter disticta ab ea
potētē respectū ad p^aia imediata nō iherūt. et sic cōcessa
maiore neget⁹ mior. **Ad** secūdu cōcedit⁹ q; aliqd inferi
us mā pōt fieri suple oē accidēs. nam ipsa mā solū in gñe
substantie vel in latitudine substantiaz est vltia vsus nihil. in-
ter nihil tū et ipaz mediat oīa accis. et sic itellext Augu.
Ad 3° dico q duplex ē vnitas vniois et idētitatis. p^aia
vnitate bz magis mā et for⁹ q; subiectū et pp^aia passio se-
cūda ecō⁹. maior assūpta bz vitate de scda nō de p^aia. **Ad**
quartū neget⁹ maior. q; materia est fundamētum forme.
sed adhuc illa concessa etiam mior est falsa. **Ad** proba-
tionē dico q; accidentia mālia pōt seperi vt i sacramento alta-
ris nec p hoc sūt aliq; itelligēte. **Ad** Aristo. dico q; i sepa-
tis a mā q nō sūt apta nata vniri vt sūt forma māe sūt et i
telligētia et itellecta q; nō sūt accis aut forme māles
separe. **Ad** illas p^adictiōes. p^aio ad p^aia dico q; cōclude-
ret d actu formali seu specifico si p illū separe forma rema-
neret i actu nō aut de actu entitatio nec legē non ē i actu
formali. ergo nō est i actu. s; ē fallacia p^ais. **Ad** secū-
dū dico q; remanet i actu entitatio et i po^a subiectiua nec
ista sūt opposita. nec tertia p^adictio legē. q; nō oē p se stās
ē p se i predicamēto. vt p3 de aīa itellectus separe. **Ad** oē
auctoritates Aristo. vel alteri⁹ cuiuscuq; dicit⁹ q; verū di-
cūt s; i cōez cursū neget⁹ aut de po^a creatā s; nō de diuina
et q; non ēē i actu formali sed solum entitatio.

Circa dicta sunt aliq; dubia. **Prū** vtrū mā sic se-
parata est alicubi. **Dī** q; si poneret⁹ i vnuer-
so ēē alicubi distictie sicut āgel⁹ nō dimēsiōnalit⁹ aut circū-
scriptiue. s; si poneret⁹ extra mundū nullibi esset sicut si
āgel⁹ poneret⁹ extra mūdū ex quo nō ē ibi loc⁹ nisi imagi-

Tex. cō. 8

Tex. cō. 7.

Tex. cō. 7
vel. 8. me/
tapbi. tex.
cō. 15.

Tex. com.
82.

Tex. cō.
27.

Tex. cō. 10

Questio decimatertía.

Incontrariū ē Aristo. i. huius circa finem.

Com. 81. r
82.

te forme obiective. id corruptibilitas i entib' cōpositis pī
cipal' ē pp corruptibilitatē forme et nō pp corruptibilitatē
māe co. n. ipso q' aliq' forma pōt ēē et nō ēē obiective vel
nō iesse māe subiective. id cōpositū pōt ēē et nō ēē obie
ctive et mā subiective. Et q' loq' ēē negative q' vbi nō
ē forma q' nō ē possibilis ēē et nō ēē obiective ibi materia
exis sub tali forma nō ē possibilis ēē et nō ēē subiective et
cōpositū obiective aut cōpletive vel expletive sic i celo. Dico
tū q' vnuq'q' ens creatū sicut ē ex nihilo ita ex se h'z idē
nationē ad nihil redgēdo singula singul' fm Lincoln. sup
a. phisicor. et sic mā prima non est necessaria secundum
fidem nisi naturaliter et fm philosophum.

Ad p'mū arg'm dī q' cōcludit q' mā ē cā corruptibili
tatis subiecte nō obiecte q' ē cā pīcipal' corrupti
bilitatis quā pīcipal' q'm' in hac qōe. **Ad** 2'm q' idē
ē cā cōtrarioz effectū fm dīverfas et dīpōnes. vt p'z d
nauta p' cui' p'ntiaz ē cā salutis navis et p' eius absentiā est
cā submersiōis. vt p'z. 2. phisicor. sic i p'posito forma saa
cūtitatē ē cā cēndi et sua nō cūtitatē ē cā nō cēndi. **Ad** 3'tā
dū tū q' vnuq'q' corruptū vel corruptibile aut subie
ctive aut obiective ē tale p' suā dīffinitionē l'z vnuq'q' p'eri
gar aliud vel coeigat. p'bat q' q'dlibet tale ē passio eoz
quoz et et demonstrabile p' propria eoz dīffinitionē. l'z
corruptio actualis possit aliunde inesse aut ab intrinseco
in mixtis difforimibus. vel ab extrinseco i vni'ormib' sim
plicibus et mixtis. **Questio decimaquinta.**

Prum mā p'ia habeat ptes p'ter quā
titatē q' non q' dīvisio et indīvi
sio p'gruūt quātitatē. i. phisicor. **Ad** vel vna
esset itra aliā vel extra si ista sūt dīe quātitatē
et positionis. **Ad** 3'tā q' sicut totū accēs p'supponit totū
subiectū et q'libz ps accidētis quālibz p'te subiecti reddē
do singula singul' istud p'z. 2. de aīa et i de partib' anālū.
Ad q' alia ē ps māe i mān et alia i pede et sic de aliis q'z
si nō tunc vna ab scīa q'libz abscederet. vel si vna remāe
ret et altera q'd est falsū et sic absca remāeret vel remāe
ret aliq'd accēs sine subiecto separet ergo de' māz a quā
titate cū mā sit p'ior et reali dīfficta a quātitate termina
ta. q' separet de facto in sacramento altaris accēs a subīa
tia. multo magis poterit hoc facere. q' min' depēdet mā a
quātitate q' accēs a subīa. tūc ptes sic separet cū remāeāt
eēde q' p' et nūc sint dīffictē l'z nō dīffectionate nec dīvisē
gō et p'z aīa separationē. **Ad** nullū dīvisibile pōt recipi
i dīvisibile l'z ē sic. vt p'ct' i linea et aīa intellectū i corp' h'z
Lōmē. 2. d. aīa. **Ad** ex vno pugillo aeris sūt decē ignis
2. de g'ratōe. l'z h' nō ē rōne quātītatis cū sit adequatē tan
ta in viroq' pugillo. ergo propter plures partes mate
rie in pugillo aeris q' in pugillo ignis et.

Ad cūditā qōnis ē notādū q' ps quātū facit ad ppo
sitiōē ē q'druxer sicut et totū q'dā q'dditatū p'p
tīnēs ad dīffinitionē. et ita ē q'libz ps dīffinitōis. dīffinitū
aut ē ei' totū q'dditatū alia ē ps cēntialis sic mā et for' re
spectu cōpositū nālis. p'ias ptes vocat Lōmē. 1. phisicor
partes fm imaginationem et alias fm fidem. tertia ē ps
quantitativa sicut manus et pes in homine.
His p'missis. dī ad qōnē q' separet mā p' a quacūq'
quātitate ipa h'et ptes q'dditatīas q' s'bam. et
q' bēs s'baz ad māz p'mā ex q'd' i'egrat' dīffinitio materie
p' suo mō sic in alijs dīffinitōib'. **Ad** Secūda cōclusio q' nō
haberēt ptes cēntiales tūc. q' ptes cēntiales s' sūt alteri' rō
nis a toto cēntali et inuicē sic mā et forma ab hoīe. tūz q'a
sic mā p'ia nō ēēt tūc mā p'ia: q' b'et māz p'iorē ordine
cēntiali. et illa ēēt mā p'ia nō ista data. **Ad** Tertia cōclu
sio q' tūc mā p'ia sic nō h'et ptes quātitatīas: q' ēēt sine
quātitate. **Ad** Quarta cōclusio q' b'et ptes quātitatīas q'z
b'et duas mediatōes: tres tēnas: q'tuor q'tras que i'egra
rēt entitatīe māz datā. et ex p'nti nō occuparēt locū dīme
sional' actu sed ap'itudinē q'z actu ēēt nō quāte l'z quātī
ficabiles. et oīs iste ptes nō cēnt dīvisē inuicē l'z b'n dīstin
cte. q' vna nō ēēt altera. et istud ē q'tū gen' totū et p'is. i.
totū entitatīū et ps entitatīa. Aliud ē ē totū. i. vlt' et ps
subiectīa in isto casu mā p'ia i cōl' ē totū vlt' et q'libz po:

cio materie p se est eius pars subiectiva.
Ad ratiōes ad argumētū dī q' intra et extra entitates
nō sūt dīe quātītatis. et sic p'p'it p'ib' materie
absq'z quātitate l'z q'ntitate aut dīffictōis sūt dīe quātī
tatis. et sic nō p'p'it nec materie nec alicui sine quātitate.
Ad p'mū q' dīvisio quātitatīa cōpetit quātitatē p'io
et idīvisio nō at sube sed entitatē. **Questio deciasexta.**

Prum dīffictōes intermīate p'cedāt
formā subīatīale in mā q' non
q' forma subīatīal' vide' act' materie vt vult
cōmētator: 2' de aīa. et q'tro metaphisice. **Ad** In
contrariū est cōmētator: in de substantia orbis. **Ad** h'ic
sūt duo vidēda. p'mū q'd ē quātitas terminata. scdm de q'
sito. **Ad** Quātū ad p'mū q'dā dīct' q' quātitas intermīata
ē quātitas i potētia. et quātitas terminata ē quātitas i actu.
Ad Quidā alij dīct' q' quātitas intermīata ē plālitas p'tiūz
materie quātitas vō terminata ē ordo vlt' positio p'tiū. **Ad**
tra p'mū modū arguēt' q' sic oīs q'ntitatis terminata ēēt
intermīata cū sit in potētia ad colores gō in potētia. **Ad**
tra scdm q' p'dicamētū relatiōis et positōis et quātītatis
sūt dīfficta p'tia. cū ergo quātitas terminata et intermī
nata sit quātitas ordo autem vel positio non sit quātitas
ergo et. **Ad** P'terea quātitas intermīnata et quanti
tas cōmūa plālitas est dīfficta ergo quātitas intermīnata
nō ē pluralitas partū. **Ad** p'tro aureolo i suo tra
ctatu de p'ncipis nāe et i suo. 2' s'niaz q' intermīatio dīme
sīōis refert ad duo p'io q'dē carētiā termini exterioris q' ē
sup'ficies vel istud 3' trina dīffictō ē cōl' g'ratō et corrupto
sicut q'ntitātē s'ymbolice sine gradu. vñ in mā 2'm se ē trina
dīffictō sine terminō. vtputa longitudo latitudo et p'fūdi
tas absq'z oīs sup'ficie et figura. Et h' ē q' dīc cōmē. 4. p'bi
ficor: cū abstuleris a mā vltimū et figurā nihil remāebit i
ea nisi dīffictō nō terminata q' ē corp' in po. et cū terminat
p'vltia. i. sup'ficie sit corp' i actu. et sine ea mā nō pōt ēē.
et terminat iste dīffictōes p' aduētū forme. **Ad** Secūdo vō
intermīatio dīffictōis refert ad carētiā termini interioris
fm quē attēdit tātitas vel quātitas tāta et tāta puta bīcu
bitū vel tricūbitū. aut maioritas vel minoritas. hec enī nō
cōsequūt q'ntitatē simplr l'z quātitatē vt ē terminata et tāta.
Alī sicut eadē est albedo intensā et remīssā ita eadē quā
titas sub maior gradu vel termino vel minor.

Quātū ad scd' articulū dīct' due p'elōnes. p'a q'
quātitas intermīata nō ē dīfficta reali a mā
p'a q' ē ei' passio. **Ad** Secūda q' q'ntitas intermīnata p'cedit for
mā s'balē i mā. p'z. ex q' ē idē reali cū mā q' p'cedit formā
Ad p'z. oē subiectū p'cedit formā subiectādā i ipō l'z quātī
tas intermīata ē subiectū forme s'balis cū sit idē cū mā p'ia
ergo et. **Ad** Si dicat q' isto mō mā h'z quātitatē intermīa
tā erit i finita. q' dīct' carētiā vt iusq'z terminū i'clusiū et ex
clusiū sic corp' i finitū. **Ad** q' corp' i finitū nō daret ēēt i
finitū positū. q' ei' extrēa p'cederet i finitū. l'z mā iter
mīata ē i finita negative solū. q' nō b'et terminū i'risecum
nec extrīecū. nec ēēt i finita sicut linea ablatis p'ctis exte
mis q' solū ē i finita negative rōne terminōz extrīecor q' ad
huc remaneret finita quo ad intrīsecos. quia esset peda
lis vel tripedalis sicut ante.

Ad argumētū i p'm dī q' for' s'balis ē p'm' act' māe
p'mitate. p'fectiōis nō at gnātōis q' dīffictōes
p' ipa p'cedūt ipaz i mā vlt' q' ē p'ius act' p' remotionē cu
iusq'z alteri' mediū iter māz et ipaz formā s'balē. ita q' p'
mō iest sibi i'becine nō tū p' dīffictiōne. **Ad** dī q' ē p'm'
act' p' cōpationē ad act' et formas dīffictas reali a mā q'
liter nō ē q'ntitas intermīata. **Ad** dicat q' forma s'balis ē
act' p'm' p' cōpationē ad act' secūdos q' sūt opationes p'
uicētes ab ipsa sicut dīct' secūdo de aīa q' aīa ē actus p'
mus respectu opationū suaz q' sūt act' secūdi.

Questio decimasextima.
Prum p'a māe ad formā sit realiter dīstin
cta a mā q' sic. q' talis po' ē respect'
māe ad formā. mā aut ē s'ba cū sit ps s'ba ergo et.
Incōtrariū arguēt' q' mā p' subīatīat' per
posse nō aut s'bat p' aliqd q'd sic

Tex. cō.
30.

Tex. com.
15.

Lō. 35.

Tex. cō. 5

Com. 5.

42-47

Tex. cō. 2.
et 5.

diffictu ab ea reali. malo: p3 p. Cometa. i. de sba oibis.

Ad qone coter d3 q triplex e poa vna q e subiectu po res. 7 ista e ma. pria alia q e idoneitas passiva mae ad oem formam ta sbale q accitale q e sibi nal poa passiva tertia q e respectu vno determinat ad formam vna determi nata. pria e sba 7 dicit potetia subiectiva. scda e de scda spe qlitas sudametal 7 di poa receptiva. tertia e respectiva 7 e i pdicamento relati6is. C. Necessitas ponedi bas tres est ista. poa pma q: videm transmutatione fieri iter formas sub stantiales duas vel i coposibiles 7 cu vnu ptoz no recipi at reliquu nec fiat reliquu o3 e3 m deferens transmutatione 7 vnu ptoz ptoz succelline recipies. Et h e ro Aristo. i. huius pp qua cogit ad ponedu maz pma. scdo potetia ponit q: nulla sba agit aut patit imediate pp sui nobilitate sine istru mto sicut p3 e linitis 7 mixtis. de tertia Cometa. adduct rone. 12. meta. Cometa. 11. q: ista corrupit 7 no alie iaductu forme 7 p alias duas pores ma no residit magis vna for ma q3 alia qd facit p tertia 7 si ista no corrupet igt Cometa tor: vbi supra recepta forma ma adhuc ma eet i potentia ad eade met formam numero 7 corruptu posset ide numero re dire 7 ide bis gnari. vñ si ma fuit vna 7 gñans vnu 7 poetia vna tuc illud qd fit erit vnu h cometator. C. Motadu tñ q ista qñno: sc eñualit ordiata. f. subiectu receptiuu su damitu 7 radix seu pncipiū radicale. iter ista subiectu e istuū 7 posteri. a subiecto aut abstrahit receptiuu. na oe subie ctu recipit 7 no e3. q: corp recipit aiaz intellectiva no tñ e ei subiectu q: sic depederet ab eo. na subiectu e de cui po tetia forma deducit 7 a quo depedet i fieri 7 i pseruari 7 cat. aia aut intellectiva venit de foris iusu dei vt p3. 15. de aialib. fundametu vo abstrahit a receptivo. na oe qd re cipit e sudametu 7 no e3 q: passio no recipit i subiecto i cut in receptivo q: receptiuu distiguit reali a recepto non sic est necessarii de sudameto. radix aut abstrahit ab oib bis. q: 2m bñ dionisiu d vnica 7 discreta theologia eñtia diuisa d3 radix diuiaz psonaz no tñ pprie sudametu quia supposita no i sunt s3 p se subsistit. C. Poa pto m3 accepta respectu formaz eductaz de potetia ei? e subiectu respectu aie intellectie receptiuu respectu diuensi6is itermitate 7 alia rum passionu suaru est sudametu 7 respectu ppositi e radix

His pmissis rñdet ad qone q potetia poa m3 accepta no distiguit reali a ma pria. q: nihil distiguit reali a seipo s3 poa pto. accepta e ma pria ergo 7c. Se cūda cōclusio q poa capta scdo no e disticta reali. q: pas sio ei? 7 nulla talis distiguit reali a suo subiecto tñ q: sub iectu posset fieri sine ea quo dato. pp3 p se nota posset esse falsa. q: pmissa i q pdicat passio de diffinitioe e p se nota 7 tuc talis eet falsa. tñ q: pto dñōstratiōis posset ee falsa 7 eet pñges. 7 pbat pñ. q: agēs liberū libertate pñctiōis cui e agere 7 no agere ad natū. pñctiōis aliq duo eñtiali ordinata 7 reali disticta eāto poti pot ibi sistere no cādo vltimū ista e mālīta. q: agēs liberū tali libertate stāte libta te ei? no pōr necessitati q: alr no eet libz. C. P. nec prius eātū depēdet a posteriori nec iseriori nec i cē nec i cōserua ri. Cū ergo de sit agēs libū tale libtate respectu eoz q sunt extra 7 subiectu 7 passio sint eñtiali ordiata 7 subiectum sit pus passioe segt q poterit fieri ab s3 sua passioe. 7 sic ce lū posset ee sine mobilitate 7 tuc de no posset monere ce lū: 7 sic destrūdo mobilitate celi destruxisset ei motiuitate qd e ipossibile. aut triagū sine eqlitate trium anguloz ad duos rectos. C. D. ad pñcipale circūscripta p intellectū ista poa capta scdo m3 a ma. qro an ma sit apta nata recipere formā vel nō. si nō nec de poterit sibi dare istā idoneitate aut aliā formā. q: potetia dei nō e ad ipossibile. si sic hēt p positi q: nō e apta nata nisi p hāc mālīe formālī. 7 sic cir cūscripta adhuc ierit qd claudīt pñctiōez. C. Tertia pto scda poa e disticta a pria formālī. q: pria e sba scda aut est qlitas aut respectu sudametal ad formā q distiguit forma liter. C. P. ois passio e disticta formālī a suo subiecto alr dñōstratio oñsua eet ex duob terminis tñ g. 7c. C. Quar ta pto q poa. 3m m3 accepta distiguit a duab pñis q: ista corrupit pōib remanētibus iaductu forme ergo 7c. C. Ad argumētum patet. Questio decima octaua.

Trū poa. respectiva necio sit ponenda in ma aī gnatione forme q no q: ides corruptu nūero posset redire qz cū ois ma pria sit i poa ad oēs formā gnāda 2m Aristo. i. pñf ficoz segt q postqz vna ma hēbit illā adhuc alie mae re māebūi i poa ad illā eādē nūero 7 sic idē multoties poterit gnari 7 corrupti pñs e falsū g. 7c. C. P. pñ trib eñt pñci pia trāsmutationis qñi ma forma pñatio 7 poa respectiva pñs e 3 Aristo. i. pñf. qre 7c. C. P. ad infinitas formas eiusdē spēi vna ma 7 eādē nūero 7 respectu eiusdē agētis nūero e i poa qre segt q agēs i p actioe sua aut nullā talē formā iaducet i tali ma aut oēs sit s3 no oēs q: eādē mā nūe ro n pōt adeqte iformari plurib formis sbalib eiusdē spēi ergo nullā vñq poterit iaducere qre frustra tales potentie ponēt. C. P. capio vna maz tāteqz tūatis q i duab me dietatib ei? sic 7 i tota posset aliqua certa forma itroduci ab aliq agēte puta. a. 7 separe hēe due medietates mae seoz sū applicēt pñcto agētī. b. sufficiētī itroducē. a. i qualibz si cut itroduxisset i totā maz illaz duaz medietatū aut: ergo b. agēs itroduceret. a. formā i dictas ābas medietates aut i nullā. nō i nullā q: a nullo ipedit q: idē e agēs nāle nūero 7 eoz tale h3 7 min de resistētā i ille eedē medietates nu mero diuise sufficiēt p illa 7 sūt i poa respectiva ad eādē formā ergo ager necio 7 fin vltimū potetie sue qre 7c. C. P. cū infinitas formas vna portio mae sit i poa 7 q3 ea rñ potetiaz cū sit ens e bōa. q: bonū d3 equalr entī. i. etib coz 7 alitū pñctiōis segt q quatiqz equalr mae data il la erit ifinite pñctiōis pñs e falsū cū ipsa sit imediata nūbi lo. C. P. segt q totū nō eet mai pub sūis 3 cōez ai conce ptione geometrie. 7 pbat pñ. nā in qlibz illaz trū medie tatū sūt ifinite potetie i respectie sic i tota mā cū sūt medie tates. 7 vñ ifinitū nō e māl reliq g. 7c. C. P. mā biet potetia respectiva ad potetia respectiva cū ipsa hēat potē tā respectiva ad oēs formā reali disticta ab ea 7 sic itref i finitū i resoluēdo potentias. C. P. daret ifinitū i actu 3 Aris. 3. h. C. P. eādē mā nūero eet i poa 7 i actu. C. P. aliq eñtū a pte aī eet corruptibile q: ille sūt eñe i mā 7 i aductu forme corrupiūtur. pñqēs cōtra Aristo. i. celi. est commentator. 12. metaphisice commento. 11.

Incōtrariū eñdētā qōnis. 3m sc faciēda p. pñctiōē notabilia 2m pñctiōes pbabē. 3m remouēdēt difficultates C. Quātū igit ad pñm notādū ē p q alr respicit pñcipiū actiū suū passiūū reali formam pñm bitudo ē motiū ad mobile vel mouētis ad motū. 2m ē bitudo pñctiū ad p ducibile vel pducētis ad pducitū: passiū ē alr respicit for mā reali agēs seu mouēs q: passiū respicit agēs tāqz suūm mouēs: s3 formā quā recipit respicit vt cā mālīs suū esse/ cū velut i formabile vel iformatū suū iformatiūū vel in formās. agēs 7 respicit eādē formā sic cā efficiēs suū effectū i genere cāe efficiētis. C. Scdo notādū q mouēs i actu re fert ad motū i actu: 7 mouētū i potetia ad mobile i poa. 3. pñfico. pñi respectu regrit terminū suū i actu. Scdi vo regrit 7 sufficit terminū i poa. Silt. pñctiōes i actu referit ad pducitū i actu quoz respectu exigit terminū i actu: sed pducitūū respicit pducibile: terminū i poa. Mā abeter no de fuit pducitū 7 mūd pducibilis: nāt fuit abetno i actu pducitū. C. Terno notādū q agēs pñficu pñppo nit mās i actioe sua: q: alr crearet cū ex nūbilo nūbil fiat. i. pñf. s3 agēs nō respicit actū quē d3 agere: s3 bñ pñppo nit actū quo d3 agere: qñ sp existimabit aliq spēs mouēs s. bñ C. Quarto 7 postreo ē notādū q agēs simplr sū pñ respicit passiū simplr sūptū. 7 eouerso p eoz pñ actia vñ passiua suo 7 pducitūū vel pducēs simplr respicit pdu cibile vel pducitū simplr sibi cōrespōdēs nō magis vñqz aliq 7 eouerso s3 p potetia respectiva actiū q ē i agēte 7 passiua q ē i passio respicit sē mutuo s3 dñmātā formā C. His pmissis dicit ad qone qñno: pñctiōes. C. P. q pducitūitas 7 pducibilitas sūt passiōes pducitū 7 pro ducibilis. pbat q: p eoz rōnes formales de ipis a pñi dñōstrari possūt: vt pducitūitas d pducitū: 7 pducibi litas de pducibili: Mā de sole vel igne exīteī actū: p eoz rōnes formales demīat q sūt pducitū 7 de igne exī

Tex. cō. 11

Tex. com. u.

Capl. 7.

Tex. cō. 63.

Tex. com. 37. 7. vñqz

ad 4. 4. 7 Tex. cō. 11.

Tex. cō. 33

et ipso qd pducibilis p sui rone formalē demonstrari
pt. Secūda pōtio qd pductū postqz ē pductū ac ē pōtio
ē corruptū adhuc remāet pducibile p pōtio qz remāet
eadē sui rō formalis. p quā eadem passio de ipso demāari
pōtio. Tertia pōtio qd apud potētā diuinā idē corruptū
nūero redire pōt qz eodē pōtio qz eadē volūtate diuina
velle qd pōtio de pducit pductū iā corruptū et eisdē repro
ducere et corrupē pōt qm aho ad h nō idiget pōtio diuina
pductia. Quarta pōtio qd agēs limitatū h facē neqz qm
pōtio respectūa inagēt pōtio et i passō respectu eisdē ē
corrupta et hēc ē rō comētiario. 12. metaphi. Sz nūc restāt
difficultates. ¶ Pōtio pōtio qd ex illa seqz qd mūd? fue
rit ab eterno. tū qz pductū et pducibile sūt correlatiua
excosequētū sūt nā. tū qz pducibilis ē pōtio rei pducibilis
passio aut iest i pōtio obiectiua qz iest ab eterno. ¶ Ad pōtio
ciē qz pductū et pducibile sūt correlatiua sz dicūt rela
tione pducibilis qd nō requirit terminū i actu: sz sufficit qz
sit i pōtio: et regula de correlatiuis qz sint sūt nā itelligit so
lus de correlatiuis actualib? pmanētib?. ¶ Ad fin dī qz
pducibile abstrahit ab eī actu et ipso. vlt? pcedit qz mū
dua vt pducibilis sūt ab eterno capiedo eternū nō positi
ue p eo qz coexistit oī dīe tēporis: sz ē eternū negatiue. p
ut abstrahit ab oī existētia et tēpōis diuina. ¶ Cōtra. secūda et
tertiā pōtiones qz pteritū nō pōt ē futurū corruptū ē p
teritū pducibile si pduceret ē futurū. ¶ Sz creatio pōtio
et creatio pductiua qd dī repatio sūt diffictē pductiōes: non
ex pncipio pductiua qz eadē ē diuina volūtas. ergo erunt
diffictē ex termino producto ergo aliud et aliud erit pro
ductū i pōtio et secūda pductiōe. ¶ Ad pōtio dī qz sūt sūt
idē re pteritū et futurū sz sūt diffictē ex circūstantia. vt
repatio in secūda pductiōe et nō i pōtio vel dicat qz i pōtio
pductiōe nō sūt currēt sz agēs limitatū. In secūda
vō sūt de? et ita ille pductiōes distinguunt ex pncipio
¶ Ad aliud dī qz p diuinā potētā nō ē icōueniēs qz diuer
se pductiōes habēt eisdē terminū re. nō tū circūstantia
vt dictū ē. ¶ Cōtra qz pōtio pōtio qz ē idē agēs et pducēs
limitatū aī pductiōe et post amibilationē pducti: et re
manēt et idē passū nūero qz eadē mā pōtio nūero qz ipa ē
i corruptibilis p bui? ergo eadē entitas nūero poterit ex
eisdē seqz et pducti nec ista potētia respectiua corrupta erat
de pncipiis actiuis: qz relatio nō ē de pncipiis actiuis qz
to hui? capitulo de vacuo. Ad hoc vltimū dī vt dictū ē
supra i quarto notabili qz pncipiū pductiū et passiuū p
eorz pncipia respiciūt oēs eoz actū possibiles pduct acti
ue vel passiuē i gnāli nullū aut determinate respiciūt nisi
p potētias respectiuas qz vel oēm sūt pducerēt sine potē
tia respectiua vel nullū qz nō ē magis rō de vno qz de al
tero. oē sūt i impossibile. ergo nullū si ergo debēt pducere
actū determinatū h erit p determinatū respectū et sic p po
tētā respectiua nō tāqz pōtio pductiua sz limitatū qd nō
ē rō agēdi vel patiēdi sz agētis vel patiētis cōdictio neces
saria. Qd aut seqz qz si deus recrearet eadē potētiam re
spectiua nūero corrupta inaductū forme: vel aliā i mā et
agēte p quā illud idē nūero corruptū. qz agēs limitatū
posset idē mer corruptū nūero repare et eisdē effectū hēc
ro pducē. Sz adhuc remanēt due difficultates. ¶ Pōtio
qz videtur qd adhuc stet tota difficultas qz tā i actiua qz
i passiuā sūt rōnes inūerabiles potētie respectiue ad inū
merabiles formas. et nō videt maior rō qz aliqz istaz re
ducāt ad actū respectu sue forme quā respiciūt quā alia et
sic vel oēs deducēt sūt ad actū pōtio respectiue existētib? in
pdictis actiua et passiuā qz ē impossibile vel nulla. ¶ Ad h
dī qz illa p qd ē maior dispositio in actiua passiuā prius
pducet: quā aliqz alia forma p qd nō ē tāta dispō i prin
cipio actiōis. Sz vñ ē hēc dispō magis i pncipio acti
onis agētis vel ipso qz respectu cuiuscūqz alteri? forme.
¶ Ad h qz p pductiū ē qd magis ē p hac forma qz p alia
et hēc dispō celestis p hac forma occurrit actū qz aliqua
alia dispō p alia pducēda: qz itelligētia mouēs agit ma
gis p hac qz p alia. Et hēc itelligētia secūda sic agit: qz
pōtio sic vult: qd pōtio regula oīz ptingentiū et pōtio recu
do pductiōis oīz eoz qz sūt ad extra: et ibi ē itat? vltim?

i resolūdo rōne pductiōis et i cās et i processu pp qd:
Ibi pōtio ē cā libbē et mere ptingēt cās et nullo nēcio.
Secūda difficultas qz h dato seqz qd null? effect? sūt
pōtio erit nālis sz liber et volūtari? qz si inūerabiles cās nāles
cōcurrēt ad pōtio effectū. Si vna cā sola est libera et libere
cōcurrēt tot? effect? erit liber et volūtari?: et non nālis qz
ex opposito distinguūt secūdo hui? et nono metaphisice li
berū et nāle. ¶ Respondet qd oia extra deū pducta relata
ad pōtio cām sūt ptingentiā et cōtingēt pducta et libera et
nō nālia: sz cōpata ad cās nāles et p pōtio pōtio dīci nālia.
vñ oia extra deū sūt simplr volūtaria et simplr cōtingē
tia respectū diuie volūtatis: sz respectū cāz nāliū nālia et sz
qd talia et de? bñ de? solū pcurrūt tāqz cā vltis et si pūlaris
Ad argūta breuiter rñdet. Ad pōtio negēt pōtio.
et ad pōtio dī duplr. pōtio qz itroducta fuerit
for? i vna mā pōtio respectiue corruptū oēs i qd sūt mā ad
illā. vel dī qz si oīs mā pōtio ē i pōtio ad oēs formā vt fit dī
tributio p singulis gñrū sz p gñrib? singuloz. ¶ Ad
secūdu dī qz aptitudo ad formā se tenet ex pte dispōis
māe vel pūariōis. nec ē pncipiū de p se. idē dī de secūda
pōtio qd ē respect? ¶ Ad tertiū dī qz inagis. b. agēs pduc
it. a. formā qz aliā eisdē spēi qz renolūto celi vel itūen
tia ē inagis. p. a. qz p alia. Sz si qz qz inagis ē talis re
uolūto vel itūctia qz alia. dī qz sic vult itelligētia mouēt
celi et ipsa sic vult. qz pōtio sic itēdit et vult et hēc ē vltim?
stat? qz volūtas diuina ē pōtio regula cōtingentiū. ¶ Ad qz
tū dī qz i diffinitōe illi? māe corruptū pōtio respectiua sicut
corrupto aliquo pōtio corruptū et vñitas māis qz erat
multiplicata p totū illud pōtio et ita corruptū pōtio respe
ctiua ad. a. formā. ¶ Ad aliud dī qz fin quodā i agētib?
ponūt qdā bitudies singulares ad singulares formas
pducēdas actiue sicut i mā pōtio respectiue passiuē qz ē
sūt qdā pōtio respectiue suomō. qz cū agēs pduceret. a. for
mā corruptū i ipso et i oī alio agēte nāli pōtio respectiua ad
illā pducēda vel qz nō qdlibz agēs eisdē spēi ē i pōtio acti
ua respectu oīz formaz pducēda: qz eisdē spēi ē i pōtio aliqz
rū sicut i mā pōtio fin secūda rñsione supius datā ita qz ē
distributio p gñrib? singuloz et nō p singul? gñrū. ¶ Ad
aliud dī qz nulla ē itūctia pfectiōis qz relatio nō dicit p
fectionē nec ipfectionē nisi entitatiua sz nō p pōtio qz entita
tiua si icludat qzlibz portio māe ē pfectio extēsiua nō itēti
ua. sicut i qualz linea i qua itūctia sūt ptes et pūcta. ¶ Ad
aliud dī qz illud pncipiū de totū et. hz veritatē de toto si
nūto quāto. Vel fin aliā opionē dīcet qz vñū itūctū ē
mai? reliquo. et sic totū ē mai? qzlibz sua pte quātūctū in
finita. ¶ Ad aliud qz nō ē pōtio respectiua ad potētā respe
ctiua sz sūt absoluta. Ad aliud qz idē respectū diuerso
z ipso et i actu. ¶ Ad vltimū dī qz Aristo. loqz de eternis
absolutis sic sūt corpa celestia aut itelligētie qz et. Ad
illud de itūcto i actu dīcet qz Aristo. itelligit de itūcto p
manētē pōtio et qz ē itūctū fin extrēa. ¶ Sed dubitat
qz acapio vñā portione māe i qz possit agere. a. agēs et fit
mā. b. et capio vñū aliud agēs eisdē spēi cū. a. et eqz for
te et fit. c. et apporimēt tūc. a. et. c. eqz ipi. b. tūc aut qd
libz itoz itroducet p pōtio formā in. b. totū et tūc et forme
eisdē spēi erūt i eadē pte et loquor de formis absolutis sz
Aristo. 5. meta. aut pducēt adeqz qdlibz diuine eoz
eadē for? nūero qz qdlibz eoz agit i to? disponēdo et idē
ē agēs disponēs et cōplēs. 7. meta. et tūc eadē for? nūero
depēdebit totalr i eodē gñe cāe a duab? causis efficiētib?
eisdē spēi quod est impossibile quia quocūqz illorū
non existente non minūs est talis forma. ¶ Rñsio ē qz.

Questio declinanona.

Prum pōtio respectiua sit respect? d
pōtio relatio relatiōis qz nō
qz relō exigit extrēa sūt i actu. sz pōtio respe
ctiua qd dī et nō ē ei? extremū et i aductū
et corruptū g? et. ¶ Incōtrariū argūit qz sz id qd ē est
ad aliud. i. ad formā et ista ē ratio formalis relationis.
Ad questionem dicunt quidam qz nō p
pter rationē factam ante
oppositū. ¶ Cōfirmat illa ratio qz relatiua sūt sūt natura p

Tex.com.
3. 1. 10.

Com. 18.

Tex. cō.
82.

Tex. cō.
84.

Tex. cō. 15

Aristo. in predicamentis qđ nō ptingit potētia relatiua ⁊ ei⁹ extremo. Contra qz prius ⁊ posterius tēpore aut natura sunt relatiua ⁊ tñ non sunt fil' natura sicut p3 de priorib⁹ posteriori in tempore ⁊ in motu de. pmo ⁊ subiecto ⁊ passione de scdo. C. S. creator ⁊ creatura aut motor ⁊ mobile sunt relatiua ⁊ tñ ab eterno nō fuerunt fil'. Sicut scibile pcedit sciaz vt p3 d qđratura circuli. C. Iō dico qđ ē relatio

Ad argumentum

⁊ pfirmationē dī qđ ille maiores habent veritatē de relatiuis actualib⁹ nō sūdamētalib⁹ ⁊ pmanētibus non de successiuis ⁊ realib⁹ non rōnis cuiusmodi videt esse potētia relatiua quātū ad hoc qz non pmanet cu3 termino eius. C Sed nūc restant difficultates aliquę pīa cuiusmodi relationis sit. Quidā dicunt qđ est pīmi modī qđ est relatio disqparantie qđ fundat sup plura inquantū plura ⁊ iste sunt relationes pīmi modī. Contra qz tales sū dantur immediate sup quātitate pīua aut discreta. potētia aut relatiua materiē immediate fūdat in substantia materiē. Alij dñt qđ ē secūdi modī qđ se tenet ex pte potētie passive. qz relationes secūdi modī sunt p modū potētie actiue ⁊ passiue. C. Contra qz per talem respectum secūdi modī potētia passiua respicit actiua ⁊ nō actū vtriusqz sicut mā pīa p potētia relatiua respicit formā qđ vtriusqz potētie ē actus vni⁹ actiue ⁊ alterius passiue. sicut habetur. 3. pīficorū de motu ē idē inter pductū ⁊ pducens cuiusmodi nō ē aliqz respect⁹ materiē. Idppterca dicit qđ pīnet ad tertū modū. s. p modū mēsure ⁊ mēsurati. C Sed nō tādū qđ triplex ē mēsuratū. s. qđ quātitatiua ⁊ fīn pīcipalitātē. C. Idpīma mēsurant oīa que sūt in vnoquoqz qđ predicamēto absoluto. nā. 10. metaphisice i vnoquoqz pīdicamēto est vni⁹ qđ est mētrū ⁊ mēsuratū oīum in illo genere qđ aut pīo aut tertio modo est intelligendū mēsuratū ē scibile speculatiua sciaz de eo fīn pfectionē ⁊ quātū ad esse videlicet. vt p3 pīo de aīa ⁊. 5. metaphisice. aut a medio p qđ habet aut a passione de cui⁹ inherētia ē. aut demonstrationē quonā potio: scia de eodē est p eam ⁊ de mōstrationē pp qđ qđ p dīmōstrationē. qz ideo mathematice sunt in pīmo gradu certitudinis secūdi Cōmētorēz 2. metaphisice. ⁊ naturales sequūt eas. aut mēsuratū scientia sū scibile sicut pīatica que immediate dirigit in opus qz tunc talis habet fēu ars mēsurat opus sicut causa efficiēs sū effectum. obiectum tñ pīacticū mēsurat scientiā. quia ex obiecto h3 scia qđ sit pīatica secundario mēsurat finem ⁊ media in illū finē sicut h3 medicina pīatica vel scia moralis esse pīacticū ab obiecto. s3 ipsa ordināt postmodū in opus quod dirigit. s. in sanitatē vel in beatitudinē. Alij mēfurāt a potētia qz noticiā intellectiua albedinis pfectior noticiā sensitiua de eadē ceteris parib⁹. C. Scda ē i quātitate pīua vl' discreta vl' pīdiscreta. C. Tertia ē i respectib⁹ qđ nō dicit pfectionē nec ipfectionē s3 pīcipalitātē vl' subpīcipalitātē cuiusmodi sūt relatiōes suppositiōis qđ dicit pīcipalitātē vt paternitas ⁊ dominiū ⁊ filiano ⁊ fuit ⁊ oīs relatio suppositionis dicit subpīcipalitātē. nāz oīs relatio tertij modī mēsuratū isto modo. aut ex fundamento sicut relatio forme ad materiā aut ex pīcipio sicut creatio actiua fundamental aut ex termino sicut creatio passiua ⁊ sic mēsurat potētia relatiua qz illa est altera pīcipalit que respicit nobiliozem terminū. C. Alia difficultas est an sit respectus transcēdens. Dicit qđ sic obiectiue ⁊ in generali quia respicit formā cuiusqz pīdicamēti non autē subiectiue nec formaliter quia vt sic est in materia pīma quid/ dicitur sunt tantum in predicamento relationis. sicut act⁹ ⁊ potētia genus ⁊ differentia. C. Tertia difficultas an sit respectus realis vel rationis. Dicitur qđ est realis quia nō dependet ab opere intellectus sed non est realis pīprie quia talis est inter extrema reali distincta actu fil' exīna inter que est mutua habitudo. C. Quarta an sit equiparantie vel disqparantie. Et dicitur qđ disqparantie quia potētia relatiua ⁊ relatio sibi opposita fundantur sup diuersa inquantū diuersa sunt sup mām pīuaz ⁊ formā. C. Quinta an sit intrinsecus adueniens dicit qđ qz ab intrinsecō ⁊ nō ab extrinsecō inest sic posset dici intrinsecus adueniens sed non

qz insurgat positus extremis in quancūqz distantia qđ ē conditio relationis pīprie intrinsecus adueniens: Itāz adueniente forma potētia relatiua corrūpitur. vnde pīuū esse forme in materia est pīuū non esse potētie respectiue aut vltimū non esse ei⁹ in materia est vltimū non esse forme si non fuerit permanens. Sexta difficultas si est in intellectu possibili dicitur qđ sic suo modo. vnde intellectus possibilis h3 potētiā relatiua ad spēs. act⁹ dispositiones. ⁊ habitus. Similiter in quocūqz receptiū corporali aut spiritali. vnde in cōposito ponitur respectus accitū oīum recipiendoz per ipm ⁊ tot differentie possūt poni potētie respectiue qđ actiue suo mō. in agentibus limitatis.

Ad argumentum

factum in principio dicitur qđ duplex est relatio actual' pmanēs. s. ⁊ successiua. De pīa verificat pīprie tates ille qđ simul sunt ⁊ non sunt ⁊ qđ ab vno ad reliquū valet pīua de secūdo de adiacente cū vbo substantiū sum es est non aut de successiuis cuiusmodi sunt potētia respectiua ⁊ relatio sibi opposita: Itā prius tēpore ⁊ posterius tempore vel motu nō sunt fil' ⁊ tñ sunt vere relationes.

Questio. vigesimapīma.

Trum

materia. vna nūero sit sub oībus formis oīum generabilib⁹ ⁊ corrūpibilib⁹. qđ sic qz oīs dīstinctio a pīo ⁊ intrinsecē de qua ego in tendo est per formā septimo ⁊. 9. meta/ phisice s3 oīs materiē pīe non hīt a pīo rī formā tñ qz nulla illaz ēēt mā pīa sed pars ei⁹ tñ quia nulla eaz ēēt simplr simplr qz ⁊. C. S. oīs distinctio aut est fīn formā aut est fīn quātitatē s3 Cōmētorē pīo. hui⁹ pīmo. 6. s3 distinctio oīuz materiē rum pīuaz non est fīn formā. qz tūc distinguitur specifi/ ce. nec fīn quātitatē. qz tūc esset distinctio p accis ⁊ pōsterius. distinctio autem numeralis ē p pīoza qđ ē ⁊. C.

Incontrariū

arguit qđ ipossibile ē nātū qđ idē nūero sit ad equate simul in diuersis locis distantib⁹ ⁊ sub cōtrariis in sūmo nec p se nec p accis. sed materiē multoz maxie elemētōz sunt hui⁹ in finidī. C. S. sepet de mās elitoz ab inīcē ⁊ ab oīb⁹ for mis eorū realiter distinctis a materia adhuc erunt distin cte quare ⁊. C. Dico ergo quattuor cōclūsiōes pīa ē qđ materiā terminationis tāti ⁊ cōpositiōis pīprie in diuer sis spēs ē specificē diuersa. Itā p3 exēplariet. qđ ex alio se mine generat hō ⁊ ex alio asinus. ⁊ mēbra hoīs dñt spēs a mēbris leonis. ⁊ materiā animaliz est alia a materiā vegetabilium. 2. pīficorū. ⁊. 2. de anima. C. Secūda cōclūsiō qđ vna ⁊ eadē mā pīa fīn spēm est actu sub oīb⁹ formis oīum gnābilib⁹ ⁊ corrūpibilib⁹. p3 ista cōclūsiō qz tūc dīstī guerentur cēntiali ⁊ nō repugnaret vni illoz gnāri ex alia ⁊ in ipsam corrūpti tanqz ex subiecto in subiectū sicut cōtin git de forma. C. S. oīs hīt eadē dīstīnctiōē ⁊ eadē pīprie tates secūdi mōi pīetatis ⁊ passiōis ⁊ oīa talia sunt eiusdē nature ⁊ spēs ergo ⁊. C. Tertia cōclūsiō qđ vna ⁊ eadē mā numero pōt esse successiue sub oīb⁹ formis oīum generabilib⁹ ⁊ corrūpibilib⁹ vt sit distributio p singul' generūz aut ad min⁹ p generib⁹ singuloz fīn diuersas opīniōes supius adductas in materiā depotētijs respectiuis patet ista cōclūsiō quia est in potentia ad oīs formas sed potētia non est ad impossibile ergo ⁊. C. Quarta cōclūsiō qđ est vna numero pīuatiue actu sub oīb⁹ formis oīum gnā bilium ⁊ corrūpibilium p pīuatiōē dīstīctiōis formal'. C. Sed hic sūt difficultates due an in celo sit mā eiusdē rōnis cū mā oīuz īferioz. C. Dicit qđ qđ sic s3 nūqz mutabit formam tñ qz faciat illa. tñ qđ nō est in nā tāta ⁊ īferiori agēs sufficiēs illā quā actu h3 corrūptē ⁊ da re sibi aliā h3 de h3 possit. C. Quidā dicit qđ in celo ē mā s3 ē alterius rōnis formal' ab ista: iō nō ē i potētia ad aliā for mā sic ista. C. Alij dicit qđ i celo nō ē mā s3 cellū ē sba sim plex simplicitate opposita cōpositiōi ex pīib⁹ diuersaz rō nū non tamen ex partibus substantialibus ⁊ quātitatibus ⁊ ista est Auerōis in de substantia orbis ⁊ pīmo celi ⁊ mundi ⁊ pluribus alijs locis. C. Alia difficultas an sub

Tex. cō. 10

Tex. cō. 2. 3. ⁊. 4.

Tex. cō. 16

Tex. com. 13. ⁊. 14.

Com. 6.

oib' formis beat idē esse. dī q' sic quātū ad eē ppriū & qd' dicitur nō tñ quātū ad eē formale & denominatiū qd' h'z a forma s'z variat' secūdu' varietatē forme subalis aut ac cidentalīs. C' Notādū tñ q' mā sūmū multapl'r. vno mō. pro materia alterationis tāū sicut panis est mā sanguis & sperma aialis. Alia cōpositiōnis tāū vt caro os caput bo minis &c. & quedā est mā alteratiōis & cōpositiōis simul. Et ista est duplex remota. s. r. p'pina remota vt mā p' ma in quolibet generabili cōposito & corruptibili p'pina qua vt mel & acetū oximellis. Alio mō capī mā pro mī nus perfectō respectu p'fectioris vt elemēta inferiora p' cō paratiōē ad supiora vt p'z ex libro de celo aut individuum dī mā respectu sue spēs & sic loq' Aristō. i. celi qui dicit ce lū dicit formā qui dicit h' celi dicit mās. Adhuc dicit ma teria oē illud qd' ē subiectū alicuius transmutatiōis & sic celi est materia sui motus circularis, dicitur etiā materia oē subiectū scie sed est mā circa quā nō in qua nec ex qua.

Ad argumēta

ad p'pū dicit q' oīs disti ctiō formal' vel specifica est p' formā non autē numeralis. C' Ad fin' dicit q' Cōmēta tor intellexit p' quātitatē beccitates qb' fit distinctio nume ralis. Et dico q' materie p'ie seipsis distinguitur & p'pūis beccitatis p'p' distictiones quas habent a posteriori a formis quas substantiant.

Questio vigesima secunda

Arca secundū p'pūū transmutatiō nis. s. p'pūatiōē querit' vtrū p'pūatiō dicat aliquā entitatem formaliter existentē in rerū nā p'p' oē opus intelle ctus q' sic q' ē reale p'pūū cūlibz rea lis transmutatiōis nālis. C' Incōtrariū ar guit q' est non ens p'pūo huius.

In hac

materia. sūt repte quattuor opiniōes solē nūi viroz. P'pūa ē Burlei p'pūo p' bisco rā. & in post predicamētis q' p'pūatiō dicit solū negatiōē forme spālē vel generalē. I'āā p'pūatiō in cōi dicit negatiō nē in cōi in spālē ita q' p'pūatiō nō se tenēt ex pte eius sed subiecti. C' Alia ē q' p'p'eter negatiōē dicit i suo cōceptu intrinseco ē subiectū cū aptitudine s'z negatiōē i recto & cetera i obliquo. C' Thomas āglicus dī q' vltra negatiōē bitus dicit intrinsece quedā modū posititiū quo sibi determinat determinatū subiectū. q' illud. quod non ē & est purū nihil. nihil sibi determinat p'pūatiō determinat sibi subiectū cū aptitudine. C' Paulus venetus dicit q' ē ens reale in recto s'z p'pūatiū. Una ratiōis suarū est q' adducta est ante oppositū. hee oēs sūt sustentabiles.

Sed

cōtra oēs breuiter arguit cōtra p'pūā q' op' positio p'pūatiua & cōtradictoria sunt disticte spēs oppositiōis vt p'z in post p'dicamētis. ergo o'z q' a par te extremoz oppositiōū sit aliqua distinctio nō ex pte bitus ergo penes negatiōē ac p'pūatiōē. s'z distinctio ē penes in clusa ergo aliquid includit in p'pūatiōē qd' nō includit i ne gatiōē. sed hoc non est nibilitas. quia p'pūatiō esset tunc magis nihil q' negatiō. C' S. aut cecitas supaddit aliquid ad negatiōē visus aut nō. si sic illud aut ē ens & sic habet p'positum. aut gradus nibilitatis. & tūc enim ille gradus sit nihil sicut gradus entis est ens. ergo per nihil distinguit cecitas a negatiōe visus. sed qd' per nihil ab aliquo distin guit ē illud adequate. ergo cecitas & negatiō visus sunt pe nitus idē. ergo sicut negatiō visus denominat lapidem pari formiter & cecitas qd' est falsum q're &c. C' Ad hec rūr ad p'pūū p'pūatiōē q' qualis est ordo in entib' cōtrariis ē in negatiōibus. nā ordo negatiōis opposit' ad affirmatio nes est arbor eueria. q' cōmissa affirmatiō specialissimam negatiōem habet sibi oppositam & eontra. vnde nō for. est communis non substantia & non substantia non ente.

Dico

ergo q' triplex est negatiō vna est entis in gnā li accipiēdo ens p' eo cui non repugnat esse existere & ista solum p'dicatur de figmentis & nullū illoz sibi determinat. Alia est q' negat determinatū ens sed ipā non determinat sibi aliquod de quo solo p'dicet' vt negatiō boīs. Tertia est q' negat spālē ens sed determinat sibi determinatū subiectū de quo solo p'dicatur i cōcreto & ista

ē p'pūatiō. Dicitur ergo ad argumētū p'pūū in corrobō ratione tertie opiniōis q' illud qd' nihil est. p'pūo aut secū do mō nihil sibi determinat sed bene tertio mō. Ad secun dū q' p'pūatiō & negatiō non distinguit q' distinctio est re latio que p'supponit extrema sed sūt nō idē que nō identit' tas attendit penes gradū nibilitatis quē magis inclu dit & supaddit p'pūatiō ad negatiōē vel penes extrinseca. s. subiectū & aptitudinē. C' Per hoc p'z ad tertū & cū dicit' bat illud qd' per nihil distinguit. nego istam q' vera negatiō distinguit vel ē non eadē ab alia l'z vtraq' sit non ens.

C' S. distinguit penes subiectū & aptitudinē quā cōnotat p' uatiō l'z non sit de ei' cōceptu quidditatiū. C' Cōtra secū dā opiniōē nulla vna ratio pōt esse cōposita ex ente & nō ente sicut entī & non entī nihil est cōe nisi vox ergo. Dicit q' vna ratio non pōt esse cōposita ex ente & non ente dictis de ea in recto s'z bñ ex vno in recto & altero in obliquo sicut ratio generatiōis & corruptiōis sunt ex ente & non ente. s. p'pūatiōis. s'z tempus p'pūens cōponitur ex p'p'eterito & futu ro que non sunt. C' Contra tertiam q' cūlibet entitati posi tione possibili recipi in aliquo subiecto est p'pūatiō aliqua op posita. & sic erit p'p'essus in infinitū in p'pūatiōibus. Cōfir mat q' oē posititiū dicit quedā habitū sed p'pūatiō non dicit habitū cū sibi opponat. C' S. oīs entitas posititiua noui ter acquisita ē termin' p'pūatiōis posititiue. sed p'pūatiō nō potest esse terminus ad quem talis p'pūatiōis sed solum p'pūatiue sicut in corruptiōe.

Ad hec

p' ad p'pūū dicit q' cūlibz entitati positi ue q' nō ē mod' & ē possibilis recipi in ma teria cōr'ndet. p'pūa p'pūatiō illud aut posititiū qd' dicit p' pūatiō ē mod' quo determinat sibi subiectū cū aptitudine. vnde albedini cōr'ndet. p'pūa p'pūatiō non intensionī & re missioni eius. vel dicat q' maior est vera de entitate positi ua que nō ē modus p'pūatiōis. C' Ad cōfirmatiōē dicit negatiō maiorē q' intēsiō & remissio in forma dicit quod daz posititiū & nō dicit habitū capiēdo habitū vt distin guit cōtra modū ei'. vel dicatur q' quātū ad illud quod p'pūo dicit p'pūatiō ē pure negatiū nō tñ quātū ad oēm cō ceptū eius & hoc sufficit. C' Ad vltimū dicit q' p'pūatiō & oīs mutatio denominat a p'pūali termino eius & ideo q' p'pūatiō p' signat negatiōē forme & non illū modū ideo p'pūatiō terminata ad p'pūatiōē p'pūali ter denominat ab ipsa negatiōe & non a modo. C' Cōtra quartaz arguit q' separet p'pūa mā ab oī forma posititiua vel p'pūatiua rea liter distincta ab ea q' sunt posteriora mā p'pūa & deus pōt p'pūa reali distinctū separe a quolibz posteriori reali distin cto ab eo adhuc materia erit p'pūata & non p' talem formā reale p'pūatiua q're supflue ponit. C' S. si tenebra esset ta lis forma realis l'z p'pūatiua seq' q' aliq's effectus erit cul' nulla erit causa efficiens secū existēs nec in fieri nec in cōser uari. q' nō aer cū sit cā eius solū mālis nec lūmē q' p' absē tiā ei' cōt'nt. Itē eadē p'pūatiō nūero poterit redire & ex cō sequenti eadē forma itēz regenerari q' forma genita cui' fuit p'pūatiō poterit corrupti & sic redibit p'pūatiō. & sic itēz forma poterit redire eadē nūero. C' Ad p'pūū dicitur vel q' nō remāebit mā p'pūata q'z erit sublata potentia & respe ct' ad formā quē p'pūat p'pūatiō. vel si remāebit tūc mate ria erit p'pūata fundamētalr tāū & nō formalr. nec p'pūa tiōis est p'pūatiō sicut nec actionis est actiō nec p'pūatiōis p'pūatiō nec passionis passio. C' Ad aliud dicunt quidam q' nō icōeuit aliqū effectū esse a causa que p'pūat & non est sicut nauta per sui p'pūentia est causa salutis nautis & per sui absentia est cā submersiōis eiusdē secūdo p'pūicoz. Et si dicitur q' sūt & non sunt. 2. p'pūicoz dicit q' verū est de posititiis & non p'pūatiis sicut ē p'pūatiō. C' Ad aliud dicitur q' p'pūatiō sequēs habitū nō est eadē numero que p'pūat habitū q' sequēs respicit p'pūatū altera futurū ideo nec eadem p'pūatiō nec idem habitus redit. C' Licet oēs iste vie sint substantabiles dico tñ cū p'pūa duas cōclūsiōes q' rū p'pūa est q' p'pūatiō in abstracto in sua ratione forma li & intrinseca est pura negatiō non includens intrinsece nec subiectum eius nec aptitudinem ad habitum. C' Adanc cō clūsiōē p'pūat omnia argumēta que sunt p'pūa alias tres

Tex.com.
92.

Tex.cō.7.

Tex.com.
75.

Tex.com.
37.

C

Tex.cõ.8

Et consequenter concedit q^d transmutatio in communi si
dat ē inter duo g^{ra} oppositor^{um} p^{ri}uatiue & nō iter opposita
p^{ri}uatiue. sic motus i cōt^{ra} ges in cōi nō sūt p^{ri}aria s^{ed} gene
ra p^{ri}arioz nā celi simul & sel mouet circulariter & q^uesit
q^uere opposita motui recto. Et cū d^{ic} q^d oīs mutatio ē in /
ter p^{ri}ia vel opposita. d^{ic} q^d vez ē & tūc mutatio stat p^{ri}ona
liter & nō simplr nec māi^{or}iter. ¶ Tertia difficultas q^u p^{ri}ua
tiones oppositor^{um} bituū nō sūt opposite sic eaz bitus vt p^{ri}
uatio forme hoīs & p^{ri}uatio forme asini q^u simul sūt i eadē
mā. Dicit q^d p^{ri}uatiōes p^{ri}arioz i mediatoz sūt opposite si
cut & bitus vt hētur 3°. hui^{us} de potētia ad sanari & egrotā
s^{ed} p^{ri}uatiōes oppositor^{um} mediatoz nō sūt opposite sicut nec
eoz potētie respectie. & rō ē q^d nō ē necesse aliter illoz bitu
ūz oppositor^{um} mediatoz iesse subiecto. Quarta difficul
tas ē an p^{ri}uatio possit itelligi. Et videt q^d nō possit itelligi q^u
nō est obiectū adequatū itellect^{us} nec cōtēnū sub illo cū il
lud sit ens s^{ed} fin^{is} Aulē primo sic metaphisice.

Tex. cō. x.

La. 2.
Tex. com.
75.

Incontrarium est Aristo. p^{ri}o p^{ri}armēas
p^{ri}o p^{ri}uatiōz. & 3°. & q^uto
metaphisice vbi iⁿg^{it} Aristo. q^d p^{ri}uatio nec h^{ab}et nec itelli
gi nisi p^{ri} bituū. nec ē cōueniēs q^d illud q^d ē p^{ri}le rep^{ri}atiū
bitus si p^{ri} accidēs representatiū p^{ri}uatiōis p^{ri} et^{er} absentia.
Itā rectū est iudex sui & obliqui. p^{ri}o de anima. & visus est
visibilis & nō visibilis. s. coloris & tenebre.

Tex. cō.
75.

Ad secundum argumētū dicit q^d p^{ri}cedit d^{ic}
bis q^d p^{ri} se app^{ri}hēdūt a po
tētia nō de p^{ri} accidēs sicut i p^{ri}posito. ¶ Quinta difficultas
an p^{ri}uatio & bitus i g^{ra}e substantie sint cā alioz oppositor^{um}
p^{ri}uatiue i alijs g^{ra}ib^{us}. Dicit q^d forma subālis effectie ē p^{ri}im^{us}
q^uo opationū p^{ri}sequētū formā subāle & p^{ri}positū q^u q^u p^{ri}po
siti agit p^{ri} suā formā 3°. hui^{us}. & q^uto & ē cā formā q^u d^{ic}
terius ē g^{ra} melioris septio politicoz & ē cā p^{ri}artial mā
lis in qua totū aut cōpositū est totalē cā mālis & totale p^{ri}
mū quod : p^{ri}uatio āt nō p^{ri}ue est cā alia^{rum} efficiēs p^{ri}uatio
nē nisi capiendo cāz. p^{ri}o eo ad cui^{us} esse sequit^{ur} aliud. & isto
mō p^{ri}ue nō est cā efficiēs sed magis deficiēs sicut dicit
Aristo. 2° p^{ri}uatiōz de nauia q^u per sui p^{ri}ntā ē cā salutis na
uis & per sui absentia cā submersiōis. In g^{ra}e āt cause fina
lis est cā. q^u in non enūb^{us} min^{us} malū est p^{ri} mal^{us} malū suo
mō sic min^{us} bonū ē p^{ri} mal^{us} bonū i ētib^{us}. Alia difficultas
an oppositio p^{ri}uatiua sit p^{ri} oppositio. d^{ic} q^d si p^{ri} oppositio
est d^{ic}toria q^u h^{ab}et extrema marie p^{ri}ima. s. aff^{ic}timatio & ne
gatio que in nullo cōueniunt sequit^{ur} postea oppositio p^{ri}ua
tiua & post p^{ri}ia que habent eōe genus. quarto metaphi
sice deinde relatiua.

Tex. cō. 30

Tex. cō. 27

¶ Secundi libri. Q^uo p^{ri}ima.

Intra secūdu libri. & p^{ri}o circa cō
mētū p^{ri}amū q^uritur vtrū cor
pus simplex & vniforme per totū possit
se alterare. q^u sic q^u aqua calefacta & reli
cta p^{ri}ue nature d^{ic}ducto oī impedimēto
extrinseco reducit se ad frigiditātē cōueniētē sue nature p^{ri}
Aulē. primo sue p^{ri}isice & ab experientia. ¶ In contrariū
est cōmentator primo cōmento hui^{us} secūdi.

Ad hanc questionē dicit Burleus q^d frigit^{ur} a
cōmētē & nō a se cū nō sūt sibi p^{ri}ie
tur nec aliqua p^{ri} alteri p^{ri}ti esto q^u sit vniformis. Et cōcedit
q^d cōtēnens min^{us} frigidū causat magis frigidū in subie
ctū magis dispositū ad maiorem frigiditātē. & q^u nō incō
uenit tandē sibi agere i sibi sile s^{ed} formā dūmodo sint dis
silia s^{ed} in aptitudinē ad formā. & sic q^u passū sit magis natū
ex sui nā ad maiore gradū illius forme. ¶ Sed p^{ri} q^u si po
neretur a vacuo reduceret se ad frigiditātē cōueniētē sue
nature. nō ergo a cōmētē. sed Burleus negaret assūptū
Alius dicit q^d reducit ad frigiditātē a sua forma substantia
li. & q^u non est incōueniēs q^d forma substantia^{li} agat sine in
strumēto & in p^{ri}io subiecto d^{ic}ducto ipedimēto inducē
do formā cōueniētē sue nature & corrupēdo formā disicō
ueniētē sed alias nō. q^u cū est cū dispositionibus sibi cō
ueniētibus nō pōt agere in subiecto p^{ri}io nec cū instrō nec
sine & in extrinsecū non pōt sine instrō. Alij dicit q^d aq^u
reducit ad frigiditātē cōueniētē sue nature ab intrinseco me

diante frigiditate virtuali. q^um in elemētis & in mētis pō
nūt^{ur} q^udā qualitates virtuales vltra qualitates formales
q^u actuales cōueniētes suis naturis. sicut lūmē est p^{ri}ductiū
caliditatis sili & piper q^ue qualitates virtuales sunt isen
sibiles sicut actuales sunt sensibiles. & d^{ic}nt be virtuales ele
mētōz a qualitatib^{us} virtualib^{us} mētōz. q^um caliditas pipis
nō est nata agere caliditātē nisi in subiecto alieno. sed elem
toz in proprio sicut in casu dato. Et si dicat q^d p^{ri}ia sunt in
codē subiecto adequate. q^um frigiditas virtualis & calidi
tas actualis cōtrariānt cū vni^{us} cōm^umpat reliquū. ¶ D^{ic}it
q^d sola frigiditas actualis p^{ri}iat caliditati actuali & 13 frigi
ditas virtualis corrupat cā hoc non est p^{ri} se immediate s^{ed}
per aliud q^um mediante frigiditate actuali cui^{us} ipa ē nāl^{is} p^{ri}
ductiua ad cui^{us} inductionē sequit^{ur} corruptio caliditatis.

¶ Aliter d^{ic}nt alij q^d nec aqua calefacta vniformiter p^{ri} totū
nec quodcūq^{ue} aliud cor^{pus} simplex aut mixtū vniforme p^{ri}
totū pōt ab intrinseco alterari cū non habeat diffōmitatē
in suis pub^{us} nec cōtrarietate requisitaz ad actionē nam alte
ras & alteratū sūt cōtraria primo de generatiōe. ¶ D^{ic}it
tū q^d casus non est nāl^{is} possibil^{is} q^u aqua sit vniformiter ca
lefacta. q^u agens nāl^{is} fort^{is} & citius agit in partem p^{ri}in
quā q^u in remotā. quare cū fuerit diffōmiter calida remo
to impedimēto pars min^{us} calida agit in aliam mediāte
eius frigiditate corrupendo suā caliditatem. ¶ Adhuc p^{ri}
calidior p^{ri} suam frigiditatem agit in prem^{us} min^{us} calidā inua
mēto agētis principal^{is}. s. forme substantia^{li} aq^u. & sic frigidi
tas remissior corrupet caliditātē intēsiōz nō sola vtrū p^{ri}
p^{ri}ia sed cum inuamento agētis p^{ri}ncipal^{is} & nulla frigiditas
corrupet caliditatem secum coextensam. q^u illi non contra
riatur sed alterius partis. ¶ Ex his patet solutio ad argu
mētū fin^{is} diuersas vias.

¶ Secūdi libri q^uo. 2.

Prum forma gnābil^{is} & corrupti
bil^{is} ante sui generationem
hēat aliquod esse reale distinctū ab eē ma
terie. Q^uo sic q^u aliter crearet^{ur}. nā sicut ge
neratio est p^{ri}ductio de aliquo sui sita & cre
atio de nihilo. ¶ P^{ri}ductio ei^{us} nō ēē nāl^{is} sed violenta. q^u
sicut nāl^{is} est ex aliquo p^{ri}ncipio intrinseco ita violentū ē p^{ri}
cipio extrinseco. nā violentū est cui^{us} p^{ri}im^{us} est extra passū vim
nō cōferēte. 3° ethicoz q^u nō pōt itelligi de vi passua q^u Cap. 2.
impossibile est pati sine extrinsecis passiuē. ¶ P^{ri} si nō p^{ri}ce
deret aliqd forme in mā ante gnātionē forme tūc agēs finit^{us}
posset supra distantiā infinitaz. quod est impossibile. q^u
nihil pōt supra mālis se p^{ri} p^{ri}ia q^u inter ens & nihil est di
stantia infinita cū sūt cōtradietoria formal^{is} q^u in nullo con
ueniunt. ¶ P^{ri} nihil & aliquid essent idem p^{ri}is est falsū cū
sint d^{ic}toria. & p^{ri}batur p^{ri}ia. q^u ista forma genita p^{ri} fuit
gnābil^{is} & p^{ri}te erat nihil & postea fuit aliquid. ¶ P^{ri} p^{ri}mo
hui^{us} nō ē q^u d^{ic}z sit q^u d^{ic}z s^{ed} determinatū ex determinato. s. i
lud p^{ri}im^{us} determinatū nō pōt esse mā cum sit in potētia cō
tradictionis. ¶ Cōfirmat^{ur} q^ue enim ex femine agni gnāē
magis agn^{us} q^u leo nisi q^u in illo p^{ri}ter māz esset aliqd p^{ri}in
cipiū intrinsecū causatiū forme generande. ¶ P^{ri} ex hoc
distinguntur nāl^{is} inq^uatū hui^{us} ab artificialib^{us} in q^uatū bu
ius q^u nāl^{is} inq^uatū hui^{us} h^{ab}et in seipsis p^{ri}ncipiū intrinsecū
sui motus & artificialia non quod nō pōt itelligi de mā ar
tificialia eque bene h^{ab}et māz. nec pōt itelligi forma cōple
ta exis in mā q^u illa corrupit in aduentu forme cum ei^{us} p^{ri}
rie. ergo o3 q^u per tale p^{ri}ncipiū itelligat aliqd eē forme
gnāde. ¶ Preterea p^{ri}batur sexto metaphisice q^d p^{ri}isice nō
est practica ex obiectis. Itā p^{ri}ncipiū nāl^{is} est in mā facti
bitū in facie & illud est aliqd forme p^{ri}erigitū in mā a
gnāte & coeū materie & a create materie s^{ed} cū ipa cre
atū q^u quidā vocat formā q^udā partē forme generade. q^u
dā formā imperfectā q^udā rōnē semialē. q^udā potētiā acti
uā māē s^{ed} ponētes illud agere materie.

Tex. com.
58.

Tex. cō. 2.

In p^{ri}um arguitur q^d sequetur q^d infinite forme essent
actu in materia cōsequēs ē falsū & p^{ri}batur p^{ri}ia q^u in
finite sunt forme producibiles ex materia ab agente nāl^{is}.
Circa istam questionē p^{ri}mo vidēdi sunt modi p^{ri}nci
pales p^{ri} p^{ri}te affirmatiua & improbabitur

2° ponet via scotistarū et soluent quedā dubia. 3° respon-
debitur ad obiecta.

De primo sunt tres modi principales dicendi
formā peristere in mā ante sui pdu-
ctionē. Prim^{us} ē q^d in mā est vna forma gnālis pcreata ip-
si in materie q^d est rō scilicet respectu generis proximi et vltim^{us}
aliorum sequentiū vsq^{ue} ad formā spēi. Et hoc pbāt per il-
lud cōmētatoris p^{ri}mo p^{ri}ncipio dicentis q^d materia respicit p^{ri}-
formas vles et sic deinceps vsq^{ue} ad specialissimā. C^o p^{ri}mo
p^{ri}ncipio sp^{eci} monere primo p^{ri}ncipio. sed hoc nō pōt intelligi d^e
forma p^{ri}ncipali q^{uod} nō remanet. g^o est aliqua forma cōis re-
spectu oīū quā non attingit generās. C^otra istū modū
arguitur q^{uod} illa forma cōis aut est pars formay subseque-
ntiū quāntūq^{ue}. et tūc idē realiter erit pars formay hīarū
sibiinueni mutuo in eadē mā succedentiū quod est impos-
sibile. et p^{ri}mo p^{ri}ncipio q^{uod} illa p^{ri}ncipio manet p^{ri}ncipio. et est vna numero
aut nō est p^{ri}ncipio subseque^{nti}ū et tūc nō evitas creationē. q^{uod} q^{uod}
forma que producit ex nihilo ei^{us} p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio creat. C^otra
firmat q^{uod} per gnationē eius vel aliqd nonū p^{ri}ncipio v^{el} n^{on}
bil. si aliquid illud nonū totū est ex nihilo sui ergo creat. g^o
frustra ponitur p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio ad creationem seu
tandam si nihil ergo nulla erit generatio.

C^otra cōmētatorē d^e q^{uod} ipse ponit p^{ri}ncipio formas totales in
mā q^{uod} v^{el} p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio minus v^{el} in mā. vel ponit p^{ri}ncipio gra-
dus in formis reales vel fm rōnē. esto enim q^{uod} in mā sit
tātū vna forma total^{is} p^{ri}ncipio ex nā rei vel fm rōnē dat eē sub-
stantie postea co^o p^{ri}ncipio. deinceps vsq^{ue} ad spēi spēi spēi spēi spēi
C^otra secūdu d^e q^{uod} in q^{uod} trāsmutatioē o^{mn}is trīa p^{ri}ncipio ma-
nere. materia^{is} formā et p^{ri}ncipio.

Secūdu modus dicēdi est q^{uod} cuiuslibet for-
me gnāde aī sui gnationē p^{ri}ncipio ali-
qd forme producit ei^{us} dē spēi et illud est a creante quod
vocāt p^{ri}ncipio forme vel formā incōpletā et imperfectā sed p^{ri}ncipio
citur a generante. C^otra q^{uod} illud nonū quod producit
forme crearet. C^otra illud inchoatiū vel est per se suffici-
ens actiū ad gnationē vel nō si sic tūc imperfect^{us} est suffi-
ciens agere q^{uod} perfect^{us} et vltra gradū p^{ri}ncipio. C^otra sem-
p^{er} ageret cū illud forme p^{ri}ncipio sit actiū nāle subseque^{nti}
forme cū sit semp^{er} apporinatiū passio sufficiēter ergo oēs
forme sp^{eci} sit educerent maxime illa cui^{us} potētia actiua vel i
choatiā esset fortior q^{uod} est euidenter falsū. si nō agēs extri-
secū tūc p^{ri}ncipio aget aliter intrinsecū sp^{eci} egisset l^{icet} imperfecte i isto
g^o p^{ri}ncipio actio eēt violēta. q^{uod} intrinsecū nō agit et sic nō euas-
deres in naturalitatem generationis: frustra ergo ponitur
p^{ri}ncipio illam vitandam.

C^otra modus dicēdi est q^{uod} tota forma p^{ri}ncipio in mā non
tūc vnta est materie nec eā informās sed post p^{ri}ncipio gnationē
fit vnto forme cū mā vt eā actu informet. C^otra q^{uod} infi-
nīte forme nāles nāliter essent sepeate p^{ri}ncipio in mā et si
mīliter eēt accēs sine subiecto: C^otra actio nālis terminare
tur per se ad relationē contra Aristo. quinto p^{ri}ncipio q^{uod}
omnia sunt impossibilia.

Quātū ad 2^m articulū ē opinio negatiua q^{uod} i ma-
teria p^{ri}ncipio rō scilicet non tūc coena ma-
terie nec trāsmutabil^{is} in formā ita q^{uod} aliqd forme p^{ri}ncipio
in mā de quo fiat forma generanda. nā si sic tūc forma sba-
lis reciperet magis et minus et esset diuisibilis gradualiter
et eius generari esset intrēdi quod est flm q^{uod} tunc ad ipsam
esset per se mot^{us} Aristo. quinto p^{ri}ncipio: p^{ri}ncipio q^{uod} a
aī gnationē h^{ab}eret esse incōpletū et postea per gnationē ha-
beret eē cōpletū et h^{ab}eret aī gnationē aliquē gradū incōple-
tū per gnationē aī acquireret alter gradus: quo forma
intrēderet. C^otra agēs p^{ri}ncipio gradū forme subseque^{nti} pos-
set p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio cū ille p^{ri}ncipio sit imperfectior et in eēn-
tialiter ordinatū potēs imperfectior pōt in minus perfectus
ceteris p^{ri}ncipio frustra ergo ponitur tal^{is} gradus.

Ad euidentia q^{uod}nis vidēdū est quid est semē a quo
d^e rō scilicet. Dicit ergo q^{uod} semen est quoddam
corp^{us} ipsectū p^{ri}ncipio a gnāte cui^{us} forma nō ē p^{ri}ncipio se i-
tenta a nā sed p^{ri}ncipio sile ei a quo decitū est semē. Ad cui^{us} euī-
dētia est notādū q^{uod} in nā est duplex p^{ri}ncipio. vn^{us} ascēsi^{us}
et generati^{us}. verbi grā p^{ri}ncipio a forma sanguis et deīn

de ad formā embriōnis vsq^{ue} ad formā specificā et indiui-
dualē. et iste p^{ri}ncipio est ab imperfecto ad p^{ri}ncipio. alius ē de-
scēsi^{us} et resoluti^{us} resoluendo aīal in cadaver in elemen-
ta vsq^{ue} ad mās p^{ri}ncipio post icipit a semine. Dico ergo q^{uod} rō
scilicet est forma substantial^{is} semis aut dispositio cōsequens
ipsam aut aliquid p^{ri}ncipio sicut in gentis p^{ri}ncipio putrefactio
nē disponēs mās actiue nō tūc sufficiēter sed p^{ri}ncipio ad sile
p^{ri}ncipio ei a quo decitū est semen et non est mā nec po-
tētia ei^{us} nec pars forme aut tota forma. nō enī semen aut
virtus eius pōt sufficiēter in terminū. q^{uod} nō remanet i ad-
uentu forme et q^{uod} imperfecta.

Sed hic sunt aliquę difficultates. Prima a quo p^{ri}ncipio
ducit forma nāli^{is} genita nō a semine p^{ri}ncipio rōnem
iā inductā nec a quo decitū est semē. q^{uod} itat ipsam gnāri
illo mortuo nec ab influentia celi nec a celo vel intelligētia
p^{ri}ncipali q^{uod} nec influentia nec motus celi p^{ri}ncipio intelligētia et
celi causant nō sunt tātē p^{ri}ncipio sicut forma. relinquitur er-
go q^{uod} de^{us}. Similiter recurrit cōmētator. 2° celi et mūdi ad
v^{el}utē diuinas in solutione q^{uod}onū difficultū quas ibi Arist.
monet. Et Galie. v^{el}utē semis vocat virtutes diuinas et
alig eas vocāt intellectū q^{uod} sine instrumēto sicut intellect^{us}
opant. virtus enim seminis nō vnt^{us} magis vna p^{ri}ncipio seīs q^{uod}
reliq^{ue} in generatione forme rō p^{ri}ncipio scilicet est in seīe solū
in alijs ergo nō gnāis ex seīe est aliqd p^{ri}ncipio nale vbi ē
semē est generatio vniuoca. q^{uod} generās et gnātū sunt ei^{us}
dē nature specificē. et vbi est p^{ri}ncipio nale semē est gnātio e
quinoca. sicut in gnātioē rane vel muris p^{ri}ncipio putrefactioē.
C^otra secūda difficultas est quid est educi de potētia mate-
rie. Dicitur q^{uod} est dependere in suo esse a mā in fieri et i cō-
seruari. vel fm alios est educi de potētia materie natura-
liū agentis. ideo aīa intellectia nō educit d^e potentia māe.
C^otra tertia difficultas si ex nihilo posset aliquid fieri. dicit^{ur}
tur q^{uod} ex nihilo tanquam ex subiecto nihil sit. sed bene tā-
q^{uod} ex termino istomō tāq^{ue} ex termino p^{ri}ncipio cōtraria
sunt ex se inuicē nō tūc in eodē gnē p^{ri}ncipio aut tāq^{ue} ex p^{ri}ncipio
essentia nec ex alijs istomō. vñ facto ex sua rōne formali
p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio subiectū. cōtrario creatio que nec subiectum
nec aliqd ei^{us} singulare actu eritēs in generali p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio
ductio autēz generatio nec includit nec excludit subiectum.
C^otra quarta difficultas cū in materia non sit aliqd esse for-
me quare ergo ex semē grani nō p^{ri}ncipio olua cum sol sit
vniūformis respectu oīū. dicit^{ur} q^{uod} ideo ē q^{uod} 2^m philosophū
serio metaphisice in materia sunt quedā p^{ri}ncipio sive
bilitates que determināt actionē agētis ad certū et dēteria
tū terminum producendum.

C^otra quinta difficultas cū in mā nō sit rō scilicet ad formā
hoīs. q^{uod} illa nō generatur sed creatur et venit de foris influ-
dei. xvj. de aīalib^{us} an hō dicat^{ur} creati aut generari dicunt
qdā q^{uod} generat et tota gnātio hoīs et corruptio consistit in
dispositionib^{us} quib^{us} disponitur mā ad formam hoīs. Alij
dicūt q^{uod} homo incipit esse aut desinit sed q^{uod} nō gnāt p^{ri}ncipio
nec p^{ri}ncipio causat sicut dicit^{ur} de instanti. Alij dicunt q^{uod} gene-
ratur homo illa tertia entitas. s. et illa est q^{uod} corruptip^{ri}ncipio. ali
dicunt q^{uod} gnātio hoīs cōsistit in formis substantialib^{us} cui^{us}
p^{ri}ncipio aut totalib^{us} p^{ri}ncipio q^{uod} in anima intellectiua. vñ gnāt
forma carnis nemi quo ad formas p^{ri}ncipio ales et gnāt forma
substantialis per quā est substantia corp^{us} vnt^{us} et aīal: et
fz has corruptip^{ri}ncipio et ē generat totus hō cathegreuma-
tice et non sincathegreumance. similiter dicatur de disposi-
tionibus facientibus pro forma hominis.

Ad argumēta facta in p^{ri}ncipio. Ad p^{ri}ncipio dicit^{ur} q^{uod} cre-
atio est ex nihilo tāq^{ue} ex p^{ri}ncipio et tāq^{ue} ex subiecto vñ
cū creatur aīa ibi sunt due mutationes. prima fm quā p^{ri}ncipio
ducit a deo de non esse ad esse: et ista est p^{ri}ncipio creatio et ibi
non p^{ri}ncipio nec sūz nec pars anime. Secūda mutatio in-
cipit a nō ē vntū ad eē vntū materie et hic p^{ri}ncipio p^{ri}ncipio
nūtur materia sed ista non est creatio. C^otra secūdu ne-
gatur p^{ri}ncipio q^{uod} naturalitas generationis et motus accipiēda
est ex p^{ri}ncipio passiuo propinquo scōd hui^{us} sicut p^{ri}ncipio de ce-
lo quod naturaliter monēt quātūq^{ue} nō habeat p^{ri}ncipio
intrinsecū actiū seclausa intelligētia. simil^{iter} si gravitas in
gravi se h^{ab}et tātū passiue et nō actiue mot^{us} eius deorsū eēt

sibi naturalis quocumque moueretur extrinsece. Ad dis-
tinctionem violenti dicitur quod violentum est motus ab extrinseco pue-
nies effectiue passio propinquo vim non conferent vide-
licet inclinatio. ubi enim passus resistit agenti tunc est ibi mo-
tus violentus. sed introducta dispositione aliqua. sufficienti
tunc talis motus deinceps est naturalis. in artificialibus autem in-
ductio forme est inclinationem materie extrinsecam inclinationem
grauitatis quod ponatur sursum sicut in domibus. vel saltem sunt in
potentia neutra. Ad aliud de distantia dicitur quod distantia infi-
nita est duplex quedam per rationem infinite perfectionis in altero
extremo. et hec est positua. Alia est negatiua per negatio-
nem conuenientie extremorum. prima est inter deum et creaturam
supra quam nullus agens finitus potest secunda est inter duo ordi-
nata supra quam potest agens tam finitus quam infinitus. sed infi-
niti virtute propria et finiti non nisi virtute infiniti. Ad
aliud dicitur quod forma prius generabilis et postea generata est ea-
dem negatiue quod non alia et non positua. Alii dicerent quod non
eris et postea eris sunt idem positue quantum ad quidditatem quod
est eadem in actu et in potentia nam tunc ad existiam. et sic non ens
et non eris et ens super actu sunt idem ut ly idem dicit essen-
tiam et quidditatem non modum. Et cum dicitur quod vniuersi ordinati
fieret reliquum dicitur quod vix est maliter sed non formaliter.
sicut non albus sit albus maliter per subtractionem. et isto modo dicto-
ria accepta conueniunt in aliquo. cum vniuerso. sed formaliter
accepta neutrum sit alterum nec in aliquo. vniuerso preuenit.
Ad aliud quod non ex quolibet fit quodlibet dicitur quod ista ratio est
magis contra oppositam opinionem que ponit rationes seminales
esse coeunas materie et ex parte in omni materia sunt et ita ex quoli-
bet fit aut potest fieri quodlibet. et quodlibet est in quolibet. et
sic redibit opinio. Anaxagore. si enim ex semine agni sit a-
gnus et non leo: est quod sunt ibi dispositiones determinantes ac-
tionem agentis ad determinatam formam agni et non leonis. et il-
le sunt rationes seminales. Ad illud. 6. metaphysice dicitur quod
per principium intelligit Aristoteles principium dispositum et non
actum quod non est in factibilibus. quod factibilia autem habent in-
clinationem ad oppositam formam autem naturaliter se habent sicut materia
artificialis que proprie sunt factibilia. nam ars est recta ratio fa-
ctibilium. 6. ethicorum.

Secundi libri q. 3.

Tru quantitas possit abstrahi per i-
tellectum a materia sensibili quod
non tamen quod scie mathematice essent false in
telligendo rem aliter quam sit cum tamen sint certis-
sime 2° metaphysice in veritate. tamen quod res

mathematice non possunt esse absque sensibili cum sint accidentia
corporalia quorum esse est in esse. 7. metaphysice. et sicut res
se habet ad esse ita intelligi secundum metaphysice. tamen quod materia sen-
sibilis est prior et ab ea dependet entia mathematica et po-
sterius non potest intelligi absque priori quod est eius causa pro-
mo huius in prologo. In contrarium est Aristoteles. secundo huius.

Ad evidentiam quoniam est notandum quod duplex est abstractio
realis. scilicet et intentionalis. prima est qua ponit res
existere sine alia sicut Plato posuit ideas abstractas a suis
singularibus. Secunda est triplex. una que fit per intellectum quod
separatur nam superior ab inferiori aut ab alia nam sibi accide-
ntaliter coniuncta. aut a modo cum intelligo albedinem non intelli-
gendo eius gradum. Exemplum primi ut cum intelligo animal in
se non intelligendo hominem. exemplum secundi intelligendo quan-
titatem lactis sine albedine. Exemplum tertij ut intelligendo hominem
non intelligendo nec ista hecitate nec illas. C. Secundo est no-
tandum quod triplex est operatio intellectus. 2° de anima. scilicet simpliciter
intelligenda: compositio vel diuisio et discursus. in prima nec
est verum vel falsum. sed in secunda et in tertia. C. Tertio est
notandum quod in substantijs est tantum una abstractio. scilicet a sup-
positis. Nam homo concernit supposita et humanitas non. ideo
ista est falsa sor. aut homo est humanitas. quod est sensus quod sup-
positum vel aliquod esse suppositum acceptum est nam ut pre-
cisa a suppositis. nam humanitas est tantum ipsa sicut equitas
per Augustinum. quinto metaphysice capitulo primo. sicut ista propositio
est falsa humanitas est aialitas quod subiectum et predicatum
sunt vltimate abstracta. et est sensus quod vna ratio est altera sic
quod ratio specifica est ratio generica. C. P. et si humanitas inclu-

dit aialitatem tamen repugnat aialitati sic vltimate precise predicari de
aliquo inferiori. quod aliter non esset vltimate precise ab inferiori-
bus. Et si dicatur homo est aial ergo humanitas est aialitas a
coniunctis. negetur consequentia. et ad regulam de coniunctis di-
citur quod tamen arguendo a concretis accidentibus ad abstracta que se
habent finem superius et inferius. nec sequitur sensibile est intelligibile.
quod sensus est intellectus. sed bene sequitur albus est coloratus ergo al-
bedo est color. Sed cum dicitur homo est aial idem denotatur a forma
generis ex parte predicati predicatur de seipso denotatur a forma
specifica distincte ex parte subiecti. In accessibus vero ut cum dicitur
albedo est color idem dicitur de seipso finem aliam et aliam formalitatem
ex nam rei distinctam. nam in sensibus generis ut aial sumitur ab aia se-
nitua et dicitur hominis ut rationale ab intellectiva que sunt distincte re-
aliter. in accessibus autem solum formaliter et ex nam rei. C. Si que-
rat quid dicitur primo humanitas. dicitur quod sola ratio specifica ho-
minis dicitur primo in secundario oia interclusa. In accessibus
absolutis sunt due abstractiones a suppositis. scilicet et a subiecto
nam albus quod est concretum utraque concernit a quibus abstrahit al-
bedo in non abstrahit a singulari. Nam ista est vera hec albe-
do est albedo. sed hec est ista hec albedo est albedinitas. nam
albedinitas est magis abstracta quam albedo. quoniam ab omnibus pre-
dictis et superius a singulari. Nota tamen quod intrinsecus conceditur
predicatio in abstracto. sicut in diuinis per infinitatem. quoniam
quod utrumque extremum vel alterum fuerit transcendens vel infinitum
propter adhuc in primis intentionibus est vera non tamen in secundis be-
ne enim conceditur quod sensus est entitas et quod deitas est paterni-
tas. non tamen conceditur quod ratio sit ratio entis et quod quidditas deita-
tis sit quidditas paternitatis. In concretis relatiuis est tri-
plex abstractio a supposito subiecto et individuo nam hec tria
concernit per quod est quoddam concretum a quibus omnibus abstrahit pa-
ternitas licet neutrum abstrahit a termino. quia habitu-
do ad terminum est eorum quidditas hic terminus bitu-
dinis sit quod extrinsecum sed bitudo ad subiectum fundamentum
vel singulare est relationis passio. Nota tamen quod in humanitas
fit in se vltimate abstracta tamen ab ipsa potest abstrahi conceptus
entis nec per abstractionem conceptus entis ab ea ipsa vltim-
abstrahitur. sed alius conceptus ab ea abstrahitur. Et ad-
uerte quod isti termini for. iste homo homo aliquis vel aliqua homo et
humanitas dicunt eandem nam specificam adequate sed dicunt
quoniam prima per vltimum dicitur illa suppositum accepta signa-
te notate vage aut indefinite. humanitas autem dicit eadem ut
omino ab omnibus talibus abstrahit et precludit et dicit subalternatiz
posite non predicant de se mutuo in abstracto. ista. n. est ista
rationalitas est sensibilitas. quod est sensus quod aia intellectiva est sen-
sitiva sed bene in concreto. nam rationale est sensitiuum et idem est ibi et
predicatum secundum diuersas realitates a quibus ille dicitur sumi-
tur. ista generis notia habet hos modos significandi actiuis in vo-
ce vel in scripto ab impositione rationabiliter et in intellectu ha-
bet modos intelligendi actiuis suppositos a modis efficiendi realibus in
rebus realibus in intellectu repositis. nam abstrahendum non est mediatum
2° huius et abstractio reposita ab intellectu est prius nam ex 3° de anima
capitulo. 11. C. Notandum quod abstractio capitis dicitur large
et stricte. large idem est quod separatio realis vel intentionalis quorum
cumque distinctorum realiter vel ex nam rei. Et sic caput ab Ari-
stotele cum dicitur quod quantitas est abstrahibilis a materia sensibili. et idem quod
precisio. sed stricte abstractio idem est quod separatio superioris ab inferiori
abstrahendum a intellectu. et isto modo est inferius ad abstractionem per modum.
et si sic quantitas non abstrahit a materia sensibili quod materia sensibilis non est
superius ad quantitatem nec conuerso. sed sit naturaliter prior: nam. C. Nota-
tandum quanto quod selecti quod incipit suam considerationem abstracto
omino et terminat eadem ad abstractum omino ut diuina. quod incipit
ab his que sunt in materia sensibili et terminat ad materiam sen-
sibilem ut naturalis. quod incipit ab his que sunt in materia sensibili et ter-
minat ad omnia abstractum. ut pure mathematice sicut geo-
metria et arismetria. nam magnitudines predicatas de natura
li subiciuntur in propositionibus suis et predicant predicata omnia ab-
stracta ut quod linea quantitas et superficies est figurata. aut quod
numerus est quantitas discreta non tamen abstrahit a materia ymagina-
bili. geometrica enim considerat semicirculos qui sunt mate-
ria ymaginabilis vel intelligibilis circuli. quod incipit ab abstra-
cto et terminat ad non abstractum. et iste sunt tres. scilicet. astrolo-
gia prospectia et musica que sunt mixte primum mathematice et

Cap. 5.

Tex. co. 16
Tex. co. 2.
Tex. co. 4.
Tex. co. 8.

Tex. co. 21

Tex. co. 18

Tex. co. 18

Tex. cō. 30

est cāre q̄s mouere sicut cā in p̄ se h̄z q̄s mouens. ¶ Ad 2^m dī q̄ est cā sūm q̄ est in esse intētiōali nō pro eē intētiōali s̄ pro eē reali. vñ nō est cā in esse reali pro eē reali aut intētiōali nec in esse intētiōali pro intētiōali s̄ in esse intētiōali pro esse reali. ¶ Datet ē r̄sio ad 3^m qd̄ est p̄m sūm q̄ h̄z eē in mēte artificis. et vt sic est p̄i et cā. s̄ scdm̄ esse reale extra h̄z rōnē p̄ncipiari et effect⁹ nō cause. ¶ Notā dūz p̄strō qd̄ finis ē m̄lplex enē. s̄. et itē. p̄m p̄t eē malus et appere malus. s̄līr p̄t eē bon⁹ et appere bonus. finis intē⁹ est duplex gn̄ationis. s̄. forma rei et rei genite. et hic est duplex. qd̄z p̄maria intētiōe et qd̄z secūdarīa. et vterq̄ est duplex. q̄no. s̄. et quod. quod est vīsiō dei clara v̄l f̄uīto ordinata respectu creature rōnalis et hoc p̄maria intētiōe et qd̄ est de⁹ b̄ndict⁹ qui est tot⁹ nature bonum. ¶ Secūdarīa intētiōe finis quo est habit⁹ virtutis s̄ op̄ari sūm virtutē est finis qd̄. ¶ Itē dī sūm quosdā q̄ illud qd̄ est finis inq̄atūz cāt actū volēdi h̄z rōnē cāe efficiētis realis s̄ p̄tēca remanet sub rōnē finis. nāz velle respicit finē et electio media vt ordinat in finē. 3°. ethicoz. que est actus volūtatis.

¶ Questio. 5.

Cap. 5.

Ircā

cām efficiētēz. querit vtr⁹ de⁹ pducat res naturalī necessitate. q̄ sic in quocūq̄ agēte agere est idē cū esse agētis si esse agētis est necessariū et agere. s̄ in deo est idē esse et agere et esse ei⁹ est necessariū g⁹ et agere.

¶ P̄fectissime cause d̄z attribū p̄fectissima cālitās et ex p̄m p̄fectissim⁹ mod⁹ causandi. cāre necessario est p̄fectior mod⁹ causandi q̄ p̄tētis sicut necessariū nobili⁹ est p̄tēgēt. ¶ Cōtra oīs cā que non agit nisi mota ab alia et sūm impetū alter⁹ eo modo quo est mota: eo mō agit. si ergo p̄ma cā agit necessario cū nulla cā scda agit nisi 2^m impetū p̄ime sicut necessario est mota igit nēcio mouebit et sic in reb⁹ nullus effect⁹ erit p̄tēgēs. ¶ Cōfirmat rō q̄ oīs cā scda depēdet a p̄ia in fieri et esse et p̄ p̄is in actiōe si ergo p̄ia necessario cāt et oēs alie ex p̄m nēcio cābunt. ¶ Cā nēcio agēs nō est in aliquo exorāda nec depēda. si ergo de⁹ nēcio ageret ad extra nō eēt i aliquo exorāduz nec deprecandus.

Ita qd̄ vñ p̄supponit. s̄. q̄ de⁹ causat oīa ad extra. Et aliō q̄ n̄ an. nēcio vel p̄tēgēt cāet. ¶ Dñt enim aliq̄ q̄ de⁹ dat vim cāitū alijs et p̄seruat entia in eē q̄ ipso a moto oīa laberēt et nō plus facit ita q̄ nō p̄t ea in esse. ¶ Quātū ad 2^m est p̄rouersia iter p̄hos et theologos. p̄bi dicūt q̄ de⁹ nēcio agit ad extra quoz sunt rōnes ante oppositū. Et theo. dicūt qd̄ mere libere libertate cōradictiōis et p̄tētiē. ideo pbat p̄io p̄suppo^m 2° q̄ p̄tēgēt cāet. p̄mo sic ab ente simplr̄ infinito s̄ p̄fectionēz non d̄z negari aliq̄ p̄fectio simplr̄ iam nō eēt infinitū sūm p̄fectionē s̄ cālitās effectiua est huiusmōdi posse. n. ponere i eē. hoc est maxie p̄fectiōis. cū ergo de⁹ sit infinitū sūm p̄fectionē nō eo nō erit cālitās effectiua negāda. ¶ Cā de⁹ cōtinet oīa alia a se virtuali v̄l nobiliori mō q̄ virtuali ergo oīuz alioz a se est cā effectiua. p̄ia p̄z et aīis pbat q̄ cōtinerē aliq̄ virtuali est posse ipm̄ deducere ad eē. et dens aut cōtinet oīa virtuali et sic poterit ea pducere aut nobiliori modo q̄ virtuali ergo multo magis q̄ virtualiter.

Secundū p̄ncipale pbat q̄ cā agēs de necessitate et nō ipedibilis pducit oīa que p̄t. cū ergo de⁹ sit huiusmōdi et oēs effect⁹ possibiles cōtineat et sūm p̄fectionēz eoz. ergo erūt tot actu pducti quot sunt pducibiles. et ita p̄fecti sicut p̄t pducī. s̄līr nō dimittet malū in vniuerso q̄ infinitū bonū cābit. ¶ Cā non p̄t assignari alia ratio nec assignat a p̄bis q̄ tota terra non est coop̄a a quis cū hoc sit nātē sibi et aerī eē immediate super aquā q̄ graua debēt esse deo. sūz et aqua sit grauior aere. ¶ Cōter daf ista r̄sio q̄ nā naturās sic puidit ad bonū totius vniuersi qd̄ est meli⁹ q̄ bonū p̄culare ad saltem aīalīz quozdā et plātari que nō p̄t vīnere in aquis. cū ergo hoc sit elemētis violētūz et cōtra inclinātiōē nature eoz descēdit enīz aer ne def vacuū cōtra inclinātiōē proptiam ad mai⁹ bonū vniuersi ne mūdus sit d̄scōtinuus et nullū violentū p̄petuū nisi a cā libera libere ipm̄ sic deti

nēte ergo et c. ¶ Cā aīgnit ex motu terre. eiusdēz. n. rōnes est tota terra cathēgrematice et vna gleba ergo sicut motus circularis p̄t conuenire vni glebe et toti terre. g⁹ tota terra est mobilis motu circulari. s̄z cuilibet p̄tētiē passine cōr̄ndet aliq̄ potētia actiua. alī illa potētia passina eēt fr̄stra. cū ista actiua potētia nō possit eē nisi illa que est in deo ergo si deus necessario mouet necessario ipsam mouebit. ¶ Cōfirmat ex motu celi. nāz mot⁹ circularis ad dextrās et ad sinistrās sunt eiusdē rōnis formati cū gescēte mobili toto cathēgrematice q̄ termin⁹ ad quē est idē ergo sicut mouet ad dextrā sibi nō repugnat moueri ad sinistrā. cūz ergo deus necessario moueat mouebit ipm̄ motib⁹ d̄rijs. ¶ Cā tāta velocitate sunt mobiles p̄tes celi circa polos sic et remotissime cū sint eiusdē rōnis ergo et c. ¶ Cā illud qd̄ nō repugnat alicui pro aliquo instāti nō repugnat sibi pro toto tpe q̄ eandē naturā h̄z i toto tpe q̄ in quocūq̄ instāti s̄z alicui p̄ti celi nō repugnat imo d̄ facto inest aliq̄ vbi g⁹ nō repugnabit pro toto tpe s̄z oī potētie passine cōr̄ndet aliqua actiua ergo si de⁹ nō facit gescere oportet q̄ nō necessario moueat.

Sed cōtra istas p̄clusiōes arguit p̄o. p̄ p̄mā idēz nō est cā oppositōz. 2° de gn̄atiōe g⁹. v^m. nō est cā multoz cū. v^m. et multa sunt opposita cū ergo de⁹ sit vñ nō erit cā effectiua oīuz. ¶ Cā mutaret q̄ p̄tēne se hēret. alī q̄ p̄i: nāz nūc isto dato cāt et immediate ante nō cābat. ¶ Cōtra secūda q̄ illa data nō erit aliq̄ effectus nālis q̄ q̄ntūq̄ ad aliq̄ue effectū cōcūrrit aliq̄ cā libera et si mille nāles p̄currerēt tot⁹ effect⁹ est liber sicut p̄clusio est p̄tēgens aut negatiua vel falsa q̄ aliqua p̄missa erit talis. Et cōfirmat rō q̄ si p̄ma cā p̄currit mere libere et p̄tēgēt: cū p̄ma cā magis inlūat in effectū q̄ secūdarīa sūm aucto rem de cāis segē q̄ nullus effect⁹ erit nālis.

Ad p̄mū dicūt q̄ idē inq̄atūz idē nō p̄t facere nisi idē q̄ ly idē p̄t includere plūritatē effectū v̄l varietatē et diffōmitatē. Aliud est enīz posse pducere plures effect⁹ aliud varios et diffōmitiores. p̄pō Aristō. h̄z veritatem de agēte nāli respēctū passi eodez modo dispositū nō de libero v̄l ly idē teneat. scdo modo nō p̄o. idē enīz ignis manens idē numero pducit diuersos ignes s̄z non varios et diffōmes q̄ntū est ex se nisi pueniat ex p̄te passi. Agens n̄ libez manēs idē pducit diuersos effect⁹ vt velle et nolle et de codē obiecto et facit p̄positiōes affirmatiuas et negatiuas. si aut teneat ly idē p̄mo mō: tūc p̄positio est falsa de vtrōq̄ agēte. ¶ Ad aliud dicūt qd̄ est denotiatio extrīseca. eadē. n. pductiōe qua passine pducit effect⁹ v̄l cātūr. cātūr d̄nomiatōe intrīseca eadē reali: s̄z nō formati denotat de⁹ creās extrīsece. vñ nouū nō est forma in deo sed de nouo denotat a nouiter recepto in creatura. ¶ Si dicat q̄ non min⁹ pductio actiua et passina respectu eiusdē opponunt quēdam modū gnāre a gnāri s̄z illa sunt incōpōnibilia i eodē respectu eiusdē. arguit. n. diffōntiōē realem. nihil. n. gnāt se s̄z bene nutrit et augmētāt. 2°. de aīa et p̄o de tri. dicūt q̄ origines oppositē sunt incōpōnibiles: s̄z iste nō sunt oppo site s̄z illa sunt real⁹ denotiata nobis⁹ oppositiū sicut eadē est vīsiō q̄ aliq̄ videt et obiectū videt. ¶ Ad 2^m p̄ncipale dicūt: fr̄actūs mayronis circa finē vltimē q̄ntis. vj. di. cōflat⁹ q̄ effect⁹ p̄tēculares relati ad cās p̄tēculares sūt naturales et necessarij 2^m qd̄ s̄z relati ad deū libere et mere p̄tēgentes et respēctū diuersoz nō puenit q̄ oīs effect⁹ est simpliciter liber h̄z 2^m qd̄ nālis. ¶ Querit an de⁹ sit oīuz entium vltim⁹ finis q̄ nō q̄ nō attingit ab omnib⁹ marie a dāpnatis et tūc actio ei⁹ eēt frustra. Cōtra arguit p̄ Aristō. 3°. de aīa et p̄o celi et mūdi de⁹ et nā nihil agūt frustra. dicūt negādo p̄sequētā q̄ finis d̄z attingi ab his que sūt ad finē nisi sit ipedimētū respū ordiatoz i finēz sic i dāpnatis culpa et i actio ei⁹ nō ē frustra q̄ nō ē defect⁹ ex p̄te finis.

Ad argumēta facta in p̄o. ¶ Ad p̄m q̄ actio que est a deo est formati necia: q̄ est ipē de⁹. si aut cōfide ret q̄ntū ad id qd̄ respicit virtualiter q̄ illud est p̄tēgēs impossibile est q̄ actio eius sit nisi p̄tēgens. ¶ Ad secūdū dicūt q̄ si creare cōtingēt arguat imp̄fectionē est ex p̄te causati. nō tamē ex p̄te cāe. Et dicūt ad formati rationis q̄

Tex. 2. 53

Tex. 2. 47

Tex. 2. 22.

perfectissim? modus causandi est causare libere et ptinger
h non sit perfectissim? modus pducendi: s; perfectissimus mo
dus pducendi est pducere necessario. ideo utraq; pductio
tu diuini est necessaria: s; una sit nalis et altera libera liber
tate simpliciter ut distinguitur liberu ptra naturale non tñ liber
tate arbitrii. pcedit eniz verbus quoniam nat? et spūs sanctus
quō datus sūm. Augustinus. xij. de tri. **¶** Notandū adhuc
q; multiplex est efficiēs. s. metaphorice ut finis ppter quē
agēs agit aut pprie et nunc vel est efficiēs statuēdo finē et
sic dicit agēs architectonicū id est pncipale vel statuēdo
illud qd est mediū in finē et sic pñator dicit cā efficiēs.
aut opando et hoc duplī. aut eniz applicat actiua passiuis
et sic medic? dicit cā effectiua sanitatis aut opat? circa ma
teriā et sic semē masculi dī cā effectiua plis. aut iducit for
mam et sic de? bndict? dicit cā efficiēs hominis. Q. 6.

¶ Trū eiusdē rei possint esse plures p se cāe
q; nō q; si una sufficit altera supfluit:
s; quilibet per se cā videt sufficere in suo gñe
sine alia ergo et. **¶** In cōtrariū est Aristo. in
hoc. 2.º. et. 5.º. metaphisice.

¶ Ad euidētiā qōnis ponunt aliquē distictōes de cāis
causaz. quedā vniuoca cū pducēs et pductū sūt
eiusdē nature specifice ut cū ignis generat ignē. alia equo
ca quādo ecōuerso ut in gnātōe rane a sole. **¶** Item carū
aliqua intrinseca ut materia et forma. alia extrinseca ut agēs
et finis alia pmaria que plus influit in effectū q; intimi? alia
secundaria que capit virtutē a prima si fuerit cā effect? real?
ut homo a sole in generatiōe alterius hoīs. si vero fuerit
causa effect? intencionalis ut de opatiōib? obiectis cā secū
daria nihil capit a prima quia in creatiōe sensationis nihil
recipit sensibile a sensu actiua nec intelligibile ab intellectu
actiua. et vñ obiectū nihil a potētia tali capit nisi loquēdo
de obiecto pñtuto in esse per ipsū intellectum. alia p se ut
musicus cāt. alia p accidēs ut musicus edificat. alia vñ
alia pncipalis. alia per quaz. alia sine qua. alia pncipalis ut
edificator. alia instrumētalis ut dolobra. alia pñq; alia re
mota. alia in actu. alia in potētia. alia cōplexa. alia incōplexa
eliē eiusdē ordinis que sunt in eodē genere cause eque pñe
et eiusdē spēi ut duo hoīs eque trabētes nauē. alie alteri?
ordinis que in eodē genere cause sunt eēnat? ordinate et
alterius spēi ut sol et homo in generatiōe hominis. Causaz
eiusdē ordinis. quedā sunt totales que cāione alteri? cāe
eiusdē ordinis nō indigēt sed sola sufficit. quedā partialis q;
in eodē genere ad causandū nō sufficit. exemplū pñi ignis
generat ignē exēplū secūdi hoīs irabentes trabē quo nul
lus sufficit solus. Causaz adhuc quedā sunt eiusdē generis
ut oēs cause efficiētēs in genere cāe efficiētis et sic de alijs
in suis generib? qdā alteri? generis ut efficiēs et materia.

¶ **Hic** sed ad plēns ille sufficēt. **¶** Prima cōclusio q;
eiusdē effectus pñt esse plures cause finales totales nō sub
ordinate nec oīno vltimē qd dico ppter vltimū finē oīum
qui est tantū vnus non alterius generis. **¶** Prima pars
cōclusionis p; exemplariter. naz aliquis faber facit aliquo
tens duos cultellos vñ ad scindendū panē. altum aut ad
scindendū carnes et tamē ad istos duos fines posset vnus
et idē cultellus sufficere. et posset fieri ad illos duos fines:
q; si vnus finis illoz nō haberet locū nō minus esset cul
tellus pro alio. **¶** Item natura ordinant linguaz ad duos
fines. 2.º. de anima. et pº pollice v; gustum et loquellā. et
tamē si aliquis nūq; vteret? lingua ad loquēdū nō minus
esset ei vsus in gustū et ecōtra. Sed de alijs cāis maxime
efficiente: non q; aliquid dependeret per se in existēdo ab
aliqua causa qua nō existente nō minus existeret qd est im
possibile de cā efficiēte eo q; cā efficiēs totalis nō subordi
nata alteri ponit sufficētē suū effectū in actuali existētia. si
nis aut totalis nō ponit suū effectū in actuali existētia s; effe
ctum solū habet ordinē ad finē sicut p; de qdātrab? in
potētia obiectiua quoz pfectior finis est imperfectior: et ta
men ppter oēs fines suos imperfectior non ponit in existētia
actuali. **¶** Secūda cōclusio q; eiusdē effectus pñt ēē plures
cause per se alterius generis et totales ista patet in littera

Aristo. quia statute sunt cause materialis formalis et alie ex
trinsece. hoc idem patet sexto scdm tria et est exemplū ibi
de domo. **¶** Tertia cōclusio q; eiusdē effectus possunt
esse plures cause totales eiusdē generis: sed non eiusdē
ordinis. naz deus sol et homo pducunt homines quorum
quibet est sufficiens causa et totalis in suo ordine et sūt oēs
cause eiusdē generis supple efficientis.

¶ Ad argumēta in principio patet q; ipsam seipsū sol
uit. arguit enim de causis essentialibus eiusdē ordi
nis et generis et adequatis. alr nō cōcludit. Q. 6. 7.

¶ **Trum** causa particularis et in actu simul
sit et non sit cū effectu particulari

v et in actu q; non quia scitū in actu est causa scie
in actu et tamē nō si scitū actu est scientia est p;
de quadratura circuli per Aristo. in pñcīpīo
de ad aliquid. **¶** Preterea si sic in principio motus cessa
ret motus. nam primo de generatiōe habitibus pñentibus
in materia cessat motus cum ergo in principio motus sit
agens ergo tunc erit effectus et sic cessabit actio motus.

Tex. 2. 55

¶ Preterea ab eterno deus fuit causa et est in actu ergo ef
fectus dei semper fuerunt in actu. cōsequētia p; quia aliter
deus fuisset mutatus: quia pñ fuisset in potentia et postea
in actu. **¶** In cōtrariū est Aristo. hic et. 5.º. metaphisice.

Tex. 2. 37
Tex. cō. 2.

¶ Ad euidētiā questionis sunt intelligēda. primū q;
differētia inter ens in actu et in potētia respectu ef
fectū pportionalit? acceptorū est accipiēda respectu
fundamentor? relationis cause et effectus in actu et in po
tētia per cūparatiōes ad existētiāz actualem eorum sic
intelligēdo q; relatio cause in actu et effectus in actu non
possunt fundari nisi in ente in actu: sed relatio cause et effe
ctus in potētia non requirunt existētiāz actualez fundamē
torū sicut p; de domificatore et domificabili que imponat
aptitudines solum sed edificans et edificatum actu in fieri
important existētiāz actuale in facto esse vel in fieri ita q; si
fundatum cause in actu existit actu et est actualiter sub rela
tiōe q; et fundatū effectus i actu existit et ē actu sub relōne.

¶ **Notandum** scdm q; causa agens in actu pōt
accipi dupliciter. s. in vniuērsali

et pncipali pro edificāte aut p hoc edificāte: et hoc vltimū
dupliciter. aut pro hoc edificāte: siue hac: siue illa edifica
tione quasi vage aut pro hoc edificāte hac signata edifica
tione et tūc dico q; ab vno ad reliquū de scdm adiacēte cō
formiter acceptū sicut in omnibus relatiuis actualibus et
pmanētibus. tenet argumētū. nam bene sequit? edificans
est ergo edificabile est in edificari et ecōuerso. similiter se
quitur hoc edificās hac edidcatōe vel illa. ergo hoc vel il
lud edificium est i edificari et ecōtra. similiter sequit? hoc
edificans hac edificatione signata est ergo et hoc edificabi
le hac edificatione passiva sibi opposita. similiter tenet cō
sequētia ab effectu in fieri ad causaz in potentia sed nō ecō
tra similiter a causa actu causante ad effectum in potentia
tenet cōsequētia sed nō ecōuerso. **¶** Ex his patet respon
sio ad argumenta. Ad primū dicitur q; si scibile est in actu
causans sciētiā et scientia in actu in fieri. non tamen cōcedi
tur vniuērsaliter ecōuerso q; si sciētia est actu q; scibile sit
actu existens quia de pluuiā non existente vel rosa est sci
entia actu et obiecta tamen non sunt actu licet sint actu sci
ta vel habita. non tamē si scibile est actu est opus q; scien
tia sit actu. nam scibiye ut scibile est solum causa scientie in
potentia dato q; scibile sit aptum natūz mouere intellectu
s. et terminare qd dicitur ppter materiā primā et relatiō
nes et multa alia que solū sunt nata terminare intellectu
non autem mouere cum non sint de principiis actiuis: et
ut terminans non est causa: sed bene ut mouens. Simi
liter sequitur scibile est ergo scientia est in potentia. Ad se
cundū dicitur negando cōsequētiā et cum dicitur ha
bitibus pñentibus et. cōcedo. sed in prin? motus habitus
non sunt pñentes sed in fine ideo nō sequit? sed bene sequē
q; si in principio motus est causa actu causans q; effectus
est actu in causari. **¶** Ad vltimū dicitur q; de? ab eter
no fuit sed non fuit causa. Et eniz inferitur q; fuerit muta
tus neget cōsequētia q; agēs volūtariū cuiusmōi est de?

Tex. 2. 50
Tex. cō. 2.

Tex. 2. 104
et. 112.

agit omnia per intellectus et ydeas tanquam ex exemplaribus et voluntate que est prima regula omnium contingentium et omnium ultimis finis finem rationem specificam sue diuine essentie et tale agens voluntate et voluntate antiqua non mutata nec mutabili agit sine mutatoe sui quasi vult. Exemplum posito quod modo habet voluntatem quiescentem cras tali hora tunc quiescat sine mutatione mei aut voluntatis vel actus mei. Sicut est de deo qui quicquid facit facit aut factum est finitum et voluit se facturum ab eterno pro tali vel tali tempore vel euno voluntate et voluntate sua antiqua et eterna. et ideo facit quicquid facit sine sui mutatoe sed solum mutatoe ex parte effectus.

Questio octaua.

Trum de inquantum creatis sit relatiuum respectu creature quod sic refertur ad creaturas.

In contrarium arguitur quod relatiuum positiuum intrinsece ex fundamento tanquam ex primo fundamento materiali et relatiue tanquam ex formali sicut cuiusque repugnat habere tamen fundamentum quod relatione sibi repugnat esse relatiuum sicut deo repugnat habere fundamentum relatiuis. scilicet creationis quod fundamentum est ipsa creatura cum ex tempore creetur et deo repugnat recipere aliquid ex tempore et etiam repugnat sibi habere relationem ipsam. ergo deo repugnat inquantum creatis esse relatiuum creature.

Ad quod dicitur quod creatio actiua est in deo formaliter sicut passiva in creatura et ex tempore et quod non mutatur de tempore in recipiendo tale respectum quod relatio potest alicui aduenire sine mutatoe facta in eo. secundum philosophicos. Contra quod cum deus sit ens actualissimum et summe necessarium ab eterno. ergo non erit in potentia respectu alicuius contingens. Et aliquid quod est in deo formaliter dependet ab aliquo extrinsece in creatura. Prima pars quod relatio cadit effectiue a termino. Et propterea dicunt alij non quod relatio realiter possit esse dei ad creaturam que sit in deo formaliter sicut bene quod relatiue formali que est in creatura deus refertur formaliter et est relatio ad creaturam. Contra hoc facit argumentum immediate post oppositum tamen quod forma non denotat nisi intrinsece sicut est principium intrinsecum. Et propterea dicitur quod deus inquantum est creator refertur ab eterno ad creaturam per respectum fundamentalem quod non exigit extrema ab eo in actu sicut solum in potentia sicut per creationem actiua extrinsece denotatur creatis non tamen est relatiuum. Et dico quod nec per respectum fundamentalem nec actualiter creat nec est creator actiue sicut solum per vim sue infinite voluntatis sicut probatur quod ut sic sit relatiuum quod ut sic refertur ad creaturam. Confirmatur quod autem est creatis se vel aliud inquantum creatis non se sicut nihil generat se. 2. de anima et primo de terminis. quod est antequam esset ergo aliud. Et quicunque predicatur de aliquo subiecto ut accipit dimittit ipsum subiectum tale quod ipsum est sicut creatis deus de deo et est relatiuum. 3. dimittit deum relatiuum.

Ad primum et ad confirmationem dicitur quod id quod est ad aliud per aliquod intrinsecum sibi est et tale et sic non contingit hic. Per idem ad secundum quod deus dicitur creatis denotatio extrinseca sic habet deum vel opus humanum et maior solum habet veritatem quando predicatur est in subiecto.

Sed hic sunt aliquae difficultates. prima quod cum creare et producere sint operationes transientes per solas mutationes rei ceterae potest extrinsece denotari. Sed est dubium cum deus sciat hoc instantis presentis esse quod tamen non sciuit cum scire dicat actum vel habitum immanente sicut intelligitur. 9. metaphysice. ubi 3. quod per aliquod de nouo in ipso recepto sciat hoc et sic mutetur. Dicitur ab aliquo quod deus per nouum respectum rationis nouiter in eo receptus sciat hoc instantis presentis esse et quod prius non sciuit et quod per receptionem respectus rationis non sit mutatio realis sicut bene rationis quod deo non repugnat: nam ex applicatio intellectus vel cuiusque potentie operatione ad quodcumque obiectum cadit in illo aliquis respectus rationis et dicitur quod respectus scie ad scibile est respectus rationis. 5. metaphysice. Et possit tamen dici quod deus scit unico actu quicquid scit sic eodem intellectu numero sicut ille actus habet in se diuersas rationes formales formales distinctas et tot quot sunt scibilia et quod scit nunc hoc instantis esse et non ante hoc est per solam existentiam obiecti et eius mutationem et quod sicut scia hominis refertur ad scibile et non ex. 5. metaphysice. ita contrario obiectum nouiter scitum a deo refertur ad deum et non deus scit sua scia refertur ad ipsum obiectum: quod sicut obiectum scibile precedit sciam nostram ita scia dei obiectum extra. nam scia dei cum voluntate sua est causa reperiendi existentiam

sicut scia nostra cadit a rebus per Augustinum de trinitate et non ideo nouit res quod sunt tales sed econtra. et ideo sicut scibile mensurat sciam nostram et non econtra. ita scia dei mensurat scibilia cetera. Scit tamen deus ipse formaliter per actum infinitum intellectus diuini et nouiter scit non per nouitatem actus: sicut solum obiecti: et quod ille actus non dependet ab obiecto: sed ad hoc quod deus scit aliquid esse actum coerigat illud simul et existentiam eius actualiter sicut de correlationis actualibus permanentibus erigat preteritum esse aut futurum in sciendo illa fuisse aut fore. Et ad argumentum dicitur quod scire quantum ad actum dicitur operationem immanente non vltimum quantum ad respectum actus autem diuini intellectus non est nouiter in eo receptus sicut innatur et in productum et maxime consilia diuino intellectui. Aliter potest dici quod diuini intellectus cognoscit creabilia per diuinam existentiam et rationes ydeales ipsarum creabilium sed eorum actualiter existentia per determinationem diuine voluntatis que est prima regula omnium contingentium sicut intellectus necessarius. de determinatione autem diuine voluntatis non est ex tempore sed ab eterno.

Alia difficultas si nouit deus quod cras legatur et in posse meo non est legere stante libertate voluntatis mee sequi quod possit facere quod deus sic non nouerit. Dicitur quod possit facere quod non nouerit me lecturum cras. sicut non possit facere quod fallus intelliget ut sic quod determinate sciuerit vere me lecturum cras. et quod de facto non legatur. Si dicatur ponatur quod deus sciat cras me lecturum libere cum ergo cras libere legatur poterit non legere. Nonatur in esse quod possibile in esse posito nullum sequitur incoueniens primo prior sequitur quod deus habuit sciam de falso. Dicitur quod primum casus cum secundo non sunt compossibiles simul sicut uterque seorsum sit possibilis sic copulatiua fit de prioribus primum gentibus dictiois vel dicatur quod admissio secundo eam cessat primum et tunc deus non scit me lecturum cras. Si dicatur quod si christus diceret tu cras leges: et ita erit de facto quod possit facere eum mentiri non ut medacium se tenet ex parte christi sed ex parte mei: licet de facto nunquam aliquis facere faciet eum mentiri maxime medacio perniciosa aut ex ignorantia pueniente licet forsan officioso sicut quando apparuit duobus discipulis euntibus in emans.

Ad argumentum in primo per responsio. vel dicatur sicut supra in positioe quod in positioe secundi casus cessat primum et sic non mentietur nec poterit mentiri. sed in tamen aliquos deus posset formare vnam positionem falsam in mente alius cuius non tamen mentiret quod non iret contra mentem suam.

Questio prima tertii philosophicos.

Arca tertii philosophicos. Queritur primo vtrum motus distinguatur a termino ad quem est et a mobili quod a termino ad quem quia ab illo capite unitates et distinctione quanto huius. tenet prima quod eadem sunt principia essendi et distinguendi. 7. metaphysice. Quod non a mobili quod scilicet omnino alio a mouente mobili et spacio adhuc posset esse motus sed scilicet omnino motu non erit motus. ergo esset alterum illorum sed non mouens nec spaciis quod separatur ab ipsis et non a mobili. ergo relinquitur quod motus erit mobile. In primo arguitur quod motus precedit terminum motus et mobile est ante motum et post.

In ista questione primo videndum est. quid est motus. 2. de quod. De primo sciendum quod motus multipliciter potest diffiniri sicut quod ad diuersa potest comparari. nam si comparatur ad potentiam obiectiua et actum entitatum sic diffinitur a commutatore. 3. huius. primo. 9. motus est exitus de potentia ad actum. Est exitus quidam rei que acquiritur per motum de potentia super obiectiua. Ad actum entitatum. et actus et potentia sic accepta sunt differentie modales entis possibilis ad eundem enim diuidentes qualiter ista diffinitio motus videtur quod sit mediata sicut per eam primo tanquam per notiorum declarat aliam assignatam ab Aristotele. quam statim ponatur: nam ueriora sunt actus et potentia sic accepta quod communiora quod potentia obiectiua et actus formales per que diffinitur motus. secundo modo. Ista. n. diffinitio est idem demonstrabilis secundum linguas et est prima et quasi principium demonstrationis respectu alteri: et sic accipiendum motum. motus est in omni predicamento quod in omni predicamento est exitus alicuius rei de potentia ad actum. secundo modo diffinitur per copationem ad subiectum et terminum motus ab Aristotele. sic motus est actus entis in potentia sicut quod in potentia. Et est

Tex. c. 4

Com. 9.

Tex. c. 6.

Tex. c. 8.

Tex. c. 3.
4. et. 5.

Tex. 2. 20

Tex. 2. 20

Tex. cō. 6. prima de diffinitionibus dictis ab Aristo. de motu et est
pprie nālis et data per additamentū nā act^{us} de essentia mo-
tus et intrinsicē sed ly entis in potētia dicit mobile. **C.** Pro-
cui^{us} declaratiōe est notādū q^{uod} mobile aliq^{uando} moueat^{ur} ē in a-
ctu p^{er} suā formā sūalē q^{uod} ē q^{uod} mouet^{ur} est ens in actu. **s. b.**
et est in duplici potētia. s. ad moueri et ad finiri^{um} motus ad
quē primo mouet^{ur}. prima potētia est reducta ad actū et re-
manet secūda potētia q^{uod} est ad terminū ly fin^{is} q^{uod} excludit a
ctū sūalē mobilis p^{er} quē mobile est in actu et nō i potētia.
vi. d^{icitur} fin^{is} q^{uod} in potētia hoc ē fin^{is} q^{uod} in p^{er}tinua rēdētia est ad
terminū mot^{us}. **C.** Dat^{ur} ē ab Aristo. alia diffinitio p^{er} formis
hui^{us}. q^{uod} est act^{us} i^{mp}fect^{us} q^{uod} p^{er} ipsū nō p^{er}manet mobile sub a-
ctu p^{er}fecto et vltimo. Et subdit alia ab Aristo. q^{uod} est act^{us} mo-
bilis in quātū mobile. **p.** prima inuenta est per viam a con-
trario sic q^{uod} mot^{us} est act^{us} entis in potētia aut fin^{is} q^{uod} est i po-
tētia aut fin^{is} q^{uod} in actu nō fin^{is} q^{uod} in actu ergo secūdu^m q^{uod} in
potētia. Secūda inuestigat^{ur} p^{er} viā redPLICATIONIS. arguit. n.
sic Aristo. illud quod est act^{us} i^{mp}fect^{us} s^{ed} q^{uod} i^{mp}fect^{us} ē act^{us}
i^{mp}fectus hui^{us}. aut est mot^{us} ergo. Et alio mō mobile ē p^{er}
viā diuisionis et cōpositiōis veniat^{ur} eā sic. aut mot^{us} ē pur^{us} act^{us}
aut pura potētia aut act^{us} i^{mp}fect^{us}. **C.** Alia inductive alteratio
est act^{us} altibil^{is} in quātū alterabile augmētatio est act^{us} augmē-
tabilis et sic quatuor sunt vie veniendi diffinitionem hanc ab
Aristo. **C.** Et consideratur mot^{us} fin^{is} q^{uod} ē recessus a terminō
a quo aut accessus ad terminū ad quē et per quātū recedit
a terminō a quo p^{er} tātū accedit ad terminū ad quē. Et fin^{is}
hoc diuersimodo loquit^{ur} Aristo. et cōmētator de motu. nā
q^{uod} rto hui^{us} d^{icitur} q^{uod} mot^{us} ē cā corruptionis eo q^{uod} facit distare p^{er}
tē a p^{er}tē. **C.** Sili^{us}. 6. b^o mot^{us} vel ē definire eē vel sequi^{ur} ipsū
definire eo quēdo de terminō a quo 2° aut q^{uod} ē accessus lo-
quit^{ur} de eo p^{er} mētator. 3. hui^{us} dices q^{uod} mot^{us} ē acquisitio p^{er}is
post p^{er}tē vā mot^{us} capiat^{ur} dupl^{iciter} s^{ed} cōmētā. 3. hui^{us} et. 5. aut
p^{er} formā fluētē aut p^{er} fluxa forme. **p.** dim^{ensio} mod^{us} ē verior.
secūdu^m famosior. p^{ri}mo ē de genere terminū ad quē et nō dif-
fert ab eo nisi fin^{is} min^{us} p^{er}fectū et magis p^{er}fectū q^{uod} q^{uod} q^{uod}
est de sp^{iritu} terminū ad quē. nā ire ad calorē est quō. quō calor se-
cūdu^m p^{er}mētatorē. 5. hui^{us} secūdo ē in p^{er}dicamēto passionis.
Nā sic aut mot^{us} hūc diffinit^{ur} ē 2° mō accept^{us} vt est acquisitio
terminū ad quē et fundat^{ur} i motu et p^{ri}mo accept^{us}. **C.** Quat-
ro pōt^{est} p^{er}parari ad motiōnē a quo est effectiue et ad mobile
cui^{us} ē subiectiue et tūc diffinit^{ur} ab Aristo. sic q^{uod} ē act^{us} moto-
ris et mobilis sic idē est spaciū vni^{us} ad duo et duor^{um} ad vni^{us}
q^{uod} pōt^{est} tripliciter p^{er}iderari aut scd^o q^{uod} illa p^{ro}portio ē q^{uod} dā
internallū simpl^{iciter} inter vni^{us} et duo et sic ē vni^{us} re et rōe aut
fin^{is} q^{uod} est vni^{us} ad duo et vt sic re est vni^{us}. rōne at duo fin^{is}
q^{uod} est alia rō terminū a quo et p^{ri}ncipij et alia rō terminū ad
quē et q^{uod} fin^{is} finis. Alio mō secūdu^m q^{uod} est p^{ro}portio vni^{us} ad duo
et duor^{um} ad vni^{us} et sic sunt duo re et rōne sicut sub dupla et
dupla exēplū ergo. Aristo. est intelligēdu^m scd^o mō. **C.** Si
mili^{ter} dicat^{ur} de spacio ascēdētis et descēdētis q^{uod} est vni^{us} re
et rōne. **Exem^{plum}** at cōmētatoris nō est intelligēdu^m ad h^{oc} s^{ed}. s.
q^{uod} ascēsus et descēsus sunt idē q^{uod} sunt duo mot^{us} h^{uius} enim
sunt respect^{us} duo et oīno habeant oppositos terminos. sed
d^{icitur} intelligi q^{uod} tū ad spaciū sup^{er} q^{uod} sunt aut p^{er} disēctionē de
bem^{us} intelligere recessū et sic est verū q^{uod} idē est ascēsus et re-
cessus a terminō a quo deorsum sicut oīa ista sunt idē re et
diuersa rōne ita mot^{us} est vni^{us} et idē act^{us} reali^{ter} vtriusq^{ue} mo-
toris et ē mobil^{is}. sed vt a motore et vt a mobili est duo rōe
et diffōne sicut via ab athenis ad thebas et est. **C.** Quinto
p^{ar}atur mot^{us} ad tps q^{uod} est eius passio et sic d^{icitur} q^{uod} mot^{us} est
quātitas. 5. metaphisice. c. de quāto fin^{is} Aristo. et cōmen-
tatorē ibidē et capis sibi abstractum p^{er} cōcreto. nā motus ē
quāt^{us} quātitate tps formali^{ter}. **C.** Pro quo est notādū q^{uod}
mot^{us} tripl^{iciter} diuidit^{ur} fin^{is} Ari. 6. hui^{us} id diuisionē spaciū mo-
bilis et tps fin^{is} p^{ri}ma et vltima diuisionē h^{uius} p^{er}tes successi-
nas d^{icitur} tū q^{uod} fin^{is} quātitate spaciū extēdit^{ur} denoiat^{ur} et diui-
dit^{ur} extrinsece. sed fin^{is} quātitate tps intrinsece et denoiat^{ur}
et diuidit^{ur} l^{icet} vtroq^{ue} mō successiue h^{uius} tū mot^{us} duplicē diui-
sionē in p^{ar}tib^{us} suis sicut et i^{tem} quāta vni^{us} entitatiū quāz nō
h^{uius} i^{mp}ratio subita et vlt^{imum} nullū indiuisibile et ista ē fin^{is} quā-
titate discretā et nō p^{er} p^{re} extra p^{re}. Nā cūlib^{et} p^{ar}tē tps cor-
respondet p^{ar}ti p^{ar} motus sicut et totū tps tot^{um} mot^{us}. Nāz

si per possibile vel impossibile sepe^{re} tps a motu remaneret
p^{ar}tes eē numero adeq^{ue} et tot in numero q^{uod} erant in tpe s^{ed}
nō essent extēse nec vna extra aliā fin^{is} aut diuisionē mobil^{is}
mot^{us} h^{uius} p^{ar}tes p^{er}manētes et oēs simul sicut fin^{is} ali^{is} duas di-
uisiones est ens successiū nec s^{ed} hanc diuisionē numerat^{ur}
et mēsurat^{ur} a tempore sed tū s^{ed} diuisionē q^{uod} habet a tem-
pore sic mēsurat^{ur} spacio solū s^{ed} quātitate quā h^{uius} ab eo h^{uius}
et partes intēsuas et graduales q^{uod} eodē numero sunt p^{er}ma-
nentes et successiue sicut d^{icitur} est de alijs partibus per cō-
paratiōnē ad diuersa et q^{uod} extēsiōes iste mot^{us} sint diuise a
spacio et tpe p^{er} q^{uod} in eodē tpe numero adequate aliā duo
mobilia mouebūt^{ur} sup^{er} idē spaciū et alter^{um} in duplo ve-
locius altero motum p^{er}trāsibit duplū spaciū q^{uod} alterum
et ecōtra poterit^{ur} p^{er}trāsire equale spaciū h^{uius} et p^{ar}tes q^{uod} dā
ratiūas. s. genus et differētiā.

Sed contra tres diffinitiones principales arguit^{ur}.
q^{uod} dantur per cōtraria ergo et. q^{uod} p^{er} p^{er} p^{er} po-
tentiam obiectiū et actum entitatiū que sunt differentie
entis maxime opposite p^{er} q^{uod} mētatorē scd^o de aīa. **C.** Si
mili^{ter} secūda datur per potētiā subiectiū et actū forma-
lē. **C.** Istā secūda videtur cōuenire aīe. Nā ipa ē act^{us} cor-
pōis organi^{ci} existētis in potētia ad opatiōes vitales. et
sic non est bona quoniam cōpetit alteri a diffinito. **C.** Con-
tra illam q^{uod} est acquisitio partis et. et q^{uod} tūc mot^{us} crit mo-
tus p^{er} Aristo. 5. phisicor^{um}. Nam si motus est acquisitio p^{ar}-
tis post partem. ergo partes motus p^{er}cedit^{ur} p^{ar}tes mot^{us}. s.
q^{uod}libet p^{ar}tes mot^{us} est motus ergo mot^{us} erit motus. **C.** Ad p^{ar}-
mū et scd^o m d^{icitur} q^{uod} nō diffinit^{ur} per illa in recto sed in obli-
quo q^{uod} nō incōuenit sicut generatio et corruptio p^{er} esse et
non esse. **C.** Ad aliud dicit^{ur} q^{uod} diffinitio secūda sic intelligit^{ur}
q^{uod} motus est act^{us} accidentā et respectū de p^{er}dicamēto
passionis adueniens entī in actu substantiāli fin^{is} q^{uod} tale ē in
cōtinua p^{er}dētia ad terminū mot^{us}. Est. n. mot^{us} quodāmo-
do mediū et via inter potētiā et actū p^{er}fectū fin^{is} commen-
tatorē 3° b^o. Et si dicatur q^{uod} hec diffinitio competit anime
q^{uod} nō est verū q^{uod} anima est actus substantiālis absōlut^{us} ad-
ueniens entī in pura potētia sicut et cetera forme substan-
tiales fin^{is} cōmētatorē 2° de anima cōmēto quarto et vi^o
de substantia orbis et vt colligit^{ur} ab Aristo. p^{er} phisicorū
et primo de g^{en}eratione. **C.** Ad aliud dicit^{ur} q^{uod} motus mā-
l^{iter} sumpt^{us} tāq^{uod} fundamētū est motus formal^{iter} sumpt^{us}
tāq^{uod} fundamētū sed non est eius tanq^{uod} terminū vltimū. nec
hoc incōuenit sed bene incōuenit q^{uod} motus formal^{iter} sū-
pt^{us} tanq^{uod} terminū p^{er} se sit motus. sed q^{uod} vna pars p^{re}ce-
dat aliā et continetur in eodē motu p^{er}mutata ē s^{ed}
ent partes temporis ad instans et partes linee p^{er} punctū
vt etiam probat Aristo. **C.** Dico etiam quod iste fin^{is} est
quodādam instrumentum quo acquirit^{ur} mobili forma p^{er}-
tibil^{iter} non tū terminatur nisi ad ipsam vltimate et p^{er}se
cte licet quilibet pars eius terminetur immediate ad illam
partem forme que p^{er} ipsam immediate acquirit^{ur} vel di-
cat^{ur} quod est tanq^{uod} quo non tanq^{uod} quod. Nam alijs est rō
producendi et qua producunt^{ur} et ipsa non p^{er} alia forma-
tur q^{uod} t^{er}etur in infinitum ita quod agens immediate p^{er}-
suam virtutem actiūam ellicit actionem non mediante aliā
actione. **C.** Ad secundum principale questum dicit^{ur} q^{uod}
motus distinguit^{ur} a terminō tum q^{uod} quando motus ē nō
est termin^{us} motus et econtra quia habibus p^{ri}ntib^{us} in ma-
teria cessat motus primo de generatione tum quia motus
formal^{iter} sumpt^{us} est in p^{er}dicamēto passionis p^{er} se et
tres mo^{di} i quatuor alijs. p^{er}dicamētis large accipiēdo mo-
tū. s. in substantia quātitate qualitate et vbi et in tribus str^{uctu}-
cte. 5. hui^{us}. s. vltimis trib^{us} assignatis. **C.** Tū etiā q^{uod} motus
formal^{iter} sūpt^{us} de quo intendit^{ur} q^{uod} est inst^{rum} acc^{re}di teriz
mot^{us} et nūbū ē ist^{rum} acc^{re}di seip^s. nec mot^{us} ē mobile q^{uod} reci-
pit^{ur} i mobili et mobile nō recipit^{ur} i mobili. **C.** p^{er} cetera mo-
bile substractiue est substantia et ens absolutum et simpl^{iciter}
ens et est ante motum sed motus est accidens et ens fin^{is}
quid^{am} et respectuum et posterior.

Ad argumenta facta in fin^{is} d^{icitur} q^{uod} mot^{us} formal^{iter} sum-
pt^{us} nō capit suā entitatē a trio intrinsece sed extri-
sece sicut rō que distinguit^{ur} ex terminō vel sumamētō vel

Tex. cō. 11.

Tex. cō. 15

Com. 4.

Tex cō 55

funda^o intrinsece aut caput suam entitatem unitatem et distinctionem a sua differentia essentiali nobis ignota et ideo per terminum nobis notum arguimus et unitatem a tertio principaliter quod non sola sufficit sed requiritur unitas mobilis et forme ut patebit deo procedente super quantum. Ad aliud de mobili negetur assumptum quod secluso omni alio a mobili mouente et spatio posset esse motus sicut nec aliquis effectus formalis seclusa sua causa forma/linaria mobile mouet formaliter et actualiter per motum.

Questio. 2.

Tru per diuinam potentiam possit fieri motus sine mobili quod non quod diffinit per ipsum 3° huius est enim motus actus mobilis. **P**rimo in essentialiter ordinatur posterioris per nullam potentiam potest fieri sine

potenti. huiusmodi est motus respectu mobilis ergo etc. Contra quod sunt realiter distincta ut patuit et habitudo eius ad mobile est sibi passio et non quidditas.

Dicit quidam solens vir quod loquendo de motu in quantum titate vel qualitate hoc debet fieri sed non de inibi per quod vel loquimur de motu secundum quod est forma fluens vel fluxus forme. Si primo modo sic dicit quod quicquid potest separare formam inesse et in fieri sed in esse potest ut de quantitate et qualitate in sacramento altaris ergo et in fieri poterit. Ita quod tales forme potestabiliter a deo producerentur absque subiecto et ex potentia poterit separare fluxum qui in illis fundatur a mobili sicut in separatione anime intellective separantur eius hitus. Sed de ubi non est possibile quod ex circumscriptione passiva corporis a circumscriptione actiua loci procedit et ex consequenti presupponit necessarium corpus. Et iste conclusio est intelligenda secundum quod motus respicit terminum motus et non mobile. Et si dicatur quod mutatio non potest per aliquam potentiam fieri sine mobili quod ingreditur suam distinctionem. est enim progressus aliquid subiecti ad aliquod in aliud et mutatio est generatio ad motum ut per 5° huius. Diuisio namque mutatio in generationes corruptionem et motum ut per 3° ibidem. **D**icitur quod motus consideratur vel formaliter et ut sic est solus fluxus et acquisito partis per partes finem ad quem et non mutatio et sic solus respicit formam fluentem et terminum non mobile vel materialiter et sic est mutatio. Sic autem diuiditur. quinto huius in illas tres species predi ctas et sic non capitur hic.

Ad argumentum in principio dicitur quod non est diffinitio eius quod dicitur tina sed per additamentum. Sed quod de formis substanti alibus. dicitur quod motus non est proprie in substantia quod nulla forma substantia suscipit magis et minus. 5° huius et solus in illis est proprie motus. dicitur tamen quod de seorsum a materia posset formam substantialem producere et producta destruere sed ibi non esset nec motus nec generatio nec corruptio sed creatio et annihilatio. Ad argumentum 2° dicitur quod ordo essentialis est duplex videlicet 3° videlicet quod est necessarius ne cessitate simpliciter et iste est incommutabilis per quancumque potentiam sicut ordo rebus ad se ipsum vel ad suam et actus voluntatis ad intellectum quod nec per naturam nec per deum posset fieri quoniam rebus presupponat suam essentiam et actus voluntatis actus intellectus. Alius est ordo essentialis non necessarius simpliciter sed sicut est ordo in actu intelligendi di et fatascendi quod solus est necessarius per statum istum et finem quod et iste est commutabilis per potentiam diuinam et talis est ordo motus vel accidentis ad subiectum ut per 3° in sacramento altaris.

Questio tertia tertij libri.

Tru actio fit in agente tanquam in subiecto. Ad non quod tunc ob agens est non communicans in materia cum passio in agente do patere et ob passum in patiendo reageret prius est sicut per Aristotem 3° huius et 8° et prima est

manifesta. **P**rimo agere et pati sunt idem motus. 3° huius et passio est in passio finem ob. 5° et agere. **P**rimo in metaphysice edificatio est edificatio. et cetero in preterito. **C**onfirmat hoc idem per Aristotem et commentatores. 3° huius et auctores. 6° principiorum. **P**rimo posito totali primo actiua actiouis naturali et totali primo passiuo sufficit appropriatis et non impeditis necessario sequitur actus cum actus ex alijs non dependet. cum ergo agens sit per virtutem totale principium actiouis et actiui et passiuum quod ab eo et per in eo recipit sequitur quod remoto quocumque alio extrinseco ab agente naturali agens naturale se ageret. Ita est simpliciter per prius et sic ignis se calefacit

ret se remoto quocumque calefactibili. Contra quod passio est in passio et non in agere. 5° et actio erit in agere et non in passio a similitudine. **P**rimo forma realiter videtur esse in eo quod denotat. est enim primo intrinsecus 2° huius et 5° metaphysice. sed actio denominat agens et non passum formaliter.

In ista quod sunt. 4° videtur per de quod 2° dicitur actio transire et inmanere quod utraque eorum sit 3° videtur sit aliquid absolutum. 4° videtur sit in deo. Ad eundem totius quoniam est notandum quod multiplex est actio. quod ab actibus acti ut calefactio quod abicit frigiditate a passio. quod est saltem per effectum ut visio de quibus habetur 2° de anima et 3° quod est de genere subiecti de qua 4° de trinitate ab Augustino dicitur quod anima se ipsam se non videtur et exponit se quoniam habundantius quod est per prius simpliciter tale aut intelligere est ipsa anima quod est ibi. quedam actio est quantitas ut intelligere et yclie. Alia de genere relationis ut productio actiua alia de genere actiouis ut coiburere. quod transiens ut imprimere ut care quod inmanens ut velle et nolle quod est actiouis anime sic domesticare est actio corporis. alio modo caput actio non per respectu actiouis sed per re actiua in passum mediantem respectu actiouis ab agere. actio dicitur predicamento actiouis est a quod aliud acta aut quod est ab alio. Secundo notandum quod quoniam agens creatum producit aliquid quod necessario concurrunt ibi tria absoluta et 6° respectus exemplum in illuminatione aeris est per lux solis que est primo productiua. et lux producta quod est terminus productiouis et aer quod est subiectum passiuum recipiens lucem productam et sic aer illuminatur. Sicut et iter ista. sex respectus quoniam quod ista absoluta rui propter ad reliqua duo per duos 2°. Ita lux solis per productiorem actiua respicit terminum productum. scilicet lucem productam et non aerem passum et per actionem respicit aerem et non lucem aeris nam per productum aeris secundum quod agit in ipso nec agit in lucem secundum quod producit lucem. In aere est se duo alij 2° videlicet ad agens quod dicitur passio. Aliud ad lucem quam respicit quod est se distincti. Ita aer respicit lucem productam et non lucem quod est in sole sed ab illa solis patitur et non ab ea quam recipit. in luce est producta sunt duo alij 2° videlicet ad lucem solis quod dicitur productum passiuum et alter ad aerem quod dicitur receptio passiuum. nam a luce solis lux aeris producit et in ipsa non recipit sed recipit ab aere a quo non producit sed causatur in ipso. non est care quod producere. Ita se 3° producit ex parte principij actiui solis quoniam in materia forma carent co positi non in illis producit. Actio est dicitur predicamento actiouis ex parte principij actiouis et passio de predicamento passiuois et huius abo sunt extrinsecus aduenientes sic et quatuor alia primo reliqua quatuor dicitur predicamento rebus et intrinsecus aduenientes et sic sunt ordinati secundum triplex signum nam quoniam in primo instanti sol vel lux solis producit lucem seu radium et sic in isto signo est productio actiua et passiuum. **I**n 2° signo est receptio actiua et passiuum quod presupponit prius. **I**n 3° signo est actio quod nihil aliud est quod quodammodo actiua ab agere ipsi passio. nam passio est finem quam in illud quod subicitur agere dicitur vel finem auctorem. 6° principiorum et est in isto eodem signo passio vel isti ultimo assignati ponuntur in secundo signo nam et quod in secundo erant positi ponuntur in tertio signo.

Ad primum dubium dicitur quod actio fundatur in motu quod non potest agere nec pati sine motu. Contra quod solus agit in aere sine motu quod in instanti solis voluntas in se agit subito vel le aut nolle sicut et intellectus agens in intellectu possibilem actum intelligendi absque motu et in instanti. **P**rimo sic actio et passio essent posteriora motu ex quo fundatur in ipso et tunc cum mouens inquatur mouens sit sicut cum motu si non est prius tunc in illo potest mouens inquatur mouens non esset agens nec mouens agere nec moueri pati. **I**tem dicitur alij quod actio immediate fundatur in passio et non in motu. Sed probatur quod fundatur in agere: cuius quod actus primi sunt in ponibiles et actus secundum cum sint magis intrinsecus potentia productiua et productibilis sunt actus primi incooperabiles adeque in eodem subiecto. 5° et coibutio actio et productio passio non erunt sicut in passio. **P**rimo respectus reales oppositi sunt incooperabiles in eodem respectu cuiusdem nisi sint idem realiter quod dico per creationem actiua et passiuam quod non contingit dicitur actio et passio quod effectus non est idem realiter sine eodem agente. **I**tem passio autem effectus isto modo actiouis est enim passio effectus illatio quod actiouis finem auctorem. 6° principiorum sunt autem actio et passio respectus oppositi et secundum idem. ergo abo non erunt in passio. **C**onfirmat quod agens et patiens referunt ad invicem per modum potentie actiue et passiuue. 5° metaphysice. et 3° huius et hoc

Tex. co. 7.
Tex. co. x.

Tex. co. 19

Tex. com.
16. et 8.

Ter.com.
20.
Ter.com.
18.7.19.

mediantibus relationibus fundatis in actione et passione. si relatio realis non refert nisi illud in quo est et quod est ens ad aliud et finis eius est fundamentum relationis oppositae et idem non est fundamentum et finis relationis quia sequitur quod cum passio fundetur in potentia passiva cuius motu vel immobili actio fundabitur in agente.

Ad secundum principale dicitur breviter quod actio immanens est operatio potentie obiective cuiusmodi sunt potentie cognitive aut effectivae quae non respiciunt suum terminum productum per se in esse simpliciter sed solummodo quod videtur intellectui lapidis et volitioni semini amoris dei per primam non producit lapidis in esse simpliciter sed solummodo in esse cognito quod est esse finis quidam et per secundam deus producit solummodo in esse amato: operationes autem immanentes sunt fines suarum potentialium ideo per eas nihil producit in esse simpliciter si autem essent productione eius inesse simpliciter illud erat finis illarum potentialium et non ipse operatio. Actio autem transiens est quod est operatio cuiusvis potentie quae quidem operatio respicit suum terminum productum per eam inesse simpliciter et non est finis potentie cuius est operatio: ut domesticatio quae respicit domesticum quod producit per eam inesse simpliciter. Correlativum quod actio intellectus agentis quae appellatur dicere quia mediante obiecto vel specie producit actum intelligendum est actio transiens quae terminatur ad actum intelligendum productum per eas in esse simpliciter sed ipsum intelligere est actio immanens quod per eum intellectus possibilis cuiusmodi est intelligere formatum producit obiectum solummodo in esse cognito. Secundum correlativum quod cursus et omnes operationes musicae sicut cantare et pulsare ex quibus non proveniunt acta exteriora sed habitus et ethicorum quatuordecim remaneant incurrere et in musico non sunt operationes immanentes quod non recipiuntur in potentia obiectiva apprehensiva scilicet vel affectiva. Tertium correlativum quod non dicitur actio immanens quod remaneat in agente et transiens quod transeat in passum et non maneat in ipso quod quilibet actio de predicamento actionis est in agente et tamen si quilibet talis est immanens. De prima actione loquitur Aristoteles in metaphysice 2.3. de anima nam sentire est operatio immanens sicut intelligere sed actio quod fit ipsum sentire a sensibili et sensu actus mediante specie est transiens. De transiente loquitur Aristoteles 5.7. metaphysice cum loquitur de potentia activa quod est principium transiens ad alterum in quantum alterum et de passiva quod est principium transiens a mutuo ab altero in quantum alterum. Et Gilbertus potest etiam quod actio est finis quia in id quod subicit agere dicimus.

Ad tertium principale dico conclusiones duas. prima quod actio quae est substantia aut qualitas est absoluta quod illa genera sunt absoluta secundum quod actio de predicamento actionis aut relationis sunt relativa quod diffinitur per beatitudinem ad aliquid et eorum genera sunt relata. **Ad quartum** principale videndum dicitur quod ideo non potest esse nisi actus fundamentalis et non actualis. Tunc quod potius recipit aliquid reale de nouo et sic haberet potentiam passivam ad illud et non esset purus actus. Tunc quod de reale existens in deo est ipse deus ideipsum esse per infinitatem et sic respectus actionis quos potius recipit fierent deus et aliquid de nouo posset naturaliter et absque mixtione fieri deus et corruptum. Ista cum deus agat ex parte et per cooperationem ad ista personas divinas non sic actio quod esset ibi passio sequeretur omnia ista in convenientia. Per repugnat enim necessario habere aliquid in se reale unde dependeat a contingenti nec haberet illum respectum actionis qui deberet a termino contingenti quia a creatura. Dico ergo quod omnis actio de predicamento actionis est in agente nisi ne agentis repugnet illam recipere quod non contingit de agentibus limitatis.

Ad argumenta facta in principio. Ad primum dico predo quod deus agens limitatus in agendo repatiens passionem relationis et sicut passum tali actione patiendi reagit de qua non intelligit Aristoteles sed de passione quae est per abiectionem contrarii et receptionem alicuius absoluti a passio. Aliter potest dici quod agens recipit respectum actionis sine mutatione quod relatio potest alicui advenire sine mutatione eius cui advenit. 5. huius. Ad omnes auctoritates Aristoteles commentatoris et auctoris. 6. principiorum dicitur quod loquuntur de

actione quod est res acta et non de predicamento actionis. et hoc conceditur. Ad ultimum dico quod si agens limitatum sit sufficiens et totale principium actionis et passivum actionis non tamen ista sunt sufficienter approximata et non impedita quia requiritur passum non tamquam actuum aut passivum actionis sed solummodo tamquam receptivum termini actionis sine quo non potest esse actio sicut nec aliquis posset se movere localiter sine spacio quantumvis haberet in se sufficiens principium actus et passum motus localiter sicut nec visus aut videre sine obiecto sed in oculo remaneret per quantumvis potentiam speciem et est ibi visus actus et passivus sufficienter in ratione actus et passivi quod visio teriatur ad existens et praesens actu cum sit notitia intuitiva de qua bitum est primo huius.

Questio. 4. Tertii libri.
Primum deus possit producere effectum actualiter infinitum. Quid non quod quilibet effectus ex sua ratione formali et intrinsicae est finitus nam ens descendit ad creaturam per finitum sicut ad deum per infinitum et differentie oppositae non possunt esse convenire. In istum arguitur quod potentia productionis dei ad extra est infinita ergo cum sit frustra poterit producere effectum infinitum.

In ista questione duo sunt videnda. primum est de questione secundum de cognoscibilitate infiniti. Ad cuius determinationem primum est notandum quod quatuor sunt infiniti scilicet multitudine scilicet magnitudine sed in perceptione secundum durationem. De quibus ultimus non est quod ad primum quod de quarto membro ad octavum pertinet et ultimus omnes procedunt. Quid ergo est de tribus primis sed quod per negativam tenet hic ab Aristotele. et commentatore et in libro de celis et mundi et a multis aliis philosophis et theologis. Et pars affirmativa tenet a quibusdam solentibus theologis utramque partem probabiliter sustentabo. Et primo per partem affirmativam quod est deabilis multitudo actus infinita nam numeri crescit in infinitum per oppositionem unitatis sicut figure proportionem anguli sicut in actibus reflexis a se igitur sicut in quantitate continua crescit in infinitum numerus ut monachum bitum bitum tricenarium et sic in infinitum. De actibus autem reflexis a se sic procedit quod obiectum est imperfectum tunc est perfectus in ascensione deo est in descendendo nam intellectus negredis est perfectio negredine quod accipit spirituale et secundum actus qui est reflexus et alterum ipsum a primo quod perfectum obiectum habet.

Ad ista dico quod probatur quod spiritus universi sunt finiti in infinitum et quod sunt ordine essentiali ad primum eiusdem generis non ad ultimum et hoc conceditur sed non probatur de multitudine infinita quatuor actus ab invicem diviso. Et primo probatur quod sic ponendo quatuor casus. Primum est quod si posset unum ignis spiritus in centro mundi sic quod eius centrum sit centrum mundi et remoueat de impedimentis suis ascensum et patet quod ascendit quarto huius quod lenis non impeditur et cum non sit ratio quare magis ad vna partem ce li quam ad aliam sequitur ad quolibet partem celi potius ascendit aliquid per ignis quod esse non potest nisi fiat divisio in quolibet punctum et per primum in infinitas partes erit divisus quod est oppositum. Secundum casus est de vase vitreo et spherico pleno aqua bene calida et rara foramine bene clauso quod si posset fuerit in loco multum frigidus ut aqua congelatur tunc oportebit vacuum dari aut ipsum frigidum in omnes partes possibile frangi. Tertium casus est de filo uniusformis resistentie per totum quod si trahatur a duobus ad oppositas partes equilater trahentibus ita ut frangat tunc fraget in quolibet puncto cum non sit maior ratio de vno quam de reliquo. Sicut si vnum mobile in vna hora uniusformiter pertransit magnitudinem pedalem et cum fuerit per terminum primum proportionalem proportionis duples per diminuendo versus extremum quo tendit deus dividat partem immediate per transitum et sic poster sicut in fine hoc erit tota per transitum ita quod et divisio erit completa. Isti quatuor casus probant quod possibile est dare multitudinem quatuor actus ab invicem diviso. Ad primum dico quod ille ignis quiescit in medio mundi per ipsum bene equalem inclinationem ad omnes partes circumstantium celi dato quod infusio celi sit equalis et dat exemplum de cane famelico equalem distare a cibis equaliter ab eo appetitis quod ad nullum eorum movebitur si cetera omnia fuerint paria sed magis movebitur fame nisi si aliunde moveatur quod non moveatur libere. Ad secundum dico quod quod partes superiores valis preprimunt medias sicut et aqua conge

Ter.co.15
Ter.com.
57.
Ter.com.
28.
Ter.co.2.
Ter.co.17

lata ideo ibi fiet fractio ubi maior erit cōpōsio. CAd 3^m d^r q^d i medio franget^r ubi erit maior cōcurfus ambay potētiay trabentiū. CAd 4^m d^r a quibusdā q^d casus ē inagginabilis sed nō ē nātr possibil^r quo ad diuisū q^d est dēnēre ad m^m nāle. Sed si ista magnitudo separet^r sicut i sacramento altaris stāte toto casu supiori. Dicit^r q^d erit diuisa i sa fin oēs ptes pportionabiles pdictas nō tñ erit diuisa in oī puncto nec fin oēs partes pportionabiles eius simplr sed fin illud extremū & ppositiōe pdicta. Et tūc fin vnā viā remanebūt oēs ptes actu diuise & separe & sic infinita quātā i actu nō nātr s3 fin dei potētiā aut corrupent^r aut reuenient^r sic q^d non dabit^r infra multitudo in actu fin aliā

Quātū ad secūdū de magnitudine infinita fin ex trema qdā pbant q^d pōt dari vt pbant de linea giratiua infinita fin longitudinē nā capiatur corp⁹ calūnare pedalis quātū cui⁹ pma pte pportionabile girat linea pedalis in pta pte pportionabili hore & i secūda pte pportionabili hore girat secūda pte pportionabile colūne & sic vsq³ ad finē colūge inclūne sic tñ q^d i qlibz pte pportionabili hore & in qlibz giratiōe rare fiat pdicta linea aggeran^r pedalem quantitātē q^d aliter nō posset oēs illas partes girare & tunc patet q^d in fine hore ista linea erit infinita fin extremū pū colūne giratay cū sit cōposita ex infinitis pedilibz non cōmūcantibz. sequit^r et ex hoc sūdamēto q^d dat^r superficies infinita fin longitudinē vni⁹ extremi & si mīlter aliquod corpus infinitū capiēdo supficiē clausā iter tales duas lineas giratiuas & partē giratiuā illius corporis ad illā supficiē terminatam. CAd hoc d^r q^d infinita ē aliq³ linea giratiua illius corporis qm⁹ pedalis & in duplo maior & in triplo & sic in infinitū nec hoc i cōuenit sed bene in conuenit dari lineā infinitā absq³ pncipio. & absq³ fine qtenus nō ē ista ita dicatur de supficie & corpore. CAlj dicit^r q^d linea giratiua data in casu fundamētal^r & quātū ad abstractū est infinita sed formal^r est finita sicut linea pedalis ablat^r p diuinā potētiā vltimis punctis eius est fundamenta liter finita & formaliter infinita. CAlj dicunt q^d deus pōt magnitudinem infinitā causare q^d nullus effect⁹ est a deo negandus nisi manifestā pditionē includat qtenus non ē hic. Tū q^d deus in quolibz instātū vnus hore pōt causare vnam gūat^r aque & oēs illas pseruare cū silitas eis non repugnet & in fine hore illas sū cōiungere & faceret infinitū in actu fin extēsiōe. CConfirmitur quia potētiā produciua dei est infinita. ergo in nullo finito poterit adequari. Et dicunt q^d ista aqua infinita nō esset figurata q^d infinita nec per consequens visibilis nec est mobilis extra se quia nullus locus eēt extra eā q^d oēm locū occuparet tñ infra se esset mobilis fin partes & sic non esset in loco esset tamen deo p^resens. Et si querat^r an aliā aquā infinitā posset de⁹ causare dicunt q^d sic. imo infinites infinitas aquas posset causare. CSi dicat^r an infinites infinitis aquis causatis deus posset vltra causare. dicit^r q^d sic quia infinites captū sineategreumatice non habet vltimū. CNota tñ q^d si tālia plura infinita causent^r oportebit ea eē sū & sic dabit^r p^retratio corpōz q^d non inconuenit apud diuinā potētiā vt patebit deo concedente in .4. huius sicut & idē corpus esse in diuersis locis simul.

Circa tertū d^r q^d sic q^d in vna hora posset deus pducere infinitas animas intellectiuas in quolibz instātū illū hore cu3 aliquo gradu charitatis & omnes illas pseruare cum sua charitate. q^d ista non sunt entia successina sed pmanētia quibus non repugnat similitas. & tunc poterit oēs istas charitates separare ab animabus sicut in sacramento altaris & separatas ab illis inuicem vnire & fiet caritas infinita. C Sed cōtra q^d tunc talis caritas esset deo equalis itensue cum vterq³ sit i finitus intē sue & vnum infinitum non excedat reliquū. D^reterea eēt talis caritas perfectio: oī substantia limitata si esset in finite perfectionis intensiue. C Dicitur ad p^m q^d deus excederet illam charitatē q^d est infinitas simplr & extra gēms ubi illa charitas tantū s3 qd & i genere imo eo ipso q^d esset indeterminato genere infinitas nulla clauderetur & finiret & vt sic posset excedi etiam q^d est alterius gene

ris. CAd 2^m d^r q^d infiniti asini nō valerēt vnū horez nec infiniti gradus frigiditatis vnū caliditatis. q^d ista infinitas nō egredit^r perfectionē specificā q^d stat in diuisibili & illa caliditas specifica est perfectio: specifica frigiditatis & sic dicat^r de substantia & charitate. CAd 2^m pncipale dicit^r pmissis aliq³ diffinitōibz de infinito. p^mo q^d infinitū ē ens quo nihil maius in suo genere vel mō sue infinitatis siue i tensiue siue extēsiue fin q^d fuerit. C Secunda q^d infinitū est q^d excedit omne finitū fin omnem proportionem de terminatā. C Tertia q^d infinitum est cui⁹ nihil est extra & ista est de infinito fin extēsiōe nō fin diuisione. C Quarta in infinitū ē cui⁹ quātū accipiet^r sp⁹ remanet aliq³ accipere vel sumere extra. C D^remissis ē diffinitōibus superi⁹ adductis notādū ē q^d duplex ē infinitū vlt⁹ & extra genus vt de⁹ & particulare seu i genere sicut quodlibet aliud siue fuerit negatiuū vt punctus qui non h3 terminum nec est aptum natum habere terminum sicut entis vox ē inuisibilis ita q^d ly. in neget & actum & aptitudinem siue fuerit priuatiuū ita q^d ly. in neget actum & ponit aptitudinēz sicut linea carens punctis extremis per diuinā potētiā talis dicit^r infinita priuatiue siue fuerit infinitū positue de quo habitum est in pncipio.

His pmissis dicit^r q^d de infinito possumus adhuc dupliciter loqui. vel quātū ad rationē infinitis i se vel quātū ad illud qd sub ē rationi infinitatis p^mo i finitū ē a nobis cognoscibile quocūq³ mō capiatur non solū quantum ad quid nominis sed et quātū ad qd rei si qdditatem habebit nec sic loq^r Aristo. i. 7. 3. hui⁹ s3 tāti. secundo modo sicut de ente per accēs non est scia quāntū ad subtractum seu quo ad illud q^d sub est rei sed bene quantum ad rationem suam in se & per comparationem ad predicata per se. Alj dicit^r q^d sicut contingēs cōsideratur dupliciter vel vt induit modum necessarij & vt sic de ipso est sciētia. vel vt induit propriū modū contingētis & sic subterfugit rationem sciētie: cōsili⁹ ad propositū dicunt de infinito q^d considerat^r vt induit modū infiniti vel induit modum finiti secundo mō acceptū ē clarū q^d pōt intelligi. si p^mo mō & fuerit infinitū negatiue intelligitur per negationē finiti oppositi. s. per carentiā terminōz. si p^mo modo & fuerit infinitū positue ipsū intelligit^r vt induit modū finiti verbi gratia cum intelligi omne hōiem intelligo infinitā multitudinē hominū. s. possibiliz & hoc per modū finiti quātū ad rationem humanitatis in cōi q^d ē finita & nō in particulari. CAlj dicunt q^d de infinito in cōi & cōceptu confuso & alieno. s. conceptu finiti habet^r noticiā s3 non in particulari & conceptu p^mo & distincto & sic intellexit Aristo. Alj dicunt q^d infinitū s3 suū modū infinitatis nunq³ cognoscit^r ab intellectu nostro quia semp^r remanet aliquid accipiendū & sic nunq³ pertransit^r & si militer nec cognoscit^r a nobis vt dicit^r de infinito in potētiā aut 2^m extēsiōe in quibz nunq³ deuenit ad vltimū terminum intrinsecum. CAlj dñt q^d infinitū est scibile p cōpationē ad predicata per se non aut p accēs q^d vt sic ē infinitū nō p^mo modo. q^d predicata per se sunt finita sicut de fortuna q^d sit causa per accidens hētur scia q^d esse causas p accēs nō in est per accēs s3 per se p^mo modo fortūne. p^ma & secūda responsio est melior.

Postremo circa mām de infinito nota q^d infinitū nō ē p^rie hīs rationē totius nec partis. q^d si sic tunc aliqua pars esset maior suo toto contra illā cōem animi conceptionē geometrie. Et probat^r supposito q^d tempus sit infinitū a parte ante & a parte post fin philosophū sit. a. totū tempus p^reritū terminatū ad p^mū instās huius diei. Et. b. sit totū tempus futurū terminatū ad illud idē instās. c. vō sit totū tēpus p^reritū terminatū ad vltimū instās hui⁹ diei. Et. d. o^m tēpus futurū terminatū ad idē vltimū instās hui⁹ diei. tūc cum. a. & b. sint eq³lia q^d non se excedunt. sū. c. & d. inter se. cum ergo. c. sit mai⁹. a. q^d totū eius igit^r. & d. erit mai⁹ a. & cum. a. & b. sint eq³lia. igit^r. d. erit mai⁹. b. & tamen b. est totū respectu. c. illud ergo pncipiū geometrie datur de quanto finito.

Tex.com.
63.

Ad argumenta in pñ. Ad pñi dicie q ois creatura ē finita intrinsece. qñz ad rōne specificā. Nam si da retur infinita aqua extēsiue nō esset maioris pfectionis: quo ad rōne specificā vna gutta aque nec pfectior vna semilla. **Ad** illd post oppm p altera opinioe dicet q potētia pductiua dei formalit' est infinita s; virtualit' et p cōpationez ad creaturā est finita in infinitū. **Questio prima.**

Arca qñz phicoz et tractatū d loco que runt alique qōnes. **Prima** vtruz

loc' sit superficies. Qd nō q loc' referē ad locatū ex. 4.º. hui'. et superficies nō qz est ens ab solutū cum sit quantitas. **In cōtrarium** est

Aristo. et Cōmētator in hoc loco.

Ad euidentia qōnis sunt alique notāda. **Primo** q loc' pōt multiplici capi. pº pro corpore locare. 2º. pro vltima superficie corporis locātis. 3º. pro circūscriptioe actiua exi stente in superficie locatē qua loc' ambit locatū. 4º. pro circūscriptioe passiua que est mālē in vbi et exiis i locato. 5º pro distātia vel ordine locati ad centrū mundi vel a polis mūdi aut a toto celo que est i locato: et est formale i vbi. vñ mālē in vbi capie a circūscriptioe actiua loci et formale ex tāta vel tāta distātia a pñctis. 6º. capie p loco simplici nō pro distātia a cētro s; pro ipso cētro qd est origo et re gula p quā cognoscit: an aliqd elemētū sit in loco suo nālī: et est simplex loc' et cā oīz locoz cōpositoz. septimo ca pitur loc' alicui pro illo. circa qd maxie bz fieri cui' eius opatio et isto mō celi est loc' dei. octauo pro virtute con seruatiua locati. **Secdo** est notandū q pñctioes loci. 2º. accepti sunt tales. **Prima** q loc' est p se pñctio: ita q pñctio est de ei' rōne formali. **Secda** q loc' nō est intrinsecū lo cato s; locātis vltimū. **Tertia** qd est eqūlis locaro s; duas dimēsiōes tantū. s. longitudinē latitudinē et nō s; pñctiū ratiōem et p hāc differt loc' a vacuo s; Cōmētatorē. et per hoc etiā differt loc' ab vltima superficie corporis pñctis. **Quarta** qd est sepabilis a locato. locato manēte et ex hoc apparet qd nō est nec materia nec forma. **Quinta** pñctio qd est mēsurā extrinseca locati. nāz mēsurā intrinseca locati ē ei' vltima superficies que nō est ei' loc' qd nō est diuisa a lo cato. **Sexta** q loc' est imobilis cēntialit' ita qd nō est per se mobil' quēadmodū est vas. **Septima** est qd bz loc' vir tutē cōseruatiuā locati que est qdā locus nālīs. locus. n. na turalis est ille ad quez corp' sensibile si nō fuerit in ipso nec impeditū nālī mouet et in quo nālī gescit et a quo violē ter recedit loquēdo d loco pñctio et naturali et per se et per istam pñctatē habet q loc' nō est nec spaciū inter latera corporis pñctis. nec etiā est vacuū qz ad ista nō mouent cor pora nālī nec aliqua tāle virtutē hñt. **Loc'** violētus ē ecō trario in quo nec nālī gescit nec ad ipm mouet naturaliter sed magis ab ipso nō ipeditū locatū nālī recedit. **De** rie loci sunt sursum deorsū et c.

His pñctis dicie ad qōne q capiēdo locū mālīter. et scdo modo pro vltimo corp' pñctis qd loc' est superficies pbat qz p Aristo. i. hoc. 4.º. locus est equalis locato sed nec co: p' est equale locato ppter pñctitatem nec linea qz nec abit vndiqz qd ē pñctitas loci adequati et pñcti. **Secda** pñctio q loc' formalit' sumptus p pñctiō actiua vel passiua ē respect' de pñctamēto vbi s; in quosdā et hoc reductiue. est enī pñctiū vbi vt p3 ex diffinitione: vbi ab auctore. 6º. pñctioz et pñctiū est eiusdē generis p se aut p accidēs cui' est pñctiū sicut p3 de pñcto et vni tate de pñctioz numeris respectu posteriorz.

Tertia pñctio q capiēdo locū pro virtute cōseruatiua lo cati loc' est in secūda specie vel terra. qñtatis est enī nālīs potētia cōseruatiua locati aut sensibilis qualitas.

Sed ptra has pñctioes sunt alique difficultates. pñ ma cōtra primā. et scda cōtra alias sequeretur q vento flante dom' fieret cōtinue in alio et alio loco. s; palus affixus in flumine currēte et q ego per flatum oris mei possem mouere colūpnā vel palaciū que vident' iere dibilia et p3 pñā qz fieret in alia superficie corporis pñctis et sic in alio et alio loco. s; qd posset aliqd moueri motu lo cali recto et tamē erit cōtinue in eodē loco pñctio vt p3 de

vino existēte in dolio moto. motu recto. **Et** si locus est superficies mot' localis nō ē per se ad locum qz pōt alicui acquiri abiqz motu facto in eo vt p3 de loco nouiter acqui to colūpne vñ palacio per ventū flantē. et p3 pñā. 5.º. hui'. ppter ea enī ad relationē nō est motus per se.

Ad pñmū et secūdu cōcedit pñs et pñāz quia tñc vñū mouebit' per accidēs ad motū dolij rectū et tñ cō tinue per se gescit in pñctio loco s; nō semp fuerit in eodē loco cōi. **Ad** 4.º. dicie q ad locū nō est p se motus lo callis tanqz ad terminū intrinsecū s; mot' localis est p se ad vbi tanqz ad per se terminū intrinsecū s; a loco tanqz a no tiori denominet.

Sed adhuc instat difficultas qz tñc ad vbi nō est p se motus qz ex nouo loco acqrit nouū vbi de casu dato. **Idic** dicie qd sec' est de relatiōe et vbi quia ad aliqd vbi pōt ēē per se mot'. vt p3 de vbi acqfito mo bili per motū mobil'. s; ad nullā relationē est p se motus p seytate tertij modi supple solitariē. nunqz enī acqrit relatio alicui qñ eius aut relatiōis oppositē pñt acqritur sim damētūz. et ideo nunqz relatio est pñm' termin' mot'. s; bene vbi acqfitū mobili per motū locale mobil' p se. et per se terminat motūz. Nam pñctio et p se terminat' ad circūscri ptiōne passiua que est ipm vbi. vnde ista est p se. scdo mō vbi est terminatiū mot' localis et ista est p se. qñto modo vbi virtutē mobilitatis terminat actu motū locale et etiam sibi ppetit terminare solitariē supple absqz eo q aliqd pñt intrinsece terminet et sic sibi competit per se pseytate tertij modi que oīa de nulla relatiōe dici pñt. **Alii** dicunt q semp remanet idē vbi qñtū ad suū formale qd est distātia a celo polis mūdi et cētro terre: s; variet' qñtū ad materia le qd bz a loco. **Sed** alia difficultas est de loco capiēdo locū pro tāta vel tāta distātia a polis mūdi et a cētro qd di citur origo oīz locoz et locus quo oīa elemēta et corpora celestia sunt in loco qz gescere aliqua colūpna in aere eodē numero per diuinā potētiā pōt tor' mūdus moueri vsus vñā differētiā pñctiōis aut rare fieri vel cōdēpārī et tunc nō remanebit eadē distātia a pñctis. et tñ remanebit idēz locus numero colūpne. ergo locus nō est aliqd illoz. **Et** si deus moueret celū alit' videt' versus polos iam essent alij poli mūdi et nō q sunt actu. ergo per cōpationez ad il locū est loc': s; si deus auferret totā terrā nō ēē eadēz distātia que pñmo ex quo non remanet termin' distātie.

Ad istam dicie qd nō remaneret illud formale in vbi colūpne qd est distātia tanta vel tanta s; rema neret termin' mālīter et vbi cātūz ab ipso nō remaneret. qz locus nō ēat vbi nisi per cōpationē ad tantā vel tantāz distātiā a cētro et polis mūdi que in cāib' pñctis nō rema nent. et talis ordo est formale in vbi. **Alia** difficultas ē de loco nālī: quia si pñctaret tota terra ab vna circūferētiā ad aliā trāseūdo per cētrū et vna gleba terre discōtinua poner retur in superficie aque sup foramē statim descēderet ad cē trum imaginariū terre vt ei' cētrū ēē cētrūz mundi nec si ēē ibi in cētro discōtinua a tota terra ascēderet ad pñctūz aque. Sili si tota aqua poneret vbi est ignis supius terra nō ascēderet imo si ēē ibi descēderet et tñ aqua poneretur locus nālīs terre et locus nālīs est ad que corp' cui' ē na turalis loc' nālī mouet si fuerit extra ipm et nō impeditū vt p3 ex hoc qñto. **Ad** hāc difficultatē dicie pñmittendo tres distinctiōes. **Prima** qz quēdā sunt magis in loco per cētrū qz p circūferētiā vt grania terra et aqua q extra cen trum posita ad ipsam naturaliter mouent' deducto omni alio impedimēto. **Alia** per circūferētiāz vt leua que ad circūferētiā mouent' nālī sex moto omni alio ipedimēto. Nam si due portiones. vna aeris et altera ignis ponant' i medio mūdi vna ascēdit ad pñctā. **Itē** notandū qz du plex est locus. s. qui et quo loc' qui est qui ambit vt supsi cles corporis cōtinēns. Locus quo est cētrū quo oīa elemē ta et corpora celestia sunt in in loco. nullūz. n. boz est in loco suo naturali. nisi mediū eius sit mediū mundi: vt p3 in de celo. **Tertio** est notandū q locus nālīs est duplex. qdā

Tex. co. 10

Tex. p. 28

Tex. p. 42

Tex. p. 42

Tex. p. 28

per se ut est ille ad quem ubi fuerit locatus mouetur nāli. Sed eto omni impedimento sicut ferrum ad magnatē. Aliter dicitur lo-
cus nālis p accidēs ut est ille ad quem locatus nō mouetur ubi
cūq; ponatur s; solū ut ille loc⁹ est in tāta distātia q; solus in
tāta distātia h; illā virtutē pseruatūā a toto: q; in tanta di-
stantia talis virt⁹ magis elongat a suo p̄rio. ¶ Illū ad dis-
tātiā dicitur q; cōcauū aq; ē loc⁹ nālis terre p accēs et locūz
nāle ei⁹ p se q; ambit nō h; nec terra nec aq; s; solū quo ce-
tera āt duo elementa bñ bñt ut utq; locū naturales p se q; et
quo. Aristot. autē itelligit d loco nāli p se et nō p accēs sicut
est pcauū aq; respectu terre. ¶ Et si dicat q; illa gleba terre
in actu sepato nō posset fieri in suo loco nāli nisi aliq; ps ei⁹
ascēderet sursum q; ultra cētrū et sic illa ps mouēt violētē
qñ mor⁹ grānis a cētro cēt violēt⁹. ¶ Dicitur q; illa ps moue-
tur p accēs sursum ad motū p se totū deorsus ad suū locūz
naturalē nec ē violēt⁹ pū qñ est ab intrinseco totū et totū ca-
theogreumatice pferit vim. qd est h; nāz violēt⁹. Illā violē-
tūm est cui⁹ pñm⁹ ē extra-passo vim nō pferēte. 3.º. ethicoz.
Ad argumentū factū in pncipio dicitur q; loc⁹ capis ibi for-
maliter vel cōcretū p toto aggregato ex suph-
cie et cōtinētia actiua vel distātia a celo polis et cētro mūdi
et ut est respectiū vel aggregatū ex vtroq; s; absoluto et
respectu.

Questio.

Primum loc⁹ sit mobilis. Qd sic q; corp⁹
locas cui⁹ ē vltimūz est mobile.

¶ Ergo et loc⁹ p; pñā q; moto aliq; mouetur qeqd
est in eo. ¶ Cōfirmat q; qdlibet cōcauū orbis
supioris moti mouetur: et tñ est loc⁹ spere ime-
diatē sub se p̄tē. ergo loc⁹ est mobilis. ¶ In cōtrariū est
Aristot. et Cōmētator.

Ad euidētiā qñis est notandū q; Aristot. diffinit bic
locū p eē vltimū corpis pñētis imobile. pñm in
qua diffinitōe qñor: ponunt de rōne loci. ¶ Primum est
qd est vltimū corpis nō corp⁹ ut posuerunt antiq; ponētēs
locū ē spaciū sepātū ab oī qñitate sensibili. ¶ Per vltimū in-
telligit Aristot. supficiē quē ponit in hac diffinitōe tanq; ge-
nus p quā differt loc⁹ a materia pñētis dī ad dīāz vltie
supficiē corpis cōtēti q; qñtūq; pñeat corp⁹ locatū: non
tamē est loc⁹ q; nō est vltimū corpis pñētis. oportet ēt
q; loc⁹ sit cōtinēs diuisus a locato aut dī vltimū corpis cō-
tinēns ut excludat supficiēs sū suā rōnē qditanā qñis
māli sit idē. Illā n. loc⁹ est oīs supficiēs nec supficiēs i cōi
accepta. Dī pñm. i. adequatū ad dīāz loci cōis dī imobile
sū quosdā ad dīāz vltie cū quo loc⁹ h; magnā pñēti-
tā qd quidē vas est p se trāsmutabile et mobile: s; loc⁹ so-
lū p accēs ad motū cui⁹ vel sū Cōmētatorē dī imobi-
le ad dīāz vltie supficiē locatū q; semp mouetur ad motūz
locatūz loc⁹ raro et accidētali mouetur qñ corp⁹ locas mo-
uetur sit cū locato. Illāz cū aliq; corp⁹ exit aliquod corp⁹
fluidū ut puta de vltio aeris cōcurrunt pres illi⁹ aeris ne-
des vacuū et corripit illud vltimūz. ideo illa ppō diuerfa
corpa succedūt sibi in eodē loco qñtūq; sit famosa: est tñ
falsa loquēdo de loco p̄rio et adeqto. ¶ Alij dicūt q; lo-
cus est imobilis qñtū ad suūz formale qd est in loco vel in
vbi. s; qñtū ad distātiā vel ordinē quē h; locatū ad cētrūz
mūdi vel polos celi et ad totū celū et ad itelligētiā mouētē
celū q; sū philosophiā est in ordīe et imutabil. Exm de
palo affixo in flumī vel navi in eo qescēre q; sic semp dicit
esse in eodē loco supple formali et p cōpanōnē ad totū flu-
uū h; nō semp habēat idē vltimū. et iō dicit Aristot. i hoc
4.º. q; tot⁹ flumī magis h; rōnē loci q; pars flumī ppter
sui imobilitatē et mobilitatē partū flumī. ¶ Alij dicunt q;
loc⁹ est imobilis qñtū ad equalitā: nō tñ sū numer; nāz
oīa illa loca sibi inuicē succedētia pñt bēre eandē rōnē pñ-
cipij vel terminij cuiuscūq; mor⁹ localis: ita vñ sicut reli-
quos et qeqd pōt facere vñ illoz et alter: ¶ Et si dicat q;
tñ palus aut nautis mouebit localiter q; se hñt pñmē aīr
sū locū et patet pñā a diffinitōe ad diffinitū. ¶ Pterea
impossibile est q; aliq; termin⁹ per se et intrinsec⁹ alicuius
motus acgrat alicui sine motu illi⁹ cui acgrit sicut nec al-
bedo pōt alicui acgrī sine alteratōe eius cui acgrit sed vbi
est termin⁹ intrinsec⁹ et per se mor⁹ localis ut p; 3.º. et 5.º.

hui⁹. ergo p̄dicta mouebunt localit. ¶ Ad pñmū dicit q;
ad hoc ut aliq; moueat localiter requirunt duo. pñmū q;
mobile per sui mutatiōē mutet locū. scdm q; inter mor⁹
terminios sit spaciū et distātia localis ista ambo deficiūt bic.
pº q; p̄dicta nō mutāt locū p sui mutatiōez s; solū aque
fluentis. scdm q; iter locū p̄iorē et subsequētia loca non est
spaciū locale. ¶ Ad 2m dicit qdā qd duplex est. vbi vñz
cātūz a loco circūscribēte et ad istū nō est p se mor⁹ q; pōt
alicui acgrī sine mutatiōe ei⁹ cui acgrit. et ista est cā qre ad
relatiōē nō est per se mor⁹. 5.º. hui⁹. Aliud est vbi cātū a
polis et cētro mūdi et ad istud est per se mor⁹ in casu dato
acgrit pñm. vbi non scdm. vñ minor est falsā. ¶ Alij ne-
gant maiore q; termin⁹ per se mor⁹ pōt alicui acgrī non p
motū ei⁹ cui acgrit s; solū p motū alterius. ¶ Ad antorū
tates. 5.º. phisicoz q; pterea ad relatiōē nō est p se mor⁹
tus: q; pōt acgrī et c. Dicitur est in qñc imediate p̄cedenti.
Alij dicūt q; locus est mobilis qñtū ad sitū quē palus affi-
xus in flumī nō mutat. ¶ Alij dicūt q; locus p̄siderat tri-
pliciter aut nāli aut supnāli aut mathematico. ¶ Primum
est mobilis per accidēs ad motū corpis cui⁹ est vltimū h;
nō semp moueat qñ locatū mouetur. ¶ Scdm mō est per
se mobilis. q; de pōt esse sepate ab eo cuius est vltimūz
et illū localit moueret p se sicut de p̄cto termināte lineāz
et clauo affixo nauti quā dī est cōiūct⁹ mouebit solus p
accidēs ad motū p se nautis s; sepate mouetur p se. ¶ Ter-
tio modo locus nō est mobilis nec p se nec p accēs. Illam
p̄sideratiōē de loco est magis mathematica q; nālis: ut p;
p Cōmētatorē. 4.º. hui⁹ et consideratiōē mathematica ab-
strahit ab oī motu et per se et p accēs. et isto modo dicit
qd locus est imobilis.

Ad argumentū factū in pncipio dicit negando pñāz.
Illam celū mouetur et tñ si mouetur poli nec mor⁹
circularis eius nec tps nec instans nec situs nec linea actis
eius: que tñ oīa sunt in ipso sed maior h; veritatē de oīo
absolutis pmanētibus et mobilibus et extēsis sū duas
dimēsiōes ad minus.

Questio.

Veritur

¶ Verū vltia spera sit in loco
q; sic q; mouetur localit. 2.º.
¶ q; tra q; nō h; corpus extra se. ¶ In hac qñtione
duo sunt vidēda. pñm de qñtō. scdm an totū
vñuerūz aggregatū ex oībus entibus sit i lo-
co. ¶ Ad pñmū Jobānes grāmaticus ut refert Cōmēta-
tor. 4.º. phisicoz. dicit qd est per se i loco quonā in vacuo
qd posuit cū alijs antiquis esse locū et nō vltimūz corpis
cōtinētis ad modū Aristot. ¶ Cōtra quē arguit Cōmēta-
tor duplr. p̄rio ex dictis ipius Jobānis grāmatici qui ne-
gavit dari vacuū in bibiti et nō repletū corpe qd tñ seque-
retur si esset vez qd dictū est de vltia spera. Illā extra spe-
ram vltimā ēē vacuū falsūz inbibiti. Scdm q; sic celū vl-
timū est p se i loco nō p accēs cōtra Aristot. hic q; dicit q;
vltimū celū et aīa sunt in loco p accēs. ¶ Ad pñmū dicit
Jobānes grāmaticus q; spaciū cōtinēs totū mūdu est lo-
cus adequatus toti mūdo cuius aliq; ps adequēte corripit vl-
time sperē et illa est eius pprie locus adequatus nec ultra vl-
extra vltimū celū dat vacuū sepātū ab oī corpe sensibili.
¶ Ad 2m dicit q; Aristot. fuit de opimōe p̄traria. ¶ The-
nustius q; vltimū celū est in loco p ptes suas intrinsecas. s;
p stellas affixas in p̄rio mobili que mouent circa cōnexūz
corpis iserionis et illud cōiūctūz qñ circūdat eas et sic cōce-
deret qd aggregatū ex oībus orbibus est duplr in loco.
p̄rio q; vñs p̄mer alter. ¶ Scdm q; totū aggregatūz
reuoluūt circa cōiūctū ignis. Nec hoc habet p̄rio incō-
ueniēt. Et ista est opimō bñ Thomē. Aliā ē opimō Auē-
p̄ce qñ incidētis in idē respectu loci q; sup̄remus orbis ē
per se in loco et iste locus est sup̄ficiēs cōnera orbis infer-
rioris circa quā reuoluūt imediate. Nec locū sperarū dif-
finit Aristot. sed locū corpoz rectoz quonā alio modo su-
munt corpa rotunda quonā p se et recta palud ideo cor-
pora mota motu recto indigēt finiri rotundo et extrinseco
sperica aut nō. nam linea rotunda est p̄fecta et nō pōt recipere
additiōem vel diminutiōēz. Linea vñ recta sic ideo est
imperfecta. Et ista fuit opimō Alpharabij. Aliā est opimō

Cap. 3.º.

Tex. et p.
40.

Com. 41.

Tex. p. 41

Tex. p. 11.

Tex. cō. 5

Tex. p. 43

Tex. p. 43

Allexādri pmetatoris Aristo. dicētis qd suprem^o orbis nō est in loco neq; p se neq; p accēs neq; fm totum neq; fm ptes q ipse pbat sic. Supremū celū nō est in loco nisi eo modo qno mouet localit sed supremū celū nō mouet localit neq; p se neq; p accēs neq; fm totū neq; fm ptes ergo nullo modo est in loco: nō enī mouet per se fm totū q; nō mutat locū fm totū neq; fm ptes p se. q; non sunt actu diuise q; necessario requirit ad p se motū: tūz q; est impossibile totū gescere pib^o ei^o per se motis. celū aut totū quiescit neq; pūmū celū mouet p accēs. quonā autē fm totū p accēs et hoc nō q; nec p se nec p accēs mutat locū fm se totū neq; mouet p accēs fm ptes: q; tunc mouerent ptes p accēs ad motūz totū p se. et ppter ea ptes celi nō sunt s. pate neq; in actu neq; in potentia a celo qd necessario requirit ad partē motū p accēs. Ex his pcludit tria alcxāder. p^o q; mot^o circularis nō est in loco: 2° q; mot^o circularis nō est trāslatio hoc ē mot^o localis. 3° q; nō est impossibile co: p^o ēē et nō ēē in loco. quonā loc^o nō ingreditur diffinitionē corpis nec ecōtra. Cōtra quē pmetator arguit. naz ēē motū localit est in loco pūmū celū vt est per se manifestū mouet localit. ergo pūmū mobile est necessario in loco maior est manifesta: q; licet de rōne corpis simplr nō sit loc^o. tū loc^o est de ratione corpis moti localit quādā modū mobile mouet et termin^o mot^o actū pus nōcio sūt exigit ad omē motū localē. Cōtra si dicatur q; h^o loc^o nōcio regat ad motū localē: non tū ad motū si tuale qūis est mot^o pūmū mobilis. Cōtra ipm alexādruz arguit argumēto ei^o ppo q; pūmū celū nō mouet situaliter nec fm se totū nec fm ptes nec p se nec p accēs. Et si argumētū ei^o valebit pro ipso etiā valebit ptra ipm aut ipz oporerebūt negare sensū et p se motū q; nullo modo mouetur nec localit nec situalit: et tūc nō erit qūit ad motū situalē pueniētia iter etiā et autē. s; solū qūit ad ipm pūmū celū nō ēē i loco neq; p se neq; p accēs. Cōtra. n. auicēna q; motus ipe circularis nō ē mot^o localis: s; solū situalis q; ptes ei^o acgrūt diuersos sit^o nō diuersa loca. Cōtra quēz arguit etiā pmetator: qd dupl^r. p^o. q; fm Aristo. mot^o nō est nisi in qūitate qūitate et vbi. 5°. hui^o. et p pns nō in situ. 2° q; loc^o cadit in diffinitionē situs et sic eo pior ergo mot^o situalis nō poterit ēē absq; motu localit. 3°. q; manifestū ē p se q; mot^o pme spere ē mot^o localis fm ptes qm ptes mutant locū. 4°. q; fm Aristo. 6°. hui^o. versus finē celū mutat locū fm formā et nō fm subm. Cōtra p^o argum^o pmetatoris ē Alexādri rōdet qdaz q; sit^o duplex est positio vna que est dīa in pīcamētō qūitatis et alia faciēs distinctū pīdicamētū ab alijs ita q; duplex est situs vn^o qui est de pīcamētō vbi q; est termin^o mot^o localis et ali^o qui est distinctum pīcamētū ab alijs et d^o hoc intellexit Aristo. q; ad ipz nō est p se mot^o et sic pūmū celū mouet situalit sitū. pūmo modo accepto nō. scdo mō. Cōtra si ista rōsiōne ego arguo q; situs pūmo mō accept^o q; ē p se termin^o mot^o circularis pūmū pūmū mobilis aut est ordo pūmū i toto absolute aut ordo partū p pationē ad locū: non pūmo mō: q; cum semp ptes celi habuerint eūdē ordinē i toto et semp hēbūt et termin^o mot^o it finis mot^o. 5°. hui^o. nā mot^o est ppter terminū. seg^o q; celū nūq; fuit^o motū nec ēēt mouēdū. p^o pūa q; bitib^o pūmū in mā cessat mot^o pūo de generatōe. Cōtra pūmū q; mot^o est actus entis in potētia fm q; in potētia ad terminū mot^o. 3°. hui^o. vñ ty s; q; excludit simpliciter terminū mot^o ad quē mobile qūdiū mouet. et ante motū est in potētia obiectiua et nō in actu formali. Nam mot^o et pūatio sunt ppter carentiam non habui p^o pboz. Cōtra oporterebūt dicere q; cuz i le ptes fm ipm pūmū mutant sitū q; mutabūt ordinē in toto celo absolute qd est impossibile. Cōtra si celū nō moueretur nō min^o ptes celi hēret tales situs. ergo pūmū motus esset frustra. pūis est falsum cum sit a deo mediate et ab intelligentia immediate actiue et a natura immediate passiue cuz sit nālis a qd^o nihil est frustra 3°. de aīa. et p^o celi. et p^o pūa q; ille mot^o ēēt ad impossibile acgrī. Nam sicut celū est ingenuit^o et inasibile p^o celi. ita et ordo suarū partū inter se et per pationē ad celū. Cōtra talis situs est ordo et ordo est relatio ad quā nō est p se mot^o

tus. 5°. hui^o. et cū relatio et vbi sint distincta pīdicamenta eēntialit pūmo posterior. seg^o q; talis situs nō est in pīdicamento vbi s; relatiōis cui^o oppositū dicit. Cōtra talis situs nō est nisi dīa vel modus diuidēs gen^o qūitatis et sic erit in qūitate reductiue et nō in vbi. Cōtra vltia spera non h^o locū per pationē ad quē ptes ei^o sunt ordinate ppter ea vltima spera nō mouet fm aliquos. Cōtra si dicatur q; ordo iste partū ēēt p pationē ad cētū mūdū et polos et ad totū celū. Cōtra talis ordo est relatio ergo nō vbi. Cōtra non erit ordo partū in toto absolut^o. Cōtra autē accipiat situs scdo mō ad ipm nō ē p se mot^o fm rōne supiorē dataz et p Aristo. 5°. hui^o. et cū oīs mot^o nō possit absolutab eius p se termin^o: q; ab eo specificat et distinguit. 5°. hui^o. seg^o tur q; mot^o celi pter sitū hēbit aliū terminū p se quo dēno minabit ergo mot^o celi nō d^o dici situalit: q; nullo modo est ad sitū. forsan diceret q; iste sit^o quē acgrit mobile pūmū p suū motū est ppingtas vel distātia noua qnā acquirunt partes ei^o ad partes cētrales te re reddēdo singla singlas. Cōtra q; talis ppingtas vel distātia est relatio ad quāz nō est per se mot^o. Cōtra si terra nō ēēt pūmū moueretur pūmū mobile sicut mouet aut q; terra sit pūmū p qūcūq; potētā moueret q; semp remaneret eadē distātia et aspectus singlāz partūz ad singlas partes celi per suū motūz acgreret terminū et nō aliū aspectū ad partes terre. Cōtra si dicat q; acgreret terminū per respectū ad cētū ymaginārium esto q; tota terra remoueret. Cōtra q; mot^o realis et pūmū simplr d^o ē terminus realis simplr et nō fm qd s; terminus ille ēēt ymaginari^o et nō realis: q; ens rationis qd nō ē finis nec pōt ēē cā entis realis. Cōtra ille respectus distātie ēēt respectus rōis q; nō haberet terminū reali^o. Cōtra forsan diceret sicut dicit in quadā respōsiōne quā facit cōtra qūitā cōclusionē eius q; ille motus est vbi calis s; duplex est vbi vnūz cātuz a circūscriptiōne loci qd est individualē et ad qd nō per se mot^o et istud est qd diffinit auctor. vi. pīcipioz et tale vbi nō acgrit ptes celi. Aliud est causatus a cētro et istud est extensūz totū mundo: et ad hoc est per se mot^o et istud acgrit partes pūmū celi pūmūz motū. Cōtra q; ista respōsiō incidit quasi in opīonē antiquoz dicentiū spaciūz esse locūz. naz istud vbi est qū vnūz spaciūz coextensūz totū mundo et eodez repletūz ad culus partes est p se motus localis tanq; ad terminū intrinsecū fm illaz opīonē. Cōtra motus localis simpliciter esset ad pexistens extensūz totū mundo: q; totūz vbi datūz est isepabile coextensūz actu totū mundo et istud nō variat nec aliq; pars eius: q; nō esset maior ratio de vna quā de reliqua et sic omnes mutarent vna mutata et tunc totus mundus pūmū mutaret vbi fm se totū. Cōtra accēs migraret de subiecto adequato. et pūmo in subiectū aliud sibi pūmūz adequatus vt q; pars vbi celi vna et eadez fieret nunc in vna parte celi nūc in alia. Cōtra tūc motus pūmū celi esset appellādus vbiabilis et nō situalis ptra Auicēn. qui dicit tueri suā opīonē. Cōtra si pūmū celū nūq; fuisset motū nec moueret adhuc per respōsiōne datā esse per se totūz in loco celū cathogreumatice sumptūz et sincatheogreumatice capiēdo locū istū modo nisi dicat q; celūz nō est p se in loco nec aliq; pars eius q; totūz celū et partes ei^o sunt in partib^o totūz vbi qd est locus totius mūdū quo dato sequitur q; solū totū vnūuersūz collectiue sum pūmū est per se in loco sic accepto et nihil aliud. Cōtra partes celi per motūz celi nō acquirerēt nisi locū per accēs et sic mot^o per se nō haberet terminū p se intrinsecū: et nō loquit^o hic d^o terminū vltimo simplr totū motus celi quē nō h^o fm pbi losophos. s; de termino partiali partūz motus celi. Cōtra ista distinctiō d^o vbi imponit calūpniā auctor. vi. pīcipioz q; ipm nō diffinerit qd tūc erat magis necessariūz. tūm q; per se terminet mot^o localis: tūz q; cōfissimū. Cōtra tria residua argumēta Cōmetatoris respōdet per eadē distinctiōes que vt patuit nō sunt bone in se nec ad ppositū faciētes. Cōtra d^o d^o d^o vbi est qūitū et extensūz p totū mundū fm te aut ergo est qūitū pūmū qūitate aut qūitate totius mundi. Si d^o d^o d^o pūmū sequit^o q; cū istud vbi sit corporeūz q; vbiq; duo corpa de pīdicamento qūitatis

Tex. p. ii.

Tex. cō. 4

Tex. p. 18.

Tex. p. 85

Tex. p. 4.

Tex. p. 55

Tex. p. 6.

Tex. p. 57

Tex. p. 22.

erunt sim ul. s. vbi & corpis locati aut vbiati. Si datur. 2^m sequit^r q^d vbi celi & cuiuslibet locati mouebit^r simul cū ipso locato. Itā omne pmanens extēsiue qntitatis ad cuius qnti motū mouet^r & ipsū scit p3 de accidētib⁹ pmanētib⁹ extēsis ad extēsiue subiectū q^d mouent^r ad motū subiecti quo dato nō acquirēt ptes celi nouas ptes vbi. Et si dicat^r de oib⁹ alijs q^d nō ei it termin^r p se mor^r localis. ¶ Si istud vbi def^r cū cōponat^r ex sup^r & infer^r ante & retro que sunt per se dñe loci & ptranse idēz erit actu cōpositū ex ptranis differētijs. ¶ Istud vbi dato alterū vbi cātuz a loco sup^r fluere. p3 pñā q^d p istud sufficiēter terminat^r p se motus localis & mobile locat^r intrinsece. ¶ Istud vbi nō erit in pñāmeto vbi. s3 relatiōis q^d est pñāmetū ex relatiōib⁹ sursum & deorsuz que sunt dñe mōles loci ex hoc qñto & sunt relatiōes: q^d ad aliud & p3 pñā: q^d sicut ex non suba non fit suba. p^o hui⁹. ista ex nō vbi nō fit vbi. ¶ Vbi ē respect⁹ locati ad locū: s3 vbi datuz nō pōt esse respectus sup^rime sperē ad aliqū locū ambiente quē nō h3 nec ad aliū. quia nullus ambit eā. ¶ Alia fuit opīo Averoy. 4°. huius. qd^o vltima spera p se est in loco q^d cētrū qd^o est terra. q^d per illud sup^rim⁹ orbis est in loco p qd^o est gescēs fixuz & im⁹ mobile eo modo quo sibi debet^r qes opposita motū loca li sūm subm. 6°. hui⁹ circa finē: s3 pñāmetū insūt pmo mobilī per cētrū qd^o est terra. ergo p tale cētrū erit in loco. p3 pñā cūz maiori q^d eadē cā est celo essendi in loco & gescēdi sūm totū. qñs. n. mor^r localis ficerit cognoscere locū: tñ locus attribuit^r corpib⁹ nālibus magis ppter quietem q^d ppter motuz. nāz corpa nālia mouent^r nālī ad sua loca vt ibi qes^r scant & nō moueant^r alī statueret^r sibi aliud cētrū. & iō gesc^r est magis cā essendi in loco q^d mor^r cūm sit finis & pfectio mor^r. 5°. hui⁹. minor appet^r q^d totū celuz catheogrenmatice sumptū nō mutat locū sūm subm cūz eqūli semp distet a cētro. s3 moueat^r sūm formā & totū sūm catheogrenmatice: q^d oēs partes celi circulariter mouent^r. cū ergo omne motū localit^r indigeat aliquo gescēte vt p3 in li^o. de motibus nāliuz respectu cui⁹ mobile se hēat q^d diu mouet^r aliter q^d prius & celū semp moueat^r & solū cētrū sit quiescēs penes qd^o cūl⁹ ptes pñt cognosci pfecte ptes celi pñtue moueri sequit^r q^d per soluz cētrū celuz erit in loco.

Ad euidētiā hui⁹ opīonis est notādū qd^o duplex est locus p se. s. & est vltimū corpis pñētis locatus & locus per accidēs vt est corp⁹ gescēs circa qd^o corp⁹ spericū mouet^r pmo loc⁹ dñ loc⁹ qui. s. ambit sūm se & loc⁹ dñ q. s. quo supple cognoscit^r corp⁹ spericū esse in loco iste locus quo cuiuslibet elemētū est terra: q^d nullū elemētū est istū loco nālī: nisi cētrū eius sit cētrū mundi: vt p3 ex de celo & mūdo. est. n. cētrū mundi sicut dictū est sup^r origo & regula per quā cognoscit^r an aliqd elemētū vel celū sit in suo loco nālī vel nō & corp⁹ celeste p se h3 q^d moueat^r circa aliū quod gescēs & p accēs q^d sit i loco p aliqd pñēs ipm sūm cōmētatorē in hoc qñto. ¶ Scdō ē notandū q^d cūz dñ sic esse per se vel per accidēs in loco iste determinatiōes. s. per se & p accēs pñt determinare verbū seu totaz cōpositiōē & tñ talis ppositiō est officiāda & itelligit^r determinatiō pcedere totā ppositiōē & ipsaz determinare sicut adiectiū sūū substantiū: & tñ erit sensus hec ppositiō est per se vlt^r per accidēs. a. est in loco que adequate significat q^d a. est in loco. ergo vel determinat solū locū & tñ est sensus q^d a. ē in loco qui locus est loc⁹ per se aut loc⁹ per accēs. ¶ Ex his dant^r pñones de mēte cōmētatoris. pñā q^d co: pōmū qdaz per se sunt in loco per se vt grauā & leuā mota motū recto. scdā q^d quedā per accidēs sunt in loco p se vt spe cōtente ab alijs sperijs. tertia q^d quedā sunt in loco p accēs vt vltima spera & alie sperē qb⁹ cōpetit per se pseytate quartū modū q^d moueant^r circa cētrū q^d dicit^r loc⁹ per accidēs: q^d nō ambit locatū & est per cui⁹ quietē cognoscit^r imobilitas s3 subiectū pñi celi & alioz orbūz & mobilitas partiū seu sūm formā eandē. ¶ Ex quo appent duo. pñō q^d respōsiō cōmētatoris & eius sequaciū non est cōfessa ad questionē querētis an sup^rima spera sit in loco cū respōdent q^d sic & q^d per se est in loco per cētrū qd^o est locus p accidēs modo exposito & nō itelligūt q^d celuz vltimū sit

in centro tanq^d in loco per se ambiente ipsuz nec etiā i loco alio circūscriptiue mediāte centro s3 qd^o cētrū qd^o est terra est penes qd^o cognoscit^r qes imobilitas & fixio s3 subiectū cognoscunt^r de celo & mot^r suaz partiū & est circa qd^o reuoluit^r primū celū qui per se sunt de ratione loci p accidēs & per se loci sperē. scdō q^d nec etiā sup^rima spera sit i loco per cētrū tanq^d per quasi partē sicut eis imponit^r nisi itel ligēdo per celū totū mundū sed solū eodē modo quo dicitur est & tanq^d in loco: nam sūm famositatez accepto s3 ex sua natura & nō per aliud locante suo modo.

Sed hic sunt tres difficultates. pñā qñre poli pñi celi nō debēt dici loc⁹ ei⁹ cū primūz celi reuoluant^r circa eos & sunt imobiles. ¶ Dicit^r q^d poli sunt in trinfeci: cū tñ locus debeat esse extrinsecus. scdō q^d nō possent partes celi moueri q^d semp vnaquaq⁹ equal^r distat a quodlibet illoz & sic semp se hēret eodem modo & magis arguerent quietē celi q^d nō sic per cōpationē ad partes cētrales q^d separe sunt a celo. & a quibus semp partes celi se habēt diuersimode. ¶ Scdā difficultas nō min⁹ sup^rima spera cōtinue mota & eodē modo esset in loco si omnia in fra ipsam per diuinā potētā annihilarent^r. ergo nec nūc p cētrū. Ad hoc neget^r assumptū sicut nec corp⁹ rectū extēns in aliquo loco ambiente ipm esset in aliquo tali loco circūscriptiue esto q^d omnis talis auferret^r s3 remaneret i eodē situ vel distātia positūa vel negatiua ad entia gescētia que remaneret. posset tamē dici q^d remanet eadē distātia negatiue ad cētrū q^d nō alia positūe q^d idē & diuersim sunt sūm inter entia. Tertiā difficultas sit totū vniuersūz eet vñū pñūū & homogeniū in oib⁹ partib⁹ suis vt celū vñū simplex & mouēt^r vñū: miter sic nūc: tñ nō eet i loco p cētrū. ergo nec nūc tenet pñā: q^d ratio mor^r circularis sal natur vñū: q^d eadē. ¶ Dicit^r admissio cāu negādo pñāz: q^d penes aliud attendit^r ratio motus circularis: q^d penes cētrū intrinsecū circa qd^o reuoluit^r & penes aliud corpus spericū esse in loco. quonā penes extrinsecū cētrū eo mō quo dictū est.

Aliter pōt respōderi ad qñē q^d videt^r qñere duo. pñmo an ipsa vltima spera sit in loco. scdō an mons eius sit motus localis.

Ad euidētiā quoz est notandū q^d aliqd dicit^r esse in loco quadrupli diffinitūe. s. circūscriptiue per se & per accidēs vt pñotatū est. ¶ Ad pñm dico qñuo: pñsio nes. ¶ Pñma est q^d pñma spera est locabilis circūscriptiue. Itā celo p3: q^d sibi nō repugnat ambiri ab altera spera. Itāz ipsa est corpus finitū & quocūq⁹ corpe finito dato sibi nō repugnat dari maius in quacūq⁹ pportione. ¶ Scdā cōclusio q^d vltima spera dñ facto nō ē in loco circūscriptiue nec sūm se nec sūm partē nec mouet^r isto modo localit^r & sic intellexit Alexander cōmētator: Aritō. cū de facto nullū habet cōtines diuisūz actu extra se. ¶ Tertia cōclusio vltia spera est in loco diffinitūe: quonā ipsa h3 pñentiā ad alias speras in ea cōtētas circūscriptiue. ¶ Quarta cōclusio q^d vltima spera nō est in loco per cētrū nec circūscriptiue vt p3. nec diffinitūe per respectū pñtie cūz ab eo sit multum distans tñ est in eo. eo modo quo dictum est.

Ad 2^m dubiū diceret theologicus q^d pñm mobile est celuz empirēti q^d nullo modo mouet^r actu. ¶ Dñbus autēz diceret qd^o est celum stellatūz qd^o est pñmūz mobile & motū actu. Sed hic nō est difficultas q^d ponit^r q^d pñmū celum qdētiq⁹ sit actu moueat^r qd^o deus posset hoc facere. ¶ Pño declaratiōe dubij sunt duo notāda. pñmūz q^d moueri localit^r pōt itelligi qñdurpli aut in loco ambiente ipsuz aut ad locū acquirēdū aut circa locatū aut localiter: q^d ad vbi acquirēdū. Scdō est notādū sūm canoniciūz isto codē loco q^d sicut duplex ē circūscriptiō actiua. s. que est i corpe locatē. & passiua que est in corpe locato. Itē est duplex vbi actiue qd^o est in corpe locatē & passiue qd^o est i corpe locato & ista ambo sunt eiusdē generis & vñūq⁹ pōt p se terminare motū localez in intrinsece & extrinsece. p^o & nō p^o. nāz mor^r localis motū in loco circūscriptiue p^o. & p se & intrinsece terminat^r ad vbi passiū. secundario & extrinsece h3 p se non p^o. ad vbi actiū: s3 mor^r localis corpis locatū motū ei⁹. p^o &

Tex. 2. 27

Tex. 2. 43

Tex. 2. 72

Tex. cō. 8. et. 2 o.

Tex. 2. 43

per se et intrinsece terminat ad ubi actum per se autem non primo et extrinsece ad passivum.

His promissis dicitur Canonius quod ultima spera non movetur localiter in loco circumscriptione nec ad locum circumscriptionem sed movetur localiter dupliciter. primo quod circa locum circulariter ratione partium movetur et ad ubi actum. primo et per se. secundario ad ubi passivum partium spera infra se imediate prent. nam ille primus movetur locum ad motum circumscriptio- ris esto etiam quod nunc ipsa moverentur ex se.

Ad secundum articulum principale quoniam dicitur quod totus mundus aggregatur ex toto mundo inferiori et omnibus speciebus celestibus nec per se nec per accidens est in loco circumscriptionis per se aut per accidens secundum se totum capiendum illas determinantes per se aut per accidens in primo conclusionis: ut determinant verbum et totam compositionem et in fine secundum quod determinat locum. ista conclusio per se per Aristotem in textu quod extra mundum sic acceptum nihil est. Si dicatur quod est in loco per accidens secundum partem: quod una pertinet alias. Dicitur quod non est in loco per accidens ratione partium secundum se totum. sed solum secundum partem.

Dicitur quidam hic quod si universus aggregatur ex omnibus entibus aut celum constituitur ex omnibus orbibus sit in loco per accidens quod per partem non tamen simpliciter est in loco cuius fun- mentum est duplex. primum quod a. per accidens ad simpliciter non valet argumentum: quod per accidens est secundum quod a. a. secundum quod ad simpliciter non tenet consequentia in fine secundum topicorum. secundum quod illud attribuitur parti per se attribuitur toti per accidens.

Contra que fundamenta ego arguo primo quod illa regula non tenet in relativis secundum omnes. Nam bene sequitur. tu es pater huius ergo tu es pater simpliciter. esse autem in loco per accidens et per se sunt relativa ad sua loca. Secundo quod tunc non sequitur tu es albus per accidens. ergo tu es albus simpliciter. esto quod albedo insit tibi sufficienter ad denominandum te simpliciter. Similiter si homo moveretur vel submergeretur ad motum vel submergionem nautis nec moveretur simpliciter nec submergeretur simpliciter et per se: quod per accidens ad motum et submergionem nautis per se.

Distincta nunc tota navis diceretur esse in mari aut in flumine simpliciter nisi quod esset tota submersa: et per se: si per se quod igitur per se se igitur totum per accidens: et per accidens ad simpliciter si valet argumentum. Si si sanabitur totum aut oculus hominis si sanabitur homo simpliciter: et simpliciter quod tanta patiuntur non patitur homo simpliciter et per se: si sanitas et egritudo non determinat sibi aliquam partem talis sicut crispitudo et sic nunc patitur aut sanabitur homo simpliciter nisi cum quolibet per eius sanas aut egras erit.

Petra secundum fundamentum eius quod per se per se distinguitur per se primo et per accidens ex hoc. quarto. et ad primum quod philosophorum. ergo secundum partem non erit per accidens. Distincta tunc omne propter ex materia et forma esset corruptibile per accidens per se Aristoteli. primo. celi quia illa est per se. secundo. et homo esset rationalis intellectus intelligens per accidens per se est falsus: quod omnia illa sunt per se. primo. aut. quarto. et per se: omnia illa insunt predictis ratione partium.

Propterea dicitur quod per accidens distinguitur per se per se per se. posteriorum et non contra simpliciter sed secundum quod bene distinguitur contra si simpliciter. et a. per accidens ad per se non valet argumentum. unde notandum quod simpliciter capit multis modis. Uno modo pro universaliter. Alio modo ut distinguitur per se secundum quod sicut dicitur. quinto. quod generatio substantie est generatio simpliciter: quod ad ens simpliciter et generatio accidentis est secundum quod: quod ad ens secundum quod. alio modo ut distinguitur ens in potentia sicut dicitur in prologo posteriorum quod per se ante omnes inductionem et demonstrationem per se est scita in potentia et non simpliciter et in actu. alio modo ut distinguitur per se dictionem vel conclusionem distrabentem sicut homo mortuus aut pictus et quod ut distinguitur per se denominationem forme non sufficienter extense ad denominandum simpliciter ut in exemplo suo et eliope albo secundum dentes tantum.

In omnibus his a finem quod ad simpliciter sibi oppositum non valet argumentum ut per se inducendo ro est quod ut sic ex opposito distinguitur. Questio. quarto.

Terminus intelligente sunt in loco absque argumentis ad presens. hic sunt duo videnda. primum est de questione. secundum an additantes sunt in loco.

Ad primum dicitur quod secus est de prima intelligentia et de aliis quoniam prima intelligentia non est in loco circumscriptionis

primae cum non sit corpus nec virtus existens in corpore: ut per se. primo. philosophorum. nec est in loco diffinitive et intelligo per esse in loco diffinitive esse ens limitatum formaliter: sicut philosophus respectus simplicis per se et sit ita hic quod non ubique deus aut est ens infinitum ubique totus existens propter sui ineffabilem infinitatem et per sensum omnium per distantiam negativam et non per respectum presentie formalis quod tunc esset mutabilis. Alie autem intelligentie non sunt per se in loco circumscriptionis: quod non sunt quare tamen sunt in loco diffinitive quod quolibet earum est ens limitatum et in substantia et non omnibus entibus presentes.

Sed est una difficultas de distantia negativa dei ad quodlibet ens et de instantia formali angelis ad aliquod ens: quod tunc deus et angelus et illa quibus sunt presentes erunt simul. et cum tangent se secundum contactum est per se. quinto. ut declaratur. quinto. huius. ergo quolibet intelligentia erit quinta.

Dicitur quod duplex est praeexistentiarius et mathematicus. primum est per solam presentiam negativam aut positivam et instantiam et talis est ibi. secundus est inquantis et est eorum quorum ultima sunt simul. quinto. huius.

Ad articulum dicitur quod quoditates considerantur dupliciter. scilicet per se esse quoditates et per se esse entis aut per se esse materiale et esse existentie. primum esse habent in se. secundum in individuis actu existentibus. Secundo est notandum quod quoditates in se duplex: quedam est corruptibilium. quedam non corruptibilium.

His promissis dicitur quod nulla quoditas in se formaliter supra est in loco nec circumscriptione nec diffinitive nec alio quo modo de superius adductis. Et ratio est quod quoditates sic acceptae prescindunt ab omni existentia et predicato per accidens reale aut per se. quarto modo quod talia presupponit existentiam sed actu esse in loco presupponit existentiam actualem locabilem.

Secundo dico quod esse locabile competit quoditati corporis in potentia obiectiva quod est predicatum secundum modum: et omnia predicata primi et secundi modi eis competit. tertio. dico quod quoditates corporum actu existentium deducto omni impedimento sunt per se non primo in loco eorum naturali presentie quod tamen modum: nam mobile per sui naturam non impeditur potest se facere in loco suo naturali. quarto. huius si fuerit extra ipsum per se autem primo tali presentie sunt omnia corpora simplicia in actu in loco circumscriptionis simul accepta non divisi extra que sunt ultima in quibus sunt capiendum per se. ut dicitur adaequationem vel vilitatem insistentem non predicatio nis aut ut primum distinguitur per se aliud.

Adverte tamen quod refert dicere hoc corpus est primo in hoc loco sibi. primo. dicere hoc corpus est primo in loco. primo. esse vera. et secunda falsa quod esse in hoc loco sibi. primo. competit sibi universaliter et adaequate et non per aliud. sed esse in loco non competit sibi per aliud sicut universale. non tamen competit sibi universaliter et adaequate. unde primum et adequatum subiectum locabilis circumscriptionis est corpus: sed primum subiectum universale et adaequatum locabilis actualis passivum sunt omnia signa in loco ambiguntur existentie.

Nam secundum philosophum in principio constitutus universalium predicata secundum modum et primum competit universaliter et eo mediate singulis predicatis quod tamen modum contra primum singulis et eorum generaliter universaliter. unde breviter iste propositiones concludit per se primo corpus mathematicum esse locabile circumscriptionis et locatum per se. primo. hoc corpus est hec sua propria locabilitate numerali locabile circumscriptionis per se non primo hoc corpus est locabile circumscriptionis per se primo omne corpus est in loco tenendo ly omne corpus collectivum pro eo extra quod est corpus actu ab eo divisi in cuius ultimo est in loco circumscriptionis per se primo hoc corpus signatum est in hoc loco sibi. primo et adequato per se non primo hoc corpus signatum est in loco.

Tres primum propositiones sunt de aptitudine que primo et per se debentur vili relique tres de actu qui conveniunt primo singulis sicut et existentia quod actu presupponit. et ita dicatur de quolibet aptitudine primum interdictum et actu eius. Et si dicatur cuius est aptitudo eius est actu et operatio in de sompno et vigilia. Dicitur quod est verum sed non primo.

Quarta per se quod quoditates non corporum inesse existentie non sunt in loco circumscriptionis per se quod est proprietas corporum: ut per se. quarto. huius. tamen possunt esse in tali loco per accidens materialiter accepte sicut anima est in loco per accidens: quia est in corpore quod est per se in loco secundum Aristoteli in hoc quarto.

Terminus intelligente sunt in loco absque argumentis ad presens. hic sunt duo videnda. primum est de questione. secundum an additantes sunt in loco.

Ad primum dicitur quod secus est de prima intelligentia et de aliis quoniam prima intelligentia non est in loco circumscriptionis

Ter. 2. 86

Ter. 2. 29

Ter. 2. 22

Ter. 2. 28 et. 4. 8.

Ter. 2. 48

Ter. 2. 45

Ter. 2. 14 et. 2.

Ter. 2. 20

Ter. 2. 7.

Sed tunc stat difficultas cui corpori prius insit talis locabilitas q̄ locatio actualis. Dicit q̄ locabilitas circūscriptiva et locatio actualis et passiva actualis prius insit corpori mathematico. seu de genere et quantitate q̄ corpore p̄dicamēto substantie q̄ loci circūscriptivus est sibi dimensio nes que prius insunt quantitati cōtinue p̄manenti et ipsa mediante alijs existēsis. nam amota quantitate nō remanet corpus substantie in loco circūscriptio s̄ diffinitio remota aut cor poris qd est substantia remanet id corpus mathematicū in loco circūscriptivo sicut dicit. 4. huius de corpore cubo: ut p̄z etiā in sacro altaris et remanet in eodē loco diffinitivo: sed locabilitas diffinitiva modo exp̄ssio sup̄ inest p̄o enti si nito. C Sed p̄o declaratiōe cuiusdā dicit sup̄ debes no tare q̄ cuz vas plēnū aqua est h̄ respectū p̄sentie forma lis et per illū formali et positū est aque p̄sens: sed si de solū illū respectū p̄sentie remouēt stante aqua in eodem vase: q̄ ille respectus est posterior et distinctus realiter tūc il lud vas remoto illo respectū p̄sentie formalis remanebit p̄s negatiue aut p̄natiue s̄ nō positū. C Alia difficultas si deus multiplicaret aliquā itēgētiā aliā a se vel aliquod corpus in infinitis locis aut in plurib⁹. an esset in loco diffini tiue dicit qd esse in loco diffinitive est duob⁹ modis. vno modo q̄ actu sit ita hic q̄ nō alibi. aut ponētiē p̄o. p̄dicta nō essent in loco sed secūdo modo. C Qd. 5.

Prum duo corpora possunt esse simul in eodē loco. p̄prio et adequato na

turaliter q̄ sic. q̄ elementa s̄m cōmētatorē 3. celi remanēt in mixto et in ferro ignito sunt si mul ferrū et ignis. C Preterea qd mouetur ant mouet in pleno aut in vacuo. nō in vacuo q̄ nō datur cū sit impossibile esse ex hoc. 4. igit mouet in pleno et sic duo corpora erunt simul. C In cōtrariū est exp̄iētia nā quanti tas ut p̄z ex hoc. 4. facit cedere et distare.

Ad q̄nē dicit breuiter q̄ nō: et hoc non puenit ex re pugnācia formali subiecto aut quantitati nec q̄lita tum: sicut qdā dicit s̄ ex solo ordine vniuersi qui attendit s̄m sitū. quo vniū est extra aliud vñ ex eadē rōne qua va cuū nō pōt dari in natura nec duo corpora sunt simul adeq̄ te. nam ratio que cōiter assignat. quare vacuū nō pōt dari nō solū est: q̄ mori posset fieri in instanti sed q̄ repugnat ordini vniuersi: q̄ totū vniuersū est p̄ignū que p̄ignitas si dissolueret p̄iret talis ordo. ideo nā vñs. s̄. intelligentia et p̄icularis p̄o bono vñ cōseruādo statim succurrit mouē do aliqd corpus ad implēdū ne detur vacuū. s̄lī si duo cor pora possent ēē in eodē loco et cū nō sit maior rō de duob⁹ q̄ de oib⁹. igit a simili oīa possent ēē in eodē situ et sic p̄iret ordo vniuersi p̄dicti. C Preterea nā vñs intendit vitare defectū et s̄lī habūdantiā et retinere mediū verbi gr̄a. nā p̄hibuit ne mori celi cēt velocior: q̄ si fieret in q̄libet hora totus motus celi nō ita p̄tinuaret gnatio vel si nimis tar de idē. Sic in p̄posito defectus est. q̄nē loci nō h̄z locatū sup abundātia aut q̄nē h̄z plura locata simul adeq̄te. C Nota dum tamē qd duo corpora. quoz vñs ē de p̄dicamēto sub stantie et aliud de p̄dicamēto quantitatē p̄nt ēē in eodē loco circūscriptivo adeq̄te et hoc q̄ nō ē ibi nisi vna quantitas q̄ ratio locabilitatis passivē et actiue circūscriptivē.

Sed hic sunt aliquę difficultates qd sit difficulti i nā aut vacuū dari vel duo corpora fieri in eodē loco adequato simul. Dicit q̄ difficulti duo corpora esse simul q̄ facili est seu min⁹ difficile opationē nature ipedire q̄ cō tra naturā agere sed qui faceret vacuū ipedit actionē nature succurrētis. qui autē facit duo corpora sit resistit et agit p̄tra inclinationē nature. vñ ut plurimū facili est distrinere q̄ p̄struere. C Scda difficultas vñz hoc sit impossibile apud deū. dicit q̄ nō: q̄ ordo situs et loci est ordo accidē talis sicut ordo tpis q̄ pōt variari s̄m ordinez essentialēz et eminētē deus nō posset. nō enim posset facere asinū me liorē homine in quātū asinus. De facto aut in sacro altaris sunt duo corpora q̄nta. s̄. quantitate corporis xp̄i eadez q̄ h̄z i ce lo et quantitate adequate hostie. S̄lī dicat de sanguine sed ista p̄nient ad q̄ntū s̄uaz. S̄lī in nativitate xp̄i qui exiit vtero clauso matris fuit b̄ndictē et ēt in resur̄ectōe q̄ exi

nit sepulchri prius q̄ lapis ēēt remouēt et q̄nē sanctis clau sis intravit ad discipulos et etiā ascēdit absq̄ fractiōe ipsi celi et poterit fieri de corpib⁹ glorificatis q̄ vñs iter aliud absq̄ fractiōe alicui⁹ ipsoz. Alia difficultas si duo corpora mathematica existēt in eodē loco adequato haberēt duo vbi. dicit q̄ habēt duas superficies ultimas et duas figuras que sunt termini intrinseci et vñs terminū extrinseci. s̄ locū et vñz vbi intrinseci. C Si dicat q̄ tunc idēz accidēt nu mero erit in duob⁹ subiectis adequatis. Dicit q̄ q̄libet illoz corporū locatoz est sibi adequatum extēsiue sed nō q̄ possit esse in plurib⁹ vno. imo si in eodē loco essent infinita corpora oīūz esset idēz loc⁹ et idēz vbi numero. C Sed qd est duo corpora esse in eodez loco. Dicit Scotus qd non est aliqd absolutū duoz corporū locatoz neq̄ locoz sed vñz locū habere respectū p̄tētiē ad duo locata.

Ad argumēta facta in p̄ncipio dicit q̄ elementa oīa in eodem mixto sunt q̄nta eadez quantitate numero et de talibus nō incōuenit sed de diuersis corporib⁹ mathe maticis. C Ad aliud de ferro dicunt quidāz q̄ ferrū in ali quibus suis partib⁹ est ponosū et in illis poris est ignis. C Alij dicit q̄ ibi est ferroz caliditatis nō ignis. C Alter dicit q̄ ignis et ferrū sunt simul nec hoc est incōueniēs: q̄ eoz est idēz corpus mathematicū et eadez trina dimensio numero. Ad vltimū dicitur q̄ recipit i pleno se et nō alio corpore. C Questio. 6.

Prum idem corpus numero possit simul actu esse in diuersis lo

cis adequatis q̄ nō: q̄ sicut aliqd indiuiduū per suā nām in aliquo genere collocat sicut corpus per quantitatē determinat sibi locūz: s̄ indiuiduū vñs nō pōt ēē in diuersis generib⁹. igit nec idē corpus in diuersis locis actu. C Scdo q̄ loc⁹ est equalis locato et adequatus sibi. 4. huius. ergo idē corp⁹ nō pōt esse in diuersis locis p̄z p̄ia: q̄ tūc loc⁹ nō adequaret lo cato. C Tertio q̄ idē a se separi nō pōt q̄ p̄tingeret si idē corpus actu posset esse in diuersis locis. C Quarto q̄ idēz corpus nō pōt simul esse in diuersis tpibus. ergo nec i di uersis locis p̄z p̄ia: q̄ idēz corp⁹ sit successiue in diuersis locis sic in diuersis tpibus. C Lōtra q̄ idē corp⁹ esse in diuersis est habere diuersos respectus ad diuersa vbi: sed hoc nō est impossibile: q̄ eadez albedo h̄z diuersas s̄litu dines actu ad diuersas albedines que sunt respect⁹ intrin secus adueniētes igit multo min⁹ repugnabit de pluribus vbi que sunt extrinsecus adueniētes et minus sequitur cōditiones subiecti.

Ad euidētiā q̄nōs notande sunt q̄mōr regule quas ponit Scot⁹. 4. s̄miaz. C Prima q̄ q̄ncūq̄ po nitur aliqd corp⁹ in diuersis locis quecūq̄z accētia insunt sibi que p̄cedūt vbi eēntialī sibi insunt vbi cūq̄z ponit: q̄ variato posteriori: nō est necessariū q̄ variet prius s̄z ecō tra. C Scda regula q̄ quecūq̄z forme posteriores vbi in sunt sibi in vno loco nō cōueniūt sibi in alio sicut dextrū et sinistrū. cōsequunt ipsaz vbi: nāz h̄z impossibile sit eidem inesse p̄natiue opposita s̄m idēz: vñ vñ s̄m aliud. et aliud p̄nt inesse eidez simul. C Tertia regula q̄ q̄ncūq̄z aliud corp⁹ est in diuersis locis. sicut est aptū natūm imitari in quolibet loco. sicut si esset in vno tantū a quocūq̄z agente imprimat sibi aliqd absolutū. C Quarta regula q̄ncūq̄z aliqd corp⁹ est in diuersis locis sic est aptū natūz agere in quolibet illoz sicut si esset in vno tantū rō istaz duaz regu larū est q̄ ad actionē et passionē sufficiūt actiūz et passiūz sufficienter p̄portionata ad agendū et patiendū cuz de bita applicatiōe.

His p̄missis dicunt due cōclusiones q̄ de potētia na turali nullū corpus nāle pōt simul esse in diuer sis locis p̄bat q̄ eadez rōne. nālī posset ēē in infinitis locis actu simul p̄z p̄ia per illam regulā q̄ncūq̄z aliqd est de se indeterminatū ad vñs eūsdē rōnis si fuerit ad plā eūsdē rōnis eadez rōne ad infinita. sequit igit q̄ si darent infinita loca eūsdēz rōnis q̄ in omnibus illis simul et actu posset nālīter in illis fieri cōsequēs est manifeste falsū. C Se cunda cōclusio q̄ per diuināz potētiāz hoc potest fieri q̄

Tex. 2. 76

Com. 2. 2.

Tex. 2. 63

Tex. 2. 8.

T. ex.

materie q̄ minus inierfa sed relacōes sunt magis inierse
q: separari nō p̄nt a subiecto s; bñ forma absoluta: & tamen
alique pueniunt in vno loco & nō in alio: vt p3 de illis que
sequuntur vbi igitur magis hoc poterit eē de formis ab/
solutis q: sunt min⁹ inierse materie & hoc p diuinā potē/
tiam. ¶ Scōda p̄lo q per eandē potentia poterit eē aliqs
homo in vno loco formis substantiaib⁹ eius & corpore exi/
stētib⁹ separatim actu i diuersis locis circūscriptiue loquēdo
de extēsis aut diffinitive ppter aiaz intellectiua. p3 q: partes
sunt priores toto eētiali: & prius pōt multiplicari nō mul/
tiplicato posteriori: l3 nō ecōtra. nam aial pōt eē alicubi vbi
nō sit homo: & homo vbi nō erit sor. l3 nō ecōtra ergo.

Correlatiū qd idē pōt fieri de pnb⁹ q̄ntitat/
tibus vt q: aliqs hō sit alicubi & tñ caput ei⁹
& pect⁹ sint alibi in diuersis locis separatis ab inuicē & a toto
per diuinā potētiā. ¶ Scōm correlatiū q corp⁹ ei⁹ aut
materia p̄ma in vno loco erit aiata in alio nō. l3 erit simplr
aiata q̄nis nō vt ibi. ¶ Tertiū correlatiū q aliq corp⁹
eētiale pōt p eandē potentia eē in aliquo loco diffinitiuo
l3 nō circūscriptiuo pnb⁹ ei⁹ q̄ntitatis nō exstētib⁹: ibidez
p3 q: diuina virtute p̄nt separari oia accētia absoluta & rea/
liter distincta posteriora nālīr hōie ab hōie sicut in sacramē
to altaris & remanebit hō q̄ntit ad oēs partes eius q̄ntitat/
nas & eētiales l3 nō q̄ntitatuas & sic non hēbit caput nec
pect⁹ & sic de alijs. Nam caput aut pect⁹ sunt mēbra offi/
cialia plurib⁹ organib⁹ vite defernētia & p̄cernūt debita
q̄ntitatē & figuraz & multa talia & in casu dato ille hō p̄nt
nō erit nec aliqs nec aliqua homo formalr l3 bene funda/
mentaliter: q: ista p̄cernūt figurā masculinā vel femininā &
eius esse erit mathematicū & nō naturale q: separat⁹ esset ab
omni motu & mā sensibili ac etiā q̄ntitate sensibili & cōcedit
q pro illo esse virtute p̄pria nō pōt itelligere sed bñ vite
diuina: esto etiā q fantasmatā remāserint in memoria ex/
poliata extēsiōe p̄pria sicut ponit in illo hōie. ratio est q:
fantasmatā nō sunt apta nata imutare itellectū possibilem:
nisi vt q̄nta sicut color nō posset mouere visus si nō eēt ex/
tensius vñ nā coloris est rō mouēdi visus & q̄ntitas est cō/
ditio necessario exigitā. ita dicat de fantasmatibus. sibi de
alijs opatiōib⁹ alioz sensu quodcūq: taz interior q̄ exte/
rior: & p̄nt pcedit q tot⁹ erit in puncto. differēter tñ aia &
corp⁹: q: corp⁹ eēt extēsiōe aia itellectiua nō & tot partes
adhuc hēret l3 nō tātas q̄t hēbat ante separationē q̄ntitatis.
vñ remaneret ibi q̄ntitas discreta trāscēdēs & non q̄ntitas
p̄tinua: q: idēz numer⁹ mathematic⁹ partū l3 nō p̄dica/
mētalis: q: talis est mltitudo q̄ntoz actu ab inuicē diuisoz
& fm istud esse in p̄dicamēto substantie q̄ntū ad mēra sub/
stantia s; quo ad potētiā aie remaneret in scda spē q̄ntitatis.
¶ Si dicat q adhuc remanebit vniū p̄ntū q̄e est relatio
cū sic prioz ppositio & intriseca & sit talis hō erit aggrega/
tuz p accētia & nō p se in p̄dicamēto ēt seclusis oib⁹ accidē/
tibus posteriorib⁹ & exstia ei⁹. Dicat q non oē p̄nt p̄tinet
ad qdditatē sicut p3 de cāis extrisecis s; solū p̄nt intrisecū.
Et voco hic intrisecū solū illud qd p̄tinet ad primū modū
dicēdi p se. Et isto mō posset dici qd talis vniū est extrin/
seca. Est enīz dispō necessario exigitā ad qdditatē sicut al/
teratio p̄ria & approximatio actiui ad passiui respē actōis
& passiōis: s; nō ē qdditas nec pars qdditatis s; dispō nec/
cessaria pnb⁹ ad hoc. vt cōponat qdditatē. Alia difficultas
si de⁹ pōt facere qd idē corp⁹ eēt vbiqz. dicat q sic p regu/
lam in p̄cedēti qōne adductā q̄ntitaz aliud est de se inde/
terminatū ad vniū. sit indeterminatū ad plura eiusdē rōnis
& ad infinita vt p3 de nā spēcifica hoīs que ad infinita in in/
nitū supposita est indeterminata. ¶ Alia difficultas qd ē dif/
ficili⁹ aut duo corpa eē simul aut vniū eē in diuersis locis.
Dicat qdā doctor q idēz corp⁹ eē in diuersis locis: q: ma/
gis repugnat ymaginatōi & rōni nālī: naz plura scōueniē/
tia sequunt⁹ ad hoc q̄ ad diuersa corpa eē in eodē loco vt
patuit supra.

Ad argumētū in p̄nō dicat q p̄raria inerūt in cāu da/
to eidem fm diuersa vbi q nō incoenit sed bene
fm idem.

¶ Questio.

8.

Ircā

caplīm de vacuo q̄runt duo. p̄rio
an vacuū p nām possit dari q sic
multis expimētis. ¶ Scōmū est q capiat⁹ vas
plēnū aqua calidissima & rarissima & obtinet
leue foramen & ponat⁹ in loco frigidissimo sic
q ibi cōgelet⁹. & seqt⁹ q ista aqua occupabit minore locū
q̄ p̄nt⁹ & p p̄nt cū in illo nihil possit ingredi aliq p̄nt ei⁹ re/
manebit vacua. Scōm est de cinerib⁹. naz vas plēnū ci/
nerib⁹ tantū recipit de aqua cū cinerib⁹ sicut sine cinerib⁹
qd nō eēt nisi in cinerib⁹ essent alique vacuitates in quib⁹
recipit aqua. Tertiū sicapiant⁹ duo corpa dura tangentia
se immediate fm superficies planas quoz vniū incipiat ab al/
tero sublenari equalr. & tūc sequit⁹ q immediate post hoc il/
la corpa ab inuicē distabūt fm puncta media superficie: fm
que se tangūt: aut ergo aer exterior iter illa puncta media/
bit & sic dabit⁹ mot⁹ subit⁹ & nō successiu⁹ nec mēsurat⁹ tpe
qd est p̄tra nām mot⁹. 7. hui⁹ aut nō: & tūc iter illa corpa
erit vacuū. ¶ Quartū expimētū capiat⁹ clepsida plena aq
& bñ clauso solo foramine supiori eleuet⁹ & tūc querit⁹ an aq
descēdet per foramina iseriora: & tūc cū nihil p foramē su/
peri⁹ possit ingredi seqt⁹ q in pte supiori clepside dabitur
vacuū aut nō descēdet aqua: & tūc graue suisz posuit⁹ &
nō impeditū nō descēdet qd est p̄tra naturam grāis &c.
¶ Vltimū expimētū sumat⁹ follis bene clausus excepto
foramine sui orificij qd ponat⁹ in foramine vni⁹ vasis p̄canti
tam stricti q nihil igredi possit. deinde dilatent⁹ p̄etes fol/
lis. & querit⁹ vtrū aer qui est in vase intrabit follem aut nō
si sic fiet vacuū in vase si nō fiet in folle ergo &c. ¶ Extra
mundū est vacuū. Naz posset deus creare aliūz mundū
extra istū mundūz quo dato aut tagerēt se immediate aut di/
starent si tangerēt: & cū solū tangerēt se in puncto: q: essent
pfecte sperici tūc essent inter quelibet diuisibilia ipsoz cir/
cūferētie caderēt spaciū vacuū si distarēt tūc inter eos esset
vacuū. ¶ In hui⁹ ē aristō. i h. 4. & p̄metator.

Ad istā qōnē dicunt⁹ due p̄dones. ¶ P̄ria q nālī va/
cuū nō pōt dari & hoc tū ppter ordinēz vniuersi
sicut dictū est supra qui p̄stet in p̄guitate entīz: & dato
vacuo discōtinuaret⁹. ideo moto vno corpore natura vni/
uersalis & p̄ticularis succurrat impellendo aliud corp⁹ ne
detur vacuū. Tum etiaz q: fm p̄tiosophū motus loca/
lis posset fieri in nō tēpore: q: fm ipsūz qualis est p̄portio
spaciū ad spaciū in subtilitate & talis est p̄portio motus ad
motū in velocitate sed plēnū ad vacuū nulla est p̄portio in
subtilitate. ergo nec motus facti in plēno ad motū factū in
vacuo erit aliqua p̄portio. Sed erit cuiuslibet mot⁹ facti
in tēpore ad quelibet motūz factū in tēpore est aliqua pro/
portio sed motus factus in plēno fit in tēpore. ergo motus
factus in vacuo fit in non tēpore qd est impossibile: q: ois
motus est velox vel tardus & velox & tardū includūt tps

4. hui⁹. ¶ Scōda cōclusio q per diuināz potentiam
poteēt dari vacuū. Nam vacuū fm Aristō. in hoc. 4. est
spaciūz p̄uatuus corpore aptum natūz recipere corpus s;
deus posset destruere omnia elementa & mīta. & vniuer/
saliter omnia corruptibilia p̄tenta infra speram actiūoz &
passiūoz & p̄tentare speras celoz s; ista sunt eētialiter or/
dinata & realiter distincta & spere celoz sunt priores & tunc
spaciūz repletū elementis imixtis esset vacuū. ¶ Ap p̄/
mum experimentū dicitur q nunq̄ illa aqua p̄gelabitur:
q: p̄hibebit natara vniuersalis ne detur vacuūz aut hī cō/
gelabit⁹ frangeēt vas vbi erit debilius & forior cōpressio.
¶ Ad scōm q cineres sunt multū porosi que porositates
sunt plene aeris. que expellitur in imīsiōne aque que etiaz
cū sit nimis humida restringit cineres & a cinerib⁹ resoluū/
tur alique partes enīz sunt calidi sapientes natraz igit⁹ a q
geniti sunt & exalant alique partes subtiliores vtriusqz taz
aque q̄ cinerū. ¶ Ad tertiū quidaz nō admittunt casūz
duo corpa dura tangent se immediate in aere. aut in aqua
quia Aristō. videtur velle p̄rariū. 2. de anima. sed si vniū
fuerit durū & alter molle. aut ambo mollia. dicunt q ista
nonseparant⁹ ab inuicē fm omnes partes simul & equali/
sed succēssine. Alij admittunt casūz & cōcedunt q aer ex/
terior immediate post hoc mediūz punctum tanget. autus

Tex. 2.6.
et. 3.5.

Tex. 2.63

Tex. 2.73

Tex. 2.96
Tex. cō. 6.
et. 6.3.

Tex. 2.113

tamen aer immediate post hoc finem quolibet suscitaret medium punctum et quod infinita velocitate mouebit ille aer ad punctum medium: nec dabitur primus instans in quo tangat ultimus in quo non eo quod in quolibet tempore incipit ab instanti presenti tangit sed non adequate: nec ex his sequitur quod deus motus in instanti et qui non mensuretur tempore immo ille aer et quolibet pars eius mouebit successiue et inquantum pars aeris erit illis corporibus propinquior tanto velocius mouebitur: ideo in infinitum intendit motus illius aeris finem illud extremum. Ad aliud dicitur quod aqua non descenderet sed prohiberetur ei descendere ab obturatione foraminis in parte superiori vasis prohibentis aliud ingredi. Ad aliud de folle dicitur quod latera follis non poterunt tantum ab invicem subleuari quantum potuissent antequam ostium follis poneretur in foramen vasis et aliquid aeris contentum in vase ingredietur folles sed residuum rarefietur et ei locum implebit. Ad ultimum procedit theologus quod de facto extra mundum est vacuum infinitum. nam quod Augustinus in libro de ciuitate dei quare deus magis creauit istum mundum hic quod alibi respondet quod sibi placuit.

Primum

Dato vacuum elementa possent in eo moueri motu locali successiue mensurato tempore quod sic: quod esset ibi omnia sufficientia ad tale motum: quod ibi esset mobile supplet elementum et motum sufficientes. scilicet forma elementum et spatium. In prius est Aristoteles et Commentator in hoc. 4. Et principalis ratio Aristoteles est ista qualis est proportio medij ad medium in subtilitate talis est proportio motus ad motum in velocitate sed medij pleni ad medium vacuum nulla est proportio in subtilitate. ergo nec motus facti in vacuo ad motum factum in pleno est aliquid proportio sed cuiuslibet motus facti in tempore ad quolibet motum factum in tempore est aliqua proportio sed motus facti in pleno fit in tempore ergo motus facti in vacuo fit in tempore.

Theologus

dicit quod sic: quod successio in motu causatur ex resistentia mobilis intrinseca ut in mixto aut medij. scilicet positiua vel priuatiua vel ex parte terminata ad quem quod non est natura acquiri nisi diuisibiliter vel ex parte finitatis mobilis ex sua. nam finitatem non est natura acquirere aliter quam terminum totum simul aut ex parte finitatis motoris. quod non est natura agere effectum totum simul. nunc autem esset ibi resistentia medij et si non positiua quod esset cum re actione et violentia sicut cum navis mouetur contra aquam currentem tunc est ibi resistentia priuatiua que est impossibilitas mobilis cum omnibus partibus vacuum cui simul esset finitatis mobilis et motoris. Et si finitatem angelus esset naturaliter mobilis motu locali ut patet multis et probatur ratione cum sit in potentia passiva ad ubi diffinitum et habet potentiam motuam sui quod elementa habent virtutem actiuam ad se mouendum multo magis angelus quod quod procedit in inspectis non debet negari imperfectis ceteris paribus cum non sit ibi magis sollicitudo: tamen angelus non habet resistentiam in pleno. Et preterea supponitur quod sit magna astra affixa terre et sit vacuum a celo usque ad terram et duo lapides moueantur simul unus a capite lancee: alter vero a medio lancee. tunc qui prius erit ad medium lancee alter erit in fine. Et preterea celum mouetur localiter et successiue ubi tamen nulla est resistentia positiua nec intrinseca nec extrinseca sed solum priuatiua spacij quod praesentat.

Ad argumentum Aristoteles quod dicitur quod est in prima figura et quod non est in modo et quod posset fieri simile argumentum de motoribus spacij et mobilibus: ita quod si vellet in medijs in quibus sit motus et etiam in istis ut si arguitur quod sit proportio motoris ad motum in vigore vel mobilis ad mobile et spacij ad spacium et talis est motus ad mobile sed motoris infiniti in vigore ad finitum et spacij diuisibilis ad spacium indiuisibile. scilicet ad punctum super quod mouetur sphaera in plano et mobilis diuisibilis ad indiuisibile nulla est proportio. ergo nec iter motus istorum. Alij dicunt quod maior esset falsa cuius ratio est quod successio motus non solum est extrinseca medij positiua ad mobile vel motoris ad motum sed ex priuatiua vel ex ordine formarum acquirendarum aut ex finitatem mobilis et motoris que sunt ibi. Porro etiam dicitur quod Aristoteles locutus est ibi disputatiue solum. Sed tunc est difficultas propter eos de angelis quod non sit mobilis: tum quod non est in loco quod non quantum: tum quod indiuisibilis non mouetur. 6. huius. Dicitur quod angelus non

est in loco dimensionali: sed bene partiali et hoc sufficit. Sicut quod in diuisibile non mouetur sic quod subiecto motus acquirat locum dimensionali extrinsecus: sed bene mouetur ad ubi diffinitum.

Naturales

autem diceretur ad questionem sicut dicitur burle in hoc loco quod capiendum vacuum pro spacio inter terminos in quo nihil est nec corpus naturale nec quantitas separata quod quantitas sensibilibus quod in tali vacuo graue simplex aut leue nullo modo mouetur motu diuisibili tempore mensurato immo quod graue positum in tali vacuo sub bito et in instanti fieret deorsum absque hoc quod praesentaret aliquam partem spacij cuius ratio est quod ad motum tale necessarium requiritur aliquid resistentia vel ex parte mobilis vel ex parte medij vel ex parte vtriusque et nulla esset ibi ex parte medij cum nihil poneretur in eo nec mobilis resistentia motoris quod in motu grauius et leuius idem est motor et mobile et idem non resistit sibi ipsi. Et dicitur quod ad tale motum non sufficit distantia terminorum motus sed quod et requiritur resistentia positiua: et dicitur ulterius quod si illud graue transiret de extremo ad extremum per medium illius vacuum quod ille transit fieret in tempore sed quod graue positum super tale spacium fieret subito in altero extremo spacij absque hoc quod transiret per medium vel aliquam partem spacij. et si deus ultimus instans in quo sit sursum non dabitur prius in quo erit deorsum sed immediate post hoc fuit deorsum. vel si dabitur prius in quo erit deorsum non dabitur ultimum in quo erit sursum: sed immediate ante illud fuit sursum: et dicitur ulterius quod si capiat vacuum per quantitate separata ab omni subiecta et quantitate sensibilis quod non cedat in aduentum mobilis tunc dicatur per formam sicut dicitur est immediate super quod ibi non erit motus successiuis: quod nulla est resistentia. si autem quantitas cesserit in aduentum mobilis tunc erit motus successiuis: quod erit resistentia ex parte quantitatis medij resistentis mobili. sola. nam quantitas facit distare et quod si quantitas non sit de principijs alterationis. tunc est de principijs actiuis facies distare et quod quantitas sub relatione vera: videlicet sub proportionate prius ad invicem magis resistit quod sub distantia: sed non proportionate nec distantia resistit. notandum tamen quod in vacuo quocumque modo accepto de istis duobus modis possumus esse motus alterationis et augmentationis ad minus per modicum tempus: sed in motu augmentationis non acquireretur maior locum nisi capiat vacuum per quantitate separata cedente in aduentum mobilis: quod tunc acquireretur maior locum.

Sed adhuc restant due difficultates. Prima est de mixtis inactis. Secunda est de aialibus quantum ad motum progressum. Ad primum dicitur quod si in mixto non remanent forme elementorum formali sed solum virtuali quod non plus quam purum elementum: quod si eo non est nisi una forma quod est principium motus et materia prima sicut in elemento puro. et ideo eo non est aliquid resistentis motoris nec est resistentia extrinseca in tali vacuo quod necessarium requiritur ad motum successiuum. Si autem in mixto remanent elementa formali dicitur quod sic propter resistentiam intrinsecam. Nam quod quodque elementorum resistit in propria sphaera aut in loco natum mobile ad illam si fuerit extra et loquor de vacuo posito in loco naturali illorum elementorum ex quibus tale mixtum componitur quia si esset unum mixtum non ex igne non posset moueri successiue ex se in sphaera ignis quia nulla esset ibi resistentia intrinseca nec extrinseca. Dicitur etiam Burleus quod si esset aliquod mixtum compositum solum ex terra et aqua: ita proportionatis quod aqua distaretur super terram et quod iste excessus non esset tantus quantum eadem aqua si esset per se excederet aerem in loco aeris ad diuidendum ipsum et mouendum per ipsum deorsum tale mixtum possumus in vacuo sub loco aquae in loco terre moueretur aliqua velocitate sursum supposito quod aqua moueretur naturali a loco terre quod ad presens supponit et illud mixtum si poneretur superius in loco aeris descenderet velocius et ratio est quia ibi nulla esset resistentia intrinseca immo impetus ex parte vtriusque elementi et extrinsecus non esset tanta resistentia quanta intrinseca eidem mixto in vacuo posito loco terre ex casu dato. Et concedit quod possibile est inuenire duo mixta uniformia sunt proportionem elementorum quorum unum mouebit in medio resistenti vtriusque in duplo velocius quam aliud sed non in eodem medio equaliter raro et denso et etiam sit possibile quod illud quod est tardioris motus in pleno quod reliquum moueat per se tardius in duplo in pleno quam in vacuo. Ad secundam difficultatem dicitur quod aial progressum

Tex. p. 70 et. 71.

Tex. p. 32.

posset in vacuo existenti super terrā moveri motu pgressi-
uo figendo pedē supra terras sed nō multū ppter respi-
rationem necessariā animalī que nō posset fieri in vacuo
nisi a spirādo aerē eūdem numero q̄ ibi expirāret: sed aūis
nō posset ibi volare q̄ nō hēret ī vacuo cui posset initi vo-
lādo. Nota tamē qd̄ grāue simplex spiritū posset move-
ri in vacuo motu circulari rotādo: q̄ tū ibi ēēt resistētia
int̄ insecta: q̄ pars eleuata resisteret eleuāde.

Ad argumēta theologorū diceret q̄ ibi nō esset suffi-
ciens resistētia mediū nec mobilis que est tota cā
successiōis in motu locali nō finitas mobilis aut motoris q̄
q̄ forma diuisibilis acquisibilis ēēt cā successiōis in motu
alteratiōis aut augmētatiōis s̄ non in motu locali. Et q̄
angeli s̄m p̄bos sunt immobiles quocūq̄ motu: q̄ s̄m p̄le-
ne formis q̄ sic nec quō ad intellectū nec quō ad effectus s̄nt
alterabiles nec augmētābiles q̄ indiuisibiles nec mobiles
motu locali q̄ nō sunt corp̄. **Ad** illud de lācea dicit q̄
vterq̄ lapis statim fieret deorsus sine transitu p̄ mediū sed
si trāsiret p̄ mediū pcedit totū q̄ nō ptingeret si relinque-
rent p̄prie nature in vacuo. **Ad** illud de celo dicitur q̄
Aristo. loq̄ de motu recto. **Ad** arg^m. cōtra theologos
neget q̄ in tāto possit subtilitari plēnū q̄ non plus resisteret
mobili q̄ purū vacuū: q̄ ita negat q̄ idēz mobile eq̄li tpe
equale spaciū adeq̄te p̄trāsibit in plēno q̄ in vacuo.

Sed hic sunt aliquę difficultates. Prima q̄ si in va-
cuo p̄mo modo dato posset fieri gnātiō p̄fecta
vt hoīs ab hoīe dicit q̄ nō q̄ sol q̄ homo generāt hoīem.
2°. hui⁹. nāz nō suffic̄ ibi sola cā p̄cularis s̄ regnāt v̄les
que oēs exp̄tunt p̄ solē. sol autē nō agit aliqd̄ absolutū
inductis nisi mediāte medio p̄i⁹ moto qd̄ nō ēēt ibi tamē
posset ibi esse tāta virt⁹ solis impressa in vtroq̄. s̄. masculo
q̄ femella vltra p̄prias virtutes gnātiū q̄ concipet mul-
lier esto q̄ dato vacuo statim p̄miserēt. **Alia** difficul-
tas est an sol posset videri ab his qui essent in vacuo super
terrā. Dicit q̄ nō q̄ ad visionē requir̄ mediū positū q̄
illuminatū actū. 2°. de aīa qd̄ ibi nō ēēt ī vacuo p̄mo mō
accepto nec illo dato sup̄nālī posset sol illuminare eūz na-
turaliter: q̄ nālī ēēt in illo vacuo accēs sine subiecto. s̄. lux
men. sed scd̄o mō vacuo accepto credo q̄ illo dato posset
nālī sol illuminare illā q̄tātē separāt s̄ illa illuminata non
remanēt tale vacuū cū illud sit separāt ab oī corp̄e naturali
q̄ q̄tate sensibili q̄ lumē est qualitas sensibilia. **Alia** dif-
ficultas an ibi possit fieri son⁹ q̄ audiri. dicit q̄ nō q̄ cātur
in aere 2°. de aīa qd̄ ibi nō ēēt. **Alia** difficultas an aīal pos-
set ibi odorare. Dicit q̄ si apponētur corp̄i odorifero ali-
quid resoluēs ip̄m ī sumale euapōratiōē que deferet ad
olfactū aīalis bñ dispositū posset odorare aīal ali non. Et
rō istaz triū difficultatū est q̄ visus audit⁹ q̄ olfactus nō
sentit nisi p̄ mediū extrinsecū. tact⁹ autē q̄ gustus non indi-
gent nisi medio intrinsecō ex sui natura ita q̄ remoto quorū-
cūq̄ medio extrinsecō meli⁹ uti duo sensus sentirēt qd̄ non
p̄tingit de alijs trib⁹ sensib⁹ exteriorib⁹. **Ad** 10.

Arca tractatū de tpe. Querit p̄ an tēp⁹
q̄titas: q̄ q̄titas est qd̄ absolutū q̄ absolutum
nō fundat in respectu tps aut fundat in motu
4°. hui⁹. cū sit ei⁹ passio. **Ad** tps est q̄titas p̄
accidēs. 5°. metaphisice. ergo nō est p̄ se q̄titas q̄ nō cō-
tinua q̄ est numer⁹ mot⁹. 4°. hui⁹. **Ad** q̄titas est diuisi-
bilis in ea que insunt. 5°. metaphisice. s̄ p̄tes tps nō sunt
sed fuerūt aut erunt. **In** cōtrariū arguit q̄ locat in p̄-
dicamēto q̄tatis p̄tinue ex p̄te successiōis vt p̄ in p̄dic-
camētis ab Aristō.

Ad euidētiā q̄ntis est norandū qd̄ mēsurā est q̄drū-
pler. Una est entis oīo necessariorū q̄ incommutabi-
lūz q̄ ista est eternitas dei. Alia est p̄manētū q̄ ista dicitur
eūmū. Tertia est successiōis q̄ ista est tps. Alia est rapitūz
trāsēuntū sicut sunt mutata ēē q̄ ista est instās de quibus
oībus est aliquāl videndū qd̄ sint. **Ad** p̄mo de eterna-
te. Eternitas. n. est duratiō p̄manens q̄ imutabilis tota s̄
carens p̄ncipio q̄ sine fine hāc eternitatē vocant p̄lo seculū
qd̄ quidāz seculū fuit ante mūdi creatiōē s̄m veritates q̄

s̄m platonē sicut recitat cōmētator de eo p̄io de celo. De
hac h̄z p̄siderare metaphisic⁹ aut theologus q̄ est mēsu-
ra oīo abstracti a motu q̄ mēsurabili s̄m ēē q̄ sui opatiōe
s̄. mēsurare. **Sed** hic est vna difficultas de similitudine et
eternitate q̄ certū est q̄ secluso omni tpe de⁹ posset in sua
eternitate creare vñū angelū q̄ postea annihilare aut igit̄
simul in illa eter- nitate creabit ip̄m q̄ annihilabit aut prius
creabit q̄ postea annihilabit aut ecōtra. Et q̄rē hic d̄ mē-
sura adequata istarū opatiōnū non est dare p̄mūz: quia
tūc duo p̄dictiōia ēēt simul adequata. Si det 2^m aut 3^m
tūc erit in eternitate p̄i⁹ q̄ posteri⁹ q̄ sic eternitas non erit
tota simul q̄ p̄manēs q̄ ista rō pbat mūdi eternitatē: quia
pbat q̄ semp fuit q̄ erit tps quoniā semp fuit eternitas q̄
ista est duratiō habens in se p̄i⁹ q̄ posteri⁹ q̄ talis duratiō
est tps sed oē tps p̄supponit motū q̄ mobilis actu motūz
ergo &c. **Ad** hoc dicit q̄ eternitas caret p̄iōi q̄ poste-
riori successiōe quorū vñus positiō infert negatiōē alteri⁹
q̄ ecōtra. q̄ pcedit q̄ secluso omni tpe deus pōt creare
vñū angelū q̄ creatū annihilare. q̄ cū querit aut simul aut
successiōe dicit q̄ nec simul s̄tate tps nec successiōe nec
per p̄i⁹ nec per posteri⁹ posterioritate tps s̄ simul simul-
tate eternitatis in qua eternitate oīa p̄dictiōia simul fue-
runt vera que fuerūt q̄ cū dicit q̄ tūc p̄dictiōia s̄t fuerūt
vera in eadē mēsurā adequata dicit q̄ eternitas nō ē mē-
sura adequata creatiōis aut annihilatiōis dicti angeli cū sit
mēsurā vtriusq̄ illaz. nāz mēsurā adequata vñū p̄dictiōij
est illa que ita mēsurat ip̄m q̄ nō suū p̄dictiōiū. ista autem
eternitas mēsurat vtrūq̄. eūū autē est duratiō p̄manētūz
seu assistētia aut p̄sentatiōis d̄e eternitati habens in se
formālī p̄iōis q̄ posteriūz.

Sed hic sunt aliquę difficultates. prima an oīa p̄ma-
nētia mēsurent eūo. dicit q̄ sic q̄ q̄tūcūq̄ al-
befactio mēsuret tēpore exp̄tia tamē albedinis mēsuratur
eūo. Sili licet mor⁹ quo angeli mouet se aut celū aut aliud
mēsuret tpe. tñ. exp̄tia q̄ opatiōes eius imanētis sicut itelliz-
gere q̄ velle mēsurant eūo sicut q̄ cetera p̄manētia. **Se-
cūda** si ē successiōis vel successio. dicit fr̄acisc⁹ de mayro-
ris in 2° s̄māz. qd̄ est mera successio sicut p̄i⁹. Et d̄ qd̄ ē
eiusdē rōnis formalis cū tpe formālī sumptūz. s̄m qd̄ est
duratiō successiua s̄ mālī rōe. s̄. s̄udamētū v̄l mēsurati d̄i
ferunt: q̄ eūū mēsurat p̄manētia vt p̄manētia sunt q̄ ī ip̄is
fundat: sed tps motū q̄ fluxibilia vt sunt in fluxu. Et p̄r
oportet pcedere s̄m ip̄sum q̄ tot sunt sp̄s tps mālīter q̄
sunt sp̄s motus q̄ tps specificē distingui mālīter s̄m spe-
cificaz distinctionē tpsū. Et p̄r eūa distingui mālī s̄m
distinctionē specificā eūternorū. q̄ p̄z p̄iat q̄ ista nō disti-
guunt rōne terminū: q̄ nihil est. s̄. eternitas dei s̄m ip̄s.
nāz sicut eūū apud eū est fluxus forme. s̄. p̄ncipalitatis rōne
exp̄tia p̄manētis cū deo ita tps est fluxus p̄ncipalitatis q̄ cor-
existētie fluxibilia cū deo. ergo sicut eūū nō distinguit a
tpe nisi mālī: q̄ termin⁹ eorū est idē ita nec tps a tpe s̄m
mālīter distinguit sed solū materialī. **Dicunt** tñ qd̄am
q̄ eūmū q̄ tēpus distinguit etiaz ratione terminū: q̄ eūūz
est coexistētia p̄manētis ad eternitatem: sed tēp⁹ est cor-
existētia motus ad eūmū mobilis que distinguit. q̄ sic
p̄sequēter pceditur qd̄ tēpus est posterius eūo sicut mor⁹
mobili q̄ res successiua re p̄manētī simul eūū q̄ posterius
eūternō sicut fundamētū suo fundamēto.

Pro declaratione vero quidditatis temporis pono
quinq̄ p̄clusiones p̄missis op̄tionib⁹ anti-
quorū q̄ antice. quorū prima est q̄ tēpus est per se q̄titas
p̄z: q̄ ex se habet partē extra partē s̄. p̄teritū q̄ futurū. que
p̄mo cōpetunt tēpōi q̄ rōne eius cōpetunt motū q̄ se-
cūdario. Secūda cōclusio qd̄ est q̄ntitas cōtinua p̄z quia
eius partes copulant ad instans sicut partes mor⁹ ad mu-
tatum esse. Tertia p̄clusio est qd̄ est q̄ntitas successiua. p̄z
quia partes tēpōis succedunt sibi inuicem nec sunt simul
vnde sicut de ratione p̄manētis est q̄ eius partes sint
simul actu ita q̄ successiū ecōtrario est q̄ vna succedat al-
teri q̄ q̄ nō sunt s̄l oēs actu per tēpus. **Quarta** cōclusio
qd̄ est numerus motus. **Ad** cuius euidētiāz est notā-
duz q̄ in ratione tps sūt duo vñū mālē q̄ istud ē duratiō

Tex. p. 26

Tex. p. 66

Tex. p. 85

Tex. p. 73

Tex. p. 18.

Tex. p. 101

motus et quatuor ad hoc motus est extra animam realiter: quia nulla anima aut operatione anime actu existeret celi posset moveri et huiusmodi duracione intrinseca. formale autem est quod sit mensura motus hoc huius ab anima mensurante motum ut interceptum iter duo instantia temporis: et hoc est quod dicitur Commetator. 4. physicoz quod tollens animam tollit tempus. scilicet quod ad suum formale vel in ratione mensure non aliter. Et est tempus mensura intrinseca motus in quo finis prior et posterior existit in tempore formale: malum et in motu subiective. Pro quo est notandum quod ad motum localem concurrunt triplex prior et posterior. scilicet que sunt in spacio pertransito vel pertransiendo et ista sunt finis et pres motus. quoniam una precedit aliam et prior et posterior in tempore que sunt pres aut instantia temporis et finis ista solus tempus mensurat motum probat quod solus finis tale prior et posterior pars extendit motum et sunt quibus anima mensurat motum tanquam terminos vel extensione et non solum numerus pro numero solum pluciter scilicet pro numero determinati generis. scilicet pro mensura ceterum una determinata ad mensurandum successivam sicut picta est mensura liquidior et vltra panem. Et bis sequuntur duo. primum quod malum et in ratione essendi motus precedit tempus sicut subiectum suum propriam passionem et quatuor ad divisionem quam huius motus a spacio dividit tempus sed in ratione mensure successivae intrinsece tempus mensurat motum et est eo prior. Diffinitio ergo tempus est ista quod tempus est per se quantitas continua successiva et numerus motus finis prius et posterior successivae extendit motum intrinsece. quod autem ista diffinitio sit bona eo modo quo pro statu isto potest haberi et nunc pro batur: quia pres est convenienter diffinitio et essentia eius declaratur et distinguunt diffinitio a quocumque quod non est ipsum tales. n. sunt conditiones diffinitio bene assignate. 6. topicor: scilicet quolibet pars venit diffinitio et ipsius declarat. per ex conclusionibus: sed quod distinguat ostendit. Nam ex eo ipso quod est per se quantitas distinguunt tempus a motu qui quantitas sit per se quantitas preteritae secundum modum. non tamen est per se quantitas in abstracto preteritae primi motus sicut tempus per continuum distinguunt a quantitate discreta per successivum distinguunt a quantitate permanente cuius omnes pres sunt simul cum tamen adesse successivum solum sufficiat quod sit indivisibile copulans et continuas pres est per numerum motus excludit tempus infinitum cuius quantitas cetera parvula dicere diffinitioes copetant non tamen est tempus hic diffinitum ab Aristotele: quia non est numerus numeralis nec quo nec quem possumus numerare: quia ignotus solum nec tempus hic diffinitum est numerus motus infinitum: quia non est numeralis. dicit autem finis prior et posterior ad duas prout autem quatuor atque permanens mobilis que mensurat motum non finis prius et posterior successivae permanens. quia motus finis quantitates et divisionem quam huius a mobili est ens permanens et non successivum. dicit vltimam extendit motum intrinsece ad duas prout spacijs quod extendit motum localem extrinsece solum.

Sed hic sunt difficultates. prima in quo predicamento est tempus. dicit Scotus et frater in. 4. iniaz quod est in predicamento quantitas et quod totum predicamentum quantitas est relativum et non absolutum: quia continuus et discretus et positio que sunt dicitur quantitas sunt per se ad aliud. nam omne continuus autem cui est continuus omne discretus ab alio est discretus. solum positio que est dicta in predicamento quantitas dicit ordinem prout in toto scilicet quod tempus sit relativum per quod in ratione eius ponitur prior et posterior. Quia nulla passio est absolutio suo proprio subiecto: quia subiectum est instantis sua propria passione. cum igitur tempus fundetur in motu qui est finis forme et in predicamento est passio igitur et cetera. Boner dicit in sua physica quod tempus non est in predicamento quantitas quia dicit respectus partialitatis motus ad eternitatem dei et sic est respectus et propter prior et posterior quod includit et predicamentum quantitas est absolutum scilicet quod est in predicamento quod dicitur cuius est causa. Alia difficultas est si omnia mobilia gesserit nullum tempus esset quod igitur mensuraret quod mobile. Dicitur quod si omnia preteritum mobile gesserit quod omnes mobilia mensuraret extrinsece tempus motus primi mobilis scilicet omnibus gesserit. enim vniuersumque mobilis mensurabit per duracionem mobilis. et 2. quod est instantis vero est mensura intrinseca mutati est sic tempus est mensura motus et est continuum vel terminatum prout tempus se habet ad tempus suo modo sic prout in linea et linea ad superficiem et superficies ad corpus.

Ad arguendum secundum primum. Et ad primum per. Et ad 2. quod tempus est formale quantitas. scilicet per divisionem quam huius a spacio est quatuor per accidens sicut lapis visus materialiter tamen est per

se ens quia per se quantitas. De instanti dicam inferius quid sit et quomodo.

Trum

tempus distinguunt realiter a motu quod sic: quia eorum pres copulant ad diuersa et talia se distinguunt realiter. probat assumpsum: quia pres motus copulat ad mutatum et pres temporis ad instantis.

Ad iter mensuram et mensuratum est relatio realis. 5. tempus est numerus motus. 4. huius et cetera. In prout arguitur quia tempus est passio motus ex hoc quod tempus et talia se idem realiter. Evidentia quoniam sunt tria notanda. Primo quod distinctio realis investigat quatuor: vijs finis frater in. 8. diffinitio. 6. per via originis per hoc generas et generatus distinguunt realiter. et nihil. n. gnatur se finis Augustinum primo de trinitate. et Aristotele. 2. de anima: scilicet nutriat se aut augmetet. ideo in diuinitis pres distinguunt realiter a filio. Secundo via gnationis quia quoniam una res potest gnari alia non genita et isto modo quod materia forma distinguunt realiter: quia forma gnatur materia existente genita vel in gnabili per huius. Tertio per vias corruptionis quoniam vnu corrumpit alio non corrupto et isto modo. probat quod relatio actualis non est suum fundamentum: quia fundamentum manet relatio corrupta. Quarto per vias separationis: quia quocumque separata pres remanere illa distinguunt realiter et isto modo. probat quod accidentia in altari distinguunt a subiecto et anima a corpore. Secundo est notandum quod tempus potest capi quadrupliciter. Primo communi per duracionem et intrinsece et successivam cuiuscunque motus. Alio modo proprie per duracionem motus localis tantum. Tertio magis proprie per duracionem cuiuscunque motus circularis circa centrum mundi. Quarto proprie per duracionem intrinsece motus primi mobilis. Tertio est notandum quod duplex est mensura intrinseca et extrinseca. Exemplum vtriusque quod quantitas palmi existens subiective in virga mensurat eam intrinsece et illa eadem est mensura extrinseca panis.

His premissis dicitur quatuor conclusiones. prima quod tempus existens subiective in motu primi mobilis distinguunt realiter a motu inferioribus quod mensurat extrinsece. Ista conclusio per quatuor regulas superius posita. Tempus non repugnat esse primum tempus et primum motum alijs inferioribus non existibus. 2. per quod per tempus potest distinguunt realiter a posteriori parte motus. Ista conclusio per eadem regulas et per 2. quia quoniam potest gnatur se ad gnatur et est. 3. per quod primum tempus totum non distinguunt realiter a motu toto primi mobilis: per quod est sua propria passio. quod non distinguunt realiter a subiecto vel probatum fuit alioquin in primo. Dicitur tamen quod solent doctores quod tempus non est passio motus: quia omnis motus potest fieri a virtute maiori in vigore et in inferiori tempore imo quod data virtute infinita in vigore si moueret finem vltimum sue potentie. moueret in non tempore quaquam facit conclusio metator. 12. metaphisice. Si vltima finita motus et tempus infinita in non tempore mouebit quare motus localis erit in non tempore. Et si dicatur quod hoc dato sequitur quod successivum erit totum simul et instantis: sic erit ens permanens quod distinguunt. Tempus omnis motus est velox vel tardus. 4. huius. et velox et tardus distinguunt per tempus. Nam velox est quod multum de spacio pertransit in motu dico tempore e contrario de tardus et ex consequente motus non erit absque tempore. Preterea si spera solis posset ad equate reuolui in instanti et redire ad eundem punctum: tunc sequitur quod simul mouetur et quiescit in eodem instanti: quia partes mouentur in illo: et ex altera parte quiesceret in eodem quia non se haberet alter quod prius in eodem instanti: quia et cathegorematicae et sincathegorematicae in eodem instanti haberet idem vbi. Ad hec respondet ipse ad primum quod vel successivum dicit successiones actuales vel ordines originis partium. primo modo dicit tempus quod accidit motui cuiusque quocumque tempus et successio: quia quocumque tempore dato quocumque motus potest fieri in minori in infinitum: licet non a quacumque virtute: sed a virtute infinita in vigore posset fieri in non tempore si talis datur: nam partes motus sunt eiusdem rationis quibus non repugnat esse simul cum habent eandem naturam et rationes formales. Si autem successivum capitur. secundo modo tunc dicitur quod motus quicunque localis est successivus sicut contingit in illuminatione aeris que fit in instanti: et tamen origine pars propinqua soli prius illuminatur et remotior posterior. licet omnes simul in eodem instanti acre dispositio et talis illuminatio est

Tex. 2.20
Tex. 2.101
et. 115.

Tex. 2.47

Tex. 2.82

Tex. 2.96

Cap. 2.

successiva. scđo modo nō p̄io nec est ens pmanēs q: per tps ens pmanēs h3 omnes ptes simul vel sibi nō repu/ gnat qđ repugnat motui ⁊ cullibet successivo nec seq̄ qđ isto modo subiectū ⁊ p̄p̄ia p̄a. sint successiva: q: eoz o/ do est ordo nature ⁊ nō originis ⁊ cum ordine nature stat similitas tps ⁊ idēp̄itas real ⁊ ordo originis arguit disti/ ctionē reales inter ordinata tali ordine. CAd 2^m dicēt qđ velox est qđ sit in minori mēsurā ⁊ tardū in maiori. nunc aut instās est minor mēsurā tpe. CAd vltimūz dicīt qđ si sol monētur in instāti ⁊ se hēret aliter qđ p̄i? q: in illo instāti acq̄ret nouū vbi ⁊ aliud finū numerū. I3 idē finū spēm sicut si aliqd subiectū ēēt nigrū per certū tps ⁊ in instāti termi/ nate illud tps a deo fieret albū tūc in instāti illud subiectū diceret mutari. Et dicīt vltēr? iste doctor vnūz mirabile qđ a virtute infinita in vigore pōt sol in vno ⁊ eodē instanti reuolui infinitis reuolutōib? qđ? est reuolubilis in tpe si/ mto aut infinito. ⁊ in eodē instāti. nō tamē oppositis sed si/ mlib? ⁊ qđ post illud instās poterit adhuc ab eadē virtu/ te moueri ⁊ reuolui finū eandē dīlāz positōis. non tñ alijs reuolutōib? a p̄dictis. s3 illis eisdē numero aut aliqua illāz ⁊ sic p̄r cōcedit qđ eadē reuolutio numero redibit virtute infinita in vigore. Tuti? tñ fuisset dicere qđ infinitis reuo/ lutionib? virtus infinita in vigore poterit ip̄m mouere qđ aliquot reuolutōib? ⁊ in duplo plurib? ⁊ sic in infinitum. Et tūc post illud instans poterit ip̄m mouere adhuc alijs reuolutōib?. CAd hāc viā aliquālī retigi i. 3°. hui? ⁊ forte tangeť deo volēte in. 8°. Ad quas dicerēt alijs cui? est Lō/ mētator: qđ si virtus infinita in vigore moueret finū vltimū potētie sue nō moueret in nō tpe qđ talis virt? respicit pos/ sibile ⁊ nō ip̄osibile. Impossibile autē est motū fieri in non tpe sicut impossibile est hominē fieri absq̄ risibilitate. Et ad p̄sequētiā p̄mētatoris diceret p̄o nūc qđ si virt? finita mouet in tpe finito infim? modico tpe mouebit virtus infi/ nita in vigore si det qđ scđm vltimū potētie sue moueat. CQuarta p̄elo qđ qđlibet tēpus distinguit formaliter a quolibet motu: qđ ois mor? ē velox vel tard? finū Aristō. In hoc quarto s3 nullūz tps est velox vel tardū. C3 dñe motus sunt localis alteratōis augmētatōis aut rectum vel circulare nālis vel violētū furis ⁊ dōsuz qđ repugnāt tpi.

Ad argumenta facta in p̄n. ad p^m dicīt qđ instans ⁊ mutatuū esse sunt idē realiter sed nō formal? ⁊ ex natura rei distinguit ex qua diffictōe sortitūnt diuersa no/ mina. CAd 2^m dicīt qđ mēsurā extrinseca ⁊ mēsuratū vlr referunt ad inuicē relatiōe reali ⁊ cōcessuz est p̄imū tēp? distingui realiter a motibus inferioribus quos mensurat extrinsece.

Questio. 12.

Trum si essent plures mūdi ⁊ plura p̄o mobilia actu mota essent plā p̄i ma tēpora qđ sic: qđ tēpus sequit motū. 4°. hu/ lus. g. 7c. p̄ia est bona plures sunt p̄mi motus ergo plura sunt prima tpa. CContrariū arguit

philosophus hic p̄ra p̄latoñe. **Ad** euidētiā qđnis sunt q̄tuor notāda. p̄imū qđ tēp? est duplex. s. p̄imariū ⁊ scđdariū. p̄imariū est duratio successiva motus p̄imū mobilis. ⁊ istud dicīt tps maxime p̄p̄ie qđ p̄ncipal? ei p̄ueniūt cōditōes mēsure successoz que sunt. 3. prima qđ est notissimū inter oia tpa. qđ idē numero in celo in mari ⁊ in terra. ⁊ idēz apud nos ⁊ oriētales ⁊ oc natiōes mūdi qđ nō cōtingit d multis alijs mēsuris motuū. scđda qđ mor? quē mēsurat est omniūz alioz motuū cā. tertia qđ est mēsurā mor? maxime regu/ laris ⁊ vniformis. ⁊ p̄pter has p̄ditōes tps p̄ncipal? cō/ sequit p̄imū motū. Tēp? scđdario acceptū est duratio cuiuscūq̄ mor?. CScđo est notandū qđ rō mēsure. licet p̄imū rep̄at in q̄titate discretā. 10. metaphisice. scđario tamē trāssert ad q̄titatē p̄tinuā. linea. n. vt linea nō mē/ surat. s3 linea. viij. vel. x. palmoz. Tercio est notandūz qđ numerus est multipl? accept? CIno mō p̄o numero nu/ merante. ⁊ sic est aīa vel intellect? Ali? quo numeramus ⁊ iste est duplex. s. nūc? simplr sumpt? vt binari? ⁊ ter/ nariū ⁊ sic vltā. ⁊ iste est idē numer? decē hoīuz ⁊ decē canū finū Aristō. Ali? est numer? applicat? ad certūz gen?

entiū sicut vlna ad p̄nū ⁊ ad qđlibet p̄m pmanēs picta ad liquida ⁊ tps ad mēsurandū successiva. Ali? est nūc? numerat? ⁊ iste est res numerata. CQuarto est no. andū qđ tps cōsiderat duplr. s. nālī ⁊ mathematice aut meta/ phisice. p̄imo mō cōsiderat vt est in isto vel in illo motu nālī. ⁊ vt sic p̄ificat finū p̄litalitē vnitati motuū in qbus est. scđo mō nō p̄ificat qđ cōsiderat in se ⁊ abstracte. Et p̄lū numer? denari? in se mathematice. p̄siderat idē absq̄ multiplicatōe pōt applicari ad. x. equos ⁊ ad. x. canes vt dicūt Aristō. ⁊ Lōmētator s3 vt numer? denari? nālīs est multiplicatus s3 alias vnitates. CIdis p̄missis dñr q̄tuor p̄clones. prima qđ de facto plura sunt tpa sīlī nālī cōside/ rara p3 ista p̄elo qđ finū diuersas vnitates motuū est diuer/ sitas tēporū nālīter cōsideratoz. Si p̄mū celū nūq̄ moue/ retur nō min? rota figuli posset rotari ⁊ tūc ille mor? nō min? hēret p̄p̄iā mēsurā intrinsecā. scđa p̄elo qđ de facto nō est nisi. v^m. p̄imū tps qđ est mēsurā intrinseca p̄mi mo/ tus ⁊ extrinseca oīuz alioz motuū p3 qđ de facto nō est nisi vnū p̄imū mobile actu motū. tertia p̄elo si plures essent mūdi plura essent. p̄ia tpa nālī p̄siderata esto qđ eoz p̄ia mobilia mouerent actu. ista p3 ex vltimo notabili. quarta cōclusio qđ si plures nō essent mūdi ⁊ p̄ma mobilia essent actu mota sīlī tūc nō essent plura prima tpa mathematice vel metaphisice cōsiderata. Ista cōclusio ēēt p3 ex vltio no/ tabili. qđ tps vt sic nō cōsiderat in plurib? p̄imis morib? sed in se abstracte ⁊ per se p̄ietate tertij modi ⁊ solitarie. CAlij dicūt qđ esset solū vnū in rōne mēsure eadē cōclusio nes possunt poni de euo respectu euternoz.

Sed hic sunt aliquę difficultates. p̄dima an tps sit per se sensibile sensu exteriori dicīt qđ nō: quia nec est sensibile. p̄p̄iū nec cōe vt p3 dīcurrēdo. est tamen sensibile sensu interiori. s. a cogitatuā vt fantasia. CDicūt tamē quidā qđ est sensibile sensu exteriori per accidens: qđ est p se cōiunctū motui qui est p se sensibile cōe: vt p3. 2°. de aīa. CScđa difficultas an tps p̄teritū per diuinā potē/ tiam possit redire idē numero. dicīt qđ sic: qđ idē mor? p̄e/ terit? pōt per diuinā potētiā redire ⁊ redeunte subiecto redit passio. Et si dicat qđ tūc futurū erit p̄teritū dicīt qđ il/ lud qđ est futurū erit p̄teritū: nō tñ vt futurū. CTertra dif/ ficultas an tps sit p se cā corruptōis sīlī ⁊ mor?. Dicīt qđ motus cōpat duplr. CIno modo ad terminū a quo. Alio modo ad terminū ad quē. p̄imo modo mor? est p se. p̄i/ mo cā instrumētalis corruptōis termini a quo ⁊ est dep̄/ ditūus ⁊ p se nō p̄ima cā gnātōis termini ad quē ⁊ est acq̄sitūus. scđo mō est ecōtrario. Tēpus autē est mora in euitabili qua agēs applicat passio ⁊ in qua agūt i ipsuz ⁊ capiēdo p se p̄menitabili ⁊ necessario vt distinguit cōtra cōtingēs sic etiā tēpus est cā per se s3 nō p̄imo s3 mediāte motu. Si autē capiat per se vt distinguit cōtra p̄ accidens ⁊ simplr ⁊ maxime cōtra p̄io ⁊ cōtra p̄ aliud sic tūc tps est p accidēs cā corruptōis ⁊ generatōis: qđ nūli facit esse cōne s3 solū mēsuratiue. S3 forān p tps cū dicīt Aristō. qđ tps est per se cā corruptōis itelligit indispositionēz cāta3 in corruptibili in tpe qđ est cā p se corruptōis ⁊ qđ illa non est nota cām corruptōis attributūus tpi sic cū dicim? aliquē esse motuū senio. p̄pter ignorātiā cōsumptionis humidi radicalis a calore naturali in longo tpe que est p se cā cor/ ruptōis senis. Et cū Lōmētator dicāt qđ tam gnātōis qđ corruptōis tēpus est per accidēs cā per tēpus itelligit tē/ pus mēsurans ⁊ nō talē in dispositionē.

Ad argumēta in p̄ncipio p3 qđ tps nālī sumptū seq̄ motū ⁊ sic pōt multiplicari sed mathematice nō sequit motū nec mobile sed abstrahit q̄tū ad p̄maz opa/ tiōnē intellect? in qua nō est vītas neq̄ falsitas s3 bñ i scđa aut in tertia sicut habuit est in. 2°. hui?. CId. 13.

Trū aliqd instās maneat idē in toto tpe qđ sic: qđ idē instās nūero qđ nunc est fu/ turū qñq̄ erit p̄ns deinde p̄teritū. CIn cōtra/ rium arguit. qđ tūc ea qđ nūc sūt. ⁊ erūt ad mille ānos cēt sīlī. p3 p̄ia qđ ista oia cōne i eodē instāti.

Ad euidētiā qđnis est notādū qđ qñq̄ sūt igenera si/ guoz. CIdima sunt signa duratōis. s. instantia

Distinguit

Tex. 2.73
2.97. 4.98
et. 130.

Tex. cō. 2.

tex. 2.64.

Tex. 2.117

tpis. **C**Secda autē signa nāc q̄ osequuntur ordinata sūm illa signa sūm rōne formale ordinator. nā subm ex rōne sua formalit̄ pcedit nā passionēz et passio est nāl̄r posterior: ita q̄ prioritas et posterioritas nāc demōstrant de ip̄is ex sub̄i et passiois formalibz rōnibz. **C**Tertia signa sūt origis q̄ sūt a q̄ aliud. s. sig^m actiū et qd ab alio sig^m passiuū. **C**Quarta sūt signa rōnis quo subm pcedit p̄dicatū. **C**Quinta sūt p̄fectōis. nā l̄z nā q̄ tpe pcedat mā p̄ma forma subālē nūc p̄ p̄ductā. tñ p̄fectōe ecōtra forma subāl̄s pcedit materiā p̄mā. Oīa signa p̄ter p̄ma sūt p̄manētia: s. p̄ma sūt succellina. **C**Secdo quo est notandū. 2°. q̄ instās t̄pis est mēsurā indiuisibilis mutati eē et p̄sistētia ei⁹ ad mobil̄ vel eter nitatē dei et termin⁹ et p̄tinuatiū p̄tū t̄pis raptim trāsiēs: nā sicut mutati eē p̄tinuat p̄tes mot⁹ et est indiuisibile sūm duratiōe. l̄z sit diuisibile rōne sub̄i quēadmodū et motus diuisibilitatis sub̄i diuidit̄. ita instās ē indiuisibile s. duratōz.

His p̄missis sit hec p^a p̄clō q̄ tñ vñ instās t̄pis est actu actualitate existē et p̄tē in toto tpe vno sic intelligēdo p̄clōsionē q̄ nō sūt plā istātia t̄pis sūt i eodē tpe numero p̄ istā p̄clō. q̄ si plā eēt instātia sūt i eodē tpe cū nō eēt imēdiata: q̄ talia nō dant̄: vt p̄z h^o. 4°. et 5°. hui⁹ tunc t̄pis inter ceptū iter illa eēt p̄manēs q̄ heret oēs p̄tes simul. **C**Secda cōclusio q̄ in eodē tpe numero nō est itātū vñ instās s. iñfinita pbat̄ q̄ tot sūt istātia t̄pis in eodē tpe q̄t mutata eē i eodē motu: s. mutata eē sūt iñfinita. ergo et c. **C**3^a. itā ē vñ instās copulatiū oīuz p̄tū t̄pis sicut nec vñ p̄tū oīuz p̄tū eiusdē lineē. **C**Tertia p̄clō q̄ in diuersis t̄pibz sūt existētibz respectu motuū simul existū et diuersoz mobilū. q̄tq̄ sūt t̄pa tot sūt instātia simul actu existētia q̄ cuiuslibet t̄pis semp ē aliqd istās l̄z nullū istās semp sit. **C**Quarta p̄clō q̄ idē istās t̄pis sūm substantiā remanet idē in toto tpe: nō tñ sūm eē: q̄ idē instās q̄ nūc est futurū: q̄nq̄ erit p̄tū postea p̄teritū et rōnes futuri p̄tū et p̄teriti sunt diuerse. **C**Dicit tñ qdā subtilissim⁹ doctor: q̄ idē instans singulare put p̄cedit ab eē qd ē sūm adiacēs est vñ nūero et sūm substantiā i toto tpe variat sūm eē q̄ dicit sūm adiacēs. vñ instās i toto tpe nō existit eadē existētia nec eodē eē imo existit iñfinitis existētiis i toto tpe. **C**Alij dicūt q̄ idēz instās ē finis et p̄m⁹ futuri. et sic idē sūm subm diuersuz tñ sūm eē: q̄ alia est rō p̄ncipij et alia finis. **C**Alij dicūt q̄ in toto tpe est idē instās sūm substantiā. i. sūm rōne diffinitū et q̄dditate specificā. diuersuz tñ sūm eē. i. sūm singla et indiuidua. **C**Dicūt etiā hic alij q̄ sint idēz punct⁹ i corpe p̄fecte sp̄ico moto sup planū. p̄fecte planū cāt lineā sūm imagnationē mathematicoz. ita idē instās fluxū facit t̄ps et i toto illo remanet idē sicut et p̄tū sp̄ici sup tota lineā quā cāt. **I**sta p̄z q̄ sūm Aristo. i. hoc loco instās seq̄ illud qd fert̄: ita q̄ instās qd bz ad t̄ps sic mobile ad motū. cū g^o mobile maneat idēz in toto motu si mot⁹ fuerit cōtinu⁹ ita et instans erit idē i toto tpe. **C**Ista ymaginā ē falsa: q̄ q̄ro in quo gnē cāt instās ē cāt t̄pis. nō mālis q̄ instās nō ē subm t̄pis q̄ indiuisibile nō ē subm diuisibilis nec formalis: quia instās nō ē forma t̄pis nec efficiētis: q̄ termin⁹ rei nō ē cāt efficiēs rei nec finalis: q̄ t̄ps nō ē p̄pter instās. s. magis p̄ motuz aut terminū motus quare et c. Alias multas expōsitiones habes a Burleo ibi vide.

Sed hinc sunt aliquę difficultates. **C**1^a p̄ia i quo p̄dicamēto ē instās t̄pis. dī qd est in p̄dicamēto q̄ntitatis sicut p̄tū. alr dñt aliq qd ē i p̄dicamēto q̄ntitatis sicut t̄ps. **C**Alia difficultas an diffignit̄ realr a mutato eē. **D**icitur q̄ nō s. solū formalr sicut t̄ps a motu. **C**Tertia difficultas quō gnātur aut corrupit̄. dñ q̄ non p̄prie gnātur aut corrupit̄ s. solū incipit aut definit eē et simul incipit esse p̄ positionē d̄ p̄tū et negatiōe d̄ p̄teritū et d̄ finit eē p̄ positionē d̄ p̄tū et negatiōe d̄ futuro et sic iceptio et d̄ finit respectu eiusdē nō sūt opposita. Et i his q̄ nō corrupunt̄ p̄prie p̄ alterationē p̄cedētē sic substantiā corrupit̄ nō ē op⁹ q̄ corruptio et corruptū eē sint sūt: et ita p̄tigit hic d̄ corruptōe instātis: nec sua gnā mēsurat̄ alia mēsurā adēq̄ta q̄ seipo q̄ instās ē p̄ eēntiā mēsurā indiuisibilū successiuoz et ad qd liber tale p̄ eēntiā ē stat⁹ ne p̄cedat in iñfinitū. **C**Quarta difficultas et ē p̄ tertiā p̄clōsionē q̄ si sūt simul diuersa nunc et

instātia tñ in eodē instātū aut nunc quo ego loquar padus nō mouebit̄. **C**Dicit qd vey ē q̄ nō in eodē nūero realr et intrinsece tanq̄ in mēsurā intrinseca. bñ tñ q̄ntū ad extrinseca: q̄ in eodē instātū p̄mi t̄pis qd ē in celo ē q̄ instās intrinsece mēsurās mutati eē locutiōis mee mēsurat extrinsece mutati eē padū et non ē. **C**Quinta difficultas an instans t̄pis sit in toto mobili extēsus sicut mutatus eē vel in aliq̄ pte dī qd ē multiplicatū p totuz mobile sic et t̄ps. aut sicut anima intellectiua in toto corpore humano.

Ad argumētū post oppositū dī q̄ sūm p̄clōnes sup̄ p̄bas nō seq̄: s. bñ sūm expōsitionēz illi⁹ subtili mgt̄. et tūc p̄cedit q̄ q̄ sūt i millesimo āno et nūc sūt simul q̄ntū ad substantiā instātis. et sūm aliā expōsitiōe tertiā non sequit̄ q̄ nō est idēz nūc nec instās numero s. sp̄e q̄re et c.

Ad.

14^a.

Veritur vlt^a circa istū q̄ntū libz.

q bñ dñ hic p̄ modū notabil⁹ q̄ in vno istātū tēporis sūt duo istātia nāc: q̄ in eodē istātū t̄pis quo p̄pō^m gnāt̄ ip̄m p̄pō^m est p̄tū sua passio ne nā. et tñ est sūt duratōe. i. vno aut signo nāc sūt plā origis nā p̄tū et sūt i diuisiōe sic i istis iñferioribz ē sūt nā cū filio q̄ sūt correlatiā p̄manē et actualia et tñ origis p̄tū p̄cedit filium: q̄ est a se et filū ab alio. et i eodēz signo origis sunt multe rōnis: q̄ de his q̄ sūt in eodē signo origis intellectus p̄tū formare subm et p̄dicatū: q̄ ē p̄tū p̄s p̄pōⁿis. et i eodē signo origis ē vñ et filū: vt si dixerō vñ ē filū tūc vñ p̄cedit rōne filii. est et ordo retro grad⁹: q̄ vñ instātū nāc cor̄spōdēt multa origis: nāz i oibz signis duratiōis q̄ sūt in tota hoīs duratōe subā hoīs p̄cedit nā sūa existētiā et illi instātū nāc cor̄rōdēt oīa illa signa duratiōis. sūt vñ istātū origis cor̄rōdēt plā nāc: q̄ in illo p̄tū signo origis quo sol p̄cedit radiū quē p̄ducit sol ē qd p̄pō^m p̄ accēs ex substantiā solis et figura spherica iter est ordo nāc: q̄ substantiā p̄cedit accidēs. sūt vñ istātū rōnis multa nāc: q̄ in illo signo rōnis quo intellect⁹ noster p̄cipit difficite vñ anq̄ p̄ticulare ip̄m vñ p̄stat ex genere et dñā iter q̄ ē ordo nāc. nāz gen⁹ et qdlibet p̄hibile est p̄tū nā p̄cto. iō dī q̄ sic mille puncta coexistūt eidē istātū et 1000 instātia eidē p̄tū sic i p̄posito est intelligentiā de istis signis.

Sed hic sūt aliq̄ difficultates. **C**1^a p̄ma q̄ i eēntialr ordiat̄ nō ē circula⁹ et ista signa sūt eēntialiter ordiata. **D**icit frācise⁹ ma. i. suo p̄statu dī. 13. circa finēz q̄ sic iter signa t̄pis et loci nō est ordo eēntialis gnāt̄ loquēdo q̄ illud qd ē p̄tū tpe nō repugnat sibi eē p̄terit⁹ et ecōtra filū d̄ ordiat̄ sūm locū ita iter ista signa nō erit ordo eēntialis. iō in ip̄is circula⁹ nō ē ip̄ossibil. **C**Secda difficultas oē sig^m ex sua nā vñ eē indiuisibile sic punct⁹ sūo mō. **D**icit p̄dict⁹ doctor: cui⁹ ē tota snia sup̄ posita q̄ ista signa nō diuidunt̄ in se: ita q̄ vñ vñ⁹ ordis i plura alteri⁹ et sic vltra tanq̄ totū i p̄tes sic t̄ps p̄tū et p̄teritū et futurū. s. diuio sūgnoz nilil aliud ē q̄ coexistētia vñ signi talis ordis cū multis signis alteri⁹ ordis sic instās nō diuidit̄ in p̄tū nec p̄tū et in instātia: sed vñuz instās coexistit pluribz p̄tū et pluribz istātū vñ p̄tū. Et sic sit finis hui⁹ q̄nti ad laudē dei bñdicti.

Liber Quint⁹. Qd. 1^a.

Intra q̄ntū libz.

q Querit̄ p̄ vtruz forma p̄ se generet aut soluz p̄pō^m. **Q**d sūm p̄pō^m q̄ oē qd sit p̄ se sit de aliquo sui aliter crearet s. solū p̄pō^m sit de aliquo sui et nō formalr: q̄ mā ē aliqd p̄positū intrinsecū et nō forme. ergo solū cōpositū p̄ se gnātur et forma p̄ accēs soluz.

C3^a. Gnā⁹ p̄ se est ad ens p̄ se. s. forma nō ē ens p̄ se: q̄ in alio: s. p̄pō^m ē ens p̄ se existē ergo et c. **C**In dñū arguit̄ q̄ nullū p̄ accēs ē p̄m⁹ cū p̄ et p̄ ex 2°. h^o. s. bñ ē. gnā⁹ cōpositū p̄supponat gnātōz forme sic p̄pō^m formā g^o et c.

Ad euidentā qōnis sūt tria ad notādā. **I**p̄mū q̄ vñ p̄plex est gnātiō sūm Aristo. 2°. et 5°. hui⁹. s. gnātiō simplr et ista est solū substantiā. alia sūm qd et illa est accidētis. **C**Secdo est notandū q̄ gnātiō p̄tingit tripl̄ vt dictuz sūt p̄ hui⁹. subiectiue terminatiue p̄pletue seu expletue.

Tex. 2.7.

Primo mo gnāt subm gnātōis. s. de scdo et tertio ē dif-
ficultas q̄ntu ad formā et p̄p̄m. 3° notādū qd aliud ē eē
p se gnābile fin q ly gnābile denotat p̄dicatū scdi modi et
aliud p se gnāri vt ly p se dicit p̄leatē tertii modi q̄si per
modū substantiā aut p̄dicatū q̄nti modi et hoc dupl̄r. aut
primo. vt primo distinguē cōtra secundā partē sic distin-
guat aristo. hic circa p̄ncipiū q̄nti aut nō primo.

Hic p̄missis sit hec p̄ma p̄clo q sola mā p̄ma gene-
ratur submē gnātōe simplr p̄z qz ipsa sola ē sub
iectū talis gnātōis. p^o et 5°. but^o. et p^o d gnātōe. ¶ Scda
p̄clo q tā forma q̄ p̄positū ē p se gnābile scdo mō p̄leat/
tis. Ista p̄clo p̄z qz gnābilitas est passio que cōpetit vterqz
istoz in p^o obia p̄bat. Itā oīs act^o et opatio pueniēs ali/
qb^o p se aut p accēs eoz ap̄tūdo cōuenit qd dicitur illoz
p se et p^o obia. q̄ntis. n. albedo aut cūctis cōueniāt for/
ti p accēs tū ap̄tūdo ad albedinē vel ad currendū cōue/
nit hoi p se 2°. ¶ Tertia p̄clo q gnātio forme et cōpositi
sunt diffictē reali. p̄z ista p̄clo qz termini sūt difficti realiē
p̄ma p̄z ex hoc. 5°. naz distinguē mutatiōes fin diffictio/
nem terminoz ad quos. ¶ Quarta p̄clo q forma substantiā/
lis gnātū p se p^o terminatiue p^o q p se p̄bat. qz q̄le ordinē
hūt aliq in eēdo talē hūt. p̄ducit. s. in eēdo forma suālis
p̄supponit a cōposito. ergo gnābil simplr ad gnātōnē cō/
positū. 2°. q p^o. qz fin se totū et qdlibet sui gnātū forma.
¶ Quinta p̄clo q forma accitālis p se s. fin qd generat
p̄bat qz vni gnātōis p se d̄z ē vni p̄seternū. s. gnā/
accitālis est p se vna. qz si ēēt p accēs vna cū dē talis inclu/
dat plura p se ēēt q̄erētū d p se terminō illoz igit op̄ortet
qz gnātio accidētis hēat p se terminū q nō pōt ēē aggrega/
tum ex subo et accitē. qz nō ēēt vni p se ergo et. ¶ Sexta
p̄clo q nulla forma gnātū p se. tertio mō p̄leatīs ex p̄di/
cato. p̄z qz nō ē p se itās. s. i cōposito tāqz p̄s et in mā tāqz
in subiecto. ¶ Septia p̄clo cōpositū generat p se cōpleti/
ue. et tertio mō p̄leatīs mō exposito s. nō p̄mo. p̄bat qz
per se deducit de nō esse ad esse post gnātōnem forme et
substantiē p̄ducit. p̄z cōsequētia ex diffinitōe ei^o qd sic p
se generat in istis inferioribz q cōpositū nō generat p^o p̄z
qz nō fin qdlibet sui. qz mā nō generat nec cōpletiue nec
terminatiue sicut itelligit ista cōclusio.

Sed hic sūt diffictates aliq. ¶ Prima qz Aristo.
et Cōmētator. 7°. metaphisice dicit qz solū cō/
positū p se generat et cōrūpit s. formāl solū p accēs ad
gnātōnē et cōrūptiōnē cōpositi. ¶ Dicit qz ad gnātōnē
cōpositi cōcurrūt tres gnātōes due p se et vna p accidens.
¶ Prima est qua forma accipit eē in se. et scda q cōpositū ac/
cipit eē in se. et iste ambe sūt gnātōnes p se et simpliciter.
Tertia ē gnātio q forma et mā accipiūt eē cōpositū et eē in
cōposito p gnātōnē ipsi^o cōpositi. et ista est per accēs et sic
gnātio cōpositi mediat iter gnātōnē forme in se et vt i cō/
posito vel vt est cōpositū p̄mo mō forma p̄p̄ia gnātūne ge/
nerat et p̄mo cōposito et ēt p se cōrūpit. p̄p̄ia cōrūptōe
alia a cōrūptōe cōpositi. s. scdo mō solū gnāt et cōrūpit
ad generatiōnē et cōrūptiōnē cōpositi et sic itelligit aristo.
et cōmētator. 7°. metaphisice aut itelligit qz solū cōpositū
cōpletiue et p se existētis gnātū. ¶ Scda difficultas ē vl/
timā cōclusiōnē qz vī q existia sit illud qd vltimo gnātū
et cōpletiue. qz gnātio est de nō esse ad esse ita q existia vī
ēēt termin^o vltim^o gnātōis ex sua diffinitōe. Dicit qz exi/
stētia nō est termin^o s. ēēt illud ad qd deducit tam forma
qz cōpositū que sunt p se termini gnātōis eo mō quo di/
cuntur est. ¶ Alia difficultas qd est gnātōis p se p̄ncipiū
effectiū d̄ qz in gnātōe vnioca q p̄ducēs cōicat suā nāz
specificā p̄ducto p̄ncipiū formale quo est nā specifica agē/
tis seu forma substantiālis ei^o s. p̄ncipiū qd p̄ducit est gene/
rans vt in gnātōe ignis ab igne ignis gnāns est p̄ncipiū
qd sed nā ignis et sua forma substantiālis est p̄ncipiū quo. Itā
rō agēti est natura vel forma qz forme est agere p̄ma de
gnātōne sicut mere pari. Existētia autē est cōditio agentis
sicut magnitū est cōditio nctio erigita. Ad qz color imm/
tet vel terminet vltūz. Similiter et lumen. Itā agere nec/
cessario p̄supponit existere et existere sit p̄mū p̄dicamētōz
que insunt p accēs. Similiter dicat de gnātōe equoca q

generās generat aliud a se in sp̄e. Itāz in generatōe rane a
sole nā solis est p̄ncipiū quo. et ratio generādī ranam. s.
sol existēns est p̄ncipiū qd p̄ducit.

Sed ad maiorē declaratiōē hui^o diffictatis et toti^o
q̄ntis est notādū fin frāctū mā. qz sicut i vni/
tate specifica inueniunt tres forme. ¶ Prima est tota diffi^o q
respicit adeq̄te ipm diffinitū rōne p̄mū. Scda forma est
d̄ria specifica. q̄ ē ps diffinitōis et cōuertit cum diffinito. s.
nō dicat ipm adeq̄te. Tertia est forma generis q̄ incoer/
tibl̄ter se h̄z ad diffinitū. ¶ Itā similiter in indiuiduo suo
est forma toti^o indiuidui q̄ resultat ex nā specifica et p̄p̄ie/
tate indiuiduali et ista se h̄z adeq̄te et cōuertibiliter cū indi/
uiduo. scda forma est d̄ria indiuidualis q̄ se h̄z cū indiuiduo
cōuertibiliter in adeq̄te. ¶ Tertia forma est nā specifica q̄ se
h̄z cū indiuiduo i cōuertibiliter et i adeq̄te. forma nāq̄tor/
tius indiuidui in gnātōe substantiē et vnica est p̄ncipiū for/
male forme toti^o in ipso generato. et tale p̄ncipiū pōt voca/
ri generās. et ei^o actio pōt dici gnātio scda forma q̄ est d̄ria
indiuidualis est p̄ncipiū formale d̄rie indiuidualis in genito et
talīs forma pōt vocari inducēs. qz inducit aliaz d̄rias in nā
specificā nō tū educit eā de nā specifica tanqz de mā. tertia
forma est nā specifica que est p̄ncipiū formale in generāte.
et termin^o focalis i genito et ista nā. s. forā pōt dici cōicās et
ei^o actio cōica. qz sōm illd p̄p̄e cōicat qd p̄existit. nōb̄ aut
p̄existit de genito nisi nā specifica et inclusa in ea. ideo nōb̄
p̄p̄ie cōicat de illis tribz formis nisi nā specifica. et ordinē
retro gradū hūt iste forme in generāte et genito. qz gene/
rans p̄i agit p formā adeq̄te qz p formā q̄ est forma toti^o
et in adeq̄te et p p̄i p formā i adeq̄te et cōuertibilē supple/
p̄ becciatē q̄ est forma d̄rie qz p formā sp̄i q̄ nō est cō/
uertibilis nec adeq̄te. In genito aut p̄i cōicat sp̄es qz in/
ducit d̄rias et p p̄i inducit d̄ria qz generet forma toti^o sic
igit apper qz in gnātōe vnica cuiuslibet indiuidui est gnā/
inductio et cōicatio. et qz ipsi^o generatiōis vt est generatio
p̄ncipiū formale et termin^o formālis ē forma toti^o indiuidui.
Sed ipsi^o generatiōis vt est inductio p̄ncipiū formale et ter/
minus formālis est p̄p̄ietas ipsi^o vero generatiōis vt est
cōicatio p̄ncipiū formale et termin^o formālis est ipsa q̄ditas.

Ad argu^o i p̄ncipiū. Ad p̄m d̄ qz fieri ex aliquo sui itelligi/
tur dupliciter. aut vt ly ex dicit b̄tudinē p̄is p̄i/
tutine sicut p̄p̄m sit ex mā et isto mō non sit forma. aut vt
ly ex dicit b̄tudinē subī de cui^o p̄d̄ deducit ab agēte et in
quo subiecto recipit et sic forma q̄ generat sit. s. illud qd
creat ex nihilo sui. tam p̄mo qz scdo mō. ¶ Ad scdū qz
forma est per se ens s. nō sit per se existēs. creatur vl^o sub/
sistens sicut nec mā p̄ma. ¶ Cōd.

Prum p̄ductio forme subālis natura/
liter p̄ducit mēsurē tpe vel
instanti. Qd mēsurē instāti. qz si tpe mēsurā/
ref tūc generatio ēēt mot^o s. Aristo. i hoc. 5°.
et p̄z p̄ia qz generatio simpliciter et mot^o vi/
dent differre penes successiū et instātanē. qz mot^o ē suc/
cessiū et in tpe. generatio autē simpliciter est in instanti.
¶ S. Successio i motū fin cōmētatorē. 4°. p̄p̄is eoz ca^o.
de vacuo vel est ex resistētia mobilis ad motū vel mediū
ad mobile s. in generatōe simplr nō pōt dari p̄m. qz mo/
bilis ēēt ipā mā p̄ma que de se nō h̄z vīn vī resistat. Itēc
2°. qz forma subālis vni^o mere sine me^o cūz imēdiate reci/
piat in ipā. Itā. n. est q̄rēda rō quo mā vni^o forme sicut
nec cera figure. 2° de aia. ¶ Gnātio et cōrūptio sunt
iter p̄dictoria. s. iter eē et nō ēē sic mot^o iter p̄ria. s. de affir/
mato in affirmatū vt de albo i nigrū. 5°. but^o. s. si ēēt suc/
cessio i gnātōe simplr ibi ēēt mediū iter p̄dictoria s. aristo.
p̄. posterior. 2°. 4°. metaphisice. ¶ S. Si sic tunc forma
substantiālis suscipit magis et min^o. qz si p̄ductio talis for/
me esset successiua necessario ista forma b̄eret gradus fin
qd ipsa p̄tiret fin magis et min^o. p̄is est falsum. et cōtra
Aristo. in p̄dicamētis. c. de substantiā et contra auctoz. 3. 6°.
p̄ncipioz. Et cōfirmat rōne qz tunc gradus vltim^o adue/
niens forme ēēt sibi accēs qz aduenit substantiē tam cōsti/
tute in suo esse eēntiali. ¶ S. Tūc substantiē ēēt aliqd p̄mū
qz ad ipsāz esset mot^o et oīs mot^o est de p̄rio in p̄mū. 5°.

Tex. p. 82
Tex. p. 15
Tex. p. 24

Tex. p. 51

Tex. p. 8.

Com. 7. 1.

Tex. p. 9.

Tex. p. 7.

Tex. p. 27

Cap. 1.

huius. ¶ In contrariū arguit qd impossibile est agens nāle agere in instanti. ergo nec generationē fieri in instanti. p̄ia p̄z s̄z aīis pbat: qd tūc agēs s̄o: n̄ in mīn⁹ q̄s in instanti. ¶ D. nullū agēs cui⁹ substantia est in tpe agit in nō tpe vt dicitur in penultia ppositiōe de causis s̄z substantia nāliter agentis est in tēpore ergo nō generabit in instanti. ¶ Preterea in gnātiōe ignis ex aere pducit forma ignis in mā aeris p̄i in parte p̄pinq̄a agentū quā in remōtiori.

In ista qōne ponent p̄mo aliq̄ noīanda. 2.º aliq̄ne p̄clones. 3.º aliq̄ne difficultates. Notandū p̄mo qd triplex est mutatio nālis. vna que est a nō ēē ad ēē seu de negato i affirmatiū. 2. ista est gnātiō s̄m Aristō. in hoc. 5.º. Alia cōtrario de ēē ad nō ēē seu de affirmato i negatiū 7 illa est corruptio. Alia est de affirmato in affirmatiū seu de subo in subm 7 ista est motus. 7 totplex est mutatio sup̄nālis. ¶ Prima creatio que est pductio alicui⁹ nullo ei⁹ p̄sup. nec tanq̄z subo nec tanq̄z aliq̄ p̄ticulari p̄te ei⁹ p̄existēte. Scda est annihilatio que est destructio alicui⁹ nullo ei⁹ p̄ncipio intrinseco 7 p̄ticulari remanente. De his habitiū est satis p̄mo hui⁹ qōnib⁹ de materia p̄ma. Tertia est p̄uersio alicui⁹ in p̄existēs vt in sacro altaris vbi subā panis p̄uertit i corp⁹ x̄pi 7 subā vini i sanguinē eius.

Pro declaratiōe istarū sex mutationū d̄bet notari qd mutari s̄m Aristō. p̄o. 7. 5.º. hui⁹. 7. p̄o. de generatione est se b̄ere ali nūc q̄ p̄i qd p̄t exponi ly aliter dupl̄ aut p̄positiue: 7 tūc mutatio dicit habitudinē a p̄uatiōe in terminū vel ecōtra. 7 sic omne qd mutat p̄existit 7 remanet sub vtroq̄ terminorū 7 isto modo forma q̄ generat 7 corrupit nō mutat sed solū subiectū. alio modo ly aliter exponit negatiue. 7 est sensus qd nō se h̄z eodez modo quo p̄i. 7 isto mō quelibet illarū sex mutationūz p̄p̄ie dicit mutatio. Scda est notādū qd termini p̄imi per se 7 immediati cuiuslibet mutatiōis nālis sunt forma 7 p̄uatiō ei⁹ 7 isti sunt incōponibiles. 5.º. p̄hysicorū. s̄z secūdi termini 7 cōicantes sunt p̄dictiōne forme 7 p̄iuz ei⁹ p̄positi. Exēptū de oībus cum ex albo sit nigrū p̄imi termini 7 immediati sunt p̄uatiō nigredinis tāq̄z termin⁹ a quo 7 albedo tāq̄z termin⁹ ad quē sed cōicantes sunt nō albedo 7 nigredo 7 sic de alijs incōponibilib⁹ albedini. Tercio est notādū qd duplex est mor⁹ acquisitiuus. s̄. 7 dep̄dituus. Exēplū p̄imi vt cū ex nō albo fit albu. Exēplū secūdi vt ecōtra cum ex albo fit nō albu. ideo cū ex albo fit nigrū aut ecōtra. ¶ Ibi ē duplex mor⁹. vn⁹ est dep̄ditū terminū a quo. 7 ali⁹ acquisitiuus terminū ad quē 7 sic mor⁹ est de affirmato in affirmatiū mor⁹ acquisitiuus est qdā gnātiō. 7 dep̄ditū quedā corruptio quoniā s̄m quid. Quarto est notādū qd generatio 7 corruptio simplr 7 mor⁹ distinguunt tripl̄ p̄ter eorū distinctiōes qdātiuas 7 extrinsecas que p̄tinet ad metaphisicūz. p̄o ex subo: qd subiectū gnātiōis 7 corruptiōis simplr est mā p̄ma in qua introducunt dispositiones pro forma substantiāli introducēda ex p̄o. 7. 5.º. hui⁹. 7. p̄o. de gnātiōe sed subiectū mor⁹ s̄m Aristō. in hoc. 5.º. est p̄positus ens i actu. naz arguit sic distinctiōne inter generationes simplr 7 motū in isto q̄nto. Qd mouet est qd generat nō est ergo generatio nō est mor⁹ vbi ly qd generat 7 qd mouetur supponit pro subiecto: qd si starent pro termino maior ēēt falsa. 7 si in vna p̄ termino 7 in alia pro subo ar⁹ ēēt in q̄ tuor terminis. distinguūt ēt penes terminos p̄imos. qd p̄imi termini gnātiōis 7 corruptiōis simplr sunt forma subālis 7 p̄ua⁹ ei⁹: s̄z p̄imi termini mor⁹ sunt q̄ntitas vl̄ q̄litas aut vbi. 7 p̄ua⁹ ei⁹ cōr̄r̄dēt 7 ēt distinguūt s̄z cōez viā penes successiū 7 instātanē: s̄z gnātiō simplr distinguūt a creatiōe eo mō quo dictū est in p̄o notabili. Quinto ē notādū qd gnātiō p̄t sumi dupl̄ aut p̄ alteratiōe p̄ma disponēte materia p̄ma pro introductiōe forme subālis. Alio mō pro gnātiōe forme subālis. ¶ Ultio notādū qd mor⁹ accipitur dupl̄ cōiter 7 p̄p̄ie. p̄mo mō nō distinguūt a gnātiōe 7 corruptione nisi sicut magis cōe a mīn⁹ cōi vt mor⁹ est actus entis in potētia s̄m qd i potētia. 3.º. hui⁹ vbi Aristō. explānas istā distinctiōne p̄ exēpla explicat de gnātiōe 7 corruptione 7 alteratiōe s̄z p̄p̄ie bene distinguūt ab illis vt facit Aristotiles in hoc quinto.

Tex. p. 8.

Tex. p. 16.

Ad qōnē dicunt cōiter 7 s̄m viā p̄bi due p̄clusiones. ¶ Prima qd gnātiō sup̄a p̄ alteratiōe p̄ma mēsu/ratur tpe. pbat qd talis ē vere mor⁹ p̄p̄ie accept⁹ ad q̄litarē. ¶ Scda p̄lo qd gnātiō accepta pro p̄uatiōe forme i se aut i mā aut i p̄posito nō ē successiua pbat p̄ oēs rōnes factas ante oppo^m marie qd tūc ad subām ēē p̄ se mor⁹ p̄tra Aristō. i hoc. 5.º. nā oīs muta^m successiua ē mor⁹ s̄z gnātiō subē ē ad subāz tāq̄z ad p̄ se p̄m terminū. 5.º ad subāz esset p̄ se mor⁹. ¶ S̄z tūc restāt difficultates p̄ma ē ista qd i generatione forme subālis vī mā aliq̄ ēē sine forma nō. n. p̄t illa introduci nisi alia fuerit corrupta 7 erit tps mediū qd nō eodē instāti. ¶ Idē dicit qd i eodē instāti sit gnātiō 7 corruptio. s̄z gnātiō sequētis forme 7 corruptio p̄cedētis 7 in tpe p̄cedenti mā fuit sub forma p̄cedentis. ¶ Scda difficultas qd instās vī immediate seq̄ instās qd corruptio ē p̄o: gnātiōe. Dī qd corruptio ē p̄o. nā tū i eodē instāti tps vna expellit 7 altera inducit in instāti eis q̄ p̄p̄ie p̄ alteratiōne p̄cedentis corruptiō nō sic instās est s̄l corrupi 7 corruptū esse sic fieri 7 factū ēē. iō factū ēē vni⁹ 7 corruptū ēē alteri⁹ non repugnāt. ¶ Tertia difficultas: qd tūc due forme p̄p̄ie ēēt in eodē successiūo s̄l i eodēz instāti. res. n. qd corrupit est 7 dū corrupit aliud gnātiō. Dī qd vey ē d̄ illis qd corrupit successiue s̄z qd p̄p̄ie corrupit in instāti nō est dū corrupit. ¶ Quarta difficultas qd tūc duo p̄dictoria erūt s̄l vera d̄ eodē. Dī qd nō qd foia p̄o: h̄z esse p̄ toto tpe 7 q̄libet p̄te ei⁹ terminata exclusiue ad istās gnātiōis 7 i instāti gnātiōis nō h̄z ēē 7 in toto p̄dicto tpe aut aliq̄ p̄te ei⁹ terminata ad illud instās nō h̄z ēē forma posterior: s̄z capit p̄mo ēē in instāti gnātiōis qd qdē instās ē p̄mū ēē forme posterioris 7 p̄m nō esse p̄o: forme. Quidā tū ali tenēt itelligūt qd gnātiō fore subālis mēsurat tpe 7 qd ad subām ēē p̄ se mor⁹ p̄ quo notat qd sic albedo h̄z duplicē q̄ntitatē virtutis vna cōtētiāle que seq̄ nāz specificā 7 s̄m istā nō suscipit: nec magis nec mīn⁹. nec ē excessus infra eādē spēm s̄z solū extra 7 ista cōf̄stitit indiuisibili: nec vna albe⁹ ē alia itētiō: s̄z utā aut p̄fectior: s̄m talē gradū: s̄z b̄i albedo ē p̄fectior: nigredine qd magis p̄cipiat de luce 7 nigredo magis de opaco. Alia ē q̄ntitas virtutis accētiāle q̄ seq̄ hecēyates 7 s̄m istā ē mor⁹ 7 successiō ac excessus infra eādē spēm: naz s̄m istā q̄ntitatē virtutis vna albedo est altera 7 p̄fectior 7 itētiō: 7 q̄ntū ad p̄mam q̄ntitatē itelligūt qd spēs s̄l sit numerū. 8.º. metaphisic. sic. nō q̄ntū ad scda 7 qd p̄stitūt i indiuisibili. ita suo mō dī signū de q̄ntitate virtutis i formis subālib⁹ infra eandem spēm 7 qd s̄m p̄mā q̄ntitatē virtutis cōtētiāle nō ē successiō nec mor⁹: s̄z b̄i s̄m aliā accētiāle qd pbat. p̄mo ex articulo p̄sino qd qd nō d̄ixerit aīaz x̄pi i puris nālib⁹ esse p̄fectionē aīa Iude sit anathema. ¶ P̄. Accipiant duo ignes s̄m sūi ēē nāle vn⁹ s̄m duorū pedū 7 sit. a. alter sit vni⁹ p̄edis 7 sit. b. cōdē p̄lect. a. vīq̄ sit vni⁹ p̄edis tūc adhuc. a. excedit. b. s̄m subām nō extēsiue qd q̄libet erit pedalis facta p̄dēlatiōe igit itētiue. ¶ P̄. Qd est p̄fectiōis in p̄fectiōis rī nō oīs remoueri i p̄fectionē: s̄z i accētiū s̄l b̄iuisimū oī gradus q̄ s̄l i p̄fectiōe subā igit mīto magis i forma subāli.

Tex. p. 8.

Tex. p. 10.

Ad argu^m facta in p̄iū ante oppo^m rīdēt. p̄mo ad p̄m negādo qd gnātiō 7 mor⁹ differāt penes successiūū 7 instātanē: qd ambo s̄l successiua: s̄z s̄l rōnib⁹ forma libus vl̄ subiectis aut terminis. ¶ Ad aliud dicit qd vtroq̄ mō est resistētiā: qd mā s̄z s̄m se nō resistit: resistit tū vt est sub forma p̄ia. 7 sic est resistētiā mobil̄ ad motorē 7 ēē est resistētiā mediū ad mobile put dispositiōe p̄rij tenet locum mediū. Et cū dī qd forma immediate vni⁹ m̄ae. dī qd vey ē corrupit p̄i ex nā rei p̄ma forma 7 istud p̄i mediāt inter formā 7 formā 7 agēs 7 passūz. ¶ Ad aliā dī qd esse 7 nō ēē capim^r dupl̄. vno p̄ ēē 7 nō ēē simplr 7 absolute loquēdo 7 sic p̄dicunt nec est mediū eorū. Alio vt suppo/nūt p̄ ēē 7 nō ēē includēdo rōnē p̄fecti. i. p̄ ēē p̄fectiōis 7 nō ēē 7 sic ē dare mediū. i. p̄fectiōis ēē ignis. Unz igit gnātiō ignis iter nō ēē p̄fectiō ignis qd ē termin⁹ a quo ēē p̄fectiōis ignis qd ē termin⁹ ad quē ē mediū qd dā fieri ignis in quo ignis h̄z ēē flūēs 7 i p̄fectiō s̄m qd ēē successiō i gnātiōe ignis. ¶ Cōfirmat qd s̄m Aristō. 2.º. metaphisic qd inter esse 7 nō esse est gnātiō mediā qd est i s̄m fieri rei. ¶ Ad

Tex. p. 7.

authoritate q subā nō suscipit magis t min⁹. Dī qd vey
est fm ēē specificū t primā qntitatē virtutis eēntialē nō sū
ēē indiuidualē t qntitatez accitālē. Ad aliud dicit qd ēē
accidēs alteri pōt itelligi duplīr. Uno mō q: est alteri⁹ ge/
neris ab eo cui aduenit nō faciēs p se vni⁹ euz eo t sic nō ē
in pposito. Alio mō itelligit accis oē illd sine quo res pōt
esse t isto mō pcedo q vltim⁹ grad⁹ est accis pōt gradū
t ē substantiē. Ad vltim⁹ dī q in subā ē pūetas q est iter
dūas eēntiales circa gen⁹ pūdicabile t pūetas large que est
inter pūationē t habitiū vt p3 pō pūificor. Sili pūetas q
est iter formas elemētores aut formas mixtoz incōponibi
les que oēs hnt fieri circa mām primaz ens in pura pō t
ista sufficiūt ad motuz sū in subā nō est pūetas pprie dicta
que est iter formas positūas maxie dūstātes sub eodē ge/
nere. quaz vna est alteri⁹ corruptiua t hnt fieri circa sub/
iectū ens in actu isto mō subā nil est pūuz nec ista pūetas
regrit ad vey mō. sū pma suffic. Dicerēt g⁹ isti q gnātō
subē est termin⁹ alteratōis t q fit i istāti termināte exclu/
sive alterationē pcedētis sū q itēso aut remissio forme sub/
stāntialis ipsa introducta i mā fit in tpe t q talis itēso vel
remissio est ver⁹ mot⁹ q nō est aliq de trib⁹ dictis. sū ab
eis distinguit ex subo t termin⁹ vt dictū ē tanq penes ex/
trīseca t penes rōnē ppriaz tanq penes intrīseca: sed illa
non est nobis nota t ad metaphisicū pertinet.

Ad argumēta post oppo^m t pura opiaonez cōez. ad
primū dī negādo pūas. Et ad pūationēz dicit q
agēs fori⁹ nō indiget tāto tpe ad disponēdū māz imo de/
bndict⁹ in vno t eodē instāti pōt disponē t itroducē non
sic aūt de agēte nālī. Ad scōm dicit q mensura gnātis
formā subālē est euz nō ipō: sū dato q mēsuret tpe dī q
illa regula patit instāti q: sol illuminaret aerē in instāti. et
tūc oportet q itelligat de actōe fundata in motu t non de
actōe siltanea cuiusmōi est pductio forme subālīs. Ad
vltimū dī q pductio tota tot⁹ forme subālīs in aialibus
pfectis est tota sil. sū fit terminus formalis augmētātōis t
nutritōis sublequētis in mā nutrimentū. in qbusdā vō alijs
formis vt in elemētis pductio forme nō fit tota sil. verum
tamē qlibet ei⁹ ps in instāti acgrit t tota successio pūua
sine inter ruptiōe aliq est in dispositiōe itēsiue t extēsiue
qntū ad subiectū generatōis nec remanet ibi idēz subiectū
ens in actu sub vtroq terminoz sic in vō motu t ppterea
mot⁹ pprie dicit⁹ ē de affirmatō in affirmatū: sū gnātio de
negatō in affirmatū de nō esse forme subālīs gnānde t nō
esse cōpositū subālīs generādū ad eē cor. t c. C. 3^a.

Veritur

q quā est p se mot⁹ bz latitudinē graduale p se
acqūibile per verū motū vt p3 in qntitate: sed
qntitas nō bz talē latitudinē quia nō suscipit

nec magis nec min⁹: sū suscipiat mai⁹ t min⁹ notat: nō tū
aduerbiat vt p3 in pūdicamētis. igit ad ipsaz nō est per se
mot⁹. C. 5^a. Oīs mot⁹ est a pūo in pūuz. 5^a. hui⁹ sū qnti/
tati nūbīl est pūum: vt patet in pūdicamētis. ergo t c. C. 5^a.
Augmētatio nō est nisi gnātio. ergo nō est p mot⁹. p3 pūa.
q: ex opposito distinguitur ex hoc. 5^a. sū pbat aīas. tūz q:
augmētatio albedinis nō est nisi gnātio none albedis: q: fit
itēso: t augmētatio ignis nō est nisi gnātio noui ignis de
nouo t augmētatio. vinctis nō est nisi cōuersio nutrimentū in
substātiā alit t ista pūersio dicit duo corruptionē. sū alimētū
t generationē none pūis alit que ptra motuz distinguit in
hoc. 5^a. C. 5^a. Si augmētū pprie acceptuz est possibīl vt
distinguit ptra rarefactionē fm q vult Aristō. pō de gene/
ratione. tūc erit p receptionē alimētū vt p3. 2^a. de aīa. sed hō
nō est possibile: q: vel alimētū recipet in pleno t tunc duo
corpa erūt simul qd est impossibile nālī. 4^a. hui⁹. vel re/
cipet in vacuo qd etiā est ipossibile q: nō dat. C. In pūuz
est Aristō. hic t. 2^a. de aīa. t pō de gnātōe t expētia in vī
uentibus corporeis vsq ad certum tempus.

In ista qōne crūt tres articuli in primo videbitur
diffi⁹ augmētātōis t pūctōes ei⁹. In scōdo
ppabif augmētā ad singlōs alios mot⁹. In tertio rīdebi
tur ad qōnē. Quātuz ad p^m pūmittēdū ē q augmētatio

pōt capi sex modis. C. P^mo pro itēsiōne t sic dīcimus
albedinē augeri dum itēdit. C. Scōdo mō pro maioratōe
qntitatis discretē vt dīcim⁹ numer⁹ augeri p appositionēz
vinitatis vel nūeri. C. Tertiō mō pro maioratōe pūui fa/
cta sine aliq additiōe. t isto mō dī illud qd rarefit augeri.
C. Quarto mō accipit pro maioratōe facta per appōnēz
silia vt cū dīcim⁹ aquā augeri p appositionēz none aque.
C. Quinto pro maioratōe facta p appositionēz dīstilis con/
uerfi in file isto mō dīcim⁹ ignēz augeri p appōnē lignoz.
C. Sexto pro maioratōe vinctis facta p intus susceptionēz
nutrimentū t pūersionē ipfi⁹ in maiores ptes qz sint depdēte
p actionē caloris nālīs. Et solū isto vltimo mō accipit hic.
Istam oēs alij modi nō pprie augmētātōes fm modū lo/
quēdi Aristō. C. Ex hoc pōt hēri qd sit augmētatio pprie
dicta. Et dicit q augmētatio pprie accepta est pūersio nu/
trimentū in potētia corpis aīati in corp⁹ actu aīatū magis qz
est depdētū p actionē caloris nālīs facta ab aīa vt vīuū suā
debitā qntitatē attingat. In qua descriptiōe tangit cā for/
malis cū dicit qd est pūersio cā mālīs cū dī nutrimentū in
potētia corpis aīati. Instrumētalis cā tangit cū dī p actio/
nem caloris nālīs t cā efficiēs pūcipalis cū dī facta ab aīa.
finalis vō cā tangit cū dī vt vīuū suā debitā qntitatē atti/
gat. C. Ex hac apparēt pūctiōes augmētātōis pprie dicte
P^mo q fiet adueniente aliquo t p hoc differt a rarefa/
ctione. Scōdo oportet vt ex alito t alimēto fiat vīuū t per
hoc differt ab acervo lapidū. Tertiō q qlibet ps pūcipa/
lis t porosa auctū augeat t p hoc differt ab inaiatis: vt cū
ignis crescit p appositionē cōbustibilibi nō pprie augez q:
nō quelibet ps ei⁹ augez. Quarto oportet q augmētatio
sit ei⁹dē a pūcipio augmētū vsq ad finem pō de gnātione
aliter nil augmētaret q: nō antiquū q: nō manet neqz nō/
uin⁹ q: nō pūit in pūo augmētū. Duo etiā requirūt ex pte
alētis. P^mo q possit pūertere nutrimentum in sui sub/
stātiā. Scōdo q hēat poros t venas in qb⁹ tale alimentū
possit recipi ne duo corpa sint in eodē. Sili ex pte alimētū.
P^mo q sit in potētia ad formā alit. Scōdo q cito possit dī
geri. C. Secundo est notandū q bec tria necessā requir/
runt in augmētōe. sū alitū qd est vīuēs. 2°. quo alit t hoc ē
alimētū. 3°. alēs t hoc ē duplex instāle. sū calor nālīs t po/
tētia digestiua t pūcipal. sū aīa vegetatiua. C. Tertiō est no/
tandū de modo p quē fit augmētuz: t est opinio vt fert q
augmētū bz fieri p alimētū. ita q illd alimētū recipit pmo
in stomaco t ibi dequogē t digerit. t digestū pūtur qm
pars grossior emittit p ptez iferiorē t alia ps subtilis ad/
huc mell⁹ deducta t digesta in epatis cōuertit i sanguinē
q appet ex rubedine epatis: t tūc pars grossior vadit ad
vrinā: sū ps subtilis vadit ad cor. t itēz ibi digerit ita q ps
grossior vadit ad vasa seminariā t ibi recipit virtutē gene/
ratiuā: sū ps magis subtilis trāsferet p quāsdā venas pce/
dentes a corde que vene capillares nūcupant ad quālī/
bet ptez corpis t recipit in poris t tūc dī cambiū vī glu/
tem aut forbem t pūertit in subāz pūuz alit t facta pūer/
sione extendunt mēbra t illa extēso pprie est augmētuz.

Quātuz

ad 2^m articulū sit bec prima pclusio ad
augmētationē regrit mor⁹ localis. pro/
batur q: regrit aduenire nutrimentū ex illa pūctiōe: sū itud
aduenire nō ē nisi p motū locale igit pcluso vera. C. Scōda
pclusio ad augmētationē regrit alteratio: p3 q: nutrimentū
est in pūcipio dīstūile t dī fieri in fine silē. 2^a. de anima.
C. Tertia pclusio ad augmētationē regrit vera corruptio
p3 q: dīstūle subālīter. sū cor⁹ inaiatū nō posset asilari cor/
pori aīato nisi prius corrupat. C. Quarta pclusio ad aug/
mētationē regrit vera gnātio p3 q: vel materiā in qua for/
ma nutrimentū corrupit remanet nuda q nō est dicendū
vel generat in ea noua forma subālīs. ergo est vera gene/
ratio simplr. C. Quinta pclusio ad augmētationē requirit
nutritio p3 q: p augmētationē quelibet pars vīuētis poro/
sa acgrit magis qz depdiderit. igit quelibet pars vīuētis
nutrit pūa tenet q: nutritio i vīuēte nō est aliud qz depdētū
restauratio t oīs restauratio est nutritio. C. Sexta pcluso q
augmētatio t generatio sunt spēs mot⁹ alīs mutatiōis dī/
stincte: p3 q: differūt rōnē cū generatio fit ad substantiam

Tex. 2.7.

Tex. 2.50

nona et augmentatio ad quantitatem maiorem. **S**eptima pars quod augmentatio non est solus motus: patet quod nunquam per solum motum localem aliquid augeret nisi etiam nutrimentum alteraretur. **O**ctava pars quod augmentatio non est solus alteratio seu digestio patet quod per solam digestionem et nunquam fieret augmentatio nisi nutrimentum corrumpere et in substantiam rei augere peruerteretur. **N**ona pars quod non est solus corruptio: quod si solus corruptio augmentaret non proficeret nisi generatio esset in maius nutrimentum superueniret. **D**ecima pars quod augmentatio et nutritio differunt ratione: patet quod si sunt idem in re. tamen nutritio non connotat in sua ratione nisi quod fiat depositum restauratio. augmentatio vero connotat quod ultra hoc generetur plus quam est depositum. **E**x his patet quod augmentatio non est quantitas motus: sed ipsius omnibus existit sit augmentatio saltem si fiat conversio in maiores partes quam sit depositum et ipsius non existibus non est augmentatio: quod hoc dato sequitur quod augmentatio non est motus: quod idem est motus et virtus motus sicut patet per philosophum. **P**rimo vero elenco modo si isti generes non sunt virtus motus. **S**ecundo nec augmentatio est virtus motus. **A**d artem cum dicitur illis generibus existibus est augmentatio et non existibus non est. **D**icitur quod arguitur quod illi generes motus sunt causa et dispositiones prout ad augmentationem necessario requiruntur et non quod augmentatio sit illi generes motus. **N**otandum tamen quod generatio partium corporis aiat est generatio simpliciter quia subest tamen in ordine ad totum compositum potest dici secundum quod: totum non capit per eam esse simpliciter. sed esse maius quod est sibi esse secundum quid.

Pro tertio articulo est notandum quod quantitas potest dupliciter considerari. scilicet mathematice ut abstrahit ab omni qualitate et suba sensibili. secundo modo naturali ut est terminus corporis naturalis. primo modo quantitas non habet partem in quantitate. continua sit accepta non est minimum nec maximum: sed indistincta bene est minimum. sed non est maximum. **S**ed secundo modo in quantitate coterminata est dare et medium habens latitudinem secundum quod ab illo in aliud potest fieri motus et maximum et minimum inclusive vel exclusive in quolibet ipse: ut patet aliter in primo libro de minimis naturalibus et. 2. d. aia. et sic quantitas aliquid habet partem. **E**t est notandum quod terminus motus non est necessarius quod sunt partem positum: sed sufficit quod sint partem prout loquendo de partibus terminis non de secundis ut habitus est in secunda questione huius generis. **T**ertio est notandum quod motus ad quantitatem vel est augmentatio vel diminutio.

His premissis dicitur ad quoniam principia respondendo quod ad quantitatem est per se motus: quod illud quod habet latitudinem intensivam vel extensivam acquisibile per se per motum successivum non interruptum et non potest alicui accipi nisi per motum factum in ipso cui accipitur ad ipsum potest esse per se motus sed quantitas est huiusmodi ergo et. patet contra cum maior: quia illa est ratio propter quam ad aliquid est per se motus ex ipso generis. et minor est per se manifesta ad sensum quo ad singulas partes.

Sed hic sunt difficultates an augmentatio a principio vincit usque ad finem sit una continua vel non. dicitur comitator. 3. libro. **B**ut quod non a minima quantitate aucta ad maximam quam habet sed sunt plures augmentaciones iter quas intercedunt multe quantitates medie ut patet in pueris et plantis. sed quolibet illarum augmentacionum est una in se continua: sed quomodo intelligitur dictum comitatoris. 3. libro. **B**ut quod motus augmentati non est virtus: quod tunc cuilibet parti sensibili partem corresponderet pars sensibilis quantitatis acquisite. **D**icitur quod intelligitur de augmentacione improprie dicta necessario tamen exigita ad verum augmentum que est conversio alimendi in substantiam aliam que est subita et in instanti et est vera generatio nove partem quam esse continuam est impossibile: quod si esset continua tunc cuilibet instanti partem mensurantis illa augmentacione corresponderet partem generata: et ita essent infinite partes generatae in actu quarum quilibet esset tante vel maioris quantitatis quante esset minimum naturale nec essent communicantes invicem.

Ad argumenta in primo. **A**d primum dicitur quod maior vel est falsa: sed requiritur quod habeat latitudinem intensivam vel extensivam eo modo quo dictum est in questione principali. **A**d 2. patet quod habet partem large accipiendo partem et sic non loquitur Aristoteles. in predicamentis: sed stricte dicitur. **A**d 3. patet ratio ex dictis in secundo articulo quod generatio bene requiritur: sed non est augmentatio formalis ad probationem antecedentem: patet quod ibi accipitur augmentatio large. **E**t reperitur in quantitate partem capiendo partem pro distantia positiva inter terminum a quo et terminum ad quem que est sufficiens ad motum. **A**d 4. dicitur quod recipitur

in pleno per cessionem vel cōdensationem corporis precedentis. scilicet humoris et sic duo corpora non sunt simul et. **C**od. 4.

Trum ad relationem sit per se motus hoc generis. quod potest advenire alicui sine motu facto in eo cui advenit ut patet de retro aut si mixto in columna cato per solam mutationem aialis et de similitudine que alicui advenit ex sola mutatione facta in subiecto vel fundam. similitudinis oppositae et ad nullum tale est per se motus. **I**n contrarium arguitur quod relatio aliqua suscipiat magis et minus per Aristoteli. in predicamentis cap. de ad aliquid. et ad tale formam est per se motus: quod habet latitudinem gradualem acquisibilem per verum motum.

Ad hanc questionem dicitur secundum fraxiscum mayronis. 2. 9. dicitur. **P**rimo quod sic. quod si sunt duo alba. unus ut. 8. et sit. a. et alterum ut. b. sit filia i. quantitate et si non gradu adequatis tamen si remittatur successive albedo. a. usque ad gradum ut quomodo exclusive in utroque albo dato ite dicitur similitudo successive ne et continue sic remittetur albedo. a. et iste motus ite dicitur terminabit ad similitudinem per se quod non ad albedinem: tunc quod albedo b. nec ite dicitur nec remittitur. et albedo. a. remittitur et non ite dicitur similitudo aut ite dicitur in utroque: tum quod distinctio per se terminorum sunt per se distincte mutationes ex b. 5. et talis mutatio et ite dicitur similitudinis sequitur successione remissionis albedinis a. sine interruptione quare ad relationem erit per se motus.

Sed hic sunt due difficultates. **P**rimo quod tunc ad motum alterationis unum filis movebunt vero motu et reali oia sibi filia in quantitate quod alterabit. patet quod in ipsis aut augerebatur similitudo aut remitteretur successive. **S**icut dicitur de similitudine et de inequantitate et sic patet nulla illis poterit alicui aequare sine motu facto in ipso. **D**icitur secundum fraxiscum. **P**rimo et primo imo mutato uno digito locali mutat quodlibet albedine per deum non tamen locali nam unusquodque aliud ens ad digitum motum habet aliam et aliam distantiam ad motum digitum. Sic in proposito alterato uno filio unusquodque aliud filium sibi et quantitate quod alteratur moveatur motu mathematico quod non requirit determinationem situs et iste motus est realis ut distinguitur a intentionali sed non est realis requirens determinationem sicut et approximationem motus ad mobile: non tamen alteratur nec moveatur locali nec ad aliquid absolutum ratione alterationis facie i. filii. **E**t cum dicitur quod tunc non poterit predicte relationes advenire alicui sine mutatione et. dicitur quod illud dictum habet intelligi de relationibus non suscipientibus magis nec minus sic de paternitate quod advenit patri per solam generationem filii. **A**lia difficultas: quia relatio tunc esset quanta quantitate perfectionali et sic esset finita vel infinita: patet contra quod suscipit magis et minus prout est falsum: quod virtus potest habet in se infinitas relationes cum habeat ad oia alia puncta universi aliam et aliam distantiam et sic si relatio dicitur perfectione includit in se infinitas perfectiones et esset infinita perfectionis intentione quod non extensivae cum punctum sit indivisibile et tunc quilibet persona divina caret duobus perfectionibus quoniam relationibus: prout aliam personarum. **D**icitur quod duplex est quantitas virtutis sic habetur in precedenti questione. una per motum quantitatis discrete quod sequitur rationem specificam et stat i. divisibili et dicitur perfectione nam species sunt sic numeri. 8. metaphisice: et hanc non habet reductio in quantum reductio est. **A**lia est quod sequitur gradum individuales et illa nec dicitur perfectione nec imperfectione essentialis et illam habet relatio.

Ad argumentum dicitur quod ad relationem non est per se motus per se tamen tertij modi. scilicet solitarie quod nunquam acquiritur reductio alicui quoniam in illo vel in relativo opposito accipitur fundam. relationis oppositae: et ideo solitarie non accipitur non sic est de quantitate quantitate et ubi: et sic intelligitur Aristoteles. 5. libro. **C**od. 5.

Trum mutationes distinctionem terminorum ad quos. **Q**uod non quod idem ubi specie potest accipi per motum circulares et rectum qui motus sunt alterius speciei et incorporeales vel incorporeales. 7. philosophorum. **E**t dicitur generatio unius ex semine et ex putrefactione sunt diversarum specierum: et tamen terminus est idem ut patet de mure genito utroque modo. **I**tem natura specifica muris est terminus formalis et quo in utraque productione et minus est terminus quod expletur. **I**n contrarium est Aristoteles. in hoc. 5.

Ad eundem qñtis sunt tria notāda. **C** Prmo q ista ppō Aristo. motus differentis spē sūt distincti termini spē nō est immediata s; dēdet ex his duob; . **I** dñā q in motib; differentib; spē sūt forme fluentes dñentes spē. **S** cōda ppō q forma fluēs vel fīm quā est flux; sit eiusdem rōnis cū forma termināte vbi altera istarū est falsa ppositio est falsa. **S** cōda notādū q gnātio aliter pñderat vt respicit subiectū gnātiōis nō solū terminū: q; vt sic est formalr muta; positioe n; vt sic diffinit hic Ab aristo. alio modo vt solū respicit terminū ad quē n; sic est pductio for me nō mutatio. **T**ertio notādū correlarie q; pductio pñcidit a mutatioe: q; muta; i sua rōne formali respic subim qd se h; p illā aliter q; pū: n; manet sub vtroq; terminorū q; p; ex. 5. n; p; hui; a quo subo pducto fīm se pñcidit. nam creatio est pductio in qua nullū pcurrit subiectus. s; mīlter in diuinis est pductio sine subiecto.

His pmissis ponunt pñones. **P**rima q gnāo vni uoca n; equoca vt sunt formalr pductio n; respiciunt solū terminū qñtūcūq; specificē distinguant pñt esse ad eundē terminū spē p; ista pñō exēplariter q; generatio ignis ab igne n; ab excussioe lapidis vt a motu sūt ad eundē terminū. **S**ilr pductio caliditatis a calore ignis vel ex cō cursu radiorū. **S**ilr gnātio carnis a virtute gnātiua feminis n; nutritiua aialis sunt ad eundē terminū n; iste pductiones reddendo singula singulis sunt diuersarū rōnū. pñō ergo vera. **E**t ratio hui; est q; pductioes cū sunt relatiōes non solū pñt distingui ex termino ad quē originali s; ex pñcipijs ultra diffinitionē specificā ex differentijs eñtialib; eaz itru; secis nobis ignoratis siue ignotis. **S**ecūda pñō q apes gnāta ex semine n; gnāta ex putrefactioe sunt eiusdē spē n; silr dicat de iurib; n; oib; alijs eodē mō genitis. pbat q; eadē opatiōes hñt n; circa eadē oba. **I**staz vtraz apīs mellificat n; gnāt sibi sile. **Q**d si neget de aialib; nō potest negari de plūis que nō de femine genite postea pducunt vniuoce semē ex quo gnānt plāte eiusdē spē n; talia aialia ab eisdē pñeruant n; corūpūnt eodēq; mō hñt sine qñtū ad sursum siue qñtū ad deorsum: q; qñtū ad motus pgressū unū n; eadē hñt organa. ex vnitatē autē mō pcludit pñs pō celi n; mūdi vnitatē nāe. **E**t pñmetator dicit ibidē q; motus vn; nō pñent nisi ex vnitatē nāe. **C**ōfirmat q; mēbra leōis s; dñt a mēbris cerui: nisi q; aia ab aia. pñmetator pñō aia s; genita ex semine n; putrefactioe habēt eadē mēbra specificē n; gnālī quecūq; media pñt pcludere vnitatē specificā siue sumpta ex accidētib; siue ex opationib; pcludit ppositus de vniōne generatorū sic n; sic quare n;.

Sed hic sūt due difficultates. **P**rima q; excussio lapidis nō videt cā gnātiōis ignis q; tñc est cā equoca qd nō pñgit: q; cā equiuoca est pfectio: effectū n; respect; nō ē pfectio: subā n; absoluto s; ecōtra. **D**icit qd est cā instālis n; q; ar; h; veritates de cā pñcipali n; totali. **A**lia difficultas q; pñmetator. 8. pñficor. 5. 46. cōtra **A**ulē. que vt ipōnit sibi ibidē pñmetator voluit q; hō pñterat gnāri equoce. **I**ngt enī pñmetator q; vni; nature vnus est tantū mō cōicandi q; pbat per rōnes suas ibidē: q; gnātio eiusdē nature pñsupponit idēpitatē mē: q; alr qd li bet posset gnāri ex quolibet pñra **A**risto. pō hui; n; eadē spēs posset gnāri a nā n; a casu. **E**x quo infer; q; hō posset gnāri ex femine asini n; i finitis materijs. **C**ōtra. **I**mpossibile est eandē nām pducī a casu n; nālī. 6. eadē nā nō poterit diuersis pductioib; cōicari diuersarū rōnū. **A**ns p; n; pbat pñā: q; accipio vnā istarū pductionū aut per istā bec nā pducit in plurib; n; sic erit nālī n; altera ex pñtū crit in pñtorio: n; sic erit a casu. **A**d istaz difficultatē dicit q; pñmetator: nō loq; expñe ibi nisi de hoīe pñ **A**ulē. nihil enī gnābile vniuoce est gnābile equoce nisi sit ita impfectū q; cā equoca sufficiat ad gnātiōē eius. n; ideo eñtia impfecta pñt gnāri equoce n; vniuoce pfecta aut solūz vniuoce. **E**t **C**ōmetator: nō loquit; gnālī p; ipm. 3. de celo n; mūdo. 2. 42. vbi pcedit q; in accñtib; semp non est gnā; ab vni uoco n; ponit exēplū de calore. qui gnātur equoce ex motu n; ex pñcursu radiorū n; etiā a calore vniuoce. **S**ilr de substā tijs. 3. de celo n; mūdo. 2. 56. q; exi; ignis a lapide nō ē

de cā trāslatiōis s; de cā alteratiōis. hoc est nō gnātur p lationē s; p alterationē. gnātur etiā p motū localē. 12. me taphisice. 2. 19. n; pō. methar. de gnātiōne impressiōnū ignitarū. **I**dē p; de aialib; q; multa gnānt equoce. 12. me taphisice. 2. 19. **E**t vespe dicunt fieri de corpib; equorū mortuorū n; apes de corpib; vacarū. **A**d arg; **A**uerorū. **A**d pñm dñ q; maior h; veritatē de mā pmanēte que est altera pas cōpositi n; nō de trāseūte que est termin; a quo nāz ignis pñt gnāri ex ligno n; stupa: n; tñc minor est falsa. **A**d 2. dñ q; vtraz gnātiō eē a nā tam vniuoce q; eq; noca. s; equoca sit in pauciorib; vel extra semp n; frequen ter nō seq; q; sit a casu: q; gnātiō magis pñderis auri puri vel faciei excedētis solitā qñtitatē vel eclipsis solis fieret a casu qd est falsus: q; fuit a nā p se illa intēdēte n; ex habūdā tīa mē vel ab agente a pposito. sicut de eclipsi solis ab in telligētia illā p se itēdēte. nec ista pñertunt fieri extra semp n; frequēter n; fieri a casu sicut p; in exēplis immediate posi tis: s; qd sit extra semp n; frequēter n; pñter intētiōē agētis sit a casu qd nō pñgit in pposito sicut ēt nō oē qd sit fre quēter. est a nā vt p; de inuētiōe frequēti creditoris a de bitore: nō intēta. diuisio autē **A**risto. 1. 2. pñficor de his que veniūt a casu n; fortuna aut nālī est q; vt in plurib; sub illo mēbro cadāt: nāz casus sepi; est in his que sūt extra semp n; frequēter q; in his que sepe sic que eueniūt nālī vt plu rimū sunt semp vel frequēter. n; pcedo q; diffi; **A**risto. nō est cōpleta: nec pñertit vltimū mēbrū cñz casu. verū tñ seu fiant raro seu nō semp casus est in his que sūt pñter intētiō nem agētis n; hoc est formale n; vltima dñā casus.

Ad **A**rgumēta facta in pñm. **A**d pñm dñ duplr. pñmo q; vbi fluēs sūt lineā rectā n; sūt circuli sunt eiusdē ratiōis inqñtū vbi fluēs sūt rectus n; circularē q; accidūt li; nec siue magnitudini sup q; sunt mot; nō sūt eiusdē rōnis n; ideo quo ad illa est incōpossibilitas vel incōpabilitas. nō aut qno ad vbi n; vbi fluēs p se n; ideo nec quo ad motū p se. **C**ōtra dñat q; nō oportet ex diffictiōe motū arguere diffictiōē terminorū nisi forma fluēs n; termin; flux; sit eiusdē spē qd in pñdictis motib; nō pñgit. **A**d arg; pñ cipale p; ex lectica pñclusionē. **C**ōtra. 6.

Trum in gnātiōne substāiali fiat res solutio vsq; ad mām primāz.

Qd sic q; alr forma substāialis seqñs ad ueniret eñti in actu pñ **A**risto. pō n; 5. hui; n; pō de gnātiōne: 7. 5. metaphisice. n; p cō mētorē. 2. de aia. 2. 4. **C**ōcōtrariū arguit; q; tunc mot; finit; esset sine termino ad quē n; moueri sine muta to esse cōsequēs est falsus. 6. hui; igit n; aia. n; cōsequē tia declarat; q; alteratio pñcedēs introductiōē forme sub stāntialis cū fiat in tpe finito est finita n; illa ante instans in troductiōis forme nō h; terminū: q; si haberet terminū cū habitib; pñentib; in mā cesset mot;. pō de gnātiōe alte ratione durante cessasset alteratio nec h; terminū in instāti introductiōis forme: q; in illo instānti nulla est ibi qualitas pñmo q; in illo instānti introducti; forma substāntialis ma terie unde sūt opñiones cōtrariā.

Ad qñē breuiter dicunt qñtor cōclusiōes. **C** Prma est q; in gnātiōe simplr seu forme substāntialis nō sit resolutio vsq; ad materiā primā p remotionē oīz acci dentis realiter distinctorū a mām primā per rōnes immediate post oppositū positaz. **C**ōtra. **D**ispositiōes introducte non corūpūnt a corūpendis: sed magis ecōtra. nec ab agente q; gnānt ab ipso nec a forma introducta: q; illa nō ē: n; q; sunt dispositiō pro illa n; similes illis in specie ppariunt cūz ipa sūt hanc opñiōē. nec a forma substāntiali corūmpēda sed magis ecōtra nec a materia q; illa cōpatit cū omni for ma qñtūz est ex se nec ipsemet corūpūt se q; corūptio sit a suo cōtrario. pō de gnātiōe n; inde causis longitudinis n; breuitatis vite. n; nihil est sibi pñ cōtrariū per **A**risto. pñmo huius. n; in pñdicamētis ergo a sufficiēti diuisiōe a nullo cor rumpunt. **S**ecūda cōclusiō q; ex pñte formaz substāntia lium in generatione elemētōz sit resolutio vsq; ad materiā primā sic intelligendo q; in introductiōe forma elemēti nō remanet aliqua forma substāntialis in mām pñcedens formaz

Ter. 2. 9.

Com. 53.

Ter. 2. 27

Ter. 2. 1.

Ter. 2. 55

generandā elemētū l3 remaneāt dispositiones introducte. Patet ista p̄lo: q̄ q̄libet elemētū vnicū vnicā formā substantiālē h3 in mā cū sit corp⁹ simplex l3 nō sit ens sim- plex. Tertia p̄lo q̄ in gnātōe mixti substantiālīs t̄ bo- mogenei ex quocūq; fiat nō sit resolutio vsq; ad materiāz primā ex pte formāz substantiālī est q̄ forme elemētōz remaneāt inmixto s̄m Aūc. t̄ p̄metatorē. 3°. celi t̄ mundi. 2°. 67°. ista p̄lo p3 q̄ forma mixti p̄supponit i mā formas elemētales: nāz in gnātōe mixti corrupit nec alterz nec ambo. saluat enīz virt⁹ earū p̄. de gnātōe. sed si nō re- manēt formālī s̄m alios i mixto forme subāles elemētōz tūc bñ sit resolutio vsq; ad mām primā. ita q̄ tantū rema- nent in mā dispositiones accitales p̄o forma subāli mixti introducta q̄ p3 q̄ talis forma nullā formā substantiāles in mā p̄supponit cū sit forma simplex vniformis t̄ homo genia in qualibet pte subiecti. Quarta p̄lo q̄ i gnātōe cuiuscūq; forme specificē t̄ vltimate cuiuscūq; viuētis pte supponit in mā forma subālis vegetatiua: t̄ sic q̄ in pdu- ctione forme hoīs aut asini t̄ cuiuscūq; sp̄s aīalis p̄suppo- nitur in mā forma genita aīalis. s̄. sensitua realiter distincta a formis specificis. s̄līr dicat de plātis suo. Probatur ista p̄lo q̄ homo t̄ asini p̄ueniūt eēntialiter in aīali tanq̄ in p̄dicamēto q̄dditatio primī modī. aut igit̄ ista p̄ueniē- tia est in mā tantū tanq̄ in rōne aīalis t̄ hoc nō: q̄ tūc la- pides t̄ omne hīs mās primā eēnt aīalia q̄d est falsūz. aut ista p̄ueniētia est i p̄p̄ia forma specifica hoīs t̄ asini t̄ hoc nō q̄ p̄ ipas differūt t̄ ab ipsis abstrahunt dīe oppositē s̄. rationale t̄ irrationale. aut ista cōueniētia est in sensibus t̄ sentire t̄ hoc nō: q̄ cū ista dicāt potētias vel opationes que sunt accitā que nō p̄nēt ad p̄mū mōm dicēdī per se. nec ad q̄dditātē substantiāz. t̄ cōueniētia q̄dditatio hoīs t̄ asini in aīali sit de p̄mo mō relinq̄ q̄ in quolibet istoz p̄ter p̄p̄ias formas specificas p̄supponit forma generis q̄ in aduentu specificē forme nō corrupit i mā. P̄. Qd̄ forma aīalis sit realiter distincta a forma hoīs t̄ asini. p̄bat q̄ ipsaz cōsegt̄ sensus t̄ sentire p̄o que nō p̄sequunt̄ p̄mo aliquā formā specificāz aīalis: q̄ tunc per illā inesset sensus t̄ sentire cuiuslibet alteri aīali: nec inesset s̄lī omnes formas specificas animalis: q̄ tunc quocūq; ista inessent inessent p̄ naturā cuiuscūq; aīalis q̄d est falsūz: nāz si per possibile vlt̄ impossibile nulla sp̄s aīalis esset p̄ter hoīs. adhuc homo haberet sensūz t̄ sentiret t̄ cū sensitua nō sit posterior itel- lectua in materia: q̄ tunc aliqd̄ esset homo t̄ non eēt aīal: nec simul q̄ mā p̄ma recipit formas specificas mediantib⁹ bus gnālīb⁹ s̄m p̄metatorē p̄o metaphis. ca. de errorib⁹. segt̄ q̄ sensitua p̄cederet itellectuā in mā p̄ma q̄ p̄manet in aduentu itellectue. P̄. Corp⁹ xpi in sepulchro in trī- duo nō fuisset idē nūero: q̄ eadē nūero forma carnis t̄ for- ma subālis nerui t̄ ossis nō remāsit ex quo per eandē aīaz xps erat homo t̄ caro ei⁹ erat caro t̄ os os. t̄ sic de alijs ceteris p̄b⁹: q̄ illa nō remāsit in sepulchro. p̄s est falsūm: s̄m illud p̄s. nō dabis sanctū tuū videre corruptionem q̄d totū exponit beat⁹. P̄. Petri in sua canonica de corpe christi. P̄. Sic se h3 vegetatiuū ad sensitiuū. t̄ hec ambo ad in- tellectū sicut trigon⁹ ad tetragon⁹. cū igit̄ q̄drangulus cō- tineat trigonū formālī. igit̄ t̄ itellectuū sensituiū t̄ nega- tiuū t̄ hoc in cōcreto q̄ i abstracto l3 vñ p̄supponat aliō in mā nentū tū est alterū nec icludit s̄ inuicē distinguitur sicut analogā sub suo analogātē s̄m p̄metatorē. 2°. de aīa.

Sed p̄tra istaz vltimā p̄clusionem sunt difficultates. Prima q̄ tunc in eodē viuētē tres forme sub- stātales vegetatiue eēt. p̄s est falsūz: q̄ tūc due supflue- rent t̄ p̄batur cōsequētia: q̄ eadez pomus inq̄ntū viuens habet animā vegetatiuā que est cōssima t̄ p̄ma. sine qua nulla aīaz pōt esse. 3°. de aīa. ca. 3°. t̄ cū filiores t̄ magis q̄dditatioe cōueniētis sint p̄irus t̄ pomus q̄ p̄irus t̄ fili- ces vt p3 ex eoz fructibus sequit̄ q̄ p̄ter vegetatiuā ge- nerales habebāt aliā vegetatiuā magis speciales: t̄ cū dñe pomū eiusdē speciei magis cōueniāt q̄ p̄irus t̄ pomus se- quit̄ q̄ adhuc speciales animā p̄ter p̄dictas habebūt sed cum hec omnes nō sint sensitue nec s̄m locuz motiue nec itellectuū sequit̄ q̄ erunt vegetatiue. similiter dicat

q̄ erunt plures sensitue in eodē aīali p̄fecto. Dicit̄ q̄d nō est incōueniēs: q̄ sunt eēntialiter ordinate per cōparatiōē ad tale viuens talis speciei specialissimē nec sunt eiūsdē or- dinis cum vna sit altera generalior: aut specialior: nō tamē se habent s̄m includens t̄ inclusus sup̄ t̄ inferi⁹ quo ad p̄dicatiōē inter se in abstracto sicut se habēt p̄creta. l3 tan- tum q̄ntūz ad inesse t̄ p̄suppositiōē in eodem subiecto. t̄ quando p̄dicatur viuens de animali. aut animal de hoīe tunc idēz s̄m formā magis cōmunē p̄dicat̄ de seipso sum- pto ex parte subiecti s̄m formā min⁹ cōmunē. Alia dif- ficultas: quia tunc p̄o aliquo tēpore erit vegetatiua in mā quando non erit sensitua similiter sensitua quādo nō erit forma specifica animalis quo dato sequit̄ q̄ per aliqd̄ tē- pus aliquid erit. viuens t̄ nō erit in sensitiuū nec sensituiū. Similiter erit animal q̄d nec erit rōnale nec irrationale cō- tra porphiriū in vniuersalibus. Dicit̄ q̄ nō est incōueniēs q̄ illa non sunt in vltimato esse actuali t̄ specifico sicut in- telligit porphiriū. Et p̄firmat ista positiō per Aristo. p̄. de animalib⁹ dicentēz q̄ egubrio p̄o vinit vita plante q̄s vi- ta animalis. Tertia difficultas an in accidentib⁹ forme a q̄- bus sumunt̄ differētiē generis t̄ speciei sint distincte rea- liter. Dicit̄ q̄ nō: sed tantū formālī t̄ ex natura rei t̄ hoc quia accidentia in abstracto sunt simplicia simplicitate op- posita cōpositiōi ex diuersis rebus realiter distinctis: nam accidentia sunt forme t̄ forma est simplex in essentia p3 au- ctorem. 6°. p̄ncipioz l3 p̄stituant̄ ex actu t̄ potentia aut ex genere t̄ differētia loquēdo de accidentib⁹ specificis vel ex gradibus diuersis sicut de numeralib⁹ sed isti gradus nō pertinent ad q̄dditates. Quarta difficultas q̄ tunc for- me specificē: puta aut hoīs aut asini nō adueniūt enī in potētia p̄tra Aristo. t̄ cōmetatores in locis sup̄ assigna- tis. Dicit̄ q̄ forma substantiālīs posterior: nō aduenit cō- posito ex materia t̄ forma generali p̄iori sed tantūz inere dis- posite per p̄iores formā t̄ tamē nō totūz aggregatū in- format nec formā p̄iores sed tantū materiāz cui aduenit imēdiate inbesiue nō tamē imēdiate dispositiue. Et ex hoc p3 solutio ad argumentū in principio. Qd̄. 7°.

Erum ad vbi sit per se motus loca- lis q̄ non: quia potest adueni- re alieni sine motu facto in ipso cui aduenit. igit̄ t̄. cōsequētia patet. 5°. huius. ideo ar- guit Aristo. ex hoc q̄ ad relationēz nō est p- se motus. t̄ antecedēs p3 de vbi causato in colūpnā que- scente ab aere noniter facto a vento flante circa colūpnāz. P̄terea. Aliquid pōt cōtinue quiescere in eodez vbi t̄ tamē p̄tinue moueri localiter vt p3 de aqua existente in amphora mota localiter nec autē si motus localis esset ad vbi per se illo habito cessaret motus vt p3 p̄o de genera- tiōe. P̄terea vltima spera mouet̄ localiter: non ta- men ad vbi cum vbi causet̄ a loco exteriori circūdante s̄m auctorem. 6°. p̄ncipioz. quem non habet vltima spera. P̄. In vbi nō est p̄ietas nec magis nec min⁹ q̄ necessa- rio requirunt̄ ad motū quēcūq;. P̄. Vbi nō acq̄rit̄ p̄ubi- liter s̄ totū s̄lī t̄ totū s̄lī dep̄dit. ergo t̄. c. p3 p̄ia: q̄ motus est acq̄sitiō p̄tis post p̄ez. 6°. hui⁹. t̄ ad indiuisibile non est mor⁹. t̄ asis p3: q̄ in quolibet instātī t̄p̄is mēsurātis motū locale mobile est in aliō t̄ aliō vbi nec in duob⁹ instātib⁹ signatis talis t̄p̄is mobile est in eodē vbi: q̄ tunc i toto t̄p̄e intercepto inter illa dño instātia nō moueretur. P̄terea motus localis est ad locū. igit̄ non ad vbi. patet p̄sequētia: quia vnus per se mor⁹ genere est per se ad vnū terminūz genere q̄nto huius. t̄ locus t̄ vbi differunt ge- nere. p̄batur antecedēs: quia motus specificat̄ a termino ad quem. 5°. huius. t̄ motus localis dicit̄ a loco. P̄terea differētia loci que sunt sursum t̄ deorsūz sunt eadē differētie in motus localis. P̄ In oppositū est hic Aristo. et in tertio huius.

Ad euidentiaz huius questionis sunt aliqua notanda. Primo s̄m auctores. 6°. p̄ncipioz. vbi est circū- scriptio corporis a circūtione loci procedens. P̄. Dñs cu- ius declaratione est intelligendum q̄ per circūsc̄riptiō- nem tria possumus intelligere aut circūsc̄riptionē actiūz

Tex. p. 84

Tex. p. 17

Tex. p. 10

Tex. p. 55

Tex. p. 48

Tex. p. 1.

loci qua locus actiue circūscribitur et ambit locatū aut circūscriptiōnes passiua q̄a locatum circūscribitur passiue vt passiue est actus corporis circūscripti. Tercio per istas circūscriptiōnes possumus intelligere quoddam esse delectū in corpe locato loco circūscribēte nō vt est act⁹ effectiue pcedēs a loco nec vt passio locat⁹ vt est qdaz act⁹ inherēs mobili capies distinctionē et diuersitatez a loco circūscūdante vt est ab illo effectiue et sic est gen⁹ et p̄dicamentū de p se. Secūdo est notandū q̄ in vbi nō est p̄teritas intrinsece seu s̄m se sed solū extrinsece per p̄pationē ad motū grauium aut leuiū cui⁹ terminū priuū et totales sunt p̄causi oib⁹ bis lūe et centrū mundi. Aliqñ accipit ista p̄teritas penes appetitū mouētis vt si q̄s intēdat ire ad domū vt ibi q̄scat vbi illud vbi q̄scit maxime distat ab vbi a quo incepit moueri et hoc dico in cōpationē ad appetitū mouētis et talis cōtrarietas sufficit ad motū locale. Tercio ē notandū q̄ in omni motu requirunt sex. s. mouens mobile terminū a quo mot⁹ et ad quē et dispositio s̄m quā sicut est spaciū i motu locali. Ultimo est notandū q̄ duplex est termin⁹ mot⁹ localis qdaz intrinsec⁹ qui acq̄rit mobili tanq̄ subo et extrinsec⁹ et iste est loc⁹ qui nō acq̄rit mobili nisi tanq̄ mēstura extrinseca. Est. n. loc⁹ adeq̄t⁹ locato exis in corpe locante 4.º. p̄bicoz. et mot⁹ localis denominat⁹ a loco dupl. p̄º q̄ loc⁹ est notio vbi. 2.º q̄ locus vndiq̄s ambit locatum et est sibi adequatus ac si ēet forma sibi inherēs.

His p̄missis dico tres p̄clusiones. Prima est q̄ vbi formalr sumpt⁹ acq̄rit in instāti hāc p̄clusionē pbat q̄rtū arg⁹ an oppo⁹. 2.º pbat p̄ Aristo. 6.º. p̄bicoz. dicēs q̄ mobile motū in quolibet instāti t̄p̄is quo mouet est in alio et in alio spacio sibi eq̄li. nā l̄z acq̄sitiō vbi seu via acq̄sitiua vbi qui est mot⁹ localis sit in t̄p̄e t̄i acq̄situm esse vbi est in instāti. Secūda p̄cludit termin⁹ extrinsec⁹ mot⁹ localis supple loc⁹ nō acq̄rit tot⁹ s̄t. p̄º q̄ acq̄rit p̄us medietas loci q̄s tot⁹ loc⁹ vt p̄º ad sensuz et p̄º q̄ra q̄s medietas q̄rte et sic de q̄libet parte p̄pōrtionali ei⁹. Tertia p̄cludit q̄ nō dat vñū vbi cātuz a cētro extensuz per totum mundū ad cui⁹ p̄tes sit p se mot⁹ localis tanq̄ ad p se t̄er minū intrinsec⁹: q̄ istud vbi aut est fixum et immobile s̄m se totū et q̄libet sui ita q̄ p nullā potētā nec nālez nec diuinā est mobile et tūc erit aliqd̄ finitū extensuz q̄ potētā diuinā infinita nō pōt mouere p̄tra Aristo. 4.º. et 7.º. hui⁹ s̄m euz p̄ p̄pōrtiōē maioris ineq̄litatez actiuitatis mouētis supra resistētā cātuz mot⁹ et velocitas eius istud vbi est mobile s̄m se et q̄libet sui et tūc eo moto s̄m s̄tū s̄c̄ int⁹. nō erit ampli⁹ illud vbi q̄ variabit situz et tūc aliqd̄ mobile p̄ suū motū locale imo quā priuū incipiet moueri tam p̄mo deficiet esse et sic nō erit mobile: q̄ oē mobile motu locali vel vbicali est aptū natū esse sub vtroq̄s termino motus vt p̄º per diffinitionē moti et mobilis que est se hēre vel posse se hēre alr q̄s p̄º. ¶. ¶. Partes vbi tot⁹ celi moti aut mouerent s̄t cū p̄tib⁹ celi mot⁹ et tūc termin⁹ mot⁹ ēet acq̄situs mobili ante motū p̄tra diffinitionē: de. naz mot⁹ est actus entis in potētā s̄m q̄ in potētā et est mediū iter potētā et actū. 3.º. et 5.º. hui⁹. et habitū p̄tib⁹ in mā dura ret mot⁹ p̄tra Aristo. p̄mo de gnatiōē aut ille p̄tes vbi nō mouebunt s̄ remanebūt eedē successiue in diuersis p̄tib⁹ celi moti et tūc idē accis nālī migrabit de subo vno adeq̄to inhesionis ad aliud subiectū adeq̄tū inhesionis qd̄ ē s̄m: q̄ accis eē ē eē. 7.º. metaphice. et p̄ia ē māise. ¶. Si nō ēet cētrū a quo cātuz p se effectiue: tūc nō erit illud vbi. et p̄ p̄is nō posset ēet mot⁹ localis ad aliqñ p se terminuz intrinsec⁹ centro nō existerē. ¶. Si dicat q̄ centro nō exite cātū aut cōseruabit istud magnū vbi tot⁹ inūdi a cētro ymaginario. Cōtra q̄ nō ens nō est cā efficiēs aut cōseruans entis. Itaz ens rōnis qd̄ nō est finis nō est cā efficiēs entis realis in actu aut cōseruās q̄ efficiēs et mā sunt cāc priores inesse. 2.º. p̄bicoz. Et ad hāc p̄clusionē vide alias rationes in quarta questione de vltima sp̄era.

Sed hic sunt difficultates. Prima q̄ tunc non erit p̄ia inter generationē subē et acq̄sitionem vbi. Itaz substantia acq̄rit in instāti et s̄lī vbi partis et alteratio que est via p̄ia ad substantiā et mot⁹ localis qui est via

ad vbi sunt in t̄p̄e. Dicit Jo. Lano. q̄ q̄ntū ad hoc non est dīa s̄ est dīa penes subiecta et terminos q̄ subiectū motus localis est ens in actu. est enim a subo in subin vt p̄º in hoc. 5.º. et gnatiōis subālis mā p̄ma. p̄º. p̄bicoz. et 5.º. et p̄º de gnatiōne. et termin⁹ a quo gnatiōis simplr est p̄uatio subē et termin⁹ ad quē est subā s̄ in motu locali terminus a quo est p̄uatio talis vbi et termin⁹ ad quē vbi o. S̄lī ē dīa q̄ termin⁹ extrinsec⁹ mot⁹ local. s. loc⁹ acq̄rit p̄tib⁹ lūter in oib⁹ aut alijs motib⁹ termin⁹ intrinsec⁹ acq̄rit p̄tib⁹ lūter. Est et alia dīa q̄ q̄s forma subālis d̄z gnārī vel corū p̄i regrit alteratio pcedēs nō sic aut i motu ad vbi. ¶. Alia difficultas et scda est vtrū p aliquā potētāz possit ēet corp⁹ in loco sine vbi. Et videt q̄ nō q̄ agēs nāle applicatū passio disposito necessario agit. 9.º. metaphice. Dicit q̄ sic per potētā diuinā nō nālez: et tūc erit alicubi fundamētaliter sed nō formalr. Et illud de. 9.º. metaphice itelligit nālī s̄c̄ de trib⁹ pueris exis in camino ignis dāsi. 3.º.

Ad arg⁹. in p̄n ad p̄m d̄ q̄ q̄libet vbi est nat⁹ terminare per se motū intrinsece p̄teritatis t̄erij modi dicēdi p se supple solitarie qd̄ nō p̄tingit de relatiōē aliqua que nō pōt solitarie acq̄ri nisi acq̄rit suadamentū eius vel relationis op̄posite et ita debet intelligi malo: priuū argūmenti. Relatiōis aliqua est per se terminatiua mot⁹ p̄teritate scēdī modi supple illa que est intētibilis et remissibilis nō de alijs l̄z alie que de nouo p̄nt p̄duci possint terminare p se p̄ductionē p̄piaz. ¶. Non sequit⁹ ad illud vbi acq̄sitiū colūpne p ventū stantē nō est p se mot⁹. ergo nec ad vbi: q̄ arguit ab inferiorē ad suū sup̄i cōfūse distribuūtine. aliud emz vbi simile in specie et dissimile pōt p se terminare motū si mobile cui acq̄rit mouet per se ad ipsuz. ¶. Ad 2.º cōcedo p̄sequēs et p̄sequētā: q̄ aqua amphore quiescit per se in amphora tanq̄ in loco p̄prio et vbi p̄prio et mouet per accidēs ad motū amphore per se mote ad locuz p̄piaz et vbi p̄piaz et ad locum cōmūne et vbi cōe aque et c. ¶. Ad 3.º dictus est in q̄rto q̄ celū vltimū nō mouet localr i loco circūscriptiū nec localr mouet ad tales locū circūscriptiū s̄ mouet localr: q̄ circularit̄ mouetur circa locatū et ad circūscriptiōē actiua et hoc soluz s̄m suas p̄tes q̄ solū cathegrematice q̄scit et totūz s̄ncathegrematice mouet. ¶. Ad 4.º dicit q̄ vbi q̄ntuz ad suuz formale imparibillr acq̄rit: sed q̄ntuz ad suuz materiale acq̄rit p̄tibillr. s. q̄ntuz ad locū. via tamē ei⁹ est p̄tibilis q̄ p̄tibilitatē habet a spacio supra qd̄ sit motus. 6.º. hui⁹. Et euz dicit q̄ nulluz acq̄situs in instāti est termin⁹ motus. Dicit qd̄ veruz est accipiedoly acq̄sitiū pro acq̄sitione: sed accipiedoly acq̄sitiū pro acq̄sito esse est falluz. Et cum subātur q̄ ad indiuisibile nō est motus. Dicit q̄ verū est si sit indiuisibile de genere q̄ntitatis sicut punctus vel vñtas. ¶. Ubi circūscriptiū nō est indiuisibile cū diuidat⁹ ad diuisione z mobilis l̄z indiuidualiter in instāti acq̄rat⁹. ¶. Ad aliud dicit q̄ motus localis est ad duos terminos ad vñuz intrinsec⁹. s. ad vbi et ad locuz tanq̄ ad terminū extrinsec⁹ nec incoēnt. ¶. Qd̄.

Ad sextuz libz. Querit vtruz cōtinuū cōponatur ex indiuisibilib⁹ bus q̄ sic: q̄ diuidit⁹ in indiuisibilia. ergo cōponitur ex eis. p̄ia ē manifesta et antecēdēs pbat⁹: q̄ possibile est ipsuz diuidi i omnia illa in que est diuisibile subiectū hui⁹ p̄pōrtiōis videt includere p̄dicatuz. et ex hoc videt possibile ipsuz esse diuisuz in que est possibile ipsuz diuidi. Itā cōsequētia p̄ ex isto 6.º. q̄ impossibile est fieri impossibile est factum esse et 3.º. metaphice. et 2.º. de generatione. ¶. Utrū ista de possibili ponit in esse. et seq̄t ergo actu est diuisuz in oia in q̄ est possibile ipm diuidi. ¶. In cōtrariū est Aristo. in bº loco.

In ista questione sunt tria faciēda. Prima est viderē de permanētib⁹ si ex indiuisibilib⁹ cōponant⁹. Secūdo de successiuis. Tercio remouebunt difficultates. De primo pbat q̄ non cōponit cōtinuū pmanēs ex indiuisibilib⁹ p̄duas p̄pōrtiōes geometricas a doctore subtili Scoto. 2.º. s̄nīaz. q̄rū p̄ia est ista sup̄ cōtinuz qd̄ dā q̄ntūlibet occupando spaciū centri circuluz con/

tingit designare ſim illa petitione ſecūda euclidis. ſup igit centru aliqd datu qd dicat. a. deſcribunt duo circuli minor: q dicat. d. a maior. b. ſi circūferētia maioris pponitur ex punctis duo pūcta imediata ſignent q ſint. b. a. c. duca tur linea recta ab. a. ad. b. a linea recta ab. a. ad. c. ſim illaz ppoſitione pmi eucli. A pūcto ad punctū ptingit rectā lineā ducere. Iſte recte linee ſic ducte trāſibūt directe p circūlūz minoris circuli. qro igit aut ſecabūt eaz in eodē pūcto aut i diuerſo. ſi in alio ergo tot pūcta erūt in minor circulo ſicut in maiori ſi ipſiſſibile eſt duo ineqūia cōpoſiti ex pūtib⁹ e qū bus in magnitudie ⁊ mltitudie. Iſtūc⁹. n. nō excedit pū ctum in magnitudie ⁊ pūcta in circūferētia minoris circuli ſunt tot quot in circūferētia maioris. ergo minor circūferē tia eſt eqūlis maioris ⁊ p pūis ps eſt eqūlis toti. ſi aut due re ctæ lineæ. a. b. ⁊ a. c. ſecet minorē circūferētiā in eodē pun cto. ſit pūct⁹ ille. d. ſup lineā. a. b. erigat linea recta ſecans eam in pūcto. d. q ſit. d. e. q ſit etiā ptingens vel tangēs vel pūctū reſpctū circuli ex. 15. Eucl. iſta ex. 13. pūmi eucli. cū linea. a. b. pſtituit duos angulos rectos vī eqūles duob⁹ rectis ex eadē. 13. cū linea. a. c. que ponit recta pſtituet. d. e. angulos rectos vel eqūles duob⁹ rectis. igit angulus. a. d. e. ⁊ etiā angulus. b. d. e. valēt duos rectos ſz qūqz angulū recti ſunt eqūles qbuscūqz duob⁹ ex ſcda petitione pmi eucli. igit dēpto cōi. f. a. d. e. reſidua erūt eqūia. igit agul⁹. b. d. e. erūt eqūlis angulo. c. d. e. ⁊ ita ps erūt eqūlis toti. C ſecūda demōſtratio eiūſdē eſt talis ſi pūctū eēt cōpoſitū ex indiv iſſibilib⁹ dyamet. ⁊ coſta eiūſdē qdrati eēt eqūles pūis im poſſibile. ergo ⁊ aīſ ⁊ pūa pbat quoniaz acceptis duob⁹ pūctis immediatis i vna coſta ⁊ ab illis duob⁹ pūctis ductis duab⁹ lineis rectis ad duo pūcta imediata pūis duobus oppoſita in altera coſta ille due linee ſecabūt dyametru in duob⁹ pūctis immediatis aut mediatis. ſi in pūctis imedia tis igit nō plā pūcta i dyametrio ſunt qz in coſta. ergo nō ē dyametru maior coſta. Si in pūctis mediatis accipio pū ctum mediū iter illa duo pūcta mediata dyamet a quo ſi trabaſ linea incōtinuū ⁊ directū illa cadit extra vtranz li neā ex datis: qz ab illo pūcto dicto alis ducto eque diſtant vtraz linee date ex. 13. pūmi enclī. Iſta eq diſtās ducaſ in pūctū ⁊ directū ex ſcda pte pme petitiōis pūmi ſecabit coſtaz ⁊ in neutro pūcto ei⁹ dato. ſz iter vtrūqz alioqn cū currēt cū alia cū qua ponit eē diſtās qd eſt ⁊ diſſinitionē eque di ſtantis q eſt vltia diſſini⁹ poſita in pō geometrie. ergo iter illa duo pūcta q ponebat imediata in coſta eſt pūct⁹ me dius hoc ſeqt ex hoc q dicebat iter pūcta dyamet eſt pū ctus medi⁹. ergo ex oppo⁹ pūis iſerit op⁹ antecedentis ſmo gnāt⁹ to⁹ decimū deſtruit iſta po⁹. ſ. lineā eē ex pun ctis: qz nulla oīo eēt linea irrationalis ſiue ſecūda cū ibi pū cipaliter tractetur de irrationalibus ſicut pz ibidē.

Secundo ſeqt de ſucceſſu qz ſucceſſuū non cōpoſit⁹ ex diuiſibilib⁹ pbat duab⁹ rōnib⁹ Aristo. 6. bul⁹. Iſtūa eſt de ppoſitiōe ſexaltera que plus cōiūnit aduerſariū ſupponit. n. q in qūqz ppo ſitione poſſit mot⁹ accipi veloci⁹ omni motu dato. ⁊ p pūis motu aliquo dato mēſurato trib⁹ inſtātib⁹ erit accipe mo tum in duplo veloci⁹ q mēſurabit inſtans cūz dimidio. Sedo ſic ſi in motu ſūt indiuiſibilia ſibi inuicē imediata qro de mobili ⁊ de ipſis vbi que hz in ipſis inſtātib⁹ immediatis ſi iter vltimū vni⁹ vbi ⁊ alteri⁹. nihil ſit mediū. g⁹ vltimū vni⁹ erit in mediū vltimo alteri⁹. Si aut inter illa duo vbi ſit aliqd mediū. qro de vlti⁹ ipſi⁹ mobil⁹ qñ ē i ipſo medio ⁊ nō i alio inſtāti: qz i illis duob⁹ indiuiſibilib⁹. Eſt igit ime diatio iter aliq duo inſtātia. igit nō erūt imediata. ⁊ iſta cō ſequētiā declar Aristo. i. h. 6. qz. ſ. eiūſdē rōnis eſt motū magnitudinē ⁊ tēpus cōpoſit⁹ ex indiuiſibilibus.

Sed tūc tertio occurrūt diſſicultates. Iſtūa eſt q pūct⁹ eſt pūctū linee ſicut vnitas eſt pūctūz numeri: ſz vnitas eſt pars numeri. igitur ⁊ punct⁹ linee. Similiter dicat de linea reſpectu ſupficiē ⁊ de ſuperficie reſpectu corp⁹. dīa qd eſt ſimilitudo inter punctū ⁊ vni tatem in quātū pūctū ſunt ſuoz pūctipatoz ⁊ nō in rōne partis. Alia diſſicultas qz pō poſterior dicit Aristo. q ſubā linea componit ex punctis. Dī q Aristoiles itelligit per

ſubſtātiā linee diſſinitionē linee que eſt ex punctis: vel q ſubſtātia linee in quātū pūctata eſt. eſt ex pūctis vī q ptes linee que ſunt de ſubſtātia linee pūctuant⁹ ex punctis. **Ad** argumētū in pūctipio pcedit pūa ⁊ neqz aīſ. Et ad pbatōnē neqz illa pūſſibile eſt ipſūz diuidi in oīa illa in que ipm eſt diuiſibile. Eſt enīz de ſenſu cōpoſito que regit verificationē inſtātanā reſpectu toti⁹ ppoſitiōis ſequēti⁹ ⁊ ſignificat q illa ſit poſſibilis i vno ⁊ eodē inſtāti cōtinuū eſt actu diuiſūz in oīa in que eſt diuiſibile. Eſt enīz pūctū diuiſibile in ſemp diuiſibile. Qd. 2. 2. 2.

Trum indiuiſibile poſſit moueri loca liter. Qd ſic qz. 4. bul⁹ dicit qz. 4. bul⁹. ⁊ inſtans eſt indiuiſibile. 6. bul⁹. In cōtrariū eſt hic Aristo.

De iſta qōne dicit Aristo. in hoc. 6. q indiuiſibile nō pōt moueri qd pbat qūoz rationib⁹. Iſtūa ſic omne qd mouet partē eſt in termino a quo ⁊ partē i ter mino ad quez. hoc autēz nō ſonēt indiuiſibili: qz non hz partes. Sedo qz q mouet pūis pūctū ſpaciū ſibi eqūle qz mai⁹ ⁊ pū min⁹ qz equale. ſz nō pōt dare ſpaciūz mi nus pūcto ergo ⁊ c. Tercio qz qn mobile pūctū per tēpus ſpaciū ſibi equale in minori tpe trāſibit min⁹ de ſpacio ſed nō datur ſpaciū min⁹ pūcto. Quarto qz pūctūz tēporis ⁊ mobilis ſunt ordiata qz pūctūz tēporis eſt a pūctūz mor⁹ ⁊ pūctūz mor⁹ a pūctūz mor⁹ mobil⁹ indiuiſibile nō ē aliqd pūctū. tenet theologi. 2. ſuiaz de ange

Contrariū lis q pūctū moueri motu locali ſuc ceſſiuo cōtinuo ⁊ motu ipropie dicto qui eſt ſalut⁹ ⁊ pfe ctio. Ad rōnes Aristo. dicit q ſim inſtātiōē ei⁹ bene p bat qz qn mobile mouet vna cā ſucceſſionis eſt diſtātia maior ſpaciū ⁊ alia magnitudo mobil⁹. mobile. n. qntitatis maioris ſup idē ſpaciū tardi⁹ pūctū illud qz mobile mino ris qntitatis ceteris parib⁹: ita qz voluit Aristo. hic q vbi ſucceſſio in motu fuerit ex pte mobil⁹ indiuiſibile ſim hoc nō pōt moueri ⁊ de iſto verū eſt q tale dum mouet partem eſt in termino a quo ⁊ partēz in termino ad quē. Ad 2. verū eſt q qnto mobile eſt mai⁹ tanto tardi⁹ pūctū vbi ſumit ſucceſſio ex pte mobil⁹. Idez dicat ad 3. Ad 4. dī q pūctūz mor⁹ indiuiſibilis eſt a pūctūz mor⁹ ſpaciū ſup qd ſit ⁊ nō a pūctūz mor⁹ mobil⁹: ſz in mobili qnto vbi eſt vey.

Sed hic ſunt diſſicultates: qz pūctū eſt ppoſitum ex indiuiſibilib⁹ ſi indiuiſibile moueat: naz indiui ſibile cōmēſurat ſe ſpacio. Dicit q non ſeqt ſic corpus in quolibet inſtāti in quo mouet eſt in alio: ⁊ in alio muta to eē. ⁊ tū mot⁹ nō cōpoſit⁹ ex mutatis eē. Alia difficul tas qz mor⁹ eſt cōtinuū. igit non recipit in indiuiſibili. ſi ipſiſſibile eſt q indiuiſibile coeſiſtat diuiſibili. Ad 5. dī qd vey ē de pūctūz mor⁹ pūctūz mor⁹ nō recipit i indiuiſibili ſz bñ ſucceſſiuū. Ad alia dī qd ē falſūz. naz pūctū motor q eſt ſimplr indiuiſibilis coeſiſtit tpe ⁊ aīa itellectua corp⁹. **Ad** arg⁹ i pūctū dī q illa ē ymaginatio mathematicorū ymaginātū q ſic pūct⁹ ſpere more ſup planū per ſuū motūz cāt lineam ita inſtans ſuo modo ſuens cāt tpe: qd tamē non eſt vey. Qd. 1. 2.

Irea ſeptimū libzū querit vtrum ad ſciam ſit per ſe motus q ſic: qz ſcientia habet latitudinēz intenſiūz gradua lem ſim qz poteſt partiſſimiliter acquiri. In cōtrariū eſt Aristo. hic in textu.

In hac quæſtione ſunt tria faciēda. Iſtūa po nent aliqua diſtinctōes neceſſarie. Secūdo pbatūne pcluſiones. Tercio remouebunt diſſicultates. Iſtūa diſtinctio eſt q mot⁹ pōt capi dupl. ſ. large pro ſuo gnē in cōi. ſ. p trāſmutatōē ⁊ ſic extēdit ſe ad gnationē ⁊ corruptionē ſic capit Aristo. 3. phicoz. diſſiniēs motū p hoc qd ē act⁹ mobil⁹ in qntū mobile. Alia mō accipit ppe ſ. pro motu ſucceſſiuo cōtinuo nō interrupto ⁊ ſic ſolūz eſt inter contraria ⁊ in enti in actu ſicut generatio ⁊ corruptio ſimpliciter inter cōtradictoria ⁊ in ſubiecto in pūa poten tia vt patet quinto phicoz. C ſecūdo eſt notan dum q ſcientia capitur dupliciter aut pro quacūqz notitia

Tex. 2.23

Tex. 2.4.

Tex. 2.9.

Tex. 2.1.

2. 11. di. 2.

Tex. 2.16

vera et certa. alio modo solus per notitiam veri evidens a priori per causas adequatas demonstratur. Duplex est et ignorantia. scilicet negationis que est pura privatio scire et dispositiois que est error positum. Primum scire hoc per se posterior. Tercio notandum est quod dicta est iter subiecti scire et obim. quoniam subiectum est de quo passio demonstratur vel ei inherencia. obim vero est veritas conclusiois. Nam solus illud est obim quod proprie scitur. Quarto est notandum quod motus est duplex. scilicet realis seu corruptus et intentionalis seu perfectus ut per 3. de anima. Qui est notandum quod causa intrinseca successiois in motu est latitudo gradualis forme partibiliter acquisibilis. Unus est aduertendum quod dupliciter latitudinem perfectionis habet forma absoluta intentionalis et remissibilis una que est passio eius insequens gradum eius et ista stat in latitudine et in indistinctibili equaliter ab omnibus individuis participat secundum quam est excessus extra speciem et non infra speciem. Nam una albedo secundum istam non est altera perfectior. scilicet quilibet albedo est secundum istam perfectionem quocumque alio colore et secundum istam non fit motus. Alia quantitas perfectionis habet que insequitur hecceitatem et secundum istam fit motus et est excessus infra speciem nam secundum hanc albedo ut. vii. est perfectior albedine ut. vi. Cuius vero extrinseca est finitas agentis et diversa applicatio agentis ad passum et strictas vel resistetia medij seu forme pertrarie pertrahit in subiecto. Iterum est notandum quod scia caput triplici. scilicet abstractiue pro respectu ad obiectum subtrahitue pro illo absoluto de prima specie quantitatatis in quo fundatur ille respectus et pertrahit pro toto illo aggregato. Ultimo est notandum quod causa interruptiois motus est diuisio agentis a causa forme.

His premissis omnia etiam opinionibus Socratis et heraclitum negantium possibilitatem scire in nobis ut per 4. metaphisice. Et opinione plonis dicentis quod bene contingit aliquid scire sed non de nouo et quod nostrum scire est reminisci solum affirmatis animas nostras per caria dote formam plenam habentibus practiciis et speculatiuis sibi et moribus et quod in principio propter indispositionem corporis cui est unita non potest secundum illos habere exire in actum: sed successiue sic successiue sensus a sensibilibus immutat: ut ipsemet plato expressit in quodam libro quem intulerunt memoriam a quodam suo discipulo sic nominato. quam quidem opinionem Aristoteles reprobat. 2. ethicorum. ubi perbat quod habitus generatur sine agnitione ex frequentatis actibus. Et per posteriorum in plogo per conclusio ante omnem demonstrationem et inductionem est aliquo modo scita et aliquo modo non: quod solum in potentia et non in actu quod per demonstrationem et inductionem fit scita in actu. Sit prima conclusio quod ad sciam captam pro respectu ad obiectum non est per se motus per quoniam ad relationem non est per se motus ex. 5. b. ut per 3. de dextro et sinistro in columna. Secunda conclusio quod ad scientiam acceptam pro habitu absoluto non est per se motus: per quod talis acquiris in nobis per actum considerandi premissas in modo et in figura: sed tales actus non sunt alteratio neque motus quoniam sunt permanentes. Tertia conclusio quod ad scientiam actualem et habituales acceptam pro toto aggregato ex absoluto pro respectu non est per se motus: tam quod ad presens non est per se motus ut patet: tum quod scientia sic accepta magis acquiritur per quietem quam per motum. Quod probat Aristoteles triplici exemplo. scilicet de ebrio infirmo et puero qui propter turbationem motuum non possunt vii scientia aut de nouo addiscere: sed magis videntur aut de nouo acquirunt propter quietationem a moribus corporibus et propter representationem passionum sensualium. ad quod maxime inuatur virtus moralis et singulariter castitas. ut dicit hic promotor: unde inquit Aristoteles in hoc loco quod sedendo et quiescendo supplee ab inuisionem opibus prudens voluptuosus anima fit. Iste tres conclusiones cum suis probationibus sunt ipsi Aristoteles. Quarta conclusio quod ad scientiam est alteratio et motus per se capiendum motum large: per quoniam actus illationis siue illationis intellectus quo intellectus demonstratur vel inducit per se terminatur per se ad notitiam conclusionis. Quinta conclusio ad scientiam est aliqua alteratio per accidens per quoniam omnis nostra notitia ortus habet ex sensibus ex. 3. de anima. et inde sensu et sensato sensatio autem est aliqua alteratio vel passio. 2. de anima. que terminatur immediate ad actum sentiendi et non ad scientiam. Sexta conclusio quod scia acquisita per primum actum demonstrandi si eadem demonstratio multoties reiteretur iterum et habitatur:

per quoniam tunc experimur nos secundum illas facilius promptius experiri ac delectabili operari que sunt signa habitus. 2. ethicorum. Intelligentium tamen quod Aristoteles locutus est hic secundum opinionem aliorum ut hic dicit promotor et exponentes.

Sequitur nunc remouere difficultates. quarum prima est si scia semel habita possit corrumpi. de quod de actuali non est difficultas in nobis ut per 3. de dormiente ac in vigiliante. non enim geometria semper actu geometrico cogitat sed de habituali est difficultas. Et de quod non quod omnis forma permanentes existens in subiecto in corruptibili non potest corrumpi: nisi aut propter aduentum pertrarii aut propter defectum pertrahitis. non primum quod habitus ignorantie dispositionis preceps dens scientia compatitur cum scientia post acquisita cum ignorantia dispositionis habitualis sit habitus quod difficultas remouetur: ut per 3. in predicamento quantitatatis ex diffinitione habitus. Tunc etiam a corruente corrumpitur: quod semper ibi est presentia intellectus agentis et obiecti notum. Sed tunc est difficultas unde puenit obliuio. Dicitur quod puenit ex defectu fantasmatum que corrumpuntur ex defectu potentie organice sine quibus ex ordine potentiarum pro statu isto non contingit intelligere sine fantasmate ut per 3. de anima. Tunc etiam difficultas a quo scia principaliter causatur. Dicitur quod ab intellectu agente quod est causa vltima. termini autem ingredientis demonstrationem sunt causa particularis et eorum moticia. Tunc etiam difficultas an habitus scientificus sit causa actiua respectu actus subsequens. Dicitur quod sic quod post habitum acquisitum experimur nos facilius promptius delectabili et expeditius operari que sunt additiones habitus. 2. ethicorum. Nam intellectus possibilis est de se summe dispositus ad recipiendum omnem habitum scientificum et actum in quem inclinatur tanquam in suam vltimam perfectionem neminem et finem: ut per 3. metaphisice in principio omnes homines natura. appetitu naturali et si non deliberatio scire desiderat et species obiecti et habitus concurrunt ad determinandum in istis intellectus agentis ad determinatum intelligere produciendo. Sed tunc est alia difficultas quoniam si habitus concurrunt effectiue ad produciendo actum tunc in essentiali ordinatis erit circulatio. Nam actus ordine essentiali preceps habitum quoniam ex illis generatur ut dictum est ex. 2. ethicorum. sequitur et quod omnes actus sequentes habitum semper differunt specie ab actibus antecedentibus habitum quoniam illis percurrit habitus effectiue qui est causa actus particularis et equoca. Dicitur quod actus preceps habitum non sunt causa habitus sed sunt quia duo effectus essentiali ordinati ad eandem causam: ita quod potentia et obiectum per se concurrunt ad causandum actum. 2. ad habitum: et postea ad sequentes actus concurrunt habitus cum potentia. Et cum dicitur quod habitus generatur ex frequentatis actibus. Dicitur quod ly ex dicitur solus ordinem et importat tantum quantum ly post sicut dicimus ex auro fit dies id est post aurora fit dies. Ad secundum dicitur ab aliquibus quod actus preceps habitum habitus et actus sequentes habitum non obstante quod sunt de eodem obiecto formali adequato. tamen formaliter et realiter distinguuntur: nam habitus remanet corruptis actibus et est ut actus primus et operatio ut secundus. 2. de anima et actus preceps habitum et sequentes habitum differunt propter varietatem vnius causarum efficientis et equinoce in secundis actibus. Alij vero dicunt quod isti actus non differunt specie: quia habitus licet sit causa per se actum subsequens non tamen est causa necessaria et essentialiter ordinata quoniam iam idem actus cum aliquo conatu sine habitu ab eadem potentia possent produci et intensiores ceteris paribus. Tunc etiam difficultas unde est distinctio scientiarum. Dicitur quod est ex diuersitate subiectorum formalium et adequatorum de quibus sunt ut patet. 2. et 3. de anima. Secantur enim scientie quodammodo et res de quibus sunt et actus et habitus per obiecta distinguuntur etiam per differentias suas aut media aut secundum diuersitatem modorum considerandi ut patet per posteriorum. 2. et 3. philosophicorum aut propter diuersitates essentialium suppositorum. unde in homine et in angelo scientia de triangulo per idem medium omnino differunt specie sicut visio coloris et ymaginatio aut intellectio eiusdem ratione potentiarum differunt ita in homine et in angelo et in deo ratione diuersitatis essentialium suppositorum. Correlarie conceditur a theologis positoribus huius opinionis quod comprehensum in prima specie distinctum non potest esse equis visio essentiali aut bit de

Ter. 2. 3.

Ter. 2. 38.

obso olo eor et sub eadē rōne formalis oimode accepta pp
cam pōictā. Distinguit tñ eēntialr et intrinsece potentie nō
subordinate act? et hitus per eor dñas pprias intrinsecas et
essentiales. Et ex istis oib? eisdē ē vñtas et mobilitas scie
q? ordo vt pz p de aia. et p? posterioruz. Alia difficultas si
practicū et speculatiuū sunt dñe p se et eēntiales scie. Dicif
q? nō capiēdo sciaz pro solo absoluto. tuz q? practicū et spe
culatiuū sunt in habitudine ad aliud. tuz q? posteriores il
lo absoluto cū illo habitu fundant: tuz q? oporteret q? ois
scia speculatiua eēt pfectior: quālibet practica aut ecōuerso
qd nō est ver. Itā multis speculatiuis aliq? practica ē me
lior sic moral? q? regulat act? hūanos ordiatos imēdiate ad
bois supprema felicitatē est melior: mathematici et aliq? spe
culatiua multis practica sic metaphisica de intelligentijs est
pfectior medicina. C Alia difficultas quō colligit sufficien
tia habitū intellectuāliū. Df q? a doctorib? sic colligit vir
tus intelligibil? q? ē habit? ver? sine formidine ad oppo^m aut
est de p se notis in qñq? mā fuerit practica aut speculatiua
et sic est intellect? aut est deductis ex p se notis. Et istud cō
tūctū qdrupl? aut est de reb? altissimis p altissimas cās et
sic est sapia. aut est de demaratis creatis et sic est scia. aut ē
circa agibilia et sic est prudentia. aut circa factibilia et sic est
ars hic colligit ex. 6. ethicor. C Alia difficultas est q? vir
tutū intellectuāliū pōictarū est nobilior. Df hic q? vir? pri
dentie est nobilior arte: q? ars. 6. ethicor est defectibilis?
a nobis: et prudentia est de agibilibus. agibilia aut sunt ho
noratissima sic virtutes morales mechanicis. C Scia aut
est nobilior prudentia: q? scia est de necessarijs et impossibili
bus alr se hie p? posterior: et prudentia de ptingētib? 6.
ethicor. Intellect? vō est nobilior scia q? ppter qd vñtū
qdq? tale et illud magis p? posterior. et id q? pōictū est nota
et vera ppter pmissas oportet q? ipsi sunt veriores et ita ar
guif de valore et nobilitate sicut de veritate. Sapientia aut
est nobilior intellectu sciaz: et q? scia et intellect? ei? sūt d eor
dem subo. et tuz sapientia est de nobiliori obo qz scia cuz illa
fit de altissimis sic illa de infimis vt docet Augustin? 9. d.
trinī. et pbs p? metaphice. et 12. intellect? vō q? est cā pma
ria sapientie est nobilior sapia q? ppter q? vñtū dñs tale et.
Itāz sicut līr? pncipioz scie excedit sciaz circa sferiora ita
habif? pncipioz sapie excedit sapiaz circa supiora suo mō.
Ad argu^m in pncipio dī q? nō acquif per verū motū
tuz q? sepe acquif ex pura ignorātia negationis et
pīuatione: et nō ex habitu pīo: tum q? talis motus nō est
cōtinuus sed interruptus. Qd.

Trum def habit? singularis distinct?
pra grāmaticū vel specificū
scientificū. Et arguif q? non auctoritate Aristo
p? posterior. scia sumit vñtatē et distinctionē
a subiecto scibili s; cū nihil sit scibile nihil. diffi
cile et indiuidū nō diffinat s; tñ spēs. ergo indiuidū nō
est scibile et p pñs de eo nō erit aliq? habit? scientificus dis
cursus pz cū maior et minor pbat quo ad suas partes et
primo qñtū ad primā partē manifestū est qd scibile ē so^m
illud de quo est aliqd per diffinitionē tanqz p mediū de
mōstrabile. s. passio pprie dicta finēs a ppijs sui subiecti
scibilibs. C Scda etiā pars ipsi? minoris sic dclarat. omne
enī qd pōt diffiniri pōt hie ppiā passionē de ipso demō
mōstrabile. s; ipsūz single nō bz ppiā passionē de ipso de
mōstrabile. ergo single nō pōt diffiniri. maior est manife
sta: q? cū diffinitio sit me^m demonstratiōis illud qd bz pro
prias diffinitionē p suā met propriāz diffinitionē de ipso po
terit demōstrari. minor vero. pbat q? si single pōt hēre
ppriā passionē tñc iter singlia eēt ordo eēntialis pfectionis
et inspectiōis sicut iter spēs ex eo q? vna pa^a excederet aliā
imperfectā sicut in speciebus. Tertia ps minoris pncipalis pz
tum ex. 2. posterior. tum ex. 7. metaphice et partim ex
octauo q? dñā eēntialis tantū est specifica ex qua fil? cū gnē
cōstituit et diffinit spēs. C Itē. 2. pncipalr arguif ad idē
scia est habit? pclusiōis demōstrare sed habit? singlis nō ē
habif? pclusiōis demōstrare. ergo nullo mō habif? singu
laris est dandus pñā bona cū maiori p līco accipientē ab
Aristo. p? posterior q? pmissē signūz pōlōne et notitia pre

missarū notitiā pōlōnis et q? scia relinqt ex pōlōne demō
strata per pmissas. minor pz q? habif? est nālia silitudo sui
obiecti. ergo sicut ipse habif? erit singlis: ita et suū obiectūz
erit single. et si de quolibet singulari possit eē vna scia pro
pia sine habif? ppiā et singularis scientificus cum sub vna
spē pñt esse plura singularia tñc sub vna spē poterit eē in
finite scientie q? sunt v3 illa singularia q? videt esse absurdū.
Itēz 3. pncipalr arguif ex sūa alphasabij in libo de ortu
et diffinitione sciaz sic dicētis. diffictio noticiāz ab obiectis
est eēntialis sed quēcūq? diffictio eēntialis est fin essentiali
les differētiāz igit si de duob? obiectis eūsdēz rōnis. sicut
sunt duo indiuidua essent duo singulares habif? fil? eūsdē
rōnis tñc essent ex vna pte distincti mālr et ex alia formalr
et essentialr seu specificē qd videt ipōssibile q? videt in se
claudere pditionē respectu vñt? et eūsdē vt pz diligenter
pideranti. C Incōtrariū est opinio cōis Burle et aliorūz
philosopoz et theologoz.

Pro solutione hui? qōnis pariter et rōnuz que hinc
inde colligunt ex operib? doctoris subtil? Joh.
Scoti sunt tria faciēda. pmo ponent quedāz notabilia siue
alique diffictiōes. 2. adducunt cōclusiones. 3. soluent ar
gumēta facta ante oppositiū. C Primū notādū q? d3 cōsi
milit ordo seu coordinatiō pōicamentalis oio suō intelligi
in habitib? qualis est in obiectis loquendo de scia. ppijsi
me dicta que est per eām ppiā et adequatā. C Scdo no
tādū est q? vñtū spē intelligit duplr. aut pro ipso que in
se est vna sua vñtate ppiā et p indiuiduis eūsdē specie q
eadēmet vñtate specifica sunt vñtū in illa. ita dicat de vno
genere subalterno vel gnālissimo vel de vno trāscendēter
suo mō. C Itāc vero ad ppositū habif? specificus potest
capi aut pro vna qdditate specifica habif? que est ppiūa
et imēdiate habif? singularib? et de illis pōicat in qd et ē
eis intrinseca in primo mō dicēdi p se sicut alie spēs specia
lissime suis indiuiduis. Et ista distinguit p vñtū genere ge
neralissimo et vñtū numero: q? nō est vñtū gen? gnālissimū
nec vñtū indiuidū in se cōsiderata. habent enīz entia oia
pter vñtates entis vñtates ppiāz que cōsequit suāz pro
prias qdditates et rationēz aut ppiāz aut cōmunes fin q
illud vñtū fuerit. Secūda illi habitus singulares de quib?
pōicatur in quid vt dictūz est habitus scientificus iam dicit?
fin illam vñtates specificā sunt vñtūz specie specialissima
nec fin illaz sunt vñtūz numero nec distinguit sed pueniūt:
sed soluz per suas heceitates que sunt primo diuerse di
stingunt numero et fin illas ppietates numerales quib?
libet eorū est vñtū numero non obitante vñtate obiecti
qdditatiua aut formalis. C Postūmus etiāz dicere q? hab
itus quos non habemus de obiecto aliquo generico per
suas ppias passiones et per rationē eius. Et eodē modo
illi sunt vñtūz genere attributiōis et vñtūz specie specialissi
ma quo ad vñtates formales in eis inclusas. Itā 3 sunt eius
dem specie specialissime. et non differūt nisi numero per
suas ppias heceytates aut materialiter: q? in diuersis in
tellectibus aut efficiēter q? a diuersis intellectib? agentib?
numero vel diuersis medijs numero non specie et sic non
sunt vñtūz specie attributiōis eito q? obiectūz nō sit spēs.
nec sunt vñtūz numero isto modo supple attributiōis ta
men vñtate formalis et qdditatiua sunt vñtūz genere et vñtū
specie quia habēt eandē rationēz specificā et genericāz di
ctam de eis in quid. habitus autēz quos habemus de spe
ciebus cōtēntis sub illo obiecto generico fin suas ppias
passiones sed et per rationēz specificāz sunt vñtūz specie at
tributiōis sed formaliter sunt vñtūz specie et genere intel
ligendo semper de habitibus qui sunt de eodem obiecto
specifica et formaliter accepto. Et primi habitus ad isto se
cundo cōparati possunt dici generici et secūdi specifici nō
q? primi predicent de secūdis in quid sicut genus de spe
cie sed ratione obiectoz: et habitus quos habemus de spe
ciebus fin passiones cōmunes cōuenientes primo obie
cto generico habent aliam vñtates ratione subiectoz spe
cialiū de quib? sunt nō rōne passionis et ista vñtas mediat
inter duas pōictas: quia illi non cōueniūt nec in subiectis
seu obiectis formalibus nec in medijs nec in passionibus.

Lex. 2. 43
Lex. 2. 5.

Universi vero veniunt in passionibus et in medio quoniam in medio illis demonstrantibus particularibus vel sub in eodem modo et adequatus illi passioni vel rationi eius. Aliquoties vero habet vel actus scientifici sunt de eodem obiecto numero passionis et me. sicut in beatis contingit et tunc illis habet sunt unum numero obiective et veritate numerali attributis. formaliter vero et subiective tot sunt quot comprehensores. Exemplum de tribus predictis: ut si diversi homines demonstrarent de aiali inherencia tactus per rationem aialis isti habet essent in primo gradu predictarum et si de homine et cerno eadem inherencia tactus demonstraret per aial vel eius rationem tanquam per medium essent isti habet primis propriissimis quod solus in uno termino differunt. Si vero demonstraret proprias passiones hominibus et cervis per suas proprias rationes specificas. tunc essent in tertio gradu et magis distantes: quod non essent omnes isti unum specie attributionis nec unum veritate formalis specifica: sed illi quod essent de homine et de risibili per aial rationale essent unum specie obiective et formaliter seu additave. subiective vero essent numero differetes.

Universi habet quod ego habeo de inherencia risibilitatis ad homines per rationem hominis est unum numero per suas heceteritate distinguendo sic unum numero et unum genere et unum specie et unum transcendenter: quod habet sic acceptum per suas proprias heceteritate et veritate numeralem non est aliquid unum genere nec aliquid species nec aliquid transcendentis sed conveniat cum sibi sibi in specie genere et transcendenti. et est unum veritate singularissima et formalis et hac veritate non habet ab obiecto: quod habet habet in potentia obiectiva secundum illos quod tales ibi ponit secundum esse essentie: ubi non est calitas effectiva et si finalis. Unitas autem realis et obiectiva est ab obiecto et potentia sed principaliter a potentia. ubi potentia est causa ultio: sed distinctio negatione ab extrinseco et a priori sit ab obiecto. et primo formalis et adequatus de quo habet. 2. de aia. Potentie distinguunt per actum et actum et habet per obiecta: nam habet sequitur ista scia est de isto obiecto: sed illa non igitur ista et illa distinguuntur sic in potentiis. sequitur visus apprehendit colore et auditus non. ergo visus et auditus sunt distincte potentie. Alteri est advertendum quod habet scientificus potest considerari triplex substructive. scilicet et abstractivae et concretive. primo modo est purum absolutum. secundo modo pura relatio. tertio modo est aggregatum ex utroque. Tercium est notandum quod obiectum per se movet potentiam et eam scias per hoc de modis relationis per modum potentie activae et passive solus: sed ut terminat eas mensurat eas perfectionaliter: ut illa sit perfectior: que est de perfectione obiecto primo de aia. et que per causam proximam et adequatam quod per remotam et inadequatam et vel quod per effectum primo posteriorum.

Item tantum est quod essentialiter caput duplici secundum Gilbertum porretanum in 6. principijs vel pro eo quod est de essentia sicut predicata primo modo vel pro eo quod percomitatur essentia sicut passio. Iterum sciendum quod scibile per se est duplex respectu alicuius passionis. scilicet primo et non primo. primo modo est subiectum adequatum illi passioni quod vocat Aristoteles primo posteriorum velle ut equitatis trius angulorum ad duos rectos respectu trianguli quod equata ad figuram et ad rationem celestem est demonstrabilis et scibilis non primo de eisde per triangulum.

His promissis dicuntur ad questionem. x. conclusiones. Prima quod si accipiat scia proximissime et per illo absoluto et distinctio essentialis per illa quod est per intrinseca solus quod scie non distinguuntur per obiecta: per quod illa sunt extrinseca respectu habituum. Secunda conclusio quod si scia caput isto modo eodem modo et essentialiter per eo quod percomitatur essentia scie et habet distinguuntur per habitudines ad obiecta per quoniam bitudo habet sic sumpti ad obiectum est eius passio.

Tertia conclusio quod extrinsece habet scientifici distinguuntur per obiecta primaria et adequata et formalia accepta in ratione mobililitatis per conclusio. quod aliter non essent adequata. Quarta conclusio distinguuntur per suas causas efficientes per se a quibus per se dependet. Nam 2. philosophorum secundum metatorem maior est distinctio in finibus quod in efficientibus et sic est distinctio ab utroque. Quinta conclusio quod si scia accipiat pro solo respectu ad obiectum et intrinsece quod scie non distinguuntur per obiecta: per quod sed habitudo relationis ad terminum sit de esse relationis terminum tamen non: quod sunt dispersa originalliter tamen distinguuntur relo per terminum et subiectum. Quinta conclusio quod scia accepta pro toto aggregato distinguuntur intrinsece per illud absolutum et per illam habitudinem ad obiectum per conclusio quod cretum distinguuntur per abstractum et substructum ab omni eo quod non ipsum sicut totum per suas partes ab omni alio: nam cadere sunt principia eendi et distinguendi. 7. metaphysice. Sexta conclusio quod scia

hic accepta distinguunt extrinsece p sua oba pma ⁊ formalia ⁊ adequata. ista pclo p3 vt supra. ¶ Septima pclo qd habet scientifici de eadē pclusiōe nūero puta qd hic triagulus q est in semicirculo ⁊c. in diuersis suppositis eiusdē spci distinguitur numero solū: p3: qz illi habet nō dñt intrinsece. nisi ex pprijs heceteritatib ⁊ extrinsece ex pte subiectoꝝ diuersoꝝ numero ⁊ non aliūde. ¶ Octana pclo qd habet scientifici quoz qlibet est de eadē pclusiōe nūero s3 vn⁹ p subiectuꝝ cōe. cui pmo cōpetit passio. ⁊ alter p diffinitionē illius subiecti intellectib⁹ suppositoꝝ eiusdē spci illi habet nō dñt spci: sed solū nūero p3: qz ibi nō est nisi diuersitas numeralis ex pte subiectoꝝ bituꝝ ⁊ medioꝝ q non differūt spē s3 ex nā rei solū. Itaz diffinitū ⁊ diffi⁹ nō differūt spē: vt puta si d forte demonstrare rīisibilitas p hominē in vna ⁊ alia per rationē hoīs. ¶ Nonā pclo qd de eadē pclusiōe numero ⁊ oīo p idē mediū hō ⁊ angelus habebūt diuersas scientiā spē p3 ista pclo: qz variata vna cā p se ⁊ eēntiali variat totus effect⁹ ibi supposita pdicta sunt bituūsimōi. ¶ Decima: tūū p bitudo eēntialis i p⁹ ⁊ notitia respectu cūisfōꝝ obi esto q eēntia eoꝝ actiue ad hmoi act⁹ vel habet cōcurrat qd nūqz eēntiat⁹ ppter cām pdictaz pñt eē equales. sed si totalr ab obiecto vel a diuina volūtate carent in eis ceteris oīo parib⁹ eēnt equales. ¶ Decima pclo qd passio singularis respectu sui pprijs ⁊ adequi subiecti ē p se pmo de illo demonstrabit⁹ vt rīisibilitas foris de for. p3 exēplariter qm sicut se h3 rīisibilitas ad hoīes: ita rīisibilitas for. ad forē suo mō ⁊ sic de ob3: itaz sicut cā vlis est respectu effectus vlis. 2.º. pblisicoꝝ ⁊ ita cā picularis respectu effect⁹ singlis ita qd p pncipia. ppria for. p se pmo inherētia sua pprie rīisibilitatis de ipso est demonstrabilis.

Ad argumēta que facit Scot^{us} p^r. ¶ Ad p^m dī q^d cōcludit de obiecto per se p^mo scilicet pstituto in esse per dīas eēntiales faciēs aliud ⁊ diuersificat eēntiale ⁊ de scia ppriissime accepta. sedm est nālis similitudo obiecti q^d tñ alia ueniat ē bz nālī sumpta sic p^ma pncipia qz p^mo mō nō hnt eas neqz pncipia sz alioz sunt p^ma pncipia sed bñ sedō mō fm pmetatorē 3°. de aīa. ¶ Ex his p^r respōsio. ¶ Ad 2^m q^d tot pnt ēē scie fm numex quot lūz finglia. nā de hoc q^d est i semicirculo p se. p^mo mō ⁊ dimōstratōe pticulari demōstrat hēre tres ꝛc. filr ⁊ de oib^{us} alijs triagulis. ¶ Ad 3^m dī q^d Alpharabi^{us} loqr de scientijs in gnālī in eaz p^ma diffictōe sicut distiguit Arito. 6°. erbiçoꝝ ⁊ per cōpationē ad eaz obiecta p^ma formalia ⁊ adeq̃ta ⁊ bitudo scie ad obm suū fit acceptū quōtōis scia accipiat de illis trib^{us} modis expositis in corpe qōnis vel est deq̃l^{is} eēntia vel est ipsamet scia vel cōcomitat ipaz sicut passio subiectū ⁊ maiō: ē bitudo scie vel noticie ad obm q̃s ad subm ecōtrario vero est de itellectōe. Nam sicut noticia cōnotat obiectū ita itellecto subiectū. obiectū aut nūq̃m est de eēntia scie sz vt mouens itellectū ⁊ cāns eaz sit p se cā ei^{us} ⁊ vt terminās mēsurā ei^{us} nisi phibeat pcessus in infinitū ī actibus ⁊ hitib^{us} intelligētijs ḡ Amē. qz tūc vltim^{us} act^{us} reflex^{us} ⁊ obiectū eius sunt idēz realiter sed distincti formatr sicut quo itelligit qd. Et hec sunt que pro nunc sentio in pnti qōne ardua ⁊ difficili esse dicendū. ¶ Qd. 1^a.

In octauo libro philosophorū quāritur primo
vtrum primum motorum esse sit de-
monstrabile. Quod non quod non est a nobis co-
gnoscibilis ergo nihil a nobis de eo ē demon-
strabile per primum motorum posteriorum quod de subo-
poriet cognoscere quod et quod. Et aīa est ma-
nifestū. 2.º. metaphisice quod intellectus noster se habet ad manife-
stissimā in nā sicut oculus noctue ad lūmē solis ubi est im-
possibilitas. ergo et hic. ¶ S. in philosophiā. 3.º. de aīa.
fantasimata se se habet ad intellectū sicut sensibilia ad sensus.
ergo hō nihil intelligit nisi cui? fantasima pōt per sensus appre-
hendere primum motorum nō habet fantasima ergo &c. ¶ Itē in-
finitū in quāntū infinitū est ignotū primo huius 4.º. 2.º. metaphi-
sice. probat de intellectu nro. quod sūt improporcionata infinitū
et intellectus finitū. s; primum motorum est infinitū v; per hoc. 8.º.
et intellectus noster est finitū quod est potētia nāe finite ergo &c.
¶ Incōrrariū est Aristo. in hoc. 8.º. quod per mobile motum

Tex. 2.38

Tex. 2.1.

Lex. 2. 59

Lex. 2.3 8

Lex. 2. 11.

Tex. 2.77

et. 78.

demonſtrat primū motorem eſſe.

In hac qōne ſunt tria faciēda. Primo p̄mittā alī qua pambula. Scđo aliq̄s p̄clōnes. Tercio remonebunt aliq̄ difficultates. **¶** Notādū p̄ q̄tūor ſunt vię q̄b̄ venit in cognitionē p̄mi motoris vt p̄babī ſ. p̄ viā cālitatis effectiue ſeu monētis p̄ viā finis p̄ viā emi nētice p̄ viā remotiōis. Ad qđ intelligēdū eſt ſciendū qđ q̄tūor modis venim̄ in cognitionē alieni aut immediatē p̄ ſeipm̄ ſicut actū intelligēdi exp̄imētali p̄ ſeipm̄ cognoscim̄ aut p̄ ſpēm ſuā ſicut qđditates rerū ſenſibiliū p̄ ſpēs ip̄reſ ſas in aīa. Aut arguit p̄ rōnē cognoscēdi ſicut p̄ ſpēm acci dentū argumentamur ſubām. **¶** Aut arguit p̄ obm̄ co gnitū ſicut p̄ actū intelligēdi cognitū arguim̄ in nobis potē tiaz intellectū. **¶** Scđo ē notādū qđ duplex eſt demon ſtratio. ſ. categorica ſeu oſeſiua t̄ illa eſt in modo t̄ in fi gura t̄ eſt poſſiſſima demonſtratio de qua habet p̄ poſte rior. cui oēs termini ſunt. idē reali t̄ ſi non formali. Alia eſt hypothetica ſeu diuiſiua per quāz inueſtigant diſſinōes entū vt p̄ 3. 2. poſterior. t̄ p̄ de aīa cui termini nō ſunt idem nec reali nec formali. nec eſt in modo nec in figura. **¶** Tercio eſt notādū qđ difficultas in cognoscēdo puenit dupl̄ ſim̄ Lōmētatoz. 2. metaphice. aut ex pte rei cogni te ſicut de relatiōib̄ t̄ de mā p̄ma ppter eoz minūmā en titatē. aut ex pte noſtri modi cognoscēdi qđ eſt ex ſenſatis. ſi cut p̄ 3. 3. de aīa. t̄ in de ſenſu t̄ ſenſato. nūbīl enīz eſt in in tellectu. qn̄ p̄ p̄ ſuerit in ſenſu. t̄ illo mō metaphica eſt difficillima: quia de maxime abſtractis a mā t̄ a motu t̄ a ſenſu p̄ metaphice. **¶** Quarto eſt notādū qđ aliqd̄ cogno ſci pōt̄ intelligi dupl̄ aut ſi eſt aut qđ ē vt p̄ 3. 2. poſterior.

Ihis p̄miſſis ponunt ſex p̄clōnes. **¶** Prima qđ a nobis pro ſtatu iſto nō cognoscit p̄m̄ motor: p̄ ſeipſūz t̄ exp̄imētali p̄ 3. qz talis eſt cognitio intuitiua quā de deo t̄ pro ſtatu iſto t̄ de lege cōi nō pōt̄ h̄re. **¶** Scđa p̄clō qđ de cōi lege nō cognoscim̄ pro ſtatu iſto p̄m̄ motorē p̄ alī quāz ſpēm ei. p̄ 3. qz ſpēm nullā hēmus pro ſtatu iſto nāl̄r niſi cāta: a ſenſibili: a q̄b̄ nō cauſat in nobis aliqua talis que vt ſic poſſet primū motorez rep̄ſtare. **¶** Tercia p̄clō qđ ſicut p̄ actū cognoscēdi arguim̄ potentiaz: t̄ ex ea arguim̄ eēntiaz aīe ſicut p̄ accēſſa ſubāz ſic p̄ motū aut effe ctum cognitū arguitiue t̄ demonſtratiue hypothetica cogno ſcim̄ primū motore: qz cognitio aliquo effectu vel moto: tūc q̄rim̄ de cā efficiente vel mouēte vel finali. **¶** Itaqz ſi eſt cauſatur vel motū aut a ſe aut ab alio. t̄ ne eat in infinitūz in talib̄ eēntiaz oxidatis deuenit ad p̄mū mouēs ſimplr̄ t̄ p̄mū efficiēs t̄ vltimū finē t̄ iſta via ē philoſophica quo ad motū qua vtiſt̄ Aristo. hic in hoc. 8. ad demonſtrandūz primū motore eſſe. via t̄ ex cāto eſt melior: qz ſi nūbīl mo ueret nō min̄ p̄ cātū poſſet primū motor: demonſtrari in q̄ntū efficiēs primū. **¶** Quarta p̄clō qđ primū motore co gnoscim̄ arguitiue p̄ rōnē cognoscēdi qz ſicut p̄ ſpēs ſenſi bilis cognoscim̄ ſubām corpālē ſic p̄ corpālē ſpūālē t̄ tā dem̄ primā vt p̄ 3. 3. de aīa. **¶** Quinta p̄clō qđ demonſtra tione ppter qđ t̄ oſeſiua t̄ poſſiſſima nō pōt̄ aliquo modo demonſtrari: tūz qđ illa p̄cedit p̄ diſſinōnē vt p̄ 3. p̄ de aīa 2. 2. poſterior quā primū motor: nō h̄z cū ſit ſimplr̄ ſim plex: tum qz illa abſtrahit ab oī exiſtia ſicut ab oī p̄dicato p accēſſis. **¶** Sexta p̄clō qđ demonſtrat metaphice per viam emi nētice. dato. n. qđ nūbīl moueret aut cāret ad h̄nc ex oī dine repto in entib̄ inter ea que ſunt alteri t̄ alteri rōnis oſtēderet qđ eēt deuenire ad vñū primūz emi nēs. **¶** Al̄eta/ phificus etiā demonſtrat hoc idē ex fine vltio. 12. metaphi ſice entia nolūt male diſponi multitudo p̄ncipātium mala. vñū igit̄ p̄nceps. **¶** Itā abem̄ igit̄ iter ceteros p̄cept̄ de pri mo motore p̄ceptū entis p̄mi t̄ p̄me cāe vel p̄mi moto/ ris. **¶** Deductio igit̄ ab effectib̄ vel motu vſqz ad cām pri mam vel p̄mū motore eſt p̄bifica t̄ ſi p̄cedat a p̄ma cā vī p̄mo motore vſqz ad ens infinitū eēt metaphica qz finitūz t̄ infinitū ſunt oīe entis qđ eſt ſubiectū metaphice t̄ de/ ductio ab ente iſinito vſqz ad alias p̄fectōes ſimplr̄ ē the/ orica t̄ ſic gnātōe p̄bifica eſt prior ſeq̄. 2. metaphica. 3. theorica h̄z p̄fectiue ecōtrario p̄tingat. Alie vie patebunt in qōne de infinitate in vigore p̄mi motoris: Intelligendū t̄

qđ cū primū motor: nō poſſit a nobis cognoscī ſub propria ei rōne qđditatina t̄ abſoluta t̄ p̄ceptū ſimplr̄. **¶** Lōcipi mus t̄ de eo p̄fectiōes ſim̄ qđdruplicē diſſinōnes. **¶** Primo qz nō ſolū poſitiuū ſz ēt p̄uatiuas ſicut eſt immortalitas inco ruptibilitas t̄ huiſmōdi. Scđo nō ſolū abſolutas qualis ē infinitas vt patebit ſz ēt reſpectiuas q̄lis ē cālitat qđ ē reſpe ctus fundamētalis ad extra. Tercio mō nō ſolūz p̄marios q̄les ſunt itellect̄ t̄ volūtās: ſz ēt ſcđarias vt intelligere t̄ velle. Quarto nō ſolū cōes. ſ. deo t̄ creature ſicut ſapientia t̄ bonitas: ſz ēt p̄prias ſicut eternitas t̄ neceſſitas. **¶** **P**re ter hec hēim̄ tres alios p̄cept̄ de primo motore ſe h̄ntes ad enīz ſicut gen̄ ad dīaz diuiſiua: ei vel ſicut dīa ſupior ad inferiorē t̄ iſti ſunt p̄cept̄ entis ſubſtātie t̄ ſpūs p̄ pri mam demonſtram̄ de deo paſſiōes entis vñū bonūz t̄ c. p̄ ſubām qđ ſit ſubſiſtēs p̄ ſpiritū qđ ſit incorporeus.

Sed tūc occurrūt difficultates. prima qz cū itellect̄ hec oīa alicui attribuat oportet illud p̄cognoscē t̄ ita hēbis p̄pū p̄ceptū qđditatiniū t̄ abſolutū p̄mi mo toris. dī qđ itellect̄ h̄z p̄ceptū cui hec oīa attribuit tanq̄z ra dicali fundamēto vel dicat qđ deductiue poſſum̄ rōnē ei t̄ cuiuſlibet cognoscere ſicut mā m̄ primā ex trāſmutatiōe ſubſtāiali vt p̄ 3. p̄ p̄bificorū. t̄ formā ſubſtāiale ei ei op̄a tione p̄ celi. **¶** Scđa difficultas qz nulla ſcia prodat ſubm ſuū eſſe: ſz ip̄m p̄ſupponit p̄ poſterior qz ſubſtātia ſepata ſunt ſubiectū metaphice. **¶** Ita p̄ viā emi nētice nō demonſtra tur primū motore eē metaphice. **¶** Dicūt qđ aſſumptūz h̄z veritatē de ſubiecto p̄ t̄ adeq̄to t̄ de demonſtratoe ppter qđ. nō aut̄ d̄ ſubiecto p̄mo p̄mitate nobilitatis t̄ de demo ſtratoe qz ſicut hic p̄tingit. Itaqz ens inquātū ens eſt ſub iectū adequatū metaphice t̄ ſubiecta ſepata nobiliſſimūz. **¶** Tercia difficultas qz tūc ſcia hui libri excederet ſciaz d̄ aīa ſi hic p̄ſideret de p̄mo motore. p̄is eſt p̄ra Aristo. et Lōmētatoz p̄ de aīa. dicūt qđ aīa vt volēs vel vt itelligēs t̄ cōſiderat in. 3. de aīa eſt nobiliſ p̄mo motore vt mo tor: eſt aut vt monēs eſt ſicut itelligē t̄ velle que ſunt op̄a tiones i manētes ſunt nobiliores qz monere qđ eſt op̄atio trāſiēs t̄ reſpectiua. **¶** Quarta difficultas qz videt qđ deū eſſe ſit p̄ ſe notū. qz cognitio de ei exiſtia eſt in oīb̄ nāl̄r in ſerta ſim̄ Damascenū in ſuo p̄ ſinay. talia aut̄ nāl̄r inſerta ſunt p̄ma p̄ncipia que ſūt p̄ ſe nota poſt poſterior. **¶** Dicūt qđ cōp̄rehēſorib̄ eſt p̄ ſe notū: qz intuitiue notū ceteris aut̄ eſt per ſe notū ſilogiſmo in p̄ceptibili ſciētib̄. t̄ qđ eſt illd̄ a quo eſt oīs depēdētia ſimplr̄. **¶** **P**. Alia eſt rō dei inq̄v tum de. t̄ inq̄ntū p̄m̄ motor. eſto igit̄ qđ deū eſſe ſit p̄ ſe notū. nō t̄ p̄mū motore eſſe cū ſit demonſtrabilis a prior t̄ a poſteriori. nam a priori ſic demonſtrat. ſi de eſt p̄mus moto: eſt: ſz de eſt igit̄ a poſteriori vere ſicut ſacit Aristo. hic ex mobili moto a ſe vī ab alio.

Ad argumēta ad p̄mū dicūt qđ illa ſilitudo Aristo. 2. metaphice notat difficultatē ſz nō impoſſibilitatē vel qđ notat ipoſſibilitatē quo ad noticiā intuitiua t̄ clarāz t̄ nō quo ad noticiā ſimplr̄. **¶** Ad 2. dī qđ illa cōparatio p̄bi de fantaſmate h̄z itelligi quo ad primā motionē itel/ lectus poſſibilis ab obiecto. ibi. n. fantaſia cū itellectu h̄z ra tione obiecti p̄mo mouētis itellectū: ſed nō h̄z itelligi q̄ntū ad actū ſeq̄ntēz primā motionē. pōt̄ enīz itellect̄ abſtra/ here obiectū incluſūz i obiecto p̄mo monēte. **¶** Propterea ſe h̄z p̄m̄ motor in itellectōe n̄ra reſpectū ei vt terminās nō vt mouēs: ſz magis aliqd̄ ſenſibile mouet. **¶** Cōfirmatur ex motu celi ſenſato t̄ ei fantaſmate h̄ntib̄ p̄ ſe bitudinez ad p̄m̄ motore: d̄ductiue p̄cludit p̄m̄ motor ſic ex trāſmu/ tatiōe ſubāli ſenſata cognoscit mā p̄ hui. t̄ forma ex eius op̄atōe. **¶** Ad vltū dī qđ infinitū i po eſt ignotū ſim̄ motū ſue iſinitatis. ſ. capiēdo alterū poſt alterūz: qz ibi p̄cedit in infinitū. ſemp̄ t̄ capiēdo finitū. **¶** Intellect̄ t̄ finitū pōt̄ co gnoscere totū illud categoricū: ſed nō p̄tē poſt partes deueniēdo ad finē cōplete. **¶** Ad p̄firmationē dī qđ ibi eſt p̄poſito attigūe nō p̄mēſaratiōis t̄ h̄o ſuffic. **¶** Qd. 2.

Nullequeter q̄rit qđ eſt p̄m̄ mo tor. **¶** In iſta qōne ſunt due op̄iniones dīc. vna ponit deitates eſſe ſimplr̄ ſimplr̄ ac ſūme ſimplr̄: t̄ ſic non eſt

Tex. p. 11.

Com. 1.

Tex. p. 5.

Tex. p. 35.

Tex. p. 11.

Tex. p. vlt.

diffinibilis: qz diffinitio datur p priora & intrinseca. 6°. thopi
cor. Alij vero dicunt qz deitas & deus includit ens substantia
tam no pdicamentale sz analogu & spz qdditate & a priori
ex qb? poterit intrinsece diffiniri. ¶ Pro quaz opinionu de
claratione sunt aliqua intelligenda. ¶ Primu pro pma opinio
ne qz no sunt ide simplr simplex & sume simplex: qz sim
pliciter simplex est qd no est resolvable in aliqua ipm ppo
nentia vel pstituentia sed vltra resolutio stat ad illud. sicut in
discretis ad unitate. Sume aut simplex e qz no pot aliquo
modo pponi nec aliqd sibi nec ipm alteri. Et istud est act?
purus. ¶ Ex quo inferunt tria. ¶ Primu qz in creaturis re
perit aliqd simplr simplex: qz in resolutoe ppositoy i par
tes centiales seu qlitativas seu qdditativas ne pcedatur in
infinitu in talib? sicut pcedit in divisione pnni est deueni
re in pma irresolubilia: qz talia sut centialr ordiata. ¶ Se
cundu qz in creaturis no inuenit aliqd sume simplex: quia
oia simplr simplicita que sunt in creaturis sunt alijs pponi
bilia. ¶ Tercio seqt qz in solo deo repit sume simplex cu
oia diuina sint act? purissim? no in se pposita nec alteri co
possibilia. Et ne sit aliqd pri? deo nec aliq? ro prior deitate
sed ipsa sit prima qdditas simplex sicut de? est prim? mo
tor & vltim? finis simplr & cu sit intellectus diuino primo
& maxime nota simplr. 2°. metaphisice apud nam no erit
nec diffinibilis nec descriptibilis: qz qlibet talis datur per
notiora in ordine quo ad nos. Tamen a multis multiplr
describit ab Anselmo in mono. sic qz prim? motor: est quo
maius excogitari non pot. Ab alijs qd est ens cui nihil de
est entitatis eo modo quo possibile est illud haberi i aliquo
vno. Et hoc addit pro tanto: qz no pot in se realiter & for
maliter p idemptate omne realitate habere. ¶ Pot etia sic de
scribi qd est ens excedens quocunqz ens finitu vltra omnem
ppositione determinata aut determinabile. Aliter sic descri
bitur qd est infinit? impartibilis oio imobilis nulla magni
tudine hns incoprehensibilis incoponibilis i plurificabilis
imortalis immutabilis inlocabilis seu incircuscripibilis: ppe
hendens actu oia actu infinito. intuitiuo clarissimo & distin
ctissimo ac gliosissimo & sempiterno volens oia bona &
amans voluntate velle & amore eternis increatis & immen
sibus. Aliter sic qd est ens cui? centru est vbicqz. i. p centia poten
tiaz & pntiam ppter eius infinitatez simpliciter & no fm
quid & circulerentia nuscqz. ¶ Melius enim scitur quid non
est qz quid est primus motor.

Sed ptra opiniones pdictas sunt difficultates pmo
ptra prima. ¶ Prima difficultas est qz in primo
signo deitas no est ens neqz suba nec sps qdditate quid
igit est. ¶ Df qd est tantu ipsa sicut egnitas fm. Aue. 5°. sue
metaphisice est tantu egnitas & no est aliqd pdictoy qddi
tative seu in pmo signo qd ide ipo: tat tn simplr & absolute
est vnusqzqz ipsoz & denotative sic ho in pmo signo seu qd
ditative no est risibilis: simplr tn & absolute est risibilis.

¶ Alia difficultas est: cu magis vltia sunt priora fm natura
p Aristo. in post pdicamentis. 2. 5°. metaphisice. qz ab eis
no puerit subsistendi pna. deitas igit no erit prima ro: sed
vnusqzqz pdictoy terminu. Dicet qz opposit? modus est
in na naturata & na naturate. ¶ Itaz in creaturis est pcessus
ab imperfectiori ad pfectu: qz agens finitu ppter iperfectione
sue actiois. no pot statiz pducere illud qd est pfectu. ecotra
est in diuinis ppter pfectione deitatis: qz min? coe e prius
vfi ro deitatis est prior sz alia tria retinet in diuinis eundez
ordine que retinet in creaturis: qz post deitatez in deo ratio
entis est. pma ro substantie. secunda & ro sps. tertia. Et ad
regula Aristo. dicet qz ipse intelligit in recta linea pdicame
tali: & de pdicatis qdditativis se habetib? p modu pns qlr
illa se ad deitate no hnt. Alia difficultas qz si de? in primo
signo no est ens. & in scdo est ens. ergo mutabit de no ee
tali ad esse tali. Df qz mutatio est fm signa successiva & no
fm pmanetia sicut sut signa deitati correspondentia.

Contra secunda opinionone qz fm euz prim? motor
erit pposit? ex actu & potentia ptabibili
& ptabete qd & qlr centialib? & erit pncipat? pncipis itrin
secis & ex eis depedens. ¶ Hinc difficultati ridet. ¶ Videri? cui?
pncipat? est bec opinio qz pma radix pponis est ro partis

quonia nihil pot componere cu alio nisi habeat ronez partis
respectu totu? resultat ex illa pre & ali. ¶ Radix aut qz ali
quod heat rationez ptis est qz sit finita formalr vel pcurrat
cu formalr finito. nullu aut infinitu hz rone ptis cuz omne
totu sit mai? qlibet sui pte: sz infinitu nihil est mai? pstitutio
aut abstrahit a ppone: qz ois ppo est pstitutio & no econ
uerso. ¶ Itaz qlibet psona diuina pstituit ex essentia & rela
tione: & tn no pponit. ¶ Tn pstitutiva pot esse finita infinita
& neutra. ¶ Itaz diuina essentia est infinita relatiōes non sunt
finite nec infinite & ma & forma que simul componunt se/
mel & pstituit & ppositu nale sunt formalr finite. ¶ Cor/
relatiu qz gna gnaliissima sunt pposita no rone entis sz dis
feretia essentiali ptabentiu ens ad illa que tales differet
tie habet finitate pro gradu intrinsece. Et psequenter pcedit
qz in deo est actus & potetia metaphisica que stat cuz pu
rissimo actu excludere omne ppositione sed no est ibi pote
tia phisica: qz illa expectat actu & est inter realiter distincta.
Locedit etia qz ibi est potetia logica. s. no repugnata termi
noru & sunt ibi pncipia intrinseca & pncipata. ¶ Alia diffi
cultas: qz fm Aristo. 3°. metaphisice ens no hz duas: quia
tuc est gen? Dicet qz Aristo. capit ibi ens vi puerit cu in
telligibil qd vt sic est equinocu ad p se & ad accis intelli
gibile & loqz de differetis pdicamentib? adequate enaco
tibus totu ambitu diuisi. dñe aut iste diuidetes ens no sut
pdicamentales sz extra pdicamenta pstitutiva th gna gnaliissi
ma ois pdicamentoy intrinsece per quas vnusqzlibet gen?
gnaliissimu simul cu ente pfecte pot diffiniri & p quas di
stinguat centialr ab inuice & no soluz p modos p quos il
las dñas nobis ignotas circuloqmur. ¶ Alia difficultas si
infinitu formalr cu finito formalr pot pponere. Dicet ipse
psequenter qz no. esto qz de rone totu? sit qd sit mai? qlibet
sui pte. Si vo de rone ei? est qd esset maius altera sui pte
sed no qlibet bene posset. Sed si inest qz sine ppositu co
ponat ex partib? finitis. aut infinitis ambabus vel vna in
finita & altera finita. adhuc totu erit maius: qz pntet vltra
qscunqz parte & alia. Dicet qz plus magis & min? sunt pas
siones qntitatis finite soluz. ¶ Et si dicas qz decem infinita
sunt plura qz quatuor: dicet pcededo ppter numeru finitu ibi
acceptu circa infinita. ¶ Et si dicat qz tria infinita sint simul
vnu addit ad reliqua: ita aggregatu non est mai? sz totu
illud aggregatu ex illis trib? infinitis non est mai? sz plus:
qz tria sunt pla duob? positue & vno negatiue: qz vnu no
est tot quot tria. ¶ Alia difficultas est ptra prima opinione
qz tuc theologia no haberet in se demonstratiōes ppter qd
sz tantu: qz & sic no eet pfectissima scia p3 pna p posterior
& p phisicoy. a pmetatore: qz notitia p cam est nobilior qz
que per effectiu. & ams est manifestu ex quo de? no hz dif
finitione. Dicet qz theologia in se & in intellectu & sibi pro
portionato excedit ois aliaz sciaz ex obiecto pmo. qd est di
uina eentia ex medio qdcunqz fuerit ibi. & ex certitudine &
euidetia. ¶ Ad pmetatore: dñ qz notitia alicui? p cam e no
bilior: notitia eiusde p effectiu ceteris parib? ¶ ¶ Preterea
sz deitas no heat rone prior se. tn multa dña bene habent
que sunt. 2°. posterior. & per illa pnt de deo a prior. ppter
qd demonstrari. ¶ Itaz dicet qz infinitas inest diuine eentie
per rone ipsi? diuine eentie: & deo insunt motuinas & cati
uitas per volutate & e pur? act? qz sume simplex. ¶ In/
telligendu tn qz consideratio de primo motore & de ceteris
formis abstractis qd sunt est metaphisica & no nalis. con
stat eniz qz pñderatio nalis d qdditate formay stat ad aiaz
intellectua que est forma in ma per informatione & abstra
cta fm inhesionē no eniz vt cetera forme est educta de po
tentia materia: sed de foris venitiuusu dei. 16°. de animalibus:
sz pñderatio de formis abstractis: an sint & p motu e soluz
phisica: vt p3. 2°. phicoy. & ab aristo. & pmetatore. 20. 3°. 26.

Lex. 2.10

Com. 1.

Lex. 2.26

Veritur

¶ An prim? motor: sit vni
cus. Absqz argumentis
ad pres & omissis multis ronib? hoc pro
bantib? accipit vna ratio Scoti que magis
conuincit & est bec. Omnis natura que de se
no est determinata ad vnu individuu: sz est indeterminata
ad plura eiusde ronis qntum est ex se no determinatur ad

Lex. 2.17

certum numerū indiuiduorū eiusdē rōnis. **C**ista ppositio ostēdit q̄druplī. **C**Primo q̄ aliqui negauerūt deū plu- res infidos posse pducere. tamē pcesso de duob⁹ nullus pōt negare quin tres q̄tuoꝝ. et sic in infinitū possit pdu- cere. q̄ in his que sunt eiusdē rōnis: et in his que insunt p se nō pōt dari ratio magis de vno q̄ de reliquo. **C**Secūdo q̄ l̄z alicui moderni negēt deū posse pducere plures ange- los in eadē specie. pcesso tñ de duob⁹ pcedit de quocunq̄ numero ppter veritatē ppositiōis p̄dicte. **C**Tertio quia pcesso q̄ vnū corp⁹ possit simul et semel esse in diuersis lo- cis totalib⁹ similiter et in infinitis simul adeq̄te. **C**Quarto q̄ pcesso q̄ duo corpa possunt esse et simul semel in eodē loco adequato statiz inferit de mille. Ista ppositiōe sit de- clarata accepta pro maiori accipit. minor: si ponant plures motores. natura primi motoris non erit determinata ad vnū. igit̄ qua rōne poterit esse in duob⁹ ex psequēti in tri- bus et q̄tuoꝝ et sic in infinitū. et cū in ppetuis nō d̄rat esse a posse. 3.º p̄bicoꝝ. tractatu d̄ infinito. et. 9.º. metha. vbi d̄r q̄ nullū sempiternū ē i po⁹ appposita dualitate statiz ponet possibilitas ad infinita et sic d̄ scō erunt infiniti pmi motores.

Contra tamē istaz regulā instat q̄druplī accepta illa ppōne maiori accipio igit̄ minore sub illa natura angelica vel humana cu3 nō sit determinata ad vnū indiuiduū poterit esse infiniti angeli et infiniti hoīes. **C**Secūdo faber nō est determinat⁹ ad faciendū ex ferro po- tius vnū cutellū q̄ duos vel tres. ergo poterit facere infinitos. **C**Tertio accipio aliā minore sub eadē maiori sic faber nō est determinat⁹ ad portandū duo pōpera vel tria. igit̄ poterit portare infinita. **C**Quarto accipio istā minore sic p̄ in diuinis nō ē determinat⁹ ad vnū suppo^m pducē^m. igit̄ nec ad duo. p̄is falsūz q̄ nō determinat⁹ ad pducēdū nisi duo. **A**d primū dicit q̄ natura humana nō est de se deter- minata ad infinitū numerū alioq̄n deus non posset ppetuare mundi igit̄ numer⁹ hominū determinat⁹ est ab extrinseco. s. a diuina voluntate. **A**d secundū dicit deter- minatio fabri est a materia: q̄ si viveret in infinitū et bēret ferrū in infinitū multiplicaret cutellos in infinitū s̄ sic non est in pposito q̄ si natura primi motoris nō ē ex se limi- tata ad vnū cū q̄dlibet possibile sibi ad intra sit necessarium sequit̄ q̄ eēt actu infiniti pmi motores. **A**d tertiu dicit q̄d est repugnātia ex pte filitatis. Iaz successiue posset ce- teris parib⁹ infinita portare si in infinitū viveret vel duraret. **A**d quartū dicit q̄ si essent pductores eiusdem rōnis oportet dicere q̄ nō esset certus numer⁹ suppositoꝝ in diuinis s̄ sunt alterius rōnis determinant̄ aut a p̄ncipiis diuersaz rationūz. s. intellectu et voluntate.

Sed tunc remanet difficultas cū fm fidez et veritatē tres p̄one sint in diuinis videt̄ q̄ sint tres mo- tores pmi. **A**d hoc dicit q̄ doctores pcedūt q̄ ille sanctissi- me p̄one in diuinis sunt tres mouētes et tres creatores: sed nō tres motores nec tres creatores. Causaz hui⁹ diuersi- tatis assignat Jo. Scot⁹ q̄ qñ sunt aliq̄ duo depēdētia. neu- trum eorū pōt pfecte terminare dependentiā alterius: sed oportet q̄ ambo terminent ad vnum tertiu independēs. Exemplū si sunt duo accidētia respectu eiusdē subiecti qñ igit̄ sunt duo adiectiua vt adiectiua sunt neutru alterū ter- minabit eo q̄ vt sic depēdētia sunt. oportet igit̄ q̄ terminē tur ad tertiu independēs. s. ad substantiuū q̄d vt sic h3 rōne independētis: qñ tñ vnū adiectiuū substantiuat statim il- lud q̄d sit substantiuū terminat depēdētiaz alteri⁹. et per p̄is alterū inueniēs adiectiuū ponit suū significatū circa aliud. Si aut̄ ambo remanēt adiectiua vt adiectiua neutru ponit suū significatū circa aliud. modo ad ppositū qñ dicit̄ mus duo primi mouētes oīa illa tria adiectiua sunt adiecti- ue tenta. et sic neutru poterit terminare dependentiā alteri⁹ sed oīa illa stant in suspēso: ita vnū sicut reliquū. et ideo il- lud adiectiuū duo nō ponit significatū suū circa reliquū. s. circa primos nec circa mouētes. ita q̄ l̄z duo nō numerat virtutē motiua nec p̄mitatē sed virtūz stat p̄cisūz in se. qñ antez dicit̄ duo primi motores: tunc l̄z duo et l̄z primi ponit suū significatū circa substantiuū illud motores et sic numerat potētia motiua eorū q̄d est falsūz: q̄ per vnicam

potentiā indiuisaz et indistinctā numerali existēte in oib⁹ illis gl̄orissimis p̄sonis que est voluntas diuina infinita p̄. motū extra. et prima regula oīz ptingentūz que sua manu et vi tenet omne ens limitatū cōicāt de entitatē crea- tis qñtū et qñte et q̄b⁹ vult illa vnica in omnib⁹ illis ex̄ite sunt ille tres persone morrices vnicus motor et tres primi mouētes vnici mouēs i neutro genere p independētia eaz in essentia.

Trum essentia primi motoris sit oīz alioꝝ extra se finis vltim⁹ q̄ nō. q̄ si causat cāt mere nālīter vt p̄scindit a voluntate. ex p̄nti necessario causabit ad extra q̄d est impossibile: q̄ sic necessario oīa eueni- rent. **C**Incōtrariū arguit q̄ cāltas p̄ma et p̄fectissima ē attribuenda p̄ime et p̄fectissime p̄fectioni. huiusmodi est causalitas finis. 2.º. p̄bicoꝝ et. 5.º. metaphisice. est enīz cā- causaz et essentia p̄mi motoris est p̄fectissima p̄fectio.

Hic dicunt due p̄elones. **C**Prima q̄ essentia p̄mi motoris nō est cā efficiens eorū que ad extra cau- sant: q̄ cum causet mere nālī et necessario qñtū est ex se et secūsa voluntate oīa de necessitate euenirent. **C**Secūda p̄elō q̄ ipsa respectu oīz h3 rōne vltimū finis ḡa cuius: tūz q̄ ab omnib⁹ sit sūme appetibilis. oīa enīz bonū appetunt p̄o ethicoꝝ. et magis bonū magis appetūt igit̄ maxie bo- num maxime appetūt per illā regulā thopicā sicut simplr ad simplr et magis ad magis: ita maxime ad maxime: et bonū h3 rationē finis. 2.º. p̄bicoꝝ et. 5.º. metaphisice. igit̄ sūmū bonū habebit rōnez sūmū finis et vltimū. cum igit̄ ipsa sit sūmū bonū: q̄ primo infinito simplr erit ex p̄nti vl- timatus finis. **C**ōfirmat q̄ deteri⁹ est semp ḡa melioris. 7.º. politicoꝝ: q̄ accētia erunt ppter substantiaz et elemēta ppter mixta et mixta. imp̄fecta ppter p̄fecta. et inaiata pp̄ aiata et vegetabilia ppter aīalia et bruta ppter hominē. et corp⁹ ppter animā. et anima ppter primū motore: et oīa que sunt tandē in primo motore resolunt̄. ergo ei⁹ eēntia est vltimatus tandē omnīz finis non sub fine.

Sed hic sunt aliquę difficultates. **C**Prima est quia p̄ma cāltas ad extra attribuit̄ diuine voluntati. **C**Secūda q̄ essentia primi motoris secūsa voluntate causat mere nālīter. et sic necessario et sic cābit necessario ad extra **C**Tertia q̄ cū cāltas finis sit p̄ma et prior oib⁹ alijs cāli- tatis in suo genere: et sic puenit alias cāltates in causando effectum: et ita alie cause nōbīl causabunt ex quo per finem in illo priori quo p̄cedit alias cās effectus est cārus. **C**A d̄ primū dicit q̄ agere et mouere pueniūt p̄cipue cause effi- cienti. et ideo cōcedo q̄ voluntas p̄mi motoris est mouens et agens primū simplr: s̄ cāre abstrahit ab istis. ideo non sequit̄ q̄ primū causans sit primū mouens: neq̄ primū mouēs sit primū causans sicut primū animal nō est p̄mus asinus: nec primus asinus primū animal. essentia aut̄ p̄mi motoris h3 causalitatē alterius rōnis a voluntate et in ordīe est primū causans. **C**A d̄ secūdu dicit q̄ p̄nexio rerūz ad ex̄itā p̄mi motoris vt ad finē est necia seu fm eē essentie et in potētia obiectiua seu in ex̄itā actuali fm quamlibet res ptingēt: sint tamē ipsis positis quocūq̄ necessaria est cō- nexio ad finē. ordo enīz fm habitudine cause finalis est na- turalis et p se p̄sitate secūdi modi inest ordinatis ad fines et de eis p̄ eorū rōnes formales a priori demōstrabilis. na- turaliter enīz asinus est ppter hominē et homo ppter cōti- tūm primi motoris. **C**A d̄ aliud dicit q̄ effect⁹ non solūz dependet a fine sed ab efficiēte. efficiens autē est liberū et mere ptingenter cāt vt patebit inferius. quare p̄mus mo- tor: cāt effectiue per sui voluntatē: q̄ cāt inqñtū qñte q̄d et qñ vult fm sui beneplacitū arbitriūz. et ideo effect⁹ sunt ptingētes: q̄ si vna cā est libera totus effectus est liber et si mille nāles cu3 illa libera pcurrerent. **C**A d̄ vltimūz dicit q̄ l̄z cā finalis sit totalis in suo genere. in ponendo tñ effi- cientē non est totalis simplr q̄ deficit causalitas aliaz cāz. et ideo l̄z ex se in suo genere causat necessario omnia que- cūq̄z causat: tamen quia erigitur voluntas nō ponet effe- ctum in actu nisi cōcurrente voluntate que mere libere et cōtingenter causat. ideo totus effectus semper simpliciter

Ter. 2.31 et. 2.

Cap. 1.

Ter. 2.31

Ter. 2.17

2.º. p̄o. di. 12.º. q. p̄a.

erit ptingens.

Qd.

5.

Prum eentia primi motoris sit pmi obiectu intellectus eiusdem qd no: qz supreme potetie bz esse cōfissimū obiectū. intellectus primi motoris est suprema potetia. eentia aut ei no est cōfissimū obiectū. sed ens igit erigens ei obm adequtur. Qdōtra qz nobilissime potetie est nobilissimū obiectū: sed intellectus primi motoris est nobilissima potetia sed nihil est nobilius essentia primi motoris ergo etc.

Sed hic est intelligendū qz primū capitur qdrat. s. adeqte: vt pz pō posterior: sicut hēre tres angulos cōpetit pmo triāgulo quoniam adequate. 2. pro perfectione sicut substantia ponit pmi ens qz pfectus. 7. meta/physice. 3. gnatione sicut mā dicit prior forma et ista duo pposito vt. 2. pificor. 4. in mediatioe sicut forma sub/stantialis. primo inest materie pke idest imediate vt pz. 2. de aia. a cōmetatore. p. 4. 2. celi. h. pz inest alteratio. Et fin hoc ponunt quatuor pclones. p. prima qz essentia pmi motoris est pmi obiectū pmitate adequatiois respectu sui intellectus: qz qm aliq potetia nō pōt habere aliquē actum qm pmo terminet ad se videt esse obiectū ei pmi pmitate adequatiois: sed intellectus pmi motoris non pōt habere aliquē actū quin terminet ad sui essentia pmo. qz primus motor nō pōt hēre nisi vniciū et ille necessario. primo termini natur ad sui essentia ergo etc. Secda pclō qz eentia pmi motoris est primū obiectū pmitate pfectiois eiusdem intellectus: qz talis eentia est pfectissima iter oia apprehēsa ab intellectu eodē. Tertia pclō qd eentia pmi motoris est primus obm pmitate gnatiois quoniam qm aliq talē ordinēz habet in cognosci quāle inesse pmi inesse est pmi incognosci: s. intellectus pmi motoris oia cognoscit sub tali ordine. primus aut inesse est eentia. Quarta pclō qz eentia pmi motoris est primū obiectū pmitate imediationis: qz intellectus pmi motoris non cognoscit sui essentia alijs precognitis: sed alia mediante ipsa.

Contra pdictas pclones instat pmo ptra pma: qz nulla potetia pōt fieri nisi in obiectum adequatū vel in illud in quo pmitet sed eentia pmi motoris nō includit in aliq creaturaz. igit intellectus pmi motoris nō pōt cognoscere creaturā. Secdo ptra secūda. qz illud nō est pfectus cui equant multa in pfectione: s. oia attributa eēnt in pfectione eentie pmi motoris. quoniam oia eque infinita sūt. Tercio ptra tertia. qz qm aliq intellectus sunt eiusdem rationis pmi obiectū vnū videt esse obiectū alteri: s. intellectus pmi motoris et noster sunt huiusmodi: et noster prius prioritate gnatiois apprehēdit vliā. igit et intellectus pmi motoris et noster sunt huiusmodi et noster prius prioritate generationis apprehēdit vliā. ergo et intellectus pmi motoris. Quarto ptra qrtā. qz eentia pmi motoris nō pmo. termini nator nisi vt hz obiectū rōnē pmi: s. vt sic est rō respectina et nulla talis est pccognita s. magis absoluta. igit eentia pmi motoris nō est primo cognita pmitate imediationis. Ad p. d. sufficit qz primū obm sit illud vel includat in illo qd pmo terminat itellectionē. itelligim. n. nō ens obiectum secundariū in quo nō includit. ois aut creatura itelligitur a deo vt obiectū secundariū. Ad 2. d. dupl. vel qz esse pmi motoris nō d. sic pmi nisi p cōpationē ad extra. p. d. et dicit qz ipsa nō sit pfectio: attributis in essendo tñ in habēdo eandē pfectionē vel infinitatē pōt esse pncipalitas et illa sufficit ad talē pmitatē. Ad 3. d. qz hz intellectus pmi motoris et noster in rōnē gnali itellectus pueniant et sint eiusdem rōnis formalis nō tñ sub p. p. s. et iō nō segt. Ad quartū d. qz rō obiecti vt obm ē nō est illa quē imediate terminat hz sit pditio ei. vñ potero itelligere deū abis hoc qz ego itelligā qz sit obiectū itellectionis mee.

Ad argumentū patet responsio ex predictis. Qd. 6.

Prum intellectus primi motoris itelligat actuali oia qz nō: qz nihil itelligit extra se. aliqñ vilesceit ei intellectus. Qdōtra in itelligit se esse eam finalez ois: qz itelligit se sub

omni ratione que est in eo formaliter. igitur habitudine ad omne itelligit et ex psequenti omne.

Hic sunt quatuor modi dicēdi. primus est qz intellectus pmi motoris nihil itelligit nisi seipm aliqñ vilesce ret. Alij dicūt qz sola incōmutabilia cognoscit: nam hic nulla iperfectione arguit s. nō cōmutabilia: qz tunc in ipso esset mutatio. Alij dicūt qz sola pncipalia itelligit sicut homines et angelos. Alij vero dicunt vere et catholice. qz oia itelligit bona et mala mutabilia et imutabilia pncipalia et nō pncipalia. Et hic modus dicēdi pfirmat rōne auctoritate sacre scripture. ratione sic potetia actiua et optiua. de qnto est nobilior et supior. de tāto vlior et cōior. et etiaz de qnto abstractio: de tāto cōior hoc pz ad sensus et itellectus et sensus exteriorē ad interiorē. Itaz qd pōt potetia inferior: pōt et supior: s. nō ecōuerso: s. potetia itellectiua primi motoris est pfectissima et abstractissima. ergo etc. ratio etiā facta post oppositū hoc idē euidenter pbat. Qdōfirmat et qz artifex distictē cognoscit omne agendū ab eo anteqz fiat alr nō distictē oparet: qz cognitio artificis est mēsurā s. qz opat. s. pmi motor est ois alioz a se pfectissimū artifex. igit ois eoz hz pfectissimā et distictissimā notitiaz actua lem et priorē eis. Unde diligēter est aduertēdū qz pmo est pcciderare eentia sui intellectus ei et volūtātē itelligē et velle. et ydeas ois extra se. et oia attributa sapientiaz et bonitatē: et sic de alijs que iter se sūt ordiata et in ordine ad eentia ordie eentia sic passioēs ad subiectū. et de ipa eentia sunt demonstrabilia: et ille actus intuitū gloriosissimū pmi motoris. primo terminat ordine nature ad eius essentia: et psequēter ad oia que sunt aut relucēt in ea fin ordinēz naturalē eoz et per determinationē sue voluntatis itelligit et cognoscit futura ptingētia. Et in pdicto intuitu clarissime et infinita sunt rōnes formales ois sciaz respectu ois scibi lium pfectissimo et nobilissimo modo et vbi scibilia creata nobili esse hnt qm in seipfis: qz ibi hnt esse infinitū et eminatissimū hz videat eē eoz ibi fin qd: qz eē intellectu et volūtūm et nō simplr qbus rōnibz intellectus pmi motoris in itelligit oia scibilia et actu scit. Secdo est notādū qz ibi est re perire quatuor signa nāe in quo primo pccit intellectus itelli gnt qdditates ois creabilis et oia que fuerūt et sunt et erūt et que nō erūt possibilis et impossibilis necessaria et ptingētia. In secūdo signo volūtās diligit oia illa actu simplicis cōplacitē: qz itellectus et volūtās sūt potetie gnāles et adeqte. In tertio signo volūtās determinat istas qdditates que de se sunt indeterminate ad eē et nō esse. In qrtō signo itellectus pmi motoris aspiciēs ad determinationē volūtatis in itelligit talia eē determinate futura verbū grā. In illa ppositione nauale bellū erit cras cui termini sunt pmo cognitū ante actū volūtatis s. nō habituō vsqz ad determinationē volūtatis pmi motoris. vnde per sui essentia itelligit necessario et ad determinationē volūtatis oia ptingētia futura.

Sed ptra pclusionē arguit qz obiectū actus itelligēdi videt eē mēsurā ei ex. 5. metaphice s. mēsuratum depēdet a mēsurā. ergo actus itelligēdi primi motoris depēdet a creatura. Secdo sic itellectus pccit ab obiecto s. nihil est qz primū motorē pccit qd sit in ipso. Tercio quia obiectū hz rōnez monētis: sed nihil creatū mouet itellectū pmi motoris cū sit simplr imobilis. Quarto qz obiectū est cā actus sed nihil in deo est causatū. Ad primū dicit qz primariū obiectū mēsurat actū et habitu. nō aut secundariū nāz itellectus noster itelligit nihil: et tñ ipm nihil nō mēsurat actū itelligēdi et tota ratio est: qz non itelligit negatio entis nisi vt obiectū secundariū et sic est hic. Ad sedm d. qz tñ obiectū hz rōnē pccitē qz causat itellectionēz que est pfectio intellectus: s. qz in pmo motore nihil est causatū sed ibi est actus pccitē inat: ideo obiectū nō est pfectum. Ad tertiu dicitur qz pccipue intellectus qui est in potentia mouetur ab obiecto: sed intellectus pmi motoris non est in potentia: et per cōsequēs obiectū nō mouet eū. Ad quartū dicitur similiter qz ille actus est innatus et in causatus: ideo obiectum non causat illuz.

Ad argumentum in principio patet responsio. bene enim vilesceat si aliquid reciperet ab obiecto.

Queſtio.

7^a.

Meritur vtrū vnus motor poſſit
alteri loqui. Qd nō: quia

In iſta

qōne ſunt tria faciēda. Primo ponent al/
qua pambula. Secūdo pōlones. Et tertio
remouebunt difficultates. ¶ **I**ntelligendū q triplex ē lo/
cutio mētalīs. ſ. vocalis ⁊ ſcripta. ¶ **P**rimū eſt cū vnū in/
tellectū alteri intellectui aliqd manifeſtat. de ſecūda habetur
p^o politicoꝝ. vbi Aristo. dicit q lingua ad duo officia de/
ſeruit ad loquēdū ⁊ ad guſtū. ⁊. 2°. de aia. vbi dicit q iſta
ſe habet per ordinē cēntialē ſermo. ſ. vox ⁊ ſon^o. q: omnis
ſermo eſt vox ⁊ nō ecōuerſo. Iſta ſermo eſt ſola vox ar/
ticulata ſſata ⁊ ſillabicata ⁊ oīs vox eſt ſon^o ⁊ nō ecōuerſo
q: in aia ſonāt vt corpa enea. ſ. nō vocant niſi reſpirātia.
¶ **D**e tertia vero ſil^o ⁊ de. 2°. hī p^o pyrrhoniā. vbi dicit
q ea que ſunt in voce vel in ſcripto ſunt note eaz paſſionū
que ſunt i aia. ¶ **I**ntelligēdū. 2°. q motozorbiū nihil poſſit
ſibi innitē loqui ⁊ audire ſim p^o hūz. quonā in tali locutioē
eſt receptio locutiois in audiēte vt parebit ⁊ in illis nihil ta/
le pōt recipi: q: idē eſt intelligēs ⁊ intellectū ⁊ quo intelligūt
vt p^o. 12°. metaphiſice. ⁊ ſicut nō pōt creſcere in ſubſtātia
ſic nec in cognitiōe. ¶ **E**ſt igit queſtio ſim fidē ⁊ veritatē.
⁊ pſequēdo p^o de locutioē intellectuali ſunt aliqua p^omittē/
da. Ad videndū qō fiat locutio mētalīs eſt notandū. p^oio
q memoria eſt p^ociptū p^oductiū verbi. ſ. obiectū ⁊ intel/
ctus agens. ſic igit fiat locutio intellectualis: q: motor q d^o
loqui h^oz p^ociptū p^oductiū verbi. ⁊ ita pōt ipſimē in aliūz
aliqnā p^opoſitiōnē ⁊ mouere intellectū ei^o. ¶ **S**ecūm q al/
ter motor h^oz intellectū ſufficientē ad recipiendū ſicut alter
ad ipſimēdūz: ⁊ ſic recipiēs pōt audire. ¶ **T**ertiū q noīe
locutiois mētalīs nō ſolū intelligim^o actū intelligēdi. qui eſt
ens abſolutū: q: locutio eſt forma reſpectiua. ſilr nec aud/
tio eſt qd abſolutū ſolū: ſed eſt cātio illi^o act^o. ¶ **Q**uartūz
q loqui intellectuali eſt actūz intelligendi p^oductū ipſimē ⁊
audire ſibi corrdēs eſt receptio illi^o actus. ¶ **S**unt igitur
hic quorū ſigna. ¶ **I**n quoz p^o pſiderat intellect^o agēs in
motore loquēte ⁊ poſſibil^o eodē. ¶ **I**n ſcōdo ſigno vt iſtāt
pſiderant duo act^o abſoluti. vnū i loquēte ⁊ alter i audiēte.
¶ **I**n tertio ſunt duo act^o cauſandi. vnū quo audies dicit
⁊ alter quo loquēs p^oducit. ¶ **I**n q^oto ſigno eſt act^o ipſi/
mendū ⁊ recipiēdi ⁊ eſt locutio ⁊ auditio.

Iſis

p^omiſſis dicunt ſex pōlones. ¶ **P**rima q motozes
ſupiores pōt loqui inferiorib^o ſibi immediatis. p/
batur q: ſupiores hnt ſufficiēs actūs reſpectu act^o intelligē/
di ⁊ inferiores hnt ſufficiēs paſſiū ad recipiendū illum ⁊
ſunt debite appropinquata. igit ſupiores poterūt loq iſeriori
bus p^oz p^oia: q: locutio ſicut nec oīs alius actus nouiter cau/
ſandus ex alijs depēdet. 9°. metaphiſice. ⁊ aīſ ē manifeſtū.
¶ **S**ecūda pōlō q vnū motor ſupio: pōt loqui alteri de infe/
riorib^o q^oſtūciqz diſtātis ⁊ nō loquendo alteri iter medio
ppinquo illi. pbat ſicut in ptāte volūtatis eſt determinare
memoriā ad cauſandā itellectionē ⁊ in intellectu p^opij ſup/
poſiti: ita ⁊ i intellectu alieno: q: ibi nō h^oz reſiſtētiā. ¶ **T**er/
tia pōlō q plures motozes ſupiores pōt ſimul ⁊ ſemel loq
eidē inferiori de re eadē pbat: q: oīs illū actū virtuali cō/
tinēt ⁊ ille ſimul audiet eūdē ſermonē dicētes. ¶ **Q**uarta
pōlō q motozes iſeriores ⁊ ſecūdi nō pōt p^omo motor i lo/
qui: quia locutio ⁊ auditio ſit p^o cātionē ⁊ receptionēz: nihil
autem poſſunt in ipſoz nec ipſe pati ſed oīa videt intuitiue.
¶ **Q**uinta pōlō q motozes ſepati poſſunt nobis loqui in/
tellectuali: ſenſibil^o etiā p^oz q: virtuali p^otinēt vtrāqz locu/
tionē: naz pōt mouere tam intellectū qz organa ſermonis
⁊ p^o ſenſus ⁊ nos habētes ſufficiēs paſſiū ad vtrūqz.
¶ **S**exta pōlō q intellect^o pōt p^oducit pōt loqui cū intellectu ſe/
parato finito. pbat q: homo pōt formare vocē ſenſibilē ⁊
ſcribē ⁊ intellect^o ſepatus finitus illaz intelligere.

Sed

tunc oriunt difficultates: q: eque rōnes cōclu/
dunt de volūtate: ⁊ ſic pōt vnū ipſimē actū vo/
lendū in alterū. dicit q volūtās pſiderat duplr. vt actiua
⁊ vt ſic eſt potētiā p^oigēs ⁊ libera nec vt ſic poſſet recipere

aliqd ſed agere. 2°. vt paſſiua ⁊ vt ſic nō eſt libera ſ; mere
nālis: naz in potēſtate patiētis nō eſt nō pati: ⁊ vt ſic pōt re/
cipere actū voluntatis ē cū deformitate ſ; nō agere: ⁊ tūc
nō peccaret nec demereret. ſi talia nō eēnt in ſui potēſtate
nec ab ipſa actiue. ¶ **A**lia difficultas q: agēs rem abſolu/
tam indiſtās agit prius in totū inter mediū qz in extremū.
ſicut p^oz in illuminatione mediū. Dicit q nō eſt ſemp neceſ/
ſariū in opationib^o intellectualib^o qz ad modūz nec in reali/
bus reſpectiuis nec in oīb^o abſolutis. Nam ſol non prius
generat ranaz ſuper^o in orbe lune qz inferi^o. Et ratio hui^o
eſt q: in talibus opatiōib^o intēntionalib^o nō requirit appro/
ximatio ſitūalis ſed virtualis. Et ita bene dicunt doctozes
q eque bene ageret in vacuo ſicut in pleno ⁊ diſtātiā etiāz
infinita nō ipēdret ſed in actiōe corpalī eſt oppo^o. q: agēs
ibi p^oz inmutat mediū. ¶ **A**lia difficultas qua lingua mo/
tozēs abſtracti loquunt^o in eoz locutioē ſenſibil^o. Dicit q
h^oz in omni lingua ſciāt ⁊ poſſint loqui: tamē hnt p^opiūm
id yoma ⁊ p^opiāz lingua ⁊ nobiliſimā nō mēdicatā a no/
bis. ¶ **A**lia difficultas an oīz motoz ſepatoz ſit ea dē lin/
gua. Dicit q tot ſunt lingue ⁊ idiōmata tot quoz ſunt eoz
ſpēs. verūtānē qlibet intelligit linguaz ⁊ idiōma cuiuſlibet
alterius ⁊ de q^oto ſpēs motozis ſepati eſt nobilior de tanto
eius p^opiūſ ſermo eſt excellēti^o. Cōſimiliter ſupiores in/
telligūt pauciorib^o p^oceptib^o clari^o ⁊ diſtincti^o qz inferiores
⁊ ita loquunt^o. ¶ **A**lia difficultas an act^o intelligendi quo ſit
locutio ⁊ auditio ſit act^o imānēs dicit q intelligere eſt act^o
imānēs p^omiēs ad intellectū poſſibilē ſed cauſatio illi^o actus
ab intellectu agēte eſt opatio trāſiēs. ſicut volūtās eſt p^oci/
piūz p^oductiū actū impatoz. ¶ **A**lia difficultas ſi nemo
pōt loqui primo motor igit fruſtra eſt orandūz. Dicit q
oratio ſit primo motor nō ad manifeſtādū ſed ad exorā/
dū ⁊ ex humilitate orātis ipetrandū. ¶ **I**ntelligendū
poſtremo q aliqui p^otingit q motor cāt ſpēm ⁊ actūz vt ſi
audiēs vtrōqz careat. Aliqñ neutri cāt vt cū inferior vult
loqui ſupiori qui intentus eſt circa ſupiora. Aliqñ ſpeciem
cāt ⁊ non actū: vt puta ſi inferior determinet^o ab aliquo ſu/
periori pōt ſibi aliter ipſimē ſpēm ⁊ nō actū. Aliqñ autem
actū ⁊ nō ſpēm vt qñ ſpēm prehabet ⁊ actū non.

Ad argumentū p^oz quonāz in locutione intellectuali h^oz
inſtrūmēta debita. ſ. intellectū agentē: ⁊ alia i alijs
locutiōib^o alijs vnt^o inſtrūmēto extrinſeco. Qd. 8^a.

Prum

primū motor ſit infinit^o ſim vi/
gorem actū ⁊ formal^o q non:
q: ſi vnū p^otrarioz eēt actū infinitūz niſil cō/
trariū ſibi eſſet in natura igit ſi aliqd bonū ſit
actu infinitū niſil mali eſſet in vniuerſo ma/
ior p^oz exemplat^o. Nam ſi ſol eſſet formal^o aut virtuali
infinītū calidus niſil relinqueret frigidū i vniuerſo cōſequēs
eſt falſūz ⁊ ergo antecedēs. ¶ **I**tez corp^o infinitū nullum
aliud corp^o ſecū cōpatit^o. igitur nec ens infinitū aliud ens
p^obat^o p^oie: tum quia ſicut diuēſio repugnat diuēſioni:
ita actualitas actualitati: tum q: ſicut corp^o aliud ab infinito
faceret cū ipſo aliqd maius infinito ita ens aliud ab infinito
videt^o ſacere aliqd maius infinito. ¶ **P**. Qd ita eſt hic q
nō alibi eſt finitū ſim vbi ⁊ q ita eſt nūc q nō alias eſt fin/
tū ſim qñ ⁊ ſic de ſingulis: qd ita agit hoc qd non aliud
eſt finitū ſim actionē igit qd eſt ita hoc aliqd q non aliud ē
finitū ſim entitatē. ¶ **P**rimū motor eſt ſimie hoc q: ex ſe eſt
ſingularitas quedā igit nō eſt infinit^o. ¶ **I**tez. 8°. hui^o vir/
tūſ. Infinita ſi eſſet mouere in nō tēpoze. ſed nulla virtus
potēſt mouere in nō tpe. ergo nulla eſt infinita. Incōtrariū
eſt philoſophus. 8°. bulus. pbat p^omiū mouēs eſſe infinite
potētiē q: mouet motū infinito ſed hic pōlūſ non potēſt
tantū intelligi de infinitate durationis: q: ppter infinitates
potētiē. pbat qd non poſſet eſſe in magnitudine nou
repugnat antez magnitudinē ſim eum q in ea ſit potētiā in/
finita ſim duratione in ſicut poneret de celo.

In hac

queſtione ſunt tria faciēda. ¶ **P**rimūz erit
p^omittere aliquas diſtictiōes. Secūdo pbat
pōlūſio affirmatua. Tertiū ſoluent^o difficultates. ¶ **I**ta/
tandū p^omo q infinitūz eſt multiplex vt patuit. 3°. hūis
qōne de infinito. ſ. infinitū ſim multitudinē ſim magnitudinē

qđ est extrema infinitū fm diuisione qđ est infinitū in po-
tentia infinitū fm durationē infinitū fm potentia passiuā
cui⁹ est mā pma ad infinitas formas recipiēdas infinitū s3
potentia actiua esto qđ duraret p tps infinitūz sicut sol qui
in tpe infinito infinitus effect⁹ causaret infinitū in genere ⁊
fm qđ sicut calor infinit⁹ si daret infinitū positue cui⁹ extre-
ma tendūt in infinitū ⁊ infinitū negatiue qntūcūq; sine pū/
ctis extremis ⁊ infinitū simplr ⁊ extra gen⁹ fm pfectionē
seti qntitate virtutis ⁊ vigore. ¶ De isto est questio ⁊ de
nullo alio an. s. prim⁹ motor sit infinit⁹ in actu fm tales in-
finitate essentialē. Dicūt qđ sic ⁊ ab aliqb⁹ pbat qđupl^r.
¶ Primo p viā cālitatis effectiue quā tangit hic in hoc. 8°. et
12°. metaphisice: virt⁹ finita nō pōt mouere in tpe infinito
sed prim⁹ motor pōt mouē per tps infinitū. igit^r est actu in-
finitus. Cōfirmat^r qđ pōt causare infinitos effect⁹ quos cō-
tinet virtual^r qntū ex se ad pducendū oēs sū nisi eēt ppter
incōpossibilitatē ipsoz effectū. ¶ S3 platonici rīdēt negā-
do psuppositū. s. qđ infinitū effect⁹ pteineant in ipso sed solū
finitū ⁊ tot quot sunt in magno anno in. xxxvi^o. millesibus
annis qđ cōplect reuolutio pmi mobilis. ⁊ illo anno pple-
to idē numer⁹ effect⁹ redēdit: cū enī in illo anno puentum
fuerit ad sū ⁊ punctū hūc qui nūc est. tūc idēz effect⁹ nū-
mero erit. s. qđ scribā hanc qōnē. Et h3 istud sit hereticū. tūc
est etiā ptra rōnē nālē: qđ impossibīle est de eodē fm idē ve-
rificari pdictoria s3 tota reuolutio celi que est in pēnti anno
est pīo: illa que erit in sequētī ⁊ ita vna ⁊ eadē pte erit pō-
⁊ posterior: seipsa. Scđo qđ duo vt duo hnt necessariū pū-
cipia difficta: s3 illa reuolutio ⁊ ista sunt duo. aliter non eēt
nisi vn⁹ ann⁹. hic nō est fuga nisi dicat qđ nō sunt due reuo-
lutiones: s3 tantū vna bis iterata. Et sūl^r dicat de anno: s3
idēz bis pducto fm eadē pductionē nūcro: s3 tunc redit
difficultas de ly bis. ¶ S3. ¶ Ider viā intellectus qđ potēs in-
telligere pla est maioris virtutis qđ intelligere pauciora. igit^r
tur potēs intelligere infinita vnico actu ⁊ difficilissimo erit in-
finita virtutis ⁊ pfectiōis. ¶ Prim⁹ enim motor: hoc pōt vt
p3 ex pcedētī qōnē. ¶ Scđo pncipal^r pbat per viāz cāe
finalis: qđ appetit⁹ qui quocūq; finito dato pōt plus appe-
tere nō getat nisi in aliquo infinito: s3 appetit⁹ human⁹ est
huiusmodi qđ intellect⁹ pōt pītare volūtati mai⁹ quocūq;
finito pēntato. igit^r cū nāl^r sicut ad sū getatiū ordinatur
volūtās vīa. igit^r vltim⁹ finis ei⁹ est infinit⁹. ¶ S3. finis ē
pfectior oib⁹ que sūt ad finēz. 2°. hui⁹. ⁊. 5°. metaphisice.
ergo ipse oīa alia excedit. infinita autē sunt ordinabilia ī ipso
igit^r ipsūz vltimū est infinitū. ¶ Tertio pbat per viā emi-
nētie. certū est enīz qđ vnūuersūz est nāl^r optime dispositū
12°. metaphisice. s3 est meli⁹ dispositū si ponat^r vnū ens in-
finitū qđ finō. ¶ Quarto pbat per viā remotiōis: qđ nul-
la impfectio est ponēda in pīmo motore ita supponitur
tanqū nota al^r nullā ptabilitatē hēret rōnes p illa vī s3 fi-
nitas est iperfectio: qđ de qnto aliqd est limitatiūz ⁊ fini-
tiūz de tanto est ppinqui⁹ nō enī ⁊ remotiū⁹ a pfectiūz
mo sed omne non finitūz est infinitūz per locum a pīariis
īmediatis. ergo primus motor erit infinitus.

Ad argumēta in pīo. ¶ Ad p^m dī qđ cā actiua infinita
ex necessitate nāc si dēt nō cōpat^r sibi aliqd dīuz
sue sit ei⁹ dīuz format^r. s. fm qđ aliqd aduenit sibi eēntial^r
sue virtual^r. s. fm rōnem effect⁹ sūi quē virtual^r includit
vtroq; enīz modo īpēdīret qđlibet impossibīle suo effectū
sicut argutū est pīus. ¶ Prim⁹ autē motor est mere libē
⁊ volūtarie ⁊ ptingēt agēs respectu oīuz qđ sunt ad extra
⁊ ideo cōpat^r malū. Et ppter ea pbi ponētēs pmi mo-
tores agere p intellectū ⁊ necessariū ⁊ nō p volūtatem non
poterūt pnter saluare aliqd malū posse fieri ptingēt in
vnūuerso. ¶ Ad 2^m dī qđ pīa non v3. Et ad pbatōes dī
qđ nō ē cōsūlis incōpossibilitas dīmēsiōnū in replēdo locū
⁊ eēntiarū in simul essendo. ¶ Ad n. vna entitas replet totāz
nām entitatis quin cū ea possit stare alia entitas. hoc autē nō
debet intelligi de replēdo locali: s3 quasi de cōmēsuratiōne
essentiā s3 sed vna dīmēsiō replet eūdē locū fm vltimūz ca-
pacitatis sue ita qđ vna entitas sūl^r pōt eē cū alia sicut possit
esse respectu loci cū corpe replēte locū esse aliud corpe nō
replēdo locū si tale daret. Sūl^r alia pīa nō valet: qđ corpe

infinitū si esset cū alio infinito fieret totū vtroq; mai⁹ rōne
dīmēsiōnū: qđ dīmēsiōnes alteri⁹ eēt alie a dīmēsiōnibus
corpis infiniti ⁊ eūdē rōnis cū eis. ⁊ id totūz eēt mai⁹ pp
diuersitatē dīmēsiōnū ⁊ totū nō mai⁹ qđ dīmēsiōne infinita
nō pōt excedi. ¶ Idē autē tota qntitas eēntialis infinite perfe-
ctiōnes nullā additiōnē recipit: talis qntitatis ex coexistētia
de⁹ finiti fm talē qntitatē. ¶ Ad 3^m dī qđ pīa nō valet nisi
illud qđ demonstrat in antecēdēte a quo alia sepant sit finī-
tum. Exēplū si esset aliqd vbi infinitū p impossibīle ⁊ cor-
pus infinitū repletet illud vbi nō sequerēt hoc corpe ita ē
hic qđ nō alibi. ergo est finitū fm vbi nō dēt modo nisi in-
finitū: ita qđ fm philosophū si mor⁹ eēt infinit⁹ ⁊ tps infinitū
tum: nō tū sequerēt iste mor⁹ est in hoc tpe ita qđ nō: alio
ergo est finit⁹ fm tps. Ita in pposito opo: tet. n. qđ illud qđ
demonstrat p ly hoc sit finitū al^r antecēdēs nō eēt verūz.
¶ Aliter posset dici qđ prim⁹ est finit⁹ fm eēntiaz sic: qđ ei⁹
essentiā nō est oīs essentiā nec oīs nā aut qđiaz: s3 vna for-
maliter ex oib⁹ ⁊ hoc pcludit ar^m a quo. tū istat qđ ei⁹ eēn-
tia sit infinita fm vigore ⁊ qntitate virtutis simplr ⁊ nō s3
qd. ¶ Ad vltimū qđ pbs ifert moueri ī nō tpe ex hoc aīce-
dente: qđ potētia infinita est in magnitudine ⁊ intelligit ī cō-
sequēte moueri pprie vt distinguit ptra mutatiōnē subitā
⁊ hoc modo pīs includit pdictiōnē ⁊ ē aīis fm eū. Qua-
liter autē teneat illa pīa sic declarat si est infinita ⁊ potentia
⁊ agit de necessitate nāc igit^r agit in nō tpe: qđ si agit in tpe:
sit illud tps. a. ⁊ accipiat illa virt⁹ infinita que in tpe finito
agat^r sit illud. b. augmētēt virt⁹ finita fm pportione illaz
que est. b. ad. a. puta si. a. est cētuplū vlt⁹ millecuplūz ad. b.
accipiat virt⁹ cētupla vel millecupla ad istaz virtutē finitā
datā ergo illa virt⁹ sic augmentata mouebit in. a. tpe. ⁊ ita
illa ⁊ infinita mouebūt eqlia tpe. imo si illa virt⁹ finita ad
huc plus augmētaret. sequerēt qđ in minoi tpe qđ infinita
moueret ceteris parib⁹ que sunt impossibilia. Ex hoc autē qđ
Aristo. accipit in aīcedente qđ si est in magnitudine. sequit^r
si agit circa corpe qđ pprie mouet illud corpe: qđ virtutem
in magnitudine vocat pbs virtutē extensaz per accēs. talis
autē si agis circa corpe h3 ptes illi⁹ corpis diuersimode di-
stantes respectu eius puta vnaz partē corpis ppinquiorēz
alia h3 etiā resistētā aliquaz in corpe circa qđ agit que due
cause resistētā ⁊ diuersa approximatio partū mobilis ad
ipsūz mouēs faciūt successiōnē eē in motu ⁊ corpus pprie
moueri. igit^r ex hoc qđ in illo antecēdēte ponit^r virt⁹ finitā
esse in magnitudine. seqt^r qđ pprie mouebit ⁊ ita īngēdo
illa duo simul. s. qđ est infinitū necessariū agēs ⁊ in magni-
tudine seqt^r qđ pprie mouebit: ⁊ in non tpe qđ est pdictio.
Sed illud nō sequit^r de virtute que nō est in magnitudine
ipsa enīz licet in nō tpe agat si necessariū agit qđ hic cū seqt^r
infinitatē: tamē nō pprie mouebit qđ nō habebit in passō il-
las duas rōnes successiōis. nō igit^r vult pbs qđ infinita po-
tentia pprie moueat in nō tpe sicut ar^m pcedit: s3 qđ infinita
potētia in magnitudine pprie moueat ⁊ nō in tpe ⁊ ex hoc
qđ antecēdēs includit pdictiōnes. s. qđ virt⁹ infinita sit ī ma-
gnitudine. ¶ Sed tūc est dubitatio cū potētia motiuam
ponat infinitā nāl^r agētes videt^r sequi qđ necessariū agat
in nō tpe: h3 nō moueat in nō tpe. imo nihil mouebit pprie
loquēdo: ⁊ qđ hoc seqtar p3 qđ illud pbatū fuit pū⁹ p ra-
tiōnē potētie infinite nēciō agētis. ¶ Idē dēt pīnētator. 12°. me-
taphisice. qđ ppter pmi⁹ mouēs qđ est īfinite potētie re-
quirīt mouēs pūctū potētie finitē: ita qđ ex pīmo motore
sit infinitas mot⁹ ⁊ ex. 2°. sit successiō: qđ aliter nō posset eē
successiō nisi pcurreret illud mouēs finitū: qđ si solū īfinitūz
agēt. agēt in nō tpe. ¶ S3 p qđ virt⁹ illa finita scđi moto-
ris nō est sufficiēs ad tollendū infinitatē mot⁹ siue coagant
siue resistit qđ eius ad īfinitatēz virtutis nulla est pportio.
Quare pbi ponētēs qđ prim⁹ motor agit de necessitate ha-
bent ponē qđ oīa de nēcitāe eueniūt: ⁊ ita pibit prudentia
⁊ pī^m ⁊ ptingētā volūtatis: qđ ista īferiora nō mouēt nisi
mota a pīmo motore: qđ nēciō mouēt ⁊ ageret. S3 pīanīs
ar^m illud nō est difficile qđ dīr p3 motorē ptingēt ⁊ libē
agere. Ipsi enim pīt facili^r rīdēre qđ h3 virt⁹ infinita nēciō
agēs agat fm vltimū potētie sue: ⁊ ita in nō tpe qđad im-
mediate agit. nō tamē virt⁹ infinita ptingēt ⁊ libē agēs

sicut ens in potestate sua est agere et non egeret: ita et in potestate ei est in tpe agere et non in tpe et ita facile est saluare primum motorem mouere corpus in tpe: huius fit infinite potestas: quod non necessario agit neque finem ultimam potestatis quantum. scilicet agere possit neque in tam breui tpe quantum in breuiori possit agere. **C**ontra difficultas an virtus infinita possit mouere corpus infinitum si daretur. **D**icitur quod infinitas cuiuscunque entis limitati est infinitas in genere et finem quod non simpliciter proprio finem centum unum quodque tale si fuerit absolutum est finitum formaliter. Et dicitur quod posset illud mouere in loco non tamen ad locum: quod nullum tale extra se haberet posset etiam mouere illud motu alterationis et decrementi sed non augmenti et annihilando partes eius infinite una post alteram in infinitum adhuc semper remaneret illud corpus infinitum. **C**ontra primum motorem posset producere aliquem effectum infinitum adequatum potestati. **D**icitur quod non quod nullus adequat virtutem eius infinitam. vide de hoc in 3. bulus. q. de infinito.

Primum

repugnet insidui fuisse ab eterno productum. quod sic quod eternitas repugnat creature sicut non eternitas primo motori. **C**ontra contrarium arguitur quod primum motor ab eterno fuit productum ad extra. 9. sibi concessio debet producibile per regulam correlativorum. **C**ontra. q. ponit difficultas in qua recitabunt primo alique opus. et simpliciter banit. secundo ponent alique conclusiones. tertio soluent difficultates. **C**onatus ad primum dicitur aliqui mundum fuisse ab eterno non sibi repugnat ex hoc quod electiue et contingenter producit a primo motore: namque de agens libere et contingenter producit pro aliquo instanti effectum suum sub non esse quod intelligat eius subesse. quod in illo instanti antequam agat intelligit ipsum esse sub esse non esse daret sibi libere et electiue illud esse. et si sic. ergo tale productum ab eterno non habuit esse. **C**onfirmat quod illud quod est vel fuit ab eterno non potuit non esse. quod si sic quero in quo instanti non in priori: quod nullum instanti est prior eternitate nec in instanti in quo est. quod simul est et non esse. nec in instanti postquam habuit esse: quod ad minus ab eterno non potuisset non esse et sic non potuisset non produci. huius postquam fuerit productum potuerit non esse. et si sic sequitur quod non producat libere electiue et contingenter sed necessario.

Sed

propter istas opinionem arguitur namque posita ea efficiere sufficienter respectu alicuius effectus et omnibus necio requisitis potest poni effectus ut patet 9. metaphisice. de potentia ultimata. sed ad actionem liberam non plus requirit nisi apprehensio per intellectum et determinatio voluntatis et quod non sit necessaria habitudo agentis ad productionem vel ad productum: sed productum fit finem se indifferenter ergo pro quocunque instanti potest esse hec tria pro illo instanti potest productum esse libera: sed in instanti in quo agens liberum agit sunt illa tria. ergo in illo libere agit contingenter et electiue. minor patet quod non requirit aliquid prius instanti in quo non ageret ad hoc quod dicat libere agere cum ergo primum motor ab eterno illa tria habuerit ab eterno potuit contingenter et libere producere. **A**d argumenta dicitur ad primum quod non oportet quod producibile intelligat a producente in aliquo priori durationis realis sicut ego possum libere intellegere creaturam fuisse ab eterno et quod suum non esse precessisset duratione reali esse eiusdem producibilis: sed sufficit quod illud sit ex se ens. non autem oportet quod in aliquo priori sit non ens. **A**d 2. dicitur quod quod agens egit tria possum ibi considerare. scilicet instanti in quo agit productionem sub illo instanti et habitudine productionis ad productum agens igitur liberum copari ad ista tria indifferenter se habet et contingenter quod neutrum determinat reliquum. Et dicitur quod in illo instanti in quo ponit effectus ab agente potest non poni in sensu inchoato. non autem in composito. unde in sensu composito capitur agens liberum ut est sub productione actuali et cum ipsa actu inchoato vero sicut non est possibile quod albi inchoatum albus et pro toto aggregato ex subiecto et albedine sufficienter denominare non potest esse nigrum huius illud quod est albus puta lignum posset esse nigrum primum denotat sensum propositum finem sensum diuisum. **C**ontra vero dixerunt quod creature repugnat produci ab eterno ex hoc quod ponit produci in altera natura a producere. **M**ax creatura per se ex se habet non esse quod ex se est nihil et per accidens et ab alio habet esse cum primum respiciat illud quod est per se quod illud quod est per accidens necessario primum erit suum non esse quod esse et sic

non ab eterno. **C**ontra quod prius vidit quod motus celi distinguatur essentialiter a primo motore et tunc posuit eum a primo motore fuisse ab eterno productum ut patet in li. 8. Et Augustinus. 6. de trinitate. cap. 9. dicit quod si ignis esset eternus spiritus sanctus esset sibi coeternus et tamen ab eo distinguitur essentialiter sicut accensus a suba. **C**ontra. **A**d exemplum eiusdem de eternitate radii solaris si sol esset eternus. Sicut quod x. de ciuitate dei. c. xii. si pes fuisset ab eterno in puluere semper subfuisset vestigiis a calcate. quod tamen clauditur conditione: quod vestigiis capitur per descriptionem perdis in puluere per motum localem. **C**ontra arguitur dicitur quod non repugnat quod aliquid sit necessarium: et tamen quod sit ab alio. sicut patet de filio et spiritu sancto in quibus non est simpliciter non preceedit esse simpliciter. **A**d probationem cum dicitur quod inest rei ex se prius est in illo quod inest rei ab alio. dicitur quod ista imaginatio est falsa eodem modo quod est ab alio prius non est a se: quod ex se non est a se. **N**on igitur intelligitur quod non esse inest ipsi creature pro aliqua mensura: sed intelligitur quod creatura non habet quod sit a se. Et dicitur quod ista est falsa quod creatura per se primo modo. aut secundo per se habet esse. Et dicitur quod virtutes inest ei per accidens et esse et non esse: quod finem se abstractit ab virtutibus.

Alii

vero dixerunt quod non potuit mundus ab eterno produci: quod eternitas repugnat creature: quod quantum ex parte primi motoris non est repugnans sed est ex parte creature. **C**ontra quod ois potentia productiua est respectu alicuius producibilis: sunt correlatiua. et ideo non est vnum dare sine reliquo. Secundo quod nulla potentia actiua est respectu alicuius impossibilis. ergo pro quocunque signo nunc vnum potest esse et reliquum. Tertio quod illa potentia esset frustra. ex quo non posset reduci ad actum. sequens est falsum. 3. de aia. et 9. celi et mundi: quod si in istis inferioribus nihil sit frustra a natura multo minus in primo motore. Quarto quod nulla potentia est respectu entis prohibiti si igitur mundus est ens prohibitum ab eterno non fuit eius potentia productiua. **I**llud dicitur quod insidui fuit ab eterno producibilis sed non pro eterno. **C**ontra impossibile est transire de dicto in contradictorium sine mutatione. non fuit autem mundus producibilis pro tunc sed pro nunc aut ex tempore et non ab eterno et tamen nulla est facta mutatio in mundo: quod non erat adhuc. **C**ontra de terea tempus in quo mundus fuit productus et tempus eternum a parte ante sunt eiusdem rationis formalis sicut linea vnum diei et eterna. cum ergo non repugnet creature. primum igitur nec secundum. **A**d argumentum dicitur quod duplex est eternitas scilicet simpliciter et intelligenda que est tota simul: et ita est propria primo motori et repugnat creature. alia est eternitas finem quid et extensiva finem durationem et ista stat cum creatura. **C**onatus ad secundum principale dicuntur due conclusiones. **P**rima quod permanens non repugnat esse ab eterno. probatur quia quod permanens alicui in secundo modo puenit sibi pro omni tempore. casualitas autem puenit enti permanens per se tamque naturalis aptitudo ad esse et demonstrabilis de ea et per cuius rationem formalis sicut ex distinctione chymere. quod ipsa est impossibilis. secundo quod conuenit sibi necessario et ex consequenti de omni tempore. tertio quia diuina voluntas ab eterno fuit creatiua. igitur ab eterno creatura fuit creabilis. patet consequentia: quia non requirunt plura nisi virtus productiua sufficienter et producibile. **C**ontra Secunda conclusio quod successiuo non repugnat eternitas quod finem philosophum in hoc loco motus celi est eternus: et ex consequenti tempus et ista sunt successiua ergo etc. **C**onfirmat quod ens prohibitus pro aliquo nunc semper est prohibitus. si ergo ab eterno successiua essent prohibita ergo semper. Tertio soluntur difficultates. **P**rima quod creatio est productio de nihilo: et ita creatura primum fuit nihil quod aliquid. dicitur quod ista priusitas nihilitatis debet attendi penes ordinem nature non successionis. **C**ontra contra quia contradictoria erunt vera in eodem instanti temporis. Secundo quod inest alicui ex se prius inest sibi quod quod inest ei ab alio: sed creatura ex se non habet esse et habet esse ab alio. Tertio quod inest alicui ex se est inseparabile ab eo. Quarto quod creatio preceedit creationis terminum finem quod est terminus ad quem in creatione est terminus a quo in annihilatione et e conuerso. igitur non esse in creatione preceedit esse. **C**ontra primum

Tex. p. 1.

Tex. p. 45
Tex. p. 52.

Tex. p. 10

dicat qd dicitoria nō sunt sūt vera nec sunt dicitoria: q: nō hñc esse a se ab eterno & hñc ēē ab alio nō sunt dicitoria: sic q: hñc in pmo signo nāe nō sit rñsibilis. in scdo sic tñ simplr & absolute semp est rñsibilis vñ creatura esto q: fuerit ab eterno pducta nō habuit simplr nō ēē s; ex se. Possiet ēē dicit qd dicitio vt pz pñermentias est oppositio eiusdem de eodē fm idēz s; nec rōne instantiū nec aliāz determinatio/ num ex se & ab alio nō sunt respectu eiusdēz. Ad 2^m dñ q: illa pñortas solū est fm ordinē nāe q: nō aufert eternita/ tem simplr. Ad 3^m dicat qd creatura ex se nō hñc ēē nec de se ex hoc nō itelligit qd nō ēē insit creature pro aliqua mēsurā s; itelligit ex hoc q: creatura nō hñc q: sit a se & isto modo creatura ab eterno si def semp ēē ab alio & semper ex se nō esset etiā tamē nec p se pmo nec scdo mō pñeritatis hñc nō esse ex se nec p se eo mō nō hñc ēē ab alio s; verūq: p accidēs. Ad vltimū dicat qd termin⁹ ad quēz annihilati/ tionis est nō ēē ab alio & hoc nō ēē termin⁹ a quo i creatōe sed nō esse simplr. vñ pro saniori & pleniori doctrina pñe/ dentū & subsequētū est aduertendū q: in pductiōe crea/ ture est inuenire qtuor signa nāe in quor p⁹ pñeritū pñi/ cata pñi modi dicēdi p se nā talia pñeritū ea que nō sunt qdditatia & adhuc talia hñt ordinē vt pñora p⁹ insunt: nāz sōz. pus est vñēs q: aīal nō solū nā: q: est a quo nō pñeritū subsistēdi oīa: sed ēē tpe q: maiorē dispositionēz requirit aīa sensitua q: vegetua q: dispositio sine motu & tpe nālī nō acquir⁹ & tñc fortēs est vñēs tantū & nec est sensitūū nec hñc dñas oppositā. Sili est pñi aīal q: hñc p eandē rōnē & pro tñc nec est rōnalis nec irratiōnalis. Et illa dñissio de aīali oē al aut est rōnale aut irratiōnale dat de aīali vltimate actua/ to & cōpleto cuiusmodi adhuc sōz. in illo casu nō est. In se/ cūdo signo pñeritū ei pñicata negatiua & in pmo signo in/ cipit verificari pñmū pñcipiūz de quolibet dicat q: vñ in pmo signo albedo nec est qñta nec nō qñta est tñ qñta sim/ pliciter & nō qdditatine sed est albedo tantū & q: dicunt de ea in pmo modo dicēdi: p se sicut equitas est tantū ipsa & ea que dicunt de ea in pmo modo dicēdi p se fm Autē. in 5° metaphisic. Et q: illa negatiō sit posterior albedine & prior passionib⁹ affirmatiuis pz q: est demonstrabilis de albedine in secūdo signo pro pñmo nā per rōnē albedinis demonstrat de ipsa q: nō est qñta qdditatine & de hñc q: nō est rñsibilis qdditatine passiones aut affirmatiue nō in/ sunt pro pñmo signo & que insunt pro pñmo signo sunt pñora q: que nō pro entz negatiue immediati psequunt qdditati/ nis. In tertio signo insunt passiones affirmatiue que p ali/ quo signo prior pñtelligit subiectū fuisse sub negatiōe il/ larū ex quo nō sunt de qdditate subiecti. Quartū signū est in quo pñeritū pñicata per accidēs. vñ in pmo signo hñc est aīal. in secūdo nō est aīal. in tertio est rñsibilis. i qñto est hic & nñc. Et fm hoc qdditas creabilis in pmo signo ē tantū ipsa nec creabilis nec nō creabilis. Et in scdo non est creabilis pro pñmo signo. in tertio vō est creabilis. & in qñ/ to est actu creata. Alia difficultas si mūd⁹ fuisse ab eterno pduct⁹ tñc essent infinite aīe intellectuē actū. Dicat q: non est incōueniēs: q: sunt accidentaliter ordinatē: q: eiusdē speciei nec sunt qñte. multitudo aut infinita in actu cēntaliter ordi/ natōz aut qñtoz ab inuicē actu diuisōz ē bene phibita. 2°. metaphisice. 2. 3°. phisicōz.

Ad arg^m in pñcipio pz: q: illa eternitas creature nō est eternitas simplr s; solū qd. Qd. 10^a.

Veritur

q: pñr vtrūz mūdū fuisse ab eterno sit demonstra/ bile. Qd sic q: si non ergo pñ⁹ potuit fuisse tps q: fuerit vel prius esse q: esset sed prius & ante sunt dñcēpōis. ergo ante tēpus fuit tēp⁹. Scdo q: fm pñmū p⁹ de gnātiōe. gnātiō vñius est corruptio alteri⁹ ergo nūq: fuit aliqua prima gnātiō: & per psequēs sine pñcipio fuerit alia gnātiō. In cōtrariū arguit⁹ p pñm pñ⁹ topicōz q: pñleuma d eternitate mūdū ē neutz. In ista qōne sunt tria faciēda. Pñmo ponent⁹ aliqūe diffinitiones. Scdo pñlōnes. Tertio remouebunt⁹ difficultates. Quātū ad pñm pñmittendū est q: eternum capis duplr. vno mō positue. s. q: hñc durationē infinitam

positue sicut pñm⁹ motor & negatiue q: nō est ex tpe sicut qdditates abstracte. Iterū ab eterno pōt duplr capi. s. nō/ minaliter idēst ab aliquo eterno & sic pñcedit qd oīs crea/ tura est vñ fuit ab eterno. Alio mō aduerbiāl⁹ & sic adhuc duplr aut cathegrematice & tñc importat exñtiaz absq: pñ/ cipio duratiōis. vñ eternūz illo modo est ante qd nñbil est. Alio mō sincathegrematice & tñc eqpoller hñc pñlero ante qd cūq: instās verū vel ymaginariū tps vel eui & sic cōfundit cōfure tantū mobili pñicati capax cōfusiōis et nō impeditū sicut signū vñiuersale affirmatiuum.

His pñmissis dñr. x. pñlōnes. Pñma q: pñas ad exi/ stendū nō inest creature in pmo mō dicēdi p se. q: possibile & impossibile sūt modi pñtes qdditates cuiusmōd sunt qñe qdditas creabilis fm se ab eis erit pñca. Et pñr mat⁹: q: possum⁹ pñce qdditatē alicui⁹ absq: hoc q: pñcipia mus eaz possibile vel impossibile. vñ qdditatē infiniti creabilis aliq: dicūt possibile & impossibile. Scda pñlo q: non inest tali qdditati p accñs: q: illa que insūt p accñs eis non repugnat sine talib⁹ repñi: s; qdditas talis entis p diuinā potētiāz sine tali possibilitate ēē nō posset: q: de⁹ non posset facere quā mūdū ēē ab eo creabilis. Tertia pñlo q: talis possibilitas nō inest tali qdditati fm qd: q: sic aliqd pōt ēē pductiū: ita & pducibile sibi cōmūdēs: s; pñm⁹ motor respectu creature est simplr pductiuus. igit⁹ & creatura simplr pducibilis. Quarta pñlo q: talis pducibilitas inest creature. in secūdo modo dicēdi p se: q: sicut passio immediatē pullulat ex rōne formali sui sub: ita ista possibilitas immediatē pñerit ex rōne formali talis qdditatis. Et cōfirmat⁹ q: ex diffinitōe ho/ minis pōt demonstrari qd ipse ē pducibilis sic ex diffinitōe chymere qd ipsa est impossibile. eo q: hñc non includit in sua rōne formali incōpossibilia sic chymera. Itē oīs nāz ap/ titudo ad illud qd inest p accñs est passio sui sub: s; pduc/ etio actualis exñtia & duratio insūt creare p accñs. ergo po/ testas ad illa inerit p se. Quinta pñlo q: ab eterno sincathe/ grematice pñm⁹ motor potuit pducē mūdū: q: ante qd/ cūq: tps finitū vel instās vey vel ymaritū pñm⁹ motor po/ tuerit ipm pducere mūdū & nō est vel fuit aliqd tps fini/ tum vel instās vel ymaginariū qñ ad illud pñm⁹ motor po/ tuerit ipm pducē. Sexta pñlo q: ab eterno positue & ca/ thegrematice pñm⁹ motor potuit pducē mūdū: tūz q: ab eterno sic accepto fuit eque pñect⁹ & optim⁹ sic qñ pro/ duxit: tūm q: ab eterno fuit pductiuus creaturaz igit⁹ ab eterno creature fuerūt creabiles. ¶ 7. Nulla est impossibi/ litas ex pte dñi. q: semp fuit eque pñect⁹ nec ex pte creature q: dñc pñs si triāgulus fuisset ab eterno & eqūitas triū angu/ loz ad duos rectos. ¶ 8. Absurdū ē q: pñm⁹ motor nō sit ita potēs in pducēdo eternali sic agēs nāle pro toto tpe sue duratiōis. cū igit⁹ ignis vñ sol p toto tpe sue durationis possit calefacē g^o & c. Septia pñlo q: mūd⁹ fuit ab eterno pducibilis negatiue pz q: qdditates rez creabilūz cū omni eaz pñicato pñmi & secūdi modi abstrahūt s; se ab oī du/ ratione. Octaua pñlo rñssua ad qōnē ē ista mūdū fuisse ab eterno pductū nō est demonstrabile demonstratiōe ab/ soluta: q: i qñbet tali demonstrat passio & pñicati scōi de subo vt pz pñ⁹. & 2°. posterior. pductio aut actualis exñte & duratio sūt pñicata p accñs & repñgnat potētiē obiectiue in q: passiones pñeritū actu suis subiectis. ¶ 9. Nulla de/ monstratio est p formā & diffinitionē suba q: facit maxie scire & abstrahit ab efficiente. 3°. metaphisice. ¶ 10. Nona pñlō q: nec demonstratione cōditionata sicut demonstrat actua/ lis inherētia ecclipsis de luna per actuales & dyamētrales interpositionēz terre inter solem & lunaz. tūm q: est articu/ lus fidei quorūz non est demonstratio sed solūz fides. tūz quia falsūz. tūm etiāz quia infinita & efficacissima voluntas pñmi motoris vt applicata actu ab eterno ad productionē actualem creaturaz non est a nobis naturaliter cogno/ scibilis nec suūz oppositūz. et ppterea optime dixit philo/ sophus pñmo thopi. q: pñleuma de eternitate mūdū est neutz. ¶ 11. Nota tamē q: aliud est mūdūz fuisse ab eter/ no & aliud ipsum fuisse ab eterno productum q: fuerit ab eterno est opinio Aristo. in libro octauo. & secūdo de gene/ ratione & pñmo celi & mūdū. duodecimo metaphisice. nāz

Ter. 2. 3.

Ter. 2. 68
Ter. 2. 12
et. 29.Ter. 2. 8.
Ter. 2. 60

Dicitur qd creatio nō est motus nec mutatio. qz talia supposito sunt subiectū mutabile pduxit. ergo de mundū simpliciter pductione et ex nihilo per suam voluntatē antiquā et illam simpliciter pductione pduxit nō alia formali s; se ipsa vt qd ipsa est qz alia pducunt et qd effectiue ipsa et oia que sunt pducta ad extra aut fuerit vel erit a pducta diuina voluntate que est iure oīz ad extra. Alia difficultas an primus motor possit supplere vicē cuiuscūq; cāe efficiētis. Dicitur qd pōt respectu cuiuscūq; absoluti s; nō fm quācūq; pductionē ei: nāz si crearet in voluntate mea vnū velle illud non esset liberū respectu mei: qz voluntas mea solūz passiue ad illud pcurreret. nō autē est libera vt passiua s; solū vt actiua. esset tamē actus liber respectu diuine voluntatis.

Ad argumēta in pñ. dñ qd mūdus pducit est de nouo et qd ante potuit pducī fm qd ly ante est differētia tēporis ymaginati et nō realis sicut extra mundū ē solū extra ymaginatus et nō reale. **Ad** scdm qd primū pductionē ad extra nō pcessit alia ad extra nec fuit generatio s; simplex creatio et pductio. **Qd.** 11.

Primo aliqua creatura sit imutabilis dicit absq; argumentis qd sic.

V nāz pōnēda est vltima forma in vniuersone pcedat in infinitū: s; tali repugnat mutari: qd si mutaret ad alia illa alia eēt vltior: nāz

sic in motib; et motis est dare statūz qd est deuenire ad primū motū oīo imobile et imparabile nullā magnitudinē habēs et penitus a mā separatum vt p3 ex li. 8. ita est deuenire ad aliqd oīo motū qd nullo modo est motus sic forte est mā prima. **Qd.** Aliqd est qd ē virtus. i. motus et motū sicut in formis. Itāz aliqd est formāz et formatūz simul ergo erit deuenire ad aliqd qd ita est informāz qd nullo modo est informatū et c. erit deuenisse ad aliqd qd ita est informatū qd nullo modo pōt esse informāz et hec est vltima forma. Sed ptra qd illud quo aliqd mutat est mutabile. Dicit qd aliqd esse mutabile pōt intelligi dupli. vlt qd sit ratio mutadi aliud et sic illa forma vltima est vere mutabilis qd est illud quo subiectū eaz recipiens mutatur. Vel pōt dici mutabile qd in se recipit aliquid aliud ab ea realiter et sic vltima forma nō est imutabilis. **Qd.** 12.

Ultimo querit vtrū primū mobile moueatur a primo motore qd sic:

V qd qualis est ordo in mobilib; talis est in motorib; primū ergo mobile mouet a primo motore. **Qd.** Contra qd iter motorem et mobile

debet esse pportio s; inter primū motorem et primū mobile nō est talis pportio ppter ei' infinitatē et finitatem mobilis: tamē qd frustra ponit virtus infinita vbi finita sufficit.

Ad hanc questionē dicunt sancti qd celū immediate mouetur ab angelo. Itāz fm Dionisiū inde omnis nominib; angeli sunt mediū in operationib; quas deus facit aliter extrema non reducerentur ad deum per mediā mouet tamē ipsūz metaphorice sicut finis qd motus ipsūz mouet ei' grā. Sed hic sunt multe difficultates. Prima an primū motor possit immediate mouere sine alio motore particulari. Dicit qd sic apud theolo. Secūda difficultas an possit mouere in instāu. Dñt aliq qd sic qd fm Aristo. i li. 8. si aliq virtus mouet in aliquo tpe dupla virt' p medietatem illi' idēz mobile mouebit per tātdē spaciū ceteris parib; cū igit' virt' ei' sit infinita mouebit in instāu. Dñt tñ theo. qd primū motor si mouet nō applicat se p mobili fm vltimū sue virtutis s; mēsurat velocitatē ei' fm voluntatē suā et beneplacitū: verūtāmē si applicaret eaz totaliter aliq dñt qd celū staret. aliq vero qd in infinitū velociter moueret sineate. et non cathegreumatice. aliq vero qd cathe. et qd in vno instanti posset eūz mouere oib; renouandib; nō oppositis et qb' est renouabile. et iterū icipere a capite de nouo fm easdē reuolūtiones numero. vide in. 4. hui. q. prima. Tertia difficultas an mobile primū hēat determinatū motū. dñt aliq qd sic: qd talis est pportio mobilis ad suū motū qd a nullo alio posset moueri et qd si supponeret mobili vna musca nō posset ab eo motore moueri. **Qd.** ptra qd pōt virt' inferior potest et superior. **Qd.**

Infinita inferioris angeli et superioris sunt eiusdē rōnis. et idē mobile puta lapillus mouet ab homine et a bruto. Quarta difficultas si vn' illoz motorū possit simul mouere plures celos. aliq ymaginant qd sic quoniam ex pnerione eoz sicut in rotis horologij vbi motus vna mouet alia: ita hic tamē rōnabiliter tenet qd pter hoc qdlibet mobile h; suū primū motorem. Vtrū plures angeli possent mouere vnū celū. dñt qd sic: qd nō appet aliqd incōueniēs: s; nūqd angelus hēat virtutē adequatā suo mobili dicunt pbi qd sic: ita vt si supponeret celo vna musca non posset illud mouere fm theo. tñ nō oportet s; debet intelligere qd in potētis abstractis qd eis est difficile eis est impossibile. nō enī sunt fatigabiles alr mor' eoz nō posset eē ppetuus et vniformis. mouet igit' itelligētia scda celū qntū et qntē pō motori placet. Sexta difficultas si motor maioris virtutis posset mouere celū veloci' qd moueat dicit qd pōt veloci' et tardi': sed si habet virtutē adequatā motui nō pōt veloci' sed nūqd in infinitū veloci' pōt mouere. si virt' ei' nō est adequata s; maio: dicit qd sic fm eandē pportionē: nō tamē s; eandē qntitatē sicut in diuisione pñmū et silt tardādo eodē modo. Sed adhuc est dubiū si itelligētia solis possit facere vnāz circulationē que durer per tps infinitū. Dicitur qd sic. si in prima pte pportionabili diei moueret tarde et in scda pte pportionabili moueret tardi' et deinceps pportionabiliter nūq; pñceret iste mor' nec ista dies nālis. **Qd.** Septima difficultas si quelibet motor de pñdictis posset mouere celum oppo. si vellet dicit qd sic qd receptū et quelibet pars ei' est nata recte talē motū et pñmū velocitatem. Sed nūqd posset mouere illud motu recto. Dicit qd sic: qd motor cōtinet virtualr tale vbi. esto tamē qd primus motor faceret vnū magnū spaciū sup qd posset ille motor illud celū mouere. S; nūqd posset quelibet motor suū mobile frangere dicit cū virt' mouētis excedat regulā mobilis posset eūz diuidere. **Qd.** Octaua difficultas si mor' primū celū est causa alioz motūz. Aristo. dicit qd sic qd est mēsurā alioz motūz 4. hui. qd primū in genere motūz s; fm fidē et veritatē oportet dicere oppositū nāz tpe solue stetit sol et luna: et p psequēs firmamentū et tñ siebāt alij mor' inferiores. Et post diē iudicii stabit mor' celū et mor' ad gnationē et corruptionem s; nō alij. vñ fm Augustinū si non esset mor' celū non minus posset moueri rota signi. nec ratio valet. qd ex hoc qd albedo est mēsurā alioz colorū: nō est tñ eoz causa: sed nūqd est cā alioz effectūz dicit qd sic sicut pri' est cā sui posterioris et approximatio actiui ad passiū que sit p motū. **Qd.** Ultima difficultas vbi stat itelligētia in mouēdo. Aliq dicit qd est multiplicata p totū celū qd mouet. aliq vero dicit qd est indeterminato situ pñcipali et diuinitate vt illa que mouet ab oriente in occidentē est in oriente et que ecōtrario mouet ecōtrario stat. verūtāmē virtualr et fm opationē eius est p totū celūz qd mouet. **Qd.** Sed nūqd mouet eqli totū celū et oēs ei' ptes. Dicit qd nō: qz veloci' mouet illas que ineqli tpe describūt mai' spaciū. vñ de qnto sunt ppingores polis de tāto tardi' mouēt. et de qnto remotiores de tanto veloci' in motu circulari sed in moto recto equalr mouent oēs et totū ceteris parib; nō mouet igitur oēs ptes eqli itelligētia i motu celū circulari. qd qdaz mouet nō solū ppter pfectōes inferiorū acgrēdas s; pp habitas pferuādas sicut aliq mouet ad sanitates dupli vel ppter nō habitū acgrēdū vel ppter acgrēdū pñmū: et hoc ad imperiū et cōplacētū pñmū motoris cui in eternitate pfecta oīs semp sit laus honor gloria. p infinita secula se. Amen.

Ad argumētū negat pñ: qd aliq nō primus motor sufficit ad mouendū primū mobile.

finito libro sit laus et gloria Christo. Amen et.

Impressum venetijs p Johānē Ruben vcellēz. Anno dñi. m. cccc. xvi. die. viij. mēsis february.

a b c d e f Omnes sunt termini.

Tex. p. 80

Tex. p. 133

Tex. p. 80

Tabula presentis libri phisicorū.

Utrūq; de rebus naturalib; possit esse sciētia.
 Utrūq; mobilitas sit res formalis pmi sub pte nālis.
 Utrūq; ad habendā perfectā notitiaz de aliquo causato sit opus cognoscere omnē eius per se eām.
 Utrūq; in naturalibus eadē sint nobis eque pmo et nō nāe.
 Utrūq; vniversalia sint pri⁹ nota singularib; et magis vniversalia minus vniversalibus.
 Utrūq; ens cōiter acceptū pro eo cui nō repugnat esse existere sit cōmune vnūcūq; deo et creature substantie et accidenti absoluto et respectu finito et infinito.
 Circa materiā de indiuisibilibus.
 Circa materiā de minimo naturali.
 Utrūq; materia sit ens existens.
 Quid sit materia prima.
 Utrūq; materia sit ens in pura potentia.
 Utrūq; per aliquam potentiam materia possit separari ab omni forma.
 Utrūq; materia pma sit gnābilis et corruptibilis.
 Utrūq; cā intrinseca corruptiōis sit materia prima.
 Utrūq; materia prima habeat partes pter q̄ntitates.
 Utrūq; dimēsiōes interminate pcedant formam substantialem in materia.
 Utrūq; potētia mater se ad formā sit realiter distincta a mā.
 Utrūq; potentia respectiua necessario ponenda in materia ante generationem forme.
 Utrūq; potentia respectiua sit prius p̄dicamēto relationis.
 Utrūq; materia vna numero et sit sub oībus formis oīuz generabiliū et corruptibiliū.
 De secōdo principio trāsactionis.
 Utrūq; priuatio dicat aliquā entitatē formaliter existentem in rerū natura pter omne opus intellectus.
 Utrūq; priuatio sit principū per se cuiuslibet transmutatio/nis naturalis.

Circa secūdū libru phisicorū.

Utrūq; corp⁹ simplex et vniforme p totū possit se alterare.
 Utrūq; forma gnābilis et corruptibilis ante sui gnationem habeat aliqd reale distinctū ab esse materie.
 Utrūq; q̄ntitas possit abstrahi p intellectū a mā sensibili.
 Utrūq; causalitas finis sit vera causalitas.
 De causa efficiente.
 Utrūq; deus pducatur res naturales nāli necessitate.
 Utrūq; eiusde rei possint esse pures per se cause.
 Utrūq; causa particularis et in actu simul sit et nō sit cū effectu particulari et in actu.
 Utrūq; deus in q̄ntū creans sit relatiū respectu creature.

Circa tertiu libru phisicorū.

Utrūq; mot⁹ distiguat a termino ad quē est et a mobili.
 Utrūq; p diuinā potētiā possit fieri motus sine mobili.
 Utrūq; actio sit in agēte tanq; in subiecto.
 Utrūq; deus possit pducere effectū actuali infinitū.

Circa quartū libru phisicorū.

Utrūq; locus sit superficies.
 Utrūq; locus sit mobilis.
 Utrūq; vltima spha sit i loco.
 Utrūq; intelligētie sint in loco.
 Utrūq; duo corpa possint esse simul in eodem loco ppro et adēquato naturaliter.
 Utrūq; idē corpus numero possit simul actu esse in diuersis locis adēquatis.
 Utrūq; per diuinā potētiā possit fieri q; vno corpe exsiste in vno loco partes eius sint alibi septe ab inuicem et a toto actu et in diuersis locis.
 Utrūq; vacuū possit dari per naturam.
 Utrūq; dato vacuo elementa possint in eo moueri motu locali successino mensurato tempore.
 Utrūq; tempus sit per se q̄ntitas cōtinua.
 Utrūq; tempus distiguat realiter a motu.
 Utrūq; si essent plures mundi et plura primo mobilia actu mota essent plura primo tempora.

Utrūq; aliqd instans maneat idē in toto tempore.

Utrūq; instans temporis sit diuisibile.

Circa quintū libru phisicorū.

Utrūq; forma p se genere aut totū cōpositum.

Utrūq; pductio forme substantialis naturaliter pducit mē suretur tempore vel instanti.

Utrūq; ad q̄ntitates sit per se motus.

Utrūq; ad relationē sit per se motus.

Utrūq; mutatiōes distiguant penes distictiōes terminorū.

Utrūq; in generatione substantiali fiat resolutio vsq; ad materiam primam.

Utrūq; ad vbi sit per se motus localis.

Circa sextū libru phisicorū.

Utrūq; primū pponat ex indiuisibilibus.

Utrūq; indiuisibile possit moueri localiter.

Circa septimū libru phisicorū.

Utrūq; ad scientiam sit per se motus.

Utrūq; detur habitus singularis distinctus ptra genereti vel specificū scientificū.

Circa octauū libru phisicorū.

Utrūq; primū motorē esse sit demonstrabile.

Quid est primus motor.

Utrūq; existentia primi motoris sit omnīū aliorū extra se finis vltimatus.

Utrūq; intellect⁹ et primi motoris intelligat actualiter oīa.

Utrūq; vnus motor possit alteri loqui.

Utrūq; pmi⁹ motor sit infinitus fm vigore actu et formali.

Utrūq; repugnet mundū fuisse ab eterno pductum.

Utrūq; mundū fuisse ab eterno sit demonstrabile.

Utrūq; aliqua creatura sit inmutabilis.

Utrūq; pmiū mobile moueat a pmo motore.

finis.

HC * 14326

gpan - Paval'i 600

